

Հարգելի՛ ընթերցող.

ԵՊՀ հայագիտական հետազոտությունների ինստիտուտը, չհետապնդելով որևէ եկամուտ, իր կայքերում ներկայացնելով հայագիտական հրատարակություններ, նպատակ ունի հանրությանն ավելի հասանելի դարձնել այդ ուսումնասիրությունները:

Մենք շնորհակալություն ենք հայտնում հայագիտական աշխատասիրությունների հեղինակներին, հրատարակիչներին:

Մեր կոնտակտները՝

Պաշտոնական կայք՝ <http://www.armin.am>

Էլ. փոստ՝ info@armin.am

ԳՐԻ

ԳՄ

ԳՐԻՈՐ ԿԱՐՈՒՄԻ

ՄԵՏՅԵՆ
 ՄԵՐԳՐՈՒԹՅԵՆ

ՏԵՂԵՐ

Թարգմանության
 ՎԵՐՆԵ ԳԵՐԱՐԱՆԻ

Խմբագրական կոլեգիա՝

Պետրոսյան Վ. Հ.
Բալայան Վ. Ռ.
Հակոբյան Պ. Հ.
Գևորգյան Լ. Մ.

Նկարիչ՝ Ստոյան Մ. Ռ.

AP1

Գ—88

Ն 70202 (398) 78 «Տ»
705 (01) 78

© «Սովետական գրող» հրատարակչություն 1979 թ.

ՄԱՏՅԱՆ
ՈՂԲԵՐԳՈՒԹՅԱՆ

Ի խորոյ սրբի խոսի աստուծո Հէպ

Ա

Սրտիս դառնահեծ հառաչանքների

Վայն ու ողբաձայն աղաղակները

Վերընծայում են քեզ, ո՛վ գաղտնատես.

Եվ իմ սասանված մտքի ճենճերող

Իղձերի պտուղ նվերն այս դրած

Անձս տոչորող թախծի կրակին՝

Կամքիս բուրվառով առաքում են քեզ:

Սակայն կեայես նրան, ո՛վ գթած,

Ու կհոտոտես ավելի սիրով,

Քան պատարագն այն բոլորանվեր,

Որ մատուցվում էր ծխով թանձրաբարդ,
Ընդունի՛ր հյուսվածքն իմ այս կարճառոտ ու սեղմ
խոսքերի

Բարեհաճորեն, ոչ թե բարկությամբ:
Մտքիս խոհածուփ սենյակի խորքից
Սրտիս անձկությամբ ելած կամավոր նվերն իմ այս
թող,

Որպես բանական գոհաբերություն,
Ողջակիզվելով պարարտակուտակ ճարպիս
պորությամբ,

Բարձրանա ու քեզ հասնի անհապաղ:
Աղերսախառն այս դատի մտնելն իմ քեզ հետ,
ո՛վ հպոր,

Թող քեզ տաղակալի չթվա հանկարծ,
Ինչպես ձեռքերի կարկառունն ի վեր
Ամբարշտացած Հակոբի ցեղի,
Ըստ մարգարեի ամբաստանության,
Կամ թե սաղմոսի առակում հիշված
Անիրավությունն այն Բաբելոնի.
Ընդունելի թող լինի կամքին քո,
Ինչպես Սելովի խնկաբերումն այն՝
Դավթի խորանում,

Կերտված ի հանգիստ սուրբ տապանակի,
Որն իր վերստին գերեզարծությամբ
Ասես նաև իմ կորուսյալ հոգու
Վերագտնումն է խորհրդանշել:

Հնչում է ահա ուժգնապես ձորում
վրեժխնդրության՝

Չայնը ահավոր քո դատաստանի,
Երկնելով իմ դեմ նորից մարտերի գրգիռ
ու պոռթկում.

Այժմ իսկ զգում եմ արդեն անձիս մեջ
Տագնապախոռով ալեկոծումներ ներհակ ուժերի,
Եվ չար ու բարի խորհուրդներն ահա խմբված
բազմությամբ,

Սպառապինկված զենք ու սուներով՝
Բախվում են իրար ռոտխների պես,
Դարձնելով համակ ինձ մահվան գերի,
Ըստ հին դիպվածի, երբ շնորհը քո
դեռ ինձ չէր հասել:

Առաքյալներից Գողոթը ընտրյալ
Մովսեսի օրենքն համեմատելով այդ շնորհի հետ՝
Գերադասում է փրկագործումը Քրիստոս Ասածո:
Բայց եթե, ինչպես Գիրքն է վկայում,
«Մոտ է տիրոջ օրն», երբ արդարության
ժամադրավայր

Հովսափաթի այն նեղանձուկ հովտում
Եվ հեղեղատի ափին Կեդրոնի
Փոքր հանդեսներում՝ երկրային կյանքի
օրինակներով

Հանդերձյալները պիտի պատկերվեն,

Ապա յորեմն հասել է արդեն նաև ինձ վրա
Դատաստանն արդար մարմնացած Աստծո,
Որը գտնելով ինձ վնասապարտ՝
Իմ բազմատոկոս զանազանակերպ մեղանշումներով,
Որոնք ուղղախոս ամբաստաններ են,
Պիտի դատի ինձ ավելի սաստիկ,
Քան մի ժամանակ նրա բարձրացած ձեռքն
հարվածելով՝

Եղովմայեցի ու փղշտացի
Եվ այլ բարբարոս ազգերի պատժեց.
Քանի որ նրանց պատուհասները կարճատև եղան,
Մինչդեռ պատիժն իմ ո՛չ սահման ունի
և ո՛չ էլ վախճան.

Ահ, զուր, որոզայթ անձողոպրելի,
Ըստ մարգարեի ու առակողի,
Դռանս հասած, տազնապելով ինձ,
Գծագրում են այստեղ իսկ ամոթն հավիտենական:
Արդ, դու, միայն դու կարող ես ղեղեր
հրաշագործել՝

Կյանք տալու համար այն հոգիներին,
Որոնք մատնվել են ամենավարան
Վտանգների ու տարակուսանքի,
Ամենաքափի՛չ, անպատում փառքով հավիտյան
գովյալ՝

Անհասանելի թո բարձունքներում:

Ի խորոյ արգի խոսի ասարծո Հեթ

Ա

Արդ, երբ սրտիդ մեջ շարունակ պահած
Բաղձանքը դարձիդ դեպի Եգիպտոս՝
Խոսքով, հոգավոր շուրթերով ես լոկ
Ուղերձներ կարդում բարձրյալ Աստծուն,
Որը գործով է գրավվում միայն
Եվ չի կաշառվում բանաստեղծությամբ,
Քեզ հարմար, նման ի՞նչ օրինակներ
Բերեմ ես այստեղ, ա՛նձն իմ հանցավոր:
Պատժակից ես դու ավեր Սողոմին,
Լալկված՝ Մինվեի դատախաչի պես.

Բիրտ ու բարբարոս ջատ ավելի, քան տիկինն
հարավի,
Քանանից վատթար և Ամաղեկից համառ, կամակոր,
Կուռքերի քաղաք անամոքելի,
Հին Իսրայելի ապստամբության ողբալի բեկոր,
Հիշատակարան պահված՝ Հուդայի
ուխտապանցության:

Հանդիմանված ես Շուրից ավելի,
Մայրանից էլ խիստ լքված, տարամերժ,
Գալիլիայից՝ խարդախաբարո,
Անհավատ ու պիղծ Կափառնաուսմից՝
անարժան ներման,

Պարսավելի ես Քորապիների պես,
Բեթսայիդայի հետ՝ նախատելի,
Եփրեմի ձերմակ մագերն ես, ծաղկած
անպարկեշտությամբ:

Մեղմաբարո ես, ինչպես աղավնի,
Բայց ոչ հեկությունբ, այլ հիմարությամբ,
Օձ ես բանական, առյուծից սերված
եղեռնական օձ.

Տեսքով՝ քարբի ձու, ժանտությամբ լցված:
Երուսաղեմի վերջին ավերման կերպարանքն
ունես,
Ըստ տիրոջ խոսքի, մարգարենների կանխատեսության.
Խորտակված դռնով ու փականքներով՝
Կործանման հասած մի տաղավար ես, մերժված
ու լքված,

Բազմիցս աղտոտված մի շինվածք խոսուն,
Ժառանգություն ես թեև վայելուչ, սակայն բարձիրթ,
Աստվածակերտ տուն, սակայն մոռացված,
Մոլոտեի, Դավթի ու Երեմիայի
Նախագրական խոսքի համաձայն.
Բանական շենք ես, որ վարակված է ժանտ
բորոտությամբ,

Ենթարկված իսպառ քերվելու պատժին,
Ապա կազդուրված նորից օրենքով
Ու ծեփված կավով ողոք հեկության,
Բայց չենթարկվելով բուժման որևէ ձար ու հնարքի՝
Կրկին ավերված շինողի ձեռքով
Եվ, հրամանով ամենպարի, արդար հատուցմամբ,
Դուրս հետված, քշված ու տարագրված հեռու,
ջա՛տ հեռու,

Անողորջաբար ձգված անսուրբ սեղ:
Դու այն դրամն ես, որ թաղվեց հողում
Ավետարանի ավանդակորույս դրժողի ձեռքով:

Բ

Լսի՛ր ինձ, Աստվա՛ծ,
Աստվա՛ծդ ամենայն մարմնի ու հոգու,
Ըստ դավանության տիրաշնորհի,
Ըստ սուրբ Հովնանի, բարեմիտ, գթած ու
բազումողորմ,

Շեռ՝րի արա ինձ, որ օրինյալ կամքիդ
բարեհաճությամբ՝

Սկզբնավորված աղերսամատյանն
Այս ողբերգության հասնի ավարտին:

Եվ մինչ այժմ, երբ ես ոտք եմ դրել այն
ճանապարհին,

Որը տանում է դեպի պատրաստած օրևաններդ,
Արցունքներով եմ խոսքս սերմանում,
Երբ հասնի ժամը հնձի հավաքման,
Թող որ կատարյալ քավությամբ դառնամ գոհ ու
բերկրայից՝

Ընտիր խրճերի երջանիկ բերքով:

Չտա՛ս ինձ սրտի անորդի արգանդ,
Իսրայելի պես,

Ո՛չ էլ աչքերի ցամաք ստինքներ, ո՛վ ամենագուր:

Լսի՛ր բանական աղաչավորիս, հյո՛ր ողորմած,

Նախքան Երկնքին, Երկինքը՝ Երկրին,
Եվ սա՛՝ ցորենին, ձեթին ու գինուև,
Իսկ սրանք բոլորն էլ՝ Իսրայելին.

Երկնավորների աղերսն, ուղղված քեզ,

Թող որ ավելի ազդի իմ հոգուն,
Քան թե տարրերին աշականացու:

Չու ստեղծող ես, իսկ ես՝ միայն կավ.

Տարակուսածիս այս հեծեծագին

Աղերսանքների սկզբի՛ց հայտնիր կամքդ բարեգութ,

Որ կարողանամ զորանալ այստեղ,

Որպեսզի, երբ որ Երկինքը վերին իմ առաջ բացվի,
Չիինի՛ հանկարծ, լույս վայելելուն անվարժ,

անընտել,

Մի մոմի նման հալվելով իսպառ ջնջվեմ մեջտեղից:

Մի՛րտ տուր զր՛կվածիս, ինչպես ասողն է

գոչել աղոթքով,

Ուժ՝ թալկացածիս և կյանք՝ մաշվածիս խղճի

խայթերից,

Ոչ թե անձկությամբ ու տառապանքով

քեզ որոնելուց.

Ա՛ն ավանդն իմ այս աղերսանքների

Եվ ողորմության շնորհներ՝րդ տուր.

Ընդունի՛ր փոքրն այս տկարիցս

Եվ հպորիցդ մե՛ծը ընծայիր.

Չորավո՛ր դարձրու խոսքերս զզման՝

Ուղարկելով մեզ հոգի բարձունքից՝

Քո աստվածաշունչ այն պատգամներով,

Որ պետեղել եմ այս մատյանի մեջ:

Լուսավորությամբ քո ճշմարտելով առական

Եսայու՛

Հաճի՛ր, բարերա՛ր, պարզելի մահվան արժանավորիս՝

Իմ անարգաձայն պղնձի տեղակի՛ շնորհիդ ոսկին,

Անզարդ սևաթուր իմ երկաթի տեղ՝

Հրաշեկ պղինձն այն Լիբանանի,

Որ օրինակն է առաքինության:

Ինչո՞ւ կարծրացնես սիրաբ եղկերուս,
անձա՞ն անավար,

Որ չթափանցի երկյուղդ այնտեղ:

Թող որ անվաստակ չմնամ փոքր իմ այս
աշխատանքից,

Ինչպես վրաջան սերմնացան՝ ամուլ, ամբերրի հողի,
Թող չպատտի ինձ հանկարծ՝ երկնել,

սակայն չծնել,

Ողբալ՝ չարտասվել, խորհել՝ չհառաչել,

Ամպել՝ չանձրևել, գնալ՝ չհասնել,

Քեզ ձայն տալ, և դու ձայն չլսես,

Պաղատել, սակայն անտեսված մնալ,

Կողկողել, սակայն դու չողորմես,

Աղաչել քեզ, բայց չջահել ոչինչ,

Չոհեր մատուցել, բայց չճենձերել,

Քեզ տեսնել, սակայն ձեռնուռայն դուրս գալ:

Լսի՛ր ինձ, նախքան ես կդիմեմ քեզ,

ո՞վ միակ հղոր.

Մեղքերով ապրած օրերիս չափով

Անվճար թողած տույժն՝ հանցապարտիս

Նոր տանջանքներով վճարել մի՛ տուր:

Փրկի՛ր ինձ, գթա՛ծ, լսի՛ր, ողորմա՛ծ,

Մարդասե՛ր եղիր իմ հանդեպ՝ ներո՞ղ,

Խնայո՞ղ եղիր, ո՞վ երկայնամիտ,

Պաշտպանի՛ր, հղո՛ր, օգնի՛ր, ապավե՛ն,

Ապատի՛ր, կարո՞ղ, կյա՛նք տուր, կենաբա՛ր,

Նորոզի՛ր, վե՛՛մ, լուսավորի՛ր, վե՛՛հ,
Բուժի՛ր, ձեռնհա՛ս, քավի՛ր, անքնի՛ն,
Պարգևի՛ր, առա՛տ, շնորհապարդի՛ր, ամենապեղո՞ւն,
Հաշտվի՛ր, անարա՛տ, ընդունի՛ր, անո՛խ,
Մաքրի՛ր պարտքերից, ո՞վ ամենօրինյալ:
Երբ թշվառության պահին աչքերս

սևեռած լինեմ

Ինձ սպառնացող վույգ վասնզներին,

Թող որ տեսնեմ քո փրկությունը, հո՛ւյս ու

ինամակալ.

Եթե հայացքս դեպի վեր հառած՝

Կիտելու լինեմ ամենագրավ ուղին սուկայի,

Թող խաղաղության հրեշտակդ ինձ պատահի սիրով:

Վերջին օրը, տե՛ր, շունչս արձակելիս,

Ցո՛ւյց տուր երկնային երջանիկներից

Մի լուսաթռչ ու մաքուր հոգի,

Որ հասնի ինձ մտտ սիրուդ պարզևով.

Նաև վախճանված արդարներից ինձ կարեկից

հասցրո՛ւ.

Հուսահատ օրս չարագործիս, տե՛ր,

Քո անակնկալ բարին շնորհի՛ր:

Ո՞վ բարբառնյալ փրկիչ բուրբի,

Հիվանդ ոչխարիս որպես ուղեկից

Չլինե՛ր որ տաս դժոխակ գազան,

Մեղքով մեռածիս պարզևի՛ր, գթա՛ծ,
անապական կյանք
Ու կործանվածիս ծանր պարտքերից՝
փրկությունը քո:

Գ

Պիտի ճոռանա՛ս բարերարելո՛ւ,
ակնկալությո՛ւն.

Գթասիրելո՛ւ պիտի անտեսե՛ս, ո՛վ խնամակալ.
Պիտի այլայլե՛ս մարդասիրելո՛ւ, անխոտորելի՛.
Կենսագործելուց պիտի ե՛տ կանգնես,
անվախճանակա՛ն.

Պիտի ձե՛ռ քաշես ողորմությունից, երջանի՛կ պտուղ.
Աղարտե՛ս պիտի ծաղիկը խնկլալ
Ու բարեշնորհ՝ մեծիդ քաղցրության.
Պիտի անպատվե՛ս քո հարստության նյութը
պանծալի.

Մթազնե՛ս պիտի փառքը վարսերի քո վեսմության.
Պիտի չպահե՛ս վախճույն կարող պայծառ պասկիդ:

Եթե երանին ողորմածներն են միայն ստանում,
Հապա դու, դո՛ւ, որ արքայություն ես համակ,
սիրով լի,

Մի՛թե կատարյալ փրկություն պիտի ինձ չպարգևես,
Չմատուցե՛ս ո՛չ դեղ իմ վերքերին,
Ո՛չ խոցվածքներիս՝ բուժիչ բալասան

Եվ ո՛չ էլ դարման՝ տկարությանս.
Չպիտի՛ ծագի լույսը խավարում՝
Չորությանդ լոկ ապավինածիս,
Ո՛վ կենսապարզև համայն տիեզերքի,
Կրո՛ղդ միակ ինքնագո անանց
Մշտնջենական ճշմարիտ փառքի,
Օրինյա՛լ, փառավոր երբից հավիտյան
Եվ իմանալի հավիտենության
Սահմաններից էլ դեռ այն կողմ. ամեն:

Անկողմնակալ ձեռք,
Մխիթարիչ ձայն, սփռվանքի լուր, բերկրանքի
աղբյուր:

Անուն կենդանի, նախախնամ մատ,
Անսայթաք ուղի, անխափան ընթացք,
Կենդանաբար կամք, անխարդախ խրատ,
աննախանձ պատիվ,

Անսպառ հնարք, անփոփոխ պայման,
Անգտնելի հետք ու անտես ջափիղ,
Անեկրական չափ, աննման տիպար, անպարփակ
պատկեր,

Անկուզական գուրք, բազմազեղ գորով,
Տոնելի խոնարհ, փրկարար համբույր:

Կան դեռ ավելի վայելուչ խոսքեր
Աստվածությունդ փառաբանելու.
Օրհնյալ, ներբողյալ, գովյալ, քարոզյալ,
Ավետարանված, հնչված, հռչակված,
Պատմված, աղաչված կամքով անպատիր:

Եվ դեռ ինչե՛ր կան քո կողմից մեր մեջ
Կաքակող անյու՞ռ՝ անուշ հոտանքով,
Որ պիտի ասվեն ու լուսաբանվեն հաջորդ
մասերում:

Դրա շնորհիվ, ո՛վ երանություն,
Ինձ փրկելով՝ դու կվարթանաս,
Հանց ախորժատենչ մի ճաշակուհից.
Ո՛չ, անշուշտ, ջոյված սեռախաղաղամաս

Երգերիս դատարկ փառաբանությամբ,
Այլ իմ փրկությամբ, որ պիտի գործես՝
Առիթ դարձնելով աղերսն այս փոքրիկ:

Բ

Նորակերտ մատյանն այս ողբերգության,
Ուր պատկերված են, նշավակվելով,
Ամենատարբեր կրքերն ամենքի,
Իբրև ամենայն վիշտ ու ցավերի
Մասնակից, հաղորդ, մեծապես գիտակ
Ու ճշմարտացի մի պատվեր, ավանդ,
Հանձնարարվում է այս երկրի վրա
Հաստատված բոլոր բանականներին,
Համայնատարած քրիստոնյաների
Տիեզերագումար ամբողջ բազմության,
Նրանց, որ նոր են միայն կյանք մտնում,
Որոնք հասել են արդեն արբունքի,
Որ սպասում են վախճանի օրվան՝ անկար
ծերությանմբ,

Լինեն մեղավոր, թե արդարամիտ,
Ինքնապանծ գոռոզ, թե սխախտերին հասու
անձնադատ,

Անչար ու բարի, թե եղենուագործ,
Նկուն, թե խիզախ,
Սարուկ, հպատակ, թե իշխանավոր կամ
գերաշխարհիկ,

Շինական, միշտի, թե բարեառնմիկ, սեպուհ,
պայապառ,

Թե՛ արու, թե՛ էգ,

Թե՛ հրամայող և թե՛ հնազանդ,

Թե՛ վեհ ու վսեմ, թե՛ փոքր ու նվաստ,

Արգո, թե անարգ, ասպետ, թե ռամիկ,

Թե՛ գյուղաբնակ, թե՛ քաղաքացի,

Թե՛ ահավորի սանձով բռնված գոռու բռնակալ.

Վերնականների հետ հաղորդակից մենակյացների,

Նվիրյալների, զգաստ ու պարկեշտ,

Քահանաներին, ընտիր ու մաքուր,

Առաջնորդներին, վարքով բարեպարոյ

Ու սրբանվեր նախաթոռակալ գահերեցներին:

Նրանցից ոմանց աղերս-աղաչանք,

Իսկ ոմանց համար բարի խրատներ

Աղոթքի ձևով ներկայացրի ես այս մտայնում,

Որ ձեռնարկել եմ հոգուդ զգրությունմբ,

Շարադրելով ինձ բազմապիսի աղերս-մաղթանքներ,

Իսկ այն բոլորին խնդրանքներ բազում՝

Հանապազ մեծիդ բարեգթության դիմելու համար:

4

Արա՛ այս մատյանն ընթերցողներին

սրտերով հստակ,

Հոգով բժշկված, հանցանքից մաքուր,

Անպարտ, ապատված մեղքի կապանքից:

Թող առատորեն արցունքներ բխեն
Սրանով կրթված մարդկանց աչքերից,
Սրա շնորհիվ ապաշավի իդձ պարզևկի նրանց.
Թող որ նրանց հետ քեզնից շնորհվի և ինձ
զղջման կամբ,

Նրանց՝ իմ ձայնով՝ շունչ բարեհամբույր.

Թող այս մատյանով նվիրվեն նրանց

Պաղատանքները նաև ինձ համար,

Եվ իմ խոսքերով՝ հեծեծանքները

Նրանց խնկվեն քեզ և ի՛մ փոխարեն:

Ողբերգությունն այս սիրով, հաճությամբ

ձաշակողների սրտերում թող որ

Լույսիդ շնորհը մտած բնակվի:

Եթե պատահի, որ բարեպաշտներ

Քեզ ընծայաբեր լինեն սրանով,

Նրանց հետ, զթա՛ծ, որոնք քեզ համար

Կենդանի են միշտ, ընդունի՛ր և ինձ.

Եթե այսուաշինչ արցունքներ կաթեն

Սրա միջոցով մեկի աչքերից,

Թող որ քո կողմից, ո՛վ խնամակալ,

Անձրենն դրանք նաև ինձ վրա.

Հաղորդակիցներն այս կենաց գրքի

Եթե արժանի դառնան փրկության,

Քո կամքով, օրհնյա՛լ, թող որ նաև ես փրկված

համարվեմ:

Սրա շնորհիվ թե մեկի սրտի գաղտնարաններից

Աստվածահաճո հեծեծանք դուրս գա,
Թող որ նրա հետ քեզանով, բարձրյա՛լ, օգտվեն
նաև ես.

Եթե մաքուր ձեռք անուշ խնկարկամք
կարկառվի առ քեզ,

Թող որ հասնի իմ ձայնին միացած՝
Մատուցելով և աղերսանքները աղաչողներին:
Եթե իմոնց հետ նաև բազմազան

Այլ պաղատանքներ ծնվելու լինեն,
Թող քեզ նվիրված լինեն կրկնակի՝ և
դրանց համար.

Եթե հաճությամբ հարզվի ջո կողմից
Նվիրաբերումն իմ այս բանական,
Թող ինձ հետ նաև, ինձանից առաջ, այլոցն ընծայվի:

Եթե վշտերից լքված, հոգնաբեկ՝ մեկը նվաղի,
Թող ամբապնդված հառնի վերստին
Հառաչանքների այս հաստարանով՝ հուսալով ի քեզ:

Եթե ամբարտանի ապահովության մեղքով
խորտակվի,

Թող որ քարերով այս, շնորհաձիթ
Աջովդ հարմարված, կառուցվի դարձյալ:
Եթե հանցանքի սուսերով հույսի լարը կտրվի,

Ամենակալիդ բարեհաճությամբ՝
Ամուր պատվաստմամբ՝ թող կցվի նորեն:
Եթե հոգեկան մահաբեր մի ցավ

պաշարի մեկին,

Թող որ սրանով, աղոթելով քեզ,
Ստանա կյանքի հույս ու փրկություն:
Թե տագնապահար ու տարակուսված

խոցոտվի մի սիրա,
Սրանով փրկված՝ թող ապաքինվի՝ մեծիդ
քաղցրությամբ:

Թե անքավելի մեղանչումներից մեկը
կործանված՝
Ընկղմված լինի խորքն անդուռների,

Թող որ այս կարթով դեպի լույս ելնի՝
քո աջակցությամբ:
Եթե բժրությամբ խաբեպատիր ու
խավար գործերի

Մեկը թալկացած լինի կարեվեր,
Թող որ պորանա նորից քեզ համար,
Միա՛կ պորավիզ, ապավինած քեզ:

Եթե պահպանակն օտաբեռության
լքի մի մարդու,

Թող ձեռքդ նրան ընդունի նորեն
Ու ամբապնդի այս միջնորդությամբ:
Եթե անտեսված դեգերի մի մարդ,
լքված ու մոլոր,

Թող որ սրանով հույս առնի դարձյալ
քո հոգածության:

Եթե սարսուռը դիվային շերմի
հառվի մեկին տենդով մոլեկան,

Յող որ սքափվի այս նույն նշանով՝
Երկրպագությամբ խոստովանելով խաչիդ

խորհրդին:

Եթե մրրիկը անօրենության խորտակիչ հողմի
Աշխարհիս ծովում մարդու մարմնեղեն
Երկվածքն հարվածի ակեբախությամբ,
Յող որ խաղաղվի կրկին այս դեկով՝ ուղղված
դեպի քեզ:

Դ

Յող ողբերգության մատյանն այս, բարձրյա՛լ,
Որ սկսել էմ գրել հանուն քո,
Կենաց դեղ լինի արարածներիդ
Մարմնի ու հոգու վիշտն ու ցավերը

բուժելու համար:

Սկսածս դո՛ւ հասցրու ավարտին.
Յող որ քո հոգին խառնվի սրա հետ,
Մեծիդ ներգործող շունչը միանա
Քո՛ ինձ շնորհած բանաստեղծության,
Քանզի դու ես լոկ տալիս կորուսթուն վիաս

արտերին

Եվ ընդունում փառք ամենքից. ամեն:

Ի խորոյ արարի խոսի ասարծո ԷԷր

Ա

Արդ, քանզի խոսել սկսեցի քեզ հետ,
Որիդ ձեռքում է կենդանի շունչը բազմամեղ հոգուս,
Ահից սահմոկած՝ սարսում եմ, դողում սաստիկ
տազնապով,

Քանզի, արարի՛չդ երկնի ու երկրի,
Մտաբերումն իսկ դատաստանի քո,
Անճողպրելի, անեղ, անաչառ,
Որ հանցագործս պիտի կշտամբվի,
Անտանելի է, ահավոր, խոսքի սահմաններից դուրս:
Առավել ես, որ չկա բուժում

Սաստիկ վերքերիս, անողջանալի ու բազմավտանգ,
Ռբունք ստացա կործանարարիս դժնի, մահաբեր
Ժահիքների խայթ-խածոտումներից:

Իսկ «պատերազմի օրն» այդ տեսակու,
Ըստ առակողի, ո՛չ պաշտպանվելու ինչ-որ միջոց գա
Եվ ո՛չ էլ խոսքով արդարանալու.
Ո՛չ հնար կլինի պատապարվելու վերաբրույի տակ,
Ո՛չ դիմակներով ծածկված, կեղծելու.
Ո՛չ մոտենալու՝ խոսքով երեսպաշտ,
Ո՛չ խաբխբելու՝ կերպարանելով,
Ո՛չ կմկմալով ստախոսելու,
Ո՛չ ճողոպրելով փախչելու հապճեպ,
Ո՛չ էլ ծլկելու՝ թիկունք դարձնելով,
Ո՛չ երեսն ի վար գետնին կառչելու,
Ո՛չ հաստառվելու՝ բերանով հողին,
Ո՛չ թաքնվելու երկրի խորքերում:

Չի ծածկվածները մերկ են քեզ համար,
Իսկ անատենները հայտնի, անաքող.
Արդարությունս նվազել է ու չքացել իսպառ.
Մեղքերս բացվել են ու բազմապատակվել.
Չարիքները իմ մնացական են, ես՝ կորստական.
Թեթևացել է սաստիկ նժարը իրավունքներիս,
Անիրավության կողմը՝ ծանրացել.
Հալվել, ցնդել է բերքը բարիքիս,
Իսկ սխալներս՝ հաստառվել ամուր.
Ավանդը կորցրել, դատակնիքն էմ գտել այժմեն իսկ.

Մահվան մտքիակա գրված է արդեն,
Իսկ ավետիքի կաակը՝ շնչված:

Երայստավորը տխրել է սաստիկ,
Իսկ նեւզ բանսարկուն ցնծում է ուրախ.
Թախծում է գունդը հրեշտակների,
Սատանան՝ պարում լիբ հռռռոցով.
Ողբերի մեջ է վորքը վերնական,
Մտորիները բերկրում են զվարթ.
Մահ տարածողի մթերանոցը լցված է բերքով,
Եվ կողոպտված է գանձն ստեղծողի.
Օտարի կողմը անպակաս է, իսկ
Տիրոջ պարզև տրված է քամուն.
Շտրին հաստողի մոռացվել է, իսկ
Կորստաբերի վարմերը՝ պահվել.
Երայստիքները փրկչի հեզնելով՝
Չվարձանում է Բեյիարը նեւզ.
Կենաց աղբյուրս խցվել է անդարձ,
Գոռուկի ժանգն է ժամանել ծանոթս:

Բ

Ավելի լավ չէ՞ր, ինչպես որ Գիրքն է
ասել խայթոքք.

Ո՛չ սողմնավորվել բնավ արգանդում,
Ո՛չ ձևավորվել որովայնի մեջ,
Ո՛չ ծնունդ առնել, ո՛չ լույս աշխարհ գալ,

Ո՛չ մարդկանց թվում երբևէ գրվել,
 Ո՛չ հասակ առնել, աճել, կարգանալ,
 Ո՛չ գեղապատկեր դեմքով կարդարվել,
 Ո՛չ օծովել խոսքով, բանականությամբ,
 Քան թե ենթարկվել այսքան սաստկագույն
 Ու սարսափելի տառապանքների,
 Որոնց դիմանալ կարծրակոփ ծայրերն անգամ
չեն կարող,

Ո՛ւր մնաց տկար մարմինները լույծ:

Գ

Տո՛ւր ինձ, բարեգո՛ւթ, աղաչում եմ քեզ,
 տո՛ւր ողորմություն.

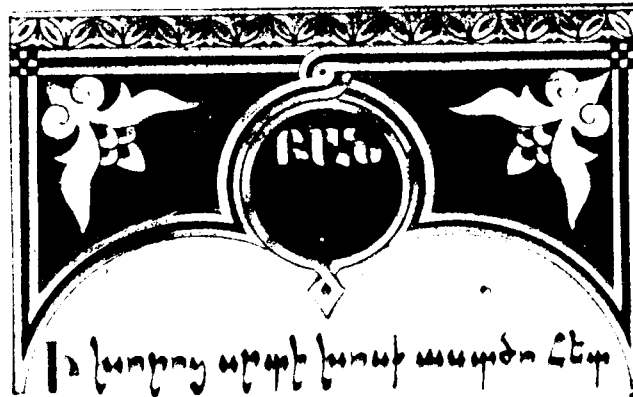
Զե՛ որ դու ինքդ քո խոսքով այդպես
 մեզ պատվիրեցիր

Ստեղծ՝ տվեք այդ նվերն Սստծուն՝
 Ի փրկություն ձեր և մաքրագործվեք.
 Զի ես ձեզանից ողորմություն եմ ուզում,

ոչ թե գոհ:

Ահա բարձրացի՛ր վերստին՝ խնկված
 այդ խոսքն հիշելով,

Դու, որ ամեն ինչ ունես լիպպես
 Եվ ամեն ինչի աղբյուրն ես միակ.
 Բոլորից քեզ փա՛ռք հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոյ արարի խոսի ասարծու Հէր

Ա

Արդ, ես որ մարդ եմ, մի մարդ երկրածին,
 Անկայուն կյանքի հոգսերով տարված
 Եվ հիմարաբար հարբած, մտաթափ պատրական
գինուց՝

Շարունակ ստում և ճշմարտություն չեմ ասում
երբեք:

Վերոհիշյալ այն բոլոր խայտառակ
 Ախտանիշները կրելով իմ մեջ՝
 Ի՛նչ, ի՛նչ երեսով պիտի հանդգնեմ
 Ներկայանալ քո մեծ դատաստանին,

Ո՛վ իրավադատ, ահավոր, անձառ,
Անպատում, հպոր Աստված բոլորի:

Եվ այստեղ որքան շատ համեմատեմ՝
Ապերախառությունն անձիս մեղսագործ՝
Երախտիքիդ հետ, այնքան ավելի
Պիտի երևա, որ արդար ես դու,
Իսկ ես՝ անիրավ, հավետ մեղապարտ:

Դու ստեղծեցիր ինձ քո պանծալի
Պատկերով, վեհիդ նմանողությամբ,
Օժանդակելով անուժ տկարիս:

Բ

Բարեպարոնեցիր խոսելու ձիրքով,
Շունչ ներարկելով՝ փայլ տվեցիր ինձ,
Մտքով ճոխացրիր, աճեցրիր խելքով և
իմաստությամբ,
Հանձարով օժտած՝ պատրոշեցիր շնչավորներից,
Համարեցիր բանական ոգով,
Պճնեցիր գոյով անձնիշխանական:
Ծնեցիր հոր պես, հոգաատար եղար
դայակի նման

Եվ խնամեցիր որպես ստեղծող:
Ինձ՝ ամբարշտիս, տնկած գավթիդ մեջ,
Ոռոգեցիր քո կենսատու ջրով,
Ավապաններիդ ցողով մաքրեցիր,

Արմատացրիր վտակով կենաց,
Կերակրեցիր հացովդ երկնային,
Ընպել տվեցիր արյունդ աստծո:

Ընտանեցրիր անմերձենայի անհասների հետ,
Թույլ տվեցիր, որ աչքս երկրային
Համարձակորեն նայի դեպի քեզ,
Պարածածկեցիր քո փառքի լույսով,
Բեկ մոտեցրիր անմաքուր ձեռքիս մատներն
հողանյութ,

Մահացու մոխրիս հարգեցիր որպես լույսի
ձառագայթ,

Քո հորը հպոր, օրհնյալ, ահավոր,
Մարդասիրաբար հայր կնքեցիր և անարժան անձիս:

Չայրեցիր բերանս, լցված նանրությամբ,
Երբ ծառանգակից կոչեցի ինձ քեզ.
Չկշտամբեցիր, երբ հանդգնեցի քեզ կցորդվելու.
Չմթազնեցիր լույսը աչքերիս,
Երբ որ հայացքս քեզ էի հառել.
Մահապարտների հետ շղթայակապ չտարագրեցիր.
Չխորտակեցիր դաստակը բազկիս,
Երբ անմաքրապես քեզ էր կարկառվում.
Չկոտրատեցիր մատներս, երբ ես
Շոշափում էի պատգամդ կենաց:

Միլիման ժամին խավար չպատեց
շուրջս, ահավո՛ր.

Չփշրտեցիր շարքն ատամներիս

Քեզ ըմբռնանելիս, անսահմանելի՛.
Չնայեցիր ինձ բարկությամբ խոտոր,
Ինչպես վարվեցիր Իսրայելի հետ,
Երբ խոտորնակի քեզ հետևեցի.
Խայտառակ չարիք հարսնաբանիդ մեջ
Ինձ՝ անարժանիս քո պարերգության.
Ո՛չ հանդերձներս գծուծ տեսնելով՝
Ասորինյալիս հանդիմանեցիր,
Ո՛չ ձեռք ու ռոտ ամուր կապկպած՝
Ի կուր խավարի՝ վնդեցիր դուրս:

Գ

Քեզինք ստացած արժանիքներն ու
բարիքներն այդ ողջ,

Համբերությունը քո ներողամիտ,
Օրինյա՛լ, բարերար ու ամենագութ,
Վնասապարտս փոխարինեցի
Անթիվ այլազան ու բազմապիսի անօրենության,
Այլև մարմնական, հոգեկան բոլոր
Ախտ ու կրքերով տոգոր բազմածուփ
Երկրաքարջ հույզ ու մտորումների
Եվ, իմաստությունն իսպառ սնռացած
Ու սիրահարված խելահեղության,
Ինչպես Մովսեսն է հանդիմանաբար ասել առակով,

Այդ բոլորի տեղ, Ասովա՛ծ իմ և տեր,
Քեզ չարիքներով փոխհատուցեցի:
Երախտիքներն ու բարիքները քո
Ամիտ ընթացքով վատնեցի իսպառ.
Բարձրալիդ կողմից հոգատարությամբ
Ինձ վրա բարդված անձառ յուսավոր

շնորհները ողջ

Խելագարության մրրկով ցնդեցրի:

Քեպետ շատ անգամ հոգածու ձեռքը

կարկառելով ինձ՝

Ուլեցիր ձգել դեպի քեզ, սակայն ես չցանկացա,
Իսրայելի պես, ըստ մարգարեի ամբաստանության.
Քե՛ն խոստացա քեզ հաճո լինել,
Սակայն այդ ուխտը նույնպես դրժեցի.
Նույն չարիքները նյութեցի դարձյալ,
Վերադառնալով նախկին կենցաղիս:

Անդաստանները սրտիս հերկեցի

Միայն մեղքերի փշերի համար,

Որ որոմն այնտեղ արգասավորվի:

Ինձ ե՛ս պատշաճում առակները ողջ

Ասովածարյալ սուրբ մարգարեների.

Քանզի դու ինձինք հուսացիր խաղող,

Փոխարենը ես ընձյուղեցի փուշ.

Խորթացած այգիս դառն ու անախորժ

պտուղներ տվի:

Ապավինեցի անհաստատ հողմին,

Որից հարածուսի տատանումներով
Այս ու այն կողմ եմ միշտ տարուբերվում:

Ըստ Հորի խոսքի, գնացի անդարձ
մի ճանապարհով.

Հիմարի նման շենքս շինեցի ավազի վրա.
Խաբված՝ կարծեցի լայն արահետով
Կարող եմ հասնել անձկալի կյանքին.
Ինքս փակեցի ելքը ճամփեքին.
Կամովին բացի վիես կորստյան:

Իմ լսելիքի պատուհանները խցեցի ամուր,
Որ կենդանարար խոսքդ չլսեմ.
Գոցեցի նայվածքն հոգուս աչքերի,
Որ չնկատեմ դեղս փրկության.
Վեր չցատկեցի մաքիս լքումից ու թմրությունից՝
Ի լուր պատգամիդ ահավոր փողի.
Մեծ դատաստանի հրափորձ օրվա
Գուժաբեր ձայնից չաչալրջացա.
Չարթնացա երբեք կորստի տանող մահաբեր քնից:

Հանգիստ չավի հոգուդ՝ մարմնեղեն
տաղավարիս մեջ.

Բանական շնչիս հետ չխառնեցի
Մասը՝ պարզևած քո շնորհների.
Ըստ առակողի, ինքս իմ ձեռքով կանչեցի
կորուստ/

Կենդանի հոգիս մատենելու մահվան:

Բայց ինձ ի՞նչ օգուտ այս նվազ, խղճուկ
ու կսկծալի

Չափաբերականն իյուր ոգելուց,
Երբ որ ամեն չափ անցել է արդեն,
Ու անհնար է որևէ բուժում:

Արդ, դու կարող ես լույ կյանք ընձենել
հոգով մեռածիս

Եվ անոխակալ ձեռքդ կարկառել
Դատապարտյալիս օգնելու համար,
Որդի՝ կենսատու Աստծո, քեզ փա՛ռք
հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոյ արփի խոսի ասարծու Հէպ

Ա

Ի՞նչ շահ արանից, կամ ինձ ի՞նչ օգուտ,
 Որ արձակելով այսպես շարունակ
 Ողբ ու հեծություն՝ ինքս վիսալեմ
 Ու դուրս չթափեմ խոսքիս խարանոլ
 Մահացու վերքիս շարավն ամբարված
 Կամ ծանրությունը, որ մթերված է արփիս

խորքերում,

Առաջ բերելով հոգեկան սաստիկ ցավատանջ խիթեր,
 Նողկանք պատճառող մատնամխությամբ

չիսխեմ իսպառ:

Բ

Քանզի արծանի չգտնվեցի
 Սրբերի փառքով հպարտանալու,
 Որոնց շուրթերը լի են ցնծությամբ,
 Իսկ բերանները՝ խինդ ու ծիծաղով,
 Ըստ առակողի ու սաղմոսողի,
 Ուստի և երկրորդ կարգին դիմեցի,
 Այստեղ միայն այդ ինձ նմաններին հիշատակելով,
 Թեև սրանք էլ, անբարի բարքիս
 Թերությունների համեմատությամբ, բարձր են
 ինձանից,

Ինչպես որ, ասենք,՝ ապաշավողը չապաշավողից:

Այսպես՝ տոնելի եղավ Մանասեն՝
 Լինելով ինձնից պակաս հանցավոր.
 Պատիվ ստացավ և փարիսեցին՝
 Իմ դժնաբարո ամբարշտության համեմատությամբ.
 Գովաբանվեց և անառակ որդին,
 Ձի չեղավ ինձ պես անդարձ ուխտապանց.
 Հիշարծան դարձավ և Ամասիայի որդին կեղծավոր,
 Քանի որ նա էլ ինձ չափ ապերախտ
 շնորհուրաց չէր.

Օրհնաբանվեց և ավագակն՝ իբրև
 Անհավատների ոսոխ, ամբաստան.

Պռռնիկ կինն անգամ պատիվ ստացավ՝
 Որպես նախամայր պղջացողների:

Իսկ ես ոչ պակաս քան փարավոնը՝

սիրտս կարծրացրի.

Այնպիսի խոյ մրրիկներից հուլված ծովի պես.

Չսարսափեցի հրամաններից քո ահեղասատ

Գեթ այնքան, որքան ծովի ալիքներն իրենց ափերից:

Գործերիս թվի, չափի ու կշռի

համեմատությամբ՝

Քիչ եղան անգամ կույտերն ավալի.

Քավական չեղան նրանց անհատնում շեղչերը

նույնիսկ՝

Բոլոր անօրեն իմ արարքները հաշվելու համար:

Գ

Թեպետ չափապանց ջատ ես ծովափնյա՝

Շեղչերով դիպված ավազներն ու այլ

մանրուքներն ամեն,

Բայց տարանջատ ես և չունեն բնավ ծնունդ

ու աճում,

Ինչպես անհամար, մտովին անգամ անընդգրկելի

Չարագործ ախտ ու արատները իմ.

Մեկն իր ծնունդով, մեկն իր սերունդով,

Մեկն իր ծիլերով, մեկն իր բերքերով,

Մեկն իր փշերով, մեկն արմատներով,

Մեկն իր կազմությամբ, իսկ մեկ ուրիշը՝

իր պտուղներով,

Մեկն իր մասերով, մեկն իր ճյուղերով,

Մեկն իր ոստերով, մեկն ընձյուղներով,

Մեկն իր ճանկերով, մեկն իր մատներով,

Մեկն իր խլրամամբ, մեկն իր ներգործմամբ,

Մեկն ազդակներով, մեկն իր բծերով,

Մեկն իր հետքերով, մեկն արդյունքներով,

Մեկն սովերներով, մեկն իր մրությամբ,

Մեկն իր պատրանքով, մեկն հակումներով,

Մեկն հնարքներով, մեկն իր հարձակմամբ,

Մեկն արշավներով, մեկն իր չափերով,

Մեկն իր կայծերով, մեկն իր կրքերով,

Մեկն իր խորքերով, մեկն իր գարշուքյամբ,

Մեկն իր մթերմամբ, մեկն իր գանձերով,

Մեկն ազդյուրներով, մեկն իր գետերով,

մեկն իր ցնցղմամբ,

Մեկն իր շանթերով, մեկն հրդեհներով,

մեկն ամոթներով,

Մեկն իր վիհերով, մեկն անդունդներով,

Մեկն իր բորբոքմամբ, մեկն իր խավարով,

Մեկն ամառուկներով, մեկն իր կայլակմամբ,

Մեկն հոսանքներով, մեկն հեղեղներով,

մեկն իր սառնությամբ,

Մեկն իր դռներով, մեկն ուղիներով,

Հնացն իր բոցով, հրատն իր տապով,

Հարպի հալոցն իր ծխոտ ճենձերմամբ,

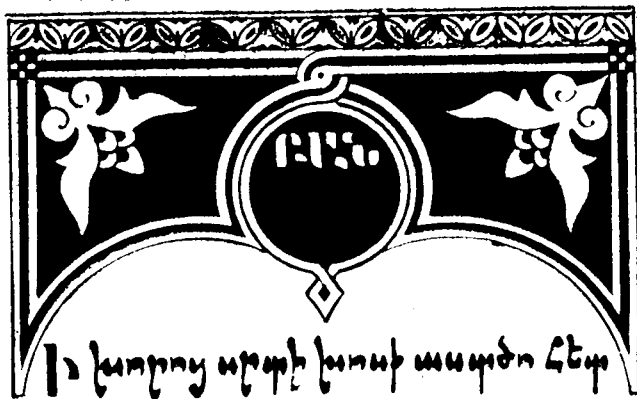
Օջինդրն իր ժանտ դառնություններով,

Կործանիչը իր հպատակներով,
Քոնակալը իր երուզակներով,
Ամբարտավանն իր հրոսակներով,
Ավազակապետն իր ոհմակներով,
Ամեհի գապանն իր կոբյուններով,
Խածոտողը իր խայթ ու խոցերով
Եվ պղծագործն իր նմանների հետ:

Դ

Սրանք են պետ ու զլխավորները
Բոլորի հոգու ապականարար պղծագործների՝
Իրենց ենթակա ու ստորադաս տաբբեր մասերով,
Յուրաքանչյուրը որոնցից նույնպե՛ս իր հերթին ունի
Հազար-հազարներ, բյուրավոր բյուրեր,
Իսկ ամբողջական թիվը բոլորի
Կարող է միայն նա ճիշտ իմանալ,
Որը տեսնում է մեր կողմից անէ
Համարվածները որպես գոյություն,
Որպես կատարված իրողություններ:
Արդ, եթե մեկը չխաբի իրեն,
Չձևացնի կերպարանելով
Եվ չանհավաստի կեղծավորաբար,
Ճանաչի նաև իրեն որպես մարդ,
Զգա, որ ինքը բնությամբ նույնպես
Մահկանացու է մի սովորական,

Իրեն էլ դիտի որպես երկրածին
Ու մնա պատշաճ չափ ու սահմանում,—
Կիմանա, անշուշտ, որ վերոգրյալ
Պատուհասների զլխավորները
Մտացածին չեն, ավելին, դեռ ես
Ամբողջ իսկությամբ չպատկերեցի
Բազմազան, պես-պես արատները այն,
Որոնք հաճում են մեր բնության մեջ,
Այլ չարիքների բյուր պտուղների
Միայն մի փոքրիկ մասը ցույց տվի,
Մնացածները թողնելով, որ դուք
Սրանց միջոցով ուսումնասիրեք,
Թեպետ ոչ լրիվ ու ամբողջությամբ:

Ի խորոյ սրբի խոսի ասարծու Հէպ

Ա

Եվ արդ, որպեսզի խսպող չկարեն հույսը
փրկության

Ու չմտնվեն, դառնալով անպէս,
Այնքան ահարկու պատկերների մեջ՝
Վերևում հիշված այն աներևույթ դիմամարտերին,
Որոնք այլ բան չեն, քան թե ընտանի
Ինքնածին բուսած անարգ ոտխներ,
Ընդդէմ բազմամբոխ ամենի ու խոլ այդ մարտիկների՝
Կցուցադրեն և աստվածային
Չորավոր, անպարտ ու ամենահաղթ, սեզ ախոյաններ,

Քեկույ պատճառի այդ անմատչելի
Ու դժվարակույթ ծառերի պտուղ քաղելու կսկիծ,
Անկոխ Համփեքի չարաչար տածանք:

Քանզի չարագունդ վորքերը բոլոր
նենգ բանսարկուի

Կչորացնի աչքերից կաթած սակավ մի արցունք,
Ինչպես յարծուն ու բազմոտանի,
Տկար խլրտամբ՝ գետնատող վեռուն ու ճիճուների՝
Վրան ծորացած ձեթի մի կաթիլ
Կամ սատակչական թույնի չնչին շիթ.
Եվ հոգուց ելած դառնահեծ սրտի

մի թույլ հառաչանք,

Արևատոչոր խորշակի նման,
Կարող է հալել ատուույցը դժնի:

Ճիճուների պես, որքան լինում են սրանք
հեշտածին,

Դիմադրության՝ նույնքան լինում են նաև
դյուրամեռ:

Բ

Այսպես, չպիտի դադարեն երբեք
Կսկծեցուցիչ խոսքով դատելուց դատապարտյալիս
Եվ քարկոծելուց անձս հանցապարտ՝
Իբրև չարագործ անհամուզելի, փրկությունից կտրվ.
Քանզի թեպեսև ինձ նեղողների

Մի փոքր մասին ոչնչացնում եմ,
Բայց մյուսներին նոր ուժ եմ տալիս,

որ կենդանանան՝

Անդարձ կորստյան մատենելով հոգիս,
Տունկս դառնության, որ ծաղկեցրի
Անառակ վարքիս գարշալուծը լոկ
Եվ բարունակս ապականաբեր ու մահողկուպան,
Որ իմ կորստյան գինին երկնեցի,
Չափակս Քանանի, ոչ թե Հուդայի,
Մեծն Դանիելի խոսքի համաձայն,
Որդիս զեհենի, ոչ արքայության,
Ժառանգս դժոխքի, և ոչ թե անանց փառքի անձկալի,
Նյութս տանջանքի, ոչ թե հանգստյան.
Երախտուրացս՝ երախտավորիդ,
Ապաշնորհս՝ բազմապարզկնիդ,
Մեղանչականս՝ ներողիդ հանդեպ.
Պառնացուցիչս քաղցրության մեծիդ,
Ծառաս չար ու վատ, ըստ տերունական

հանդիմանության,

Իմաստուն՝ չարիք գործելու համար,
Ինչպես Եսային մարգարեացավ,
Ժիրս՝ պապրեյի ժանազործության,
Փութկոտս՝ տիրոջ բարկացնելու մեջ,
Մշտաշարժս՝ պիղծ սատանայական

գյուտարարության:

Հանապապորդյան վիշտս արարչին,

Տկարս՝ բարի, վեհ թոհչքների,
Ծուլ՝ երանական վիճակ ընտրելու,
Հեղճ՝ խոստացածին հասնելու համար.
Երկչոտ՝ կարևոր, պիտանի գործեր կատարելու մեջ,
Ծառաս՝ տիրադրուժ, երախտամոռաց:

Վա՛յ մեղավորիս, որ բարկացրի

ինձ ստեղծողին,

կորստյան որդուս, որ անմահության ձիրք մոռացա,
Վա՛յ պարտապանին անհամար ու բյուր այն
քանքարների,

Որոնք հատուցել չկարողացա,
Վա՛յ բեռնակրիս դժնի մեղքերի,
Զի անկարող եմ հանգստարարի մոտ վերադառնալ,
Վա՛յ հանցապարտիս տիրոջ նկատմամբ,
Որ հնար չունեմ այլևս հյորին ներկայանալու,
Եղեգնախոփով դյուրավառ նյութիս,
Որ զեհենի մեջ պիտի տոչորվեմ,
Վա՛յ, որ մտքիս մեջ շողում են անդուլ
Աստժո բարկության նետերն հրեղեն,
Վա՛յ հիմարիս, որ չմտառեցի
Հանդեսն այն, որտեղ ծածկությունները
Հրապարակավ պիտի տարփողվեն,
Վա՛յ ամբարշտիս, որ միշտ, անդադրում

Չարությունների օստայն հյուսեցի,
 Վա՛յ ինձ, որ մարմինն իմ պարարեցի
 Անմահ որդերին իբրև կերակուր.
 Ինչպե՞ս թունավոր այդ կատողներին տոկամ,
 դիմանամ.

Վա՛յ ինձ, երբ մահվան բաժակը ընկան.
 Ինչպե՞ս կրեմ այդ տույժն հավերժական.
 Վա՛յ, երբ եղկելի մարմնիցս ելնի անարժան հոգիս.
 Ինչպես՞ ճջմարիտ դատավորին ես պիտի երևամ.
 Վա՛յ, երբ սպառմի յուրը լապտերիս.
 Չի եթե մարեց, չի վառվի այլևս.
 Վա՛յ ինձ բռնելիք այն խուճապահար
 Ու տազնապաի ահ ու սարսափին,
 Երբ առագաստի մուտքը կփակվի.
 Վա՛յ, երբ երկնավոր արքայի վճռով
 Կնքված ահարկու, սահմուկեցուցիչ այս խոսքը լսեմ՝
 «Քեզ չեմ ճանաչում»:

Ի խորոց սրբի խոսք ասագծո Հեթ

Ա

Ի՛նչ պիտի անես, ա՛նձն իմ կորուսյալ,
 Ո՛ւր պիտի թաքնվես, կամ ինչպե՞ս փրկվես,
 Ինչպե՞ս ազատվես մեղքերի բաևտից.
 Պարտքերդ շատ են, տախքներդ՝ անթիվ,
 Կշտամբանքը՝ դառն, ամբաստանքն՝ անվերջ,
 Հրեշտակները՝ խիստ ու անողորմ,
 Իսկ դատավորը՝ անկաշառելի,
 Ատյանը՝ հզոր, բեմը՝ անաչառ,
 Սասաը՝ ահարկու, վճիռն՝ անողոք,
 Հրամանն՝ ահեղ, պարսավանքները՝ մերկապարանոց,

Գետերն՝ երեղեն, վտակներն՝ անասն,
Խավարն՝ արջնամառ, մշուշն՝ անթափանց,
Գուրը՝ մահախեղդ, տազնապին՝ հարագո,
Տարտարոսն՝ անհագ ու ամենակույ,
Սառնամանիքը՝ անվերժանելի:

Ահա այդ բոլոր դառնությունները
Հենց քեզ համար են մթերված, իրոք,
Որպես դժնդակ ու տաժանական
Օթևաններ քո ծանր, անտանելի պատուհասների,
Ո՛վ դու անարժան անձն իմ հանցավոր,
Չարագործ, պոռնիկ, բավմբփծ, համակ
Ապականության անդ ու անդաստան:

Քո իսկ գործերի արդյունքն ես ահա
ժառանգելու դու,

Չի խտորվեցիր ճշմարտությունից,
Մաքրությունից քո գազրացար իսպառ,
Տարագրվեցիր արդարությունից
Ու պարկեշտության կարգից հեռացար,
Ունա՛յնդ հոգեձիր հարստությունից
Եվ նախանձարկուդ քեզ բարեբարոդ ամենակալի:

Բ

Ինքդ քո ձեռքով կառուցեցիր քեզ
անել արգելան

Ու որոգայթներ անձողոպրելի,

Խոստովանելով անձամբ, որ վերքերդ՝ անբժշկական,
Իսկ տանջանքներդ անօրինակ են,
Հաստատելով, որ անբուժելի է կործանումը քո,
Ո՛վ չարագործդ բարիների մեջ,
Դառնո՛ղ՝ քաղցրերի,
Խավարակերպդ՝ յուսապարմների,
Կողոպտվածդ՝ ճոխ պաճուճվածների,
Պախարակվածդ՝ գովյալների մեջ,
Ո՛վ ամբարիշտդ՝ բարեպաշտների,
Անբանականդ՝ բանականների,
Անմտականդ՝ մտավորների,
Ապաշնորհդ՝ իմաստունների
Եվ անմաքուրդ ընտրյալների մեջ.
Մեռած՝ ողջերի, զպզիր՝ սրբերի,
Ձեխ՝ պարկեշտների, կեղծ՝ արդարների,
Իսպառ անպիտան՝ պիտանիների,
Նվաստ՝ վեհերի, նվազ՝ մեծերի,
Գերի՝ գերերի, զուրկ՝ ընչեղների
Եվ անարժանդ՝ փրկվածների մեջ,
Տնանկդ՝ հոգևոր հարստությունից ու
բարձրությունից
Եվ օրինյալներից զատվածդ անեծքով:

Ա

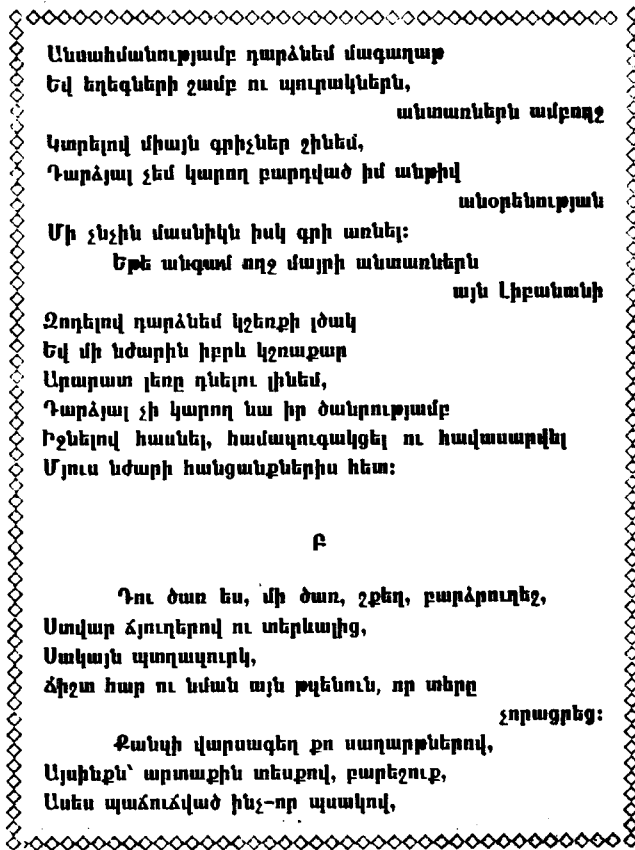
Արդ, քեզ արժանի նախատինքների ի՞նչ
խոսքեր գրեմ

Մաղթանքներին այս կտակամատոյան
ողբերգության մեջ,

Ո՛վ անձն իմ թշվառ, իսպառ անպատկառ,
Պատասխան տարու համար անբարբառ,
Անպիտան՝ Աստծո և սրբերի հետ հաղորդակցելու:

Զի եթե մի լիճ, ծովե՛րը նույնիսկ
թանաքի փոխեմ,

Թե բազմասպարեկ դաշտերն իրենց ողջ

Անտանձանությամբ դարձնեմ մագաղաթ
Եվ եղեգների շամբ ու պուրակներն,
անտառների ամբողջ

Կտրելով միայն գրիչներ շինեմ,
Դարձյալ չեմ կարող բարդված իմ աեթիվ
անօրենության

Մի չնչին մասնիկն իսկ գրի առնել:
Եթե անգամ որջ մայրի անտառներն
այն Լիբանանի

Չողելով դարձնեմ կշեռքի լծակ
Եվ մի նժարին իբրև կշռաքար
Արարատ լեռը դնելու լինեմ,
Դարձյալ չի կարող նա իր ծանրությամբ
Իջնելով հասնել, համապուգակցել ու հավասարվել
Մյուս նժարի հանցանքներին հետ:

Բ

Դու ծառ ես, մի ծառ, շքեղ, բարձրուղեջ,
Ստվար ճյուղերով ու տերևալից,
Մակայն պտղապուրկ,
Ճիշտ հար ու նման այն թյգեուռն, որ տերը
չորացրեց:

Քանզի վարսագեղ քո սաղարթներով,
Այսինքն՝ արտաքին տեսքով, բարեշուք,
Ասես պաճուճված ինչ-որ պակով,

Հեռավորներին թովում ես, գերում,
Սակայն տևողդ էթե մտե՛նա բերքդ քաղելու,
Պիտի գանի քեզ անպտուղ, ունայն,
Գեղեցկությունից Կուրկ ու գարշելի,
Որպես տեսնողի նշավակության,
Նախատինքի ու ծաղրի առարկա:

Եթե հերպայանձ անպտուղ տունկն այն,
անշունչ, անկենդան,

Չնչին պատկերն այդ անպատրաստ մարդու,
Տարածամ, անդեպ, չսպասված պահին անեծք
ընդունեց,

Կամ էթե հողը, ցողով ոռոզված,
Երկրագործների ջանքերի դիմաց
Բազմապատիկ բերք չմատուցելով
Լքվում, մատնվում է անհուշ մոռացման,
Հապա դո՛ւ, դո՛ւ, ո՛վ անձն իմ եղկելի,
Դո՛ւ, բանական հող, դո՛ւ, կենդանի տունկ,
Որ ժամանակին պտուղ չես տվել,
Ինչպե՛ս չես կրում պատիժ նրանց պես.
Չէ՛ որ սկսած առաջին մարդուց
Մինչև վախճանը մարդկային ցեղի՝
Քեզ ստեղծողին՝ Աստծուն ասելի, անախորժելի՝
Արդեն կատարված ու կատարվելիք
Նանիր գործերի արդյունքն համորեն առել ես քո մեջ:

Ահա մտքերիս սեռուն հայացքն ուղղած
դեպի քեզ

Որպես թիրախի, ա՛նձն իմ անպիտան,
Խոսքիս քարերով, ինչպես անընտել վայրի
գազանի,

Անողորմաբար պիտի քարկոծեմ:
Յեկուզ դրանով չարժանանամ իսկ
արդար կոչվելու,

Բայց, իմաստունի խոսքի համաձայն,
Ինքնակամորեն, ինչպես մի ոսոխ
Պիտի ոգորեմ ինքս իմ անձի դեմ
Եվ բոլոր գաղտնի հույզ ու մտքերն իմ
Խոստովանելով որպես կատարված
չարագործություն՝

Պիտի անսքող հրապարակեմ,
Սփռեմ քո առաջ, Աստվա՛ծ իմ և տեր:
Քանզի որքան շատ պարսավեմ ինքս ինձ,
Այնքան ավելի կարծանանամ քո անհատ
գթության,

Ստանալով իմ անթիվ մեծամեծ պարտքերի դիմաց՝
Առավել առատ շնորհները քո:

Որքան ավելի ճարակված լինեմ
Անբժշկելի, ծանր ու անամոք վերք ու ցավերով,
Դրա համեմատ՝ այնքան առավել ու կրկնապատիկ

Բարձրյա բժշկիդ իմաստությունը ամենահեռաբ
Տուցադրվելով պիտի հռչակվի.
Ըստ իմ պարտքերի առավելության
Եվ փոխատվիդ շոյությունը, շնորհաբաշխմամբ,
Բարեբանվելով պիտի պակվի,
Ըստ առակի քո խնկելի ու սուրբ:

Ձի քո ձեռքում է փրկությունը, տե՛ր,
Եվ քեզանից է լինում քավություն.
Աջովդ նորոգում ու գորություն են ընձեռում մատով.
Արդարությունը հրամաննիցդ է,
Ապատությունը՝ քո գորությունից.
Դեմքդ ապիս է լուսավորություն, երեսդ՝ բերկրանք.
Բարությունը քո հոգով է լինում,
Սփոփանքը՝ քո սուրբ յուղի օծմամբ,
Ձվարթությունը՝ շնորհիդ ցողով.
Դու ես պարզում մխիթարություն,
Վիատությունը հանձնում մոռացման,
Վշտի խավարը փարատում անհետ,
Ողբն ու հառաչը փոխում ծիծաղի:
Քեզ վայելում է օրհնաբանություն
Գովությանբ հանդերձ՝ ի վերին երկինք՝
Նախահայրերից ու սերունդներից բոլոր ապագա,
Հավիտյաններից հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոյ այգի խոտի ասարժո հէր

Ա

Թե՛՛ պղշուն ուժգին, թե՛՛ մեղանչումը
անասնձ, մարգար,

Կորստաբեր են հավասարապես.
Թեպետև դրանք օտարածին են
Ու երևույթով իրարից տարբեր,
Բայց ըստ էության զուգադրելիս
Կնկատենք, որ երկուսն էլ մարդուն
Մղում, հասցնում են նույն վիատության,
Քանի որ մեկը թերհավատում է հզորի ձեռքին՝
Համարելով այն ապիկոր, անկոր,

Իսկ մյուսն, անբան ու չորքոտանի
Անասունի պես անզգայացած,
Իսպառ կտրում է առասանն հույսի.
Ուստի առաջնից փաղաքշջելով՝
Չարախնդում է, հրձվում սառանան,
Իսկ երկրորդով, միշտ լիպելով արյունն

իբրև կերակուր,

Պարարտանում է դժոխորովայն մի գազանի պես:

բ

Արդ, ինչպես մեկը, որ բազմահարված
հեծանով ծեծված՝

Հասել է մինչև ափունքը մահու,
Դարձյալ փոքր-ինչ շունչ ու կենդանության
Ոգի առնելով՝ պետք է կորանալ,
Կապրուրվել նորից ու ելնել օտքի,
Հառնել կորստից անկենդանական
Օժանդակությամբ Հիուսի աշի,
Որ բարեգուր է բոլորի հանդեպ.
Ձեռք բերելով և երկնավոր հորից
Բազմախտավորիս, մեռյալիս համար
Բժշկության ու փրկության պտուղ՝
Սկզբնավորմամբ այս աղերսական ողբամատյանի
Ես հավատքի շենք պիտի կառուցեմ:

Քանի որ մեկը նախահայրերից
Սրանով զինված, իսկապես, իսկույն
Անցավ երկնային կյանքն անմահական.
Ապաշխարության դեղն ընդունելով՝
Ձղջման միջոցով նա անեղծության
Գրավականն իր ծառանգեց այստեղ,
Նույնիսկ ավելի, քան նրանք, որոնց
Հիշատակում է առաքյալն իր հետ,
Թեպետև սրանք ապագայի ու
Երկնավոր հույսի հավատով լցված՝
Երկրում հանձն առան ճգնակեցական

ամեն փորձություն

Ու փարթամացան անտես անպատում

ամեն ճոխությամբ:

Եթե հիշենք և սրա հետ տիրոջ
Խրախուսական խոսքը պաշտելի՝
«Ով հավատում է, հնարավոր է նրան ամեն բան»,
Ապա ընտրագույն աստվածահաճո
Բարեմասնությանց չափն ու արժեքը որոշելիս՝ միշտ
Հավատը պիտի գտնենք ամենից բարձր ու
զերպական,

Քանզի նրանով կարելի է լոկ
Մերձենալ բոլոր սրբություններին:

Առանց հավատի փառքի տերն անգամ
Չհաճեց ցույց տալ իր հրաշագործ

կորությունը մեզ,

Այլ կախի և առաջ, որպէս լծորդ իր բարերարության,
Մեզկից անասան հաժատ պահանջեց:

Լինելով տիրոջն առնրեր՝ սա և
զորություն ունի

Ինքնիշխանորեն կյանք ընձեռելու,
Ինչպէս վկայեց հենց օրհնաբանայլ բերանն Աստծո,
Թե՛ «Քո հաժատը միայն քեզ փրկեց»:

Քանզի, արդարև, մեսությունն հստակ,
Իմաստությունը կտարելագույն,
Մտերմությունը երկնավորի հետ,
ձանաչումն Աստծո՝ մասն են հաժատքի,
Այդ երջանիկ ու ընտիր անվան, որ
«արաձգվելով՝ մնում է հաժատ անեղծ, անխափան՝
Որպէս պատվակից սիրո և հույսի:

Իսկապէս, եթե մանանեխի մի
Փոքրիկ, աննշան սերմնահատի չափ
«աժատն անվրեպ կարող է ծովի
հորքը փոխադրել մեծամեծ լեռներ,
Ապա իզուր չենք ընդունել մենք այն
Որպէս ուղեցույց առաջնորդ կյանքի,
Աստծո աներկվիտ երկրպագության.
Նա է աներկբա՝ հոգու աչքերով
Տեսնում ապագան, ամեն ծածկության,
Մեծարգոված անվամբ փառատրելի
սուրբ Երրորդության՝
Որպէս դասակից սիրո և հույսի:

Եթե առանձին երեք մասերն այս
Դիտես միևնույն խորհրդով, ապա
Նրանց շնորհիվ Աստծով պիտի հաժատ ճոխանաս.
Քանի որ եթե հաժատաս նրան, նան կսիրես,
Որով կհուսաս և աներևույթ իր պարզկներին.
Եվ նրան փա՛ռք միշտ, հաժիտյանս. ամեն:

Ա

Արդ, ես հետին դավանողներից
 Եվ բարիքներից ունայն իսպառ,
 Մտատեսությամբ դիտելով սկիզբն իմ եղելության,
 Որը կատարվեց արարչի ձեռքով՝ անէությունից,
 Հավատում եմ, զի հույսով աներկբա,
 Որ Քրիստոսը ինչ որ կամենա, կարող է անել:
 Զի հավատացի, ուստի խոսեցի՝
 Ուսած Պողոսից, Դավթից խրատված.
 Այժմ էլ թող նրանց խոսքը կենդանի
 Օգնի, որ ես այս հավատով նաև ճանաչեմ նրան,

Նրա հարության զորությունը մեծ,
 Հաղորդությունն իր չարչարանքերին,
 Այն բոլորն այն, ինչ առաքյալը
 Հիշատակում է հաջորդ տողերով:

Սրան կցորդ է, հույժ նմանատիպ
 Հավատալը և այն փոփոխության,
 Որ մեղավորը կարող է դառնալ լիովին քավված,
 Զարագործն՝ արդար, անմաքուրը՝ սուրբ,
 Ծանր, անքավելի հանցագործությամբ
 Մահապարան՝ անպարտ երանավետյալ,
 Իսկ ծառայական կապանքների մեջ

հեծեծողն հասնել

Երկնային փառքի ու ապատության:

Ի՞նչ կա, արդարև, ավելի չքնաղ, խոսքից,
 մտքից վեր,

Քան երկբայության թանձր խավարից
 Աստծո օգնությամբ մաքրված սիրտն այն

մեղավորի, որ

Մարմնով հրձվելիս՝ հեծում է հոգով,
 Որը թեպետև վսեմ բարձունքից
 Խորասուզվել է կործանման վիճի անդունդն

անհատակ,

Բայց ունի նաև փրկության նշխար
 Իբրև լույսի կայծ, պահած իր մտքում

ու իր հոգու մեջ՝

Այն գաբմանալի ու խորբախորհուրդ թանձր հրի պես,

որ մակարդվել էր ամենագորի կամքի հրաջքով
կորուսել հատակում կիրիող ջրիորի:

Ուստի մեղավորն իսպառ վշտաբեկ,
Որը կորցրել է բարին գտնելու ակնկալություն,
Լքվել շնորհի վստահությունից,
Կարող է հուսալ՝ հասնելու նորեն
Նախապարգևյալ փառապարդության.
Քանզի հենց Աստծո կամքով է մեր մեջ
Արժարժվում նաև կայծն այն ներգործող,
Որով արարչի ամենահնար
Կարողությունն է բարեհռչակվում:

Այս խոսկն ավելի մեծ հաճությամբ է
հռառատում Աստված,

Քան մյուս բոլոր բուրումներն անուշ,
Քան թե երբեմնի խնկախառնուրդն այն
Մանր աղացած՝ ի սպաս խորանիս,
Որ օրինակ է պղծմամբ խոնարհված
Ու նմանությամբ միացած մարդկանց:

Ըստ որում նույնիսկ փրկիչն համայնի
Տեսողությունից պատածետ ոմանց
Նախ հարցում արեց՝ «Հավատո՞ւմ եք, որ
Ես կարող եմ ձեր աչքերը բանալ»,
Եվ չպարզենց նրանց աչքի լույս,
Մինչև հավատի գրավ չստացավ:

Ի՞նչը կարող է լինել մեզ համար
ավելի անհույս,

Քան թե չորս օրվա մեռած-թաղվածի
կենդանացումը.

Բայց չէ՛ որ կանայք, որոնք աներեր
Հավատով ընկան ոտքերն արարչի,
Անհապաղ տեսան Աստծո փառքի
հանդեսն անպատում՝

Իրենց սիրելի եղբոր հարությամբ:

Բ

Որ մեղանչումից վերջն էլ մնում է
շնորհն անկորուստ,

Կան հզորագույն բազում վկաներ.
Նախ Ենոքն, ապա և Ահարոնը,
Հետո Դավիթը, Պետրոսն ու փոքր
Եղիապարը, որ արժանանալով
Բարձրյալ Աստծո ողորմածության՝
Ինքն եղավ վկա նույնիսկ իրենից մեծերի համար:

Ավելորդ է և հիշել առակը անառակ որդու.
Թողնում եմ նաև այն պոռնկին, որ
գովվեց տիրոջից,

Մաքսավորին այն, որ արժանացավ
Հենց բարեգործից հիշատակվելու
Եվ երջանիկ այն ավազակին, որ
Շունչը փչելու պահին հավատով պսակ ընդունեց:
Իսկ կա՞ ավելի անքավելի մեղք,

Քան սպանությունն ամենաստեղծի.

Բայց չէ՞ որ դրան մասնակցում էր և

Պողոսն ընտրագույն,

Որ մի ժամանակ պարագլուխն էր անիրավների:

Սրանցից ոմանք, որոնք գայթեցին

Օրենքին ծանոթ լինելով հանդերձ,

Կանգնեցին դարձյալ՝ վարքը նախնական

Հազարապատիկ գերազանցելով:

Իսկ նա, որ նախքան նոր օրինակի

տրումն էր եղել,

Մոտ էր ավելի դավանանքի հոր պատվիրաններին,

Ամուր պահպանեց ավանդն հայրենի

Եվ նախամարդու մեղքերը նույնպես

իրենն հաշվելով՝

Տառապանքներով իր տաժանելի

Հատուցեց նաև կրա փոխարեն,

Ոչ թե, քափություն գտնելով, ծածկվեց

այստեղ հողի տակ,

Այլ չարչարալի մարմնով պորապես

Հաղթելով մահվան՝ վերացավ երկինք՝

Հանդիսանալով բանականների կյանքի կարապետ:

Իսկ ոմանք, որ խակ, տհաս հասակում

Երկար ժամանակ անձնատուր էին եղել չարության,

Չափահասության հասնելով՝ ոչ թե

Բարձրություններից գահավիժեցին,

Այլ այս ստորին կյանքի դժնդակ

Թշվառությունից՝ ամբարձան երկինք:

Եթե նախկինում չարերի դարձը

այնքան պորացավ,

Որ հողապանզված գոյացությունն այս

Կարող էր փոխվել ոսկեղեն նյութի,

Պատկերն արքունի պատվով վեհաշուք

Քանդակված տավել մեր էության մեջ՝

Բնությունը մեր դարձնելով անեղծ, անկորնչելի

Եվ անպարտելի դավադրության դեմ,—

Ապա բոլորն այդ որքա՞ն ավելի հուսալի է արդ՝

Լուսավորությամբ պայծառ, անծածկույթ,

Անսրող՝ ուխտված տեր Քրիստոսով,

Որ դառնալով մեզ հաշտարար միջնորդ,

Կենդանի, անմահ, մշտնջենավոր, բարեխոս երկնի՝

Հաստատ է պահում մշտապես մեր մեջ

Սուրբ մարգարեի բերանով ասված խոսքը տերունի՝

«Ուխտ խաղաղության» և «հաստատության կնիք»

անխաթար:

Ճշմարիտ կանոն, անփոփոխ Վճիռ

Եվ արարչավանդ սրբապան պայման

Այս խոսքի պատկերն համբուրում եմ ես

Ահա շուրթերով անեղծ հավատիս՝

Շնորհի փառքի ակնկալությամբ,

Քանզի, արդարև, առաքելական խոսքի համաձայն,

Երբ Աստված հենց ինքն է արդարացնում,

Էլ ո՞վ կարող է մեզ դատապարտել:

Ապովինելով անսովերագիր այս վաստիւթյան՝
 Կործանվածու ահա կանգուն եմ նորէն,
 Թշվառս՝ հաղթող,
 Մոլորյալս՝ ուղղված դարձին կենարար,
 Ամենաթշվառ չարագործս՝ հույսին,
 Մատնվածս մահվան՝ կյանքին կատարյալ,
 Ապականյալս՝ շնորհին անեղծ,
 Դժնագործութեամբ տարվածս՝ լույսին,
 Անասնակենցաղ ստորնասերս՝ երկնքին Աստծո,
 Կրկնակ գայթածս՝ նորոգ փրկութեան,
 Մեղքով կապվածս՝ խոստմանն հանգստի,
 Վիրավորվածս անամոք՝ դեպի դեղն անմահարար,
 Ստամբակչալս վայրագաբարո՝ հնազանդութեան,
 Աստանդականս խռովյալ՝ կոչին,
 Ապերասանս դժնի՝ հեզութեան,
 Ընդդիմախոսս լուտաբան՝ ներման:

Եվ այս՝ շնորհիվ Հիսուս Քրիստոսի,
 Նրա հոր, հփր, բարձրչալ, անավոր,
 Եվ ճշմարտութեան սուրբ Հոգու անվամբ
 ու կամքով բարի,
 Որոնց իսկութեան օրհնաբանյալ ու մի
 աստվածութեան՝
 Անբավ գործություն ու արքայություն,
 Մեծություն և փառք հավիտյանս. ամեն:

Քանկի նախընթաց զղջման խոսքերով
 Սաստիկ վիատված՝ հուսալքվեցի,
 Տարակույսների հեծանով ինքս ինձ ձաղկեցի ի մահ,
 Ուստի և այստեղ վերստին հույսին վերադառնալով,
 Պիտի հանդգնեմ գթութեան շարժել,
 Օգնութեան կանչել մեղատանջ անձիս սուրբ
 Երրորդութեան:
 Գիտեմ, որ, անշուշտ, դավանելը լոկ,
 Օրհնաբանելն իսկ նորեն՝ համայնի կենարար
 Աստծուն,

Ընտանի ձայնով կանչելը միայն
Անավոր անվան շնորհապարզն մեծ բարերարի՝
Կենդանություն է մեռածիս արդեն,
Ըստ մարգարեի կանխատեսության՝
«Ով կանչի տիրոջ անունը, կապրի»:

Իսկ ես ոչ միայն կանչում եմ, այլև
Նախ հավատում եմ նրա մեծության.
Ոչ թե անձկությամբ իր պարզելների
Համար եմ այսպես նրան պաղատում,
Այլ հենց իր՝ իբրև բուն կենդանության,
Շնչի աներկբա տուրևառության,
Առանց որի չիք ընթացք ու շարժում.
Ոչ այնքան հույսի հանգույցով, որքան
Միտո կապով եմ աղերսված նրան:

Ոչ թե շնորհի, այլ շնորհատվի
Կարոտով եմ ես այրվում շարունակ.
Ոչ թե փառքն է ինձ համար անձկալի,
Այլ փառավորայն է համբուրելի.
Ոչ թե ապրելու, կյանքի փափագով,
Այլ կենարարի հիշատակով եմ ձենձերում անվերջ.
Ոչ թե վայելքի տեսչով եմ հեծում,
Այլ պատրաստողի բաղձանքով եմ միշտ
Սրտիս խորքերից ողբում աղեկեզ.
Հանգիստ չեմ փնտրում, այլ պաղատում եմ
Տեսնել երեսը հանգատարարի.
Ոչ թե հարսնետան խրախճանքի, այլ

Փեսայի անանց անձկությամբ եմ ես
մաշվում միալար,
Որի կորությամբ, հանցանքներիս ողջ բեռներով
հանդերձ,

Հավատում եմ ես աներկմիտ հույսով,
Ամենավստահ ակնկալությամբ,
Ապավինելով կարողի ձեռքին՝
Ոչ միայն հասնել շավության, այլև հենց
իրեն տեսնել՝

Ընդունելու գուր ու ողորմություն
Եվ ժառանգելու երկինքն Աստծո,
Քե՛ն չափապանց մերժելի եմ ես:

Բ

Սաստիկ ամոթից դեմքով գեռնահակ
ու կորագլուխ,

Անկարող շարժել լեզուս անվստահ ու անհամարձակ,
Դիմելով գրչին, որ միշնորդ է մի
Ամուր կողպեքով արժանապես փակ,
պապանձ ջուրթերիս,

Նոր հառաչաձայն պաղատանքների երգեր ոգելով՝
Հեծեձանքներով դառն ու աղեկեզ
Բարձունքներն ի վեր պիտի առաքեմ:

Ընդունի՛ր սիրով, մեծապո՛ր Աստված,
 Աղաչանքները դառնացած սրտիս.
 Անոթահարիս մոտեցի՛ր մեծիդ բարեգթությանք.
 Փարատի՛ր իսպառ, ամենապարզև՛,
 Տխրությունն իմ այս նշավակելի.
 Այս անտանելի ծանրությունները
 Վերցրո՛ւ, թոթափի՛ր ինձնից, ողորմա՛ծ.
 Կտրի՛ր մահացու սովորություններն այս,
 ո՞վ հնարագետ.
 Ավարի՛ մատնիր, մշտապես խաղթո՛ղ,
 Հրապույրները մոլորապատիր.
 Տրի՛ր, վերնայի՛ն, գայթակղության մառախուղն
 անհետ.
 Խափանի՛ր, փրկի՛չ, հարձակումները կորուստ
 նյութողի.
 Ջնշի՛ր, ծածկատե՛ս, որոգայթներն այս նենգ ու
 պատրական.
 Խոյացումներն այս՝ խռովարարի խորտակի՛ր, հզո՛ր:
 Կնքի՛ր անուևովդ լուսանցույցն հարկիս.
 Պարփակի՛ր ձեռքովդ առաստաղն իմ տան,
 Օծի՛ր քո արյամբ մուտքն իմ սենյակի,
 Սուրբ նշանը քո դրոշմի՛ր ամուր
 Մաղթողիս բոլոր ճամպիեքի վրա.
 Աշովդ ամրացրո՛ւ խշտիս հանգստյան

Մաքրի՛ր անկողնուս ծածկարանն իսպառ վարմ ու
 թակարդից,

Կամքովդ պահպանի՛ր հոգիս տառապյալ
 Ու մարմնիս շունչը, քեզնից շնորհված,

անարատ պահի՛ր,
 Շրջափակի՛ր ինձ ամուր՝ երկնային գորքիդ
 բազմությամբ՝

Որպես դիմամարտ դևերի գնդին:
 Սուրբ Աստվածածնիդ և ընտրյալների
 բարեխոսությամբ՝

Շնորհի՛ր նիրհիս այս մահահանգույն՝
 Խորին գիշերում բերկրալի հանգիստ:

Ամփոփի՛ր մտքիս և զգայության
 Տեսանելիքի պատուհանները, պարուրի՛ր այնպես,
 Որ մնան նրանք անասանելի, խաղաղ, աներկյուղ՝
 Ամեն մրրկահուլզ պլեթախումից,
 Առօրյա նանիր հոգսերից բոլոր,
 Անբշական սին երազանքներից,
 Այս ցնորքներից խենթ ու խղպկան,
 Եվ հիշատակով հույսիդ պահպանվեն
 անվթար, անեղծ:

Որպեսպի կրկին, երբ որ սթափվեմ
 այս ծանր քնից,

Լիովին զգաստ ու հոգենորոգ
 Մի զվարթությամբ կանգնած քո առաջ՝
 Մաղթանքներն իմ այս, հավատքիս բուրմամբ,

Ո՛վ ամենօրհնյալ ու անձառելի փառքի բազմվոր,
 Չուգաձայնությամբ ողջ երկնագումար
 Փառաբանական բազմություններիդ,
 Բարձունքներդ ի վեր առաքեն առ քեզ:
 Քանզի դու բոլոր արարածներից
 Փառավորյալ ես հավիտյաններից հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոյ արարի խոսի ասարծու Հէպ

Ա

Ասովա՞ծ բարերար, կտր, ահավոր,
 Ընորհառու հայր, բարի, ողորմած,
 Անուն իսկ մեծիդ միայն գթություն,
 Ընտանություն է ազետարանում.
 Քաղցր ես մինչևիսկ ապերախտների,

ժանտերի հանդէպ:

Քեզ նման է և որդիդ, ձեռքիդ պես
 զորավոր ձեռքով,

Տերությամբ ահեղ ինքնաժամանակ
 Եվ արարչությամբ բարձրացած քեզ հետ:

Այն Սուրբ Հոգին քո ճշմարտության,
Բխած քեզանից անսպառօրէն՝
Իբրև կատարյալ գոյի իսկութիւն,
Էականութիւն մշտնջենական՝
Ըստ ամենայնի հավասար է քեզ,
Իսկ իշխանությամբ՝ փառակից որդուդ:

Եվ որպէս եռյակ անձնավորութիւն,
համակ անքնին՝

Տարանջատ եք դուք ինքնությամբ ուրույն
Եվ միավորված համապուգութեամբ,
Բնությամբ՝ նույնգոյ, իսկությամբ՝ հատուկ,
Անշփոթելի ու անանջրպետ,
Միևնույն կամքով ու գործակցությամբ.
Մեկդ մյուսից ո՛չ ավագ է, ո՛չ
Նվազ՝ մինչևիսկ մի ակնբարբով,
Այլ ճանաչվում եք որպէս համաշունչ

սկզբնապատճառ

Երկնային սիրո անստվեր յույսի՝
Սրբասացութեան միակ պատկով
Անսկզբնաբար աստվածաբանված:

Արդ, եռափառյան ձեր դավանության
Խոստովանութիւնն այս վերձայնված,
Որը Պետրոսին «հավատքի վեմի»
Մեծ երանության արժանացրեց,
Թող որ բարեհաճ իր հրամանով, փնտրողդ գերուս,
Նաև մեզքերով դատապարտալիս
Արդարացնի հրաշանորոգ:

Թեպէտև դու, տե՛ր, տնօրինողն ես
Ե՛վ պարզկների, և՛ ողորմության,
Սակայն ոչ այնքան պարզկներով ես
Հոչակված, որքան ողորմությամբ քո.
Ձի առաջինը միայն որպէս վարձ՝
Հայտնում է գործերն առաքինական,
Մինչդեռ երկրորդը բարձրացնում է փառքը

բարձրալիդ.

Քանզի պարզկը փոխհատուցում է վաստակի դիմաց,
Ողորմութիւնը, այնինչ, անհատույց
Բարերարում է մեղավորներին:

Բ

Եվ արդ, մարդկային գործերը թող որ
Իրենց պորությամբ չզերազանցեն
Քո շնորհներին, գթառա՛տ Աստված,
Եթէ մինչևիսկ մեր այս հոսանուտ
Բնության բոլոր օրէնքներից էլ վեր լինեն նրանք.
Թող հաղթող լինի անչարութիւնը քո երկայնամիտ,
Եվ գործերն համայն երկրածիններին
Նվազ լինեն միշտ քոնոց նկատմամբ:

Չէ՛ որ և նրանք, որոնք մաքրությամբ
Պարծենում էին՝ իրենց օրէնքին ապավինելով,
Երբ ծագեց յույժը՝ ներկայի գուշակ քո արդարության,
Հրեությունն այդ հետնյալ՝ համորեն

Անձկությանը լքված ու նվաստացած,
Տարագրական եղկելիներից նույնիսկ ավելի,
Կարոտս զգաց քո մարդասիրության:

Քանզի ամեն ինչ հնարավոր է քեզ,
ո՛վ բարերար,

Լսի՛ր դառնահեծ պաղատանքներիս,
Որ բարձրադաղակ առաքում եմ քեզ.
Ողորմի՛ր, կյա՛նք տուր ու մարդասիրի՛ր,
Քանզի քաղցր ես դու ու երկայնամիտ,

Եվ քեզ փա՛ռք բոլոր հավիտյանների փրկիչ ու քավող.
Եվ քեզ փա՛ռք բոլոր հավիտյանների ազգերից. ամեն:

Ին խորոց արքայի խոստ ասարծո ԷԷր

Ա

Պաղատում եմ քեզ, յուսի ճառագայթ,
Արքա երկնավոր, գովյալ անպատում,
Որդի միածին անճառ Աստծո,
Խոնարհելով քո ունկն ու վերստին
մերձենալով ինձ,
Բարձրյա՛լ բարեգութ, կյանքի ապավեն,
Անսա՛ չարաչար վիրավորվածիս
Հառաչանքներին այս նվաղաձայն:

Բ

Երբեք ոչ մի տեղ չի հիշատակված,

Թե արախոյտողն ավազակներից աղաչել է քեզ,

Ձի կարկամած էր.

Ձի արձակել նա մեծիդ ետևից պաղատանքի ձայն,

Ձի պապանձված էր.

Ոչ էլ տատանվող, դողող մատներով

Վիշտ ու աղետն է հայտնել տեսողիդ,

Ձի խորտակված էր.

Ձի սևեռել քեզ արմատվաշաղախ

Ու կողկողագին հայացքն աչքերի,

Ձի մեղապարտ էր.

Ոչ էլ միջնորդի բարեխոսությամբ

Գթառատ կամքդ է շահել աշխատել,

Քանզի լքված էր.

Նույնիսկ ջախջախված մարմնի արյունով

Ներկված ձորձերն իր քեզ չկարկառեց՝

Փորձելով ձնել սիրառ զթածիդ,

Ձի հուսահատ էր.

Ծնկների վրա, ինչպես ոտքերի

Գարջապարներով, չուղղվեց դեպի քեզ,

Քանզի անզոր էր տեղից բարձրաևալ,

Երբ համարվում է, դեռևս կենդանի, մեկը կիսամռա,

Քիչ է տարբերվում արդեն մեռածից,

Նամանավանդ որ, թեպետ խրատվեց մեծիդ

խոսքերով,

Բարերարվեց քո գթասրտությամբ

Ու լուսապարզվեց ճաճանշով փառքիդ,

Ոչ միայն դարձյալ շարունակեց քեզ հակառակ գնալ,

Այլև հետաքար ապստամբելով՝

Անցավ բանակն իր թշնամիների,

Դաշնակցեց նրանց ու միաբանվեց ատողներիդ հետ:

Գ

Բայց դու, բարերա՛ր ու բազմապարզև,

Անոխակալ ու ամենակեցույց,

Ոչ միայն մեղքերն այդ չարագործի

Չպահեցիր քո հիշողության մեջ,

Այլև խոսքով իսկ չկշտամբեցիր.

Ոչ թե ընկածին ոտնահարեցիր,

Այլ, կարեկցաբար մոտենալով, դեռ

Ծայրագույն խնամք ցույց տվիր նրան:

Չաճապարեցիր քահանայապետ վրա պրծնելով՝

Խորտակել ծանր վիրավորվածին

(Ըստ ահարոնյան տկար օրենքի,

Որ զորավոր էր միայն բռնալիք քարաձգությամբ

Ու անեծքներով դատապարտելու, մահ գործելու մեջ),

Ոչ էլ ղևտական անկատարագործ կարապետի պես

(Որը երկուսի միջասահմանում իբրև անշրպետ՝

Հեի լրումն ու սկիզբն էր նորի,

Ունայն, հոգեզուրկ, ապաշխարության մի հրավիրակ)

Նայեցիր վշտին վիրավորյալի,
Այլ որպեսզի նա՝ արմատակտուր
Սառակիչ կացնի օրինակով և
Քո մեջ չտեսներ պաշտոնը մահվան ու անից մեռելը,
Ատրեստանցի պահապանանուն
Հեթանոսների տեսքն ընդունեցիր
(Որոնք վերցնելով օրենքն հրեական՝ պահեցին անեղծ,
Մինչդեռ հրեաներն իրենք մոռացան)
Ու մեր բնությանը կերպարված մարմնով՝
Ազատագրության ավետիսը մեծ
Համբավեցիր և օտար ազգերին
Ու աստվածային, անեղծ, անապակ
Ներգործությամբ քո, ձեռք կարկառելով,
Մրբենի մահվան մեղապարտ մարդուն
Իր սերունդներով ուղքի կանգնեցրիր:

Ուրախացրիր սիրաբլ վշտաբեկ,
Հուսահատվածին զոտեպնդեցիր,
Զվարթացրիր թշվառին նորեն.
Սուրբ ավազանի կենարար օծմամբ,
Լույսի բաժակով բարգավաճեցրիր.
Նորակերպեցիր երկնային հացով՝
Կենսատու մարմնով քո արարչական.
Երջանիկների, ընտրազուների վերակացությամբ՝
Խանդաղատանքով ամոքեցիր ու խնամարկեցիր
Եվ հանդարտընթաց գրաստի անջույթ

Խնամքին հանձնած՝ պահեցիր անվորձ,
Մինչև հանեցիր հարկը լուսեղեն:

Նախնայաց ու երկրորդ կենդանապարզև
Զույգ կապկների միջոցով նորից
Մարդասիրաբար ապաքինեցիր
Եվ թևատարած մի արծվի նման առնելով նրան՝
(Ինչպես արեցիր Մովսեսի օրով)
Առաջնորդեցիր բարության երկրի
Հանգստարանը քո անդորրավետ,
Վարդապետներին հրամայելով՝
Խոսքի կերակրով սնուցել նրան:

Դ

Դու, որ ծայրագույն լույսը բարության
Ամեն ինչի մեջ բովանդակապես հրաշագործեցիր
Եվ պառակախիչից՝ գանձը զողացած սեփականելով՝
Սաացվածքը քո վերադարձրիր քեզ,
Փրկի՛ր նաև ինձ՝ մեղքի պարտքերից
մաքրելով իսպառ.

Դու, որ անհատույց պարզևում ես և
անպատրաստներիև,
Նրանց հեռ նաև ի՛նձ ատուր քավություն
ու բժշկություն,
Բարեզո՛ւթ, գորեղ, անձառ, անքնին, անեղծ, ահավոր,
Օրհնյա՛լ մշտապես, հավիտյաններից
հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոյ սրբի խոսի աստուծո Հէպ

Ա

Արդ, նույն ցավագին հեծեծանքներով
վշտահար սրտիս,

Հոգուս աղետով իսպառ տագնապած,
Նույն ողբանվագ ոճով վերստին դիմելով մեծիդ՝
Բազմապարզկիդ գուրն եմ աղերսում,
Պաղատում իբրև կենդանի մեռյալ՝

անմահ Աստուծոյ,

խոստովանելով անարգությունն իմ քո փառքի
հանդեպ,

Բարությանդ դիմաց չարություններն իմ,

Որոնցով ոչ թե բժշկվեցի, այլ հաղթվեցի միայն,
Ոչ թե ստացա համարձակություն, այլ ամաչեցի
Ուխտակորույսս ավանդամոռաց:

Բ

Առակում իբրև օրինակ բերված
հղճալի տեսքով այն ոչխարի պես,
Որ մատնված հետին անպգայության,
Մոլորված հեռու ամալաբնակ, անկոխ վայրերում՝
Դեզերում էր հեզ վայրի կուռքերի
Ու դների հետ զապանաբարո,

Առանց մի փոքր հոտին մոտ գալու,
Ես էի նաև. չունեի լեզու,

Որով պատմեի ցավերն ինձ տանջող,
Ոչ էլ ձեռք, որի շարժումներով

Համբերն են իրենց մտքերն հաղորդում:
Իսկ դու, զովյալդ հավիտյանների

Սկզբից մինչև ծնունդն այսօրվա,
Մեղավորիս էլ, ըստ Եզեկիելի,

Գտնելով անլույս մոլորության մեջ՝
Հովիվ կոչվեցիր քո խնամարկու կամքի տեսչությամբ.

Բայց դու ոչ միայն հոգ տարար անձիս, այլև փնտրեցիր.

Ոչ միայն գտար, ո՛վ հրաշագործ,
Այլև սիրագութ ու անձառելի բարերարությամբ

Առաք կենսատու ուսերիդ վրա
Ու, դասակցելով երկնավորներիդ,
Տեղավորեցիր քո հայրենական ժառանգության մեջ:

Եվ արդ, ո՛վ հկոր, օրհնյալ հոգածու,
Կենարար, գթած ողորմաժողովար,
Եթե աղերսի համար անկարող
Այն անխոսներին դու ընդունեցիր,
Որոնցից մեկը մահվան դուռն հասած՝

չարչարվում էր լուռ,

Մեկն՝ անբանների անզգայությամբ,
Տարագրական ու վաարանդի,
Ամայության մեջ վարանած, վհառ,
Բառաչում էր խեղճ, աարտամ ու անմիտ,—

Քո աստվածային հոգատարությամբ տիեզերահրաշ՝
Խնամարկեցիր թշվառության մեջ կորուսյալներին,
Յո՛ւց սուր վերստին այժմ նաև ինձ
Խորքը գթությանդ ու բարերարման վեղումներդ հորդ,
Ինձ, որ նրանցից շատ ավելի եմ թշվառ, անօրեն,
Որ մահապարտ եմ մի բազմօրինակ,
Ինձ, որ բարության քաղցր խառնուրդում

չար համ եմ հառուկ,

Որ արժանի եմ անդամահատման,
Ինձ, որ խոցված եմ հոգով կարեվեր,
Ախտաժեռված եմ համաճարակ ու ամենաբոլոր,
Ինձ, որ լիովին անզգայացած՝
Հավասարվել եմ անատուններին,

Օտարացել եմ ընտանությունից իմաստուն մարդկանց,
Ինձ, որ նման չեմ ինձ հռեզունակից բանականներին:
Եթե համառոտ մեկն ունենայի, կասեի

անշուշտ,

Եթե լիներ գեթ մի նմանակից, կծանուցեի,
Կիրազեկեի, եթե հանդիպեր մեկն ինձ հավասար,
Եթե պատահեր զուգագործ մի մարդ գեթ,

ցույց կտայի,

Կազդարարեի, եթե տեսնեի մի այլ օրինակ.
Եթե լիներ նա անցյալում, գոնե
Կունենայի մի մխիթարություն,
Եթե ներկայում՝ կապրեի հույսով:

Սակայն քանի որ անցել եմ ամեն

մի օրինակից

Եվ նմանության ամեն սահմանից մնացել եմ դուրս,
Ուստի դու միայն կարող ես քավել,
Բուժել, ամոքել, կյանք տալ ինձ դարձյալ,
Կենդանաբա՛րդ ողջ մեռյալների
Եվ նորոգող տիեզերքի համայն:

Գ

Եթե երջանիկ Դավթի սուրբ սրտի

հայեցողությամբ՝

Անօրենությունն ու չարիքներն իր՝

զվնից բարձրացած,

Իսկ հանցանքներն ու մեղքն անկրեյի
Բեռներից անգամ ծանր էին թվում,
Հապա ուրեմն սխալմունքներն իմ
Կանցնեն հեղեղի այն ջրակուտակ ու տիեզերասույզ,
Ամենակործան հորդածուփ ծովից

Եվ կատարները բարձր լեռների կծածկեն իսպառ:

Սակայն թո՛ղ փչի քամիդ քաղցրաշունչ,

Որ լեռներն անգամ կարող է հալել,

Ինչպես այդ եղավ Նոյի ժամանակ,

Եվ իր զորությամբ ցամաքեցնի

Բազմակոհակ ու ջրակույտ շեղջերն

Աշխարհակործան իմ հանցանքների

Եվ լեռնակարկառ բարձրություններով դիպված

մեղքերս:

Եվ արդ, խոսքով քո հզոր ու հատու,

Ամենահնար կարողությամբ քո,

Ըստ մարգարեի, հակիրճ հատուցմամբ՝

Քավի՛ր ընդերկար անօրինյալիս

Եվ ներելով այս համառությունն իմ,

Ո՛վ երկայնամիտ, ողորմած, օրինյալ,

Բարեգործելով շնչի՛ր համորեն

Նան անվճար պարտքերիս տույժի

Արժանահատույց տոկոսների բեռն այս տաժանական:

Չէ՛ որ դու չունեն ցասումնալից սիրտ,

բարկության բորբոք.

Քո մեջ չկա և նենգության նշմար, մթության նշույլ.

Կամքդ աղբյուրն է կյանքի ու յույսի.
Դու ո՛չ, ըստ Դավթի ու Սողոմոնի, մահն ստեղծեցիր,
Ո՛չ էլ հրճվում ես կորստով մարդկանց:

Դ

Քո բարեկտակ կանոնների մեջ

Դու մարդկանց համար մեծագույն օրենքն այս
սահմանեցիր՝

Չարը չարությամբ չփոխարինել,

Այլ մի օրվա մեջ ներել յոթն անգամ

Յոթանասուն հեղ գործած մեղքերը.

Եվ այդ, երկնավո՛ր, մե՛կ պատգամեցիր,

Մեկ, որ կրում ենք մեր բնության մեջ

Բնականորեն ծյարձակված բյուր,

Անթիվ-անհամար բծեր չարության,

Որոնք մարմնային օրենքներով հենց

Բողբոջում են միշտ, աճում, նորոգվում՝

Ամենատեսակ փշեր ընձյուղող

Մեր այս բնության անդաստանի մեջ,

Համաձայն անսուտ քո վկայության,

Թե՛ «Մարդու միտքը իր մանկությունից

Հակամետ է միշտ չարիք գործելու»:

Քո կենաց խոսքի ավետարանիչ <ովհաննեսն
անգամ,

Որը մաքուր էր կատարելապես,

Որպէս հանրության բնութենակից՝
Նույնպէս հաստատեց ջո ճշմարտության
Արդարացումն իմ ստույթան հանդեպ,
«Եթէ ասենք, որ ոչ մի մեղք չունենք,
Ապա սուտ պիտի դուրս բերենք նրան»:

Արդ, կատարված է խոսքդ խնկեղի,
Լիովին ստույգ, հավաստի՝ հանդէպ իմ մոլորության
Եվ հույժ դժնդակ անիրավության:
Ուստի խնայի՛ր ինձ ողորմությամբ, քաղցրությամբ՝
աղբյուր,
Օրհնյա՛լդ միայն՝ հավիտյաններից հավիտյանս. ամեն:

Ա

Արդ, դու ես միայն Աստված երկնավոր, բարձ-
րյալ, բարեգործ,

Քոնն են պորություն ու ներողություն,
Ե՛վ բժշկություն, և՛ առատություն,
Ե՛վ պարգև ու ձիր,
Քոնն են քավություն ու պաշտպանություն,
Բոլոր հնարներն անիմանալի
Եվ անգանեղի արվեստ ու հրաշք,
Քոնն են և չափերն իսկ անչափելի,
Դո՛ւ ես սկիզբը, դո՛ւ ես և վախճան:

Բարկության խավարն ու մեզը երբեք

Չեն սովերում ջո լույսն ողորմության,

Քանզի լինելով ինքդ մտքից վեր՝

Չերժ ես լիովին ախտ ու կրքերից,

Ո՛վ անպարզիր պատկեր, կշռության սահմաններից

դուրս,

Ո՛վ անչափություն լայնության փառքի

Եվ անտարրափակ ընդարձակություն հատու

բյան,

Բացարձակության անամփոփելի անսահմանություն,

Անտկարելի բարերարություն անբավ գթության:

Մահվան սովերը, ըստ մարգարեի, այգի ես

փոխում.

Ինքնակամորեն իջար տարտարոս,

Արգելափակված աքսորյալների բանտն ստորերկրյա,

Ուր փակ էր անգամ դուռն աղոթքների,

Եվ հոգիների ավարն այնտեղից հափշտակելով՝

Հրաման-խոսքից սրով հաղթական

Տանջալի մահվան կապը կարեցիր

Ու փարատեցիր մեղքի ամեն մի երկյուղ ու կասկած:

Դարձի՛ր այժմ ինձ, որ սահմոնել եմ

Տղմալի գրիս վնդանում խորունկ՝

Մեղքի շղթայով ամուր կապկալված

Եվ բանսարկուի նետի սլաքով խոցված կարեվեր:

Բ

Ո՛վ ամենայնի տերը բարերար,

Ո՛վ օրհնության գանձ, լույս խավարի մեջ,

Ողորմած, գթած, մարդասեր, կարող,

Հզոր, անքնին, անպատում, անճառ,

Հակոբի խոսքով՝ ամենակարող

Եվ անհնարին բոլոր բաների

Միջո դյուրապատրաստ հնարավորող,

Մեղքի խոփվներ սպառող կրակ,

Կիզանուտ ճաճանչ, ընդհանրական

Ու մեծախորհուրդ թափանցողությամբ,

Հիշի՛ր ինձ ոչ թե ջո իրավունքով, այլ ողորմությամբ,

Ներողությամբ ջո, ոչ թե հատուցմամբ,

Ոչ թե հավաստյով, այլ հանդուրժանքով:

Եթե մեղքերս կշռելու լինես,

Ապա արա ջո քաղցրության, ոչ թե արդարության

հեա.

Ձի ըստ առաջին չափի՝ չափազանց նվազ կլինեն,

Իսկ ըստ վերջինի՝ սաստիկ ծանրակիր:

Գ

Արդ, մտեցիր ինձ, ո՛վ դու բարություն,

Ինչպես բուժելու համար մտեցար

Ականջին ջո դեմ ստամբակողի.

Մեղապարտիցս վանի՛ր մահվան հողմն այս խնովա-
հույզ,
Որ հանգչի իմ մեջ մեծապոր Հոգին քո խաղաղու-
թյան.
Ամեն ինչում քեզ քի՛ւ՛ռք հավիտենից հավիտյանս.
ամեն:

Ի խորոյ արարի խոսի աստուծո Հէպ

Ա

Աղաչում եմ քեզ, բոլոր չարաչար

ու տաժանեկի

Տառապանքների վիշտ ու թախծով
Լի հոգիների խնամակալիդ.
Մի՛ բազմապատկիր ցավն իմ հեծուրթյան
Եվ մի՛ խոցոտիր վիրավորվածիս,
Մի՛ դատապարտիր արդեն պատժվածիս,
Բազմաչարչարիս մի՛ տանջիր նորեն,
Խարազանվածիս մի՛ զանակոծիր,
Մի՛ գլորիր ինձ, երբ ընկած եմ ես

Եվ մի՛ կործանիր անօգ գայթաձիս,
Աստանդականիս մի՛ վանիր դարձյալ
Եվ մի՛ հալածիր տարագրվածիս,
Ամոթահարիս մի՛ ամաչեցրու,
Տազնապահարիս մի՛ հանդիմանիր
Եվ մի՛ խորտակիր հուսանալովածիս,
Հուզվածիս էլ մի՛ խռովիր նորեն,
Մի՛ այեկոծիր բքահարվածիս,
Էլ մի՛ սասանիր, երբ ցնցված եմ ես,
Մի՛ հողմակոծիր արդեն մրրկածիս,
Մի՛ կեղեքիր ինձ, հոշոտված եմ, տե՛ս,
Արդեն շարդվածիս էլ մի՛ շախշախիր,
Էլ մի՛ բզկտիր, մորմոքված եմ ես,
Մթնածիս նորից մի՛ կուրացրու,
Մի՛ ահաբեկիր սարսափահարիս
Եվ խաբշատվածիս էլ մի՛ խորովիր,
Անկար հիվանդիս մի՛ մահացրու,
Մի՛ ծանրաբեռնի թույլ ու տկարիս,
Մի՛ ավերացրու ծանր անուրներ թիկունքիս կարկամ,
Դառն հեծեծանքիս՝ նորանոր ողբեր:
Մի՛ վարվիր այդպես ուժգնորեն՝ հողիս,
Սաստկապես՝ մոխրիս, ահարկու՝ փոշուս,
Անաչառորեն՝ գոյակիս հանդեպ:

Մի՛ ընդհարվիր, տե՛ր, այդքան խստությամբ՝
Մեծդ փոքրիս հետ, լույսդ՝ խավարիս,
Բնությամբ բարիդ՝ ի բնե չարիս,

Ողկույզդ օրհնության՝ անեծքի պտղիս,
Քաղցրդ էությամբ՝ համակ դառնությանս,
Փառավորյալդ անայայելի՛ իսպառ անարգիս,
Նշխարդ կենաց՝ կավի վանզվածիս,
Տերդ տերերի՛ երկրային տիղմիս,
Լիութունդ անհատ՝ աղքատ ստրուկիս,
Առատութունդ անելպպեի՛
Ապավինալուրկ բազմաչարչարիս,
Բարութունդ անբավ՝ ամենաթշվառ չքավորիս հետ:
Քանզի այն ո՞վ է, որ հասած լույսին

արևածագի՛

կասկած կունենա, թե խավարի մեջ կարող է ընկնել,
կամ մոտ լինելով կյանքին՝ մահանալ,
կամ ազատության՝ և բռնադատվել,
կամ շնորհներին՝ և դատապարտվել,
Փրկության՝ մատնվել, նորոգման՝ եղծվել,
կամ թե օրհնության՝ ու տարագրվել,
կամ բժշկության՝ և վիրավորվել,
Լիառատության՝ նվազել հանկարծ,
Հացի ճոխության՝ ու քաղցած մնալ,
Գեաի հոսանքին՝ ծարավից այրվել,
Գթին մայրական՝ և նենգադավվել,
կամ աստվածային աշիդ խնամքին՝ ու կրկված մնալ:

Արդ, բորոտությամբ մարմնի սօստկապես
ախտանկյալի պես

Վշտացած հոգով քեզ են պաղատում.

«Շքե ուզես, ինձ կարող ես մաքրել»:

Հավերժագիշեր խարխափումներով տանջվող
կույրի պես

Հառայում են ես ձայնով ողբակոծ.

Ոչ թե կոչում են քեզ Դավթի որդի,

Այլ դավանում են իբրև ծննդի Աստծո էության

Եվ անվանում են ոչ միայն «ռաբբի»,

Որ պատվանուն է ճշմարտությունը

Գիտենալ կարծող վարդապետների,

Այլ հավատում են քեզ իբրև երկնի ու երկրի տիրոջ:

Ոչ միայն ձեռքդ ինձ երկարելով,
հպավորությամբ,

Ո՛վ դու բարեգութ Աստված մերձավոր,

Այն, հույս ունեմ, մեծ տարածությամբ,

Հեովից կարող է խոսքդ ինձ բուժել:

Կամեցողությանդ ու ողորմությանդ

Միջև անջրպետ երբեք չեմ դնում,

Որ երկմտություն կնշանակեր,

Այլ համոզված եմ, որ կկամենաս՝ որպես բարեգութ

Եվ կկարենաս՝ որպես արարիչ:

Ասա՛ խոսքովդ, և ես կբուժվեմ:

Հարյուրապետի հավատին նաև ես եմ լծակից.

Համոզված եմ, որ ոչ միայն մտակ

Տարածությունից, խորանից խորան,

Չորավոր ես դու տալու հարություն և բժշկություն,

Այլ նաև վերին երկնքում բազմած՝

Ներքնում ամբողջ այս երկրի վրա

Կարող ես, իրոք, այնպիսի անձառ

Սքանչելիքներ հրաշագործել,

Որոնք հատուցել անկարող եմ ես:

Շնորհի՛ր և ինձ, ինչպես պոռնկին
այն ընդունելիս

Վճռեցիր խոսքիդ դատակնիքով

Հինգ հարյուր դիևար պարտքը շնորհել,

Աստված բարության, տե՛ր երանության,

Որքան ավելի ընծայես, այնքան կփռոզավորվես,

Որքան շատ բաշխես, այնքան կսիրվես,

Ողորմությունդ մեծացնելով՝

Կբարգավաճես ինքդ կրկնակի

Եվ բարիքներիդ համար իրավամբ կբարեբանվես:

Ամենայնի տեր իննելով հանդերձ՝

Քեզ համարում ես մեզ հավասարող.

Բոլորն ունես և մերով ես կշռում.

Անձառելի քո ձիրերի դիմաց՝

Վճարվում ես լոկ մեր ունեցածով.
Երկնայինի տեղ հարկ ես համարում անվախճանք տալ.
Մեծ համարելով՝ գոհաբանում ես մերը վեհորեն.
Քիչ տալիս, նվազ փառավորվելով,
Ամբարտավանած դու չես վրդովվում:

Նույն գթությունդ ցո՛ւյց տուր նաև ինձ՝
հույժ մեղապարտիս,

Որ պարզներիդ երախտիքները պատմելիս՝ այնտեղ
Նույն չափով նաև սերն հիշատակվի.

Ամեն բանում քեզ փա՛ռք հավիտենից հավիտյանս.

ամեն:

Ի խորոց արքայի խոստ ասարծու Հեղ

Ա

Ես, որ մեղքերի ծուռը եմ համակ,
Որդին՝ մահաբեր ցավ ու երկունքի,
Արդ պարտավոր եմ մի օրում անքիվ
Բյուր քանքարների տուգանք վճարել:

Այժմ քեզանից ո՛չ քե մարդկային
Մտքի փոքրության համեմատ միայն ներում
եմ հայցում,

Այլ պաղատում եմ մարդասիրություն՝
Փրկիչ Հիսուսիդ աննվազելի լիության չափով.
Չկայի երբեմն՝ ինձ ստեղծեցիր,

Չաղաչեցի քեզ՝ տվիր գոյություն,
Լույս աշխարհ չեկած՝ տեսար ինձ արդեն,
Դեռ չհայտնված՝ գթացիր իսկույն,
Չէի աղաչել՝ խնամարկեցիր,
Դեռ չկարկառած ձեռքերս ի վեր՝ նայեցիր վրաս,
Չէի պաղատել՝ ինձ ողորմեցիր,
Դեռ ձայնս նույնիսկ չէր ձևավորվել, բայց լսեցիր դու,
Չէի հեծեծել՝ ունկնդիր ետար,
Քաջ գիտենալով դիպվածներն արդի՝

չանտեսեցիր ինձ,

Չարիքներն իմ այս պատժապարտական
Կանխադեռ աչքով տեսնելով հանդերձ՝

ինձ հորինեցիր:

Այժմ, ինձ, որին ստեղծեցիր դու,
Որին փրկեցիր ու փայփայեցիր
Այնքան սիրով ու հոգատարությամբ,
Մի՛ թող, որպեսզի այս դիվանհար
Մեղքերը իսպառ կորստյան մատենն.
Թո՛ղ համառության մառախուղը իմ
Չհաղթի լույսին քո ներողության,
Ո՛չ էլ իմ սրտի կարծրությունը քար՝
Քո երկայնամիտ բարությանն անհուն,
Ո՛չ էլ մտեղեն այս մահկանացուն՝
Ամենակատար քո անթերության,
Ո՛չ էլ նյութեղեն տկարությունն իմ՝
Վսենությանդ ամենակարող:

Բ

Անս կարկամած բազուկներն հոգուս
Վեր եմ կարկառում քո անվանն, հզո՛ր,
Առո՛ղջ դարձրու ինձ առաջվա պես,
Երբ երանավեռ դրախտի այգուս
Ըմբռչխնում էի պտուղը կյանքի:

Գոսացած, կարկամ, վիաս, գլխիկոր
Ու տազնապահար այն կնոջ նման՝
Մեղքերով, ասես սատանայական
Պիրկ կապանքներով կքած՝ իմ հոգին
Գետնահակ է միշտ, ջվար, ակնկոր.
Չի համարձակվում երկնային մեծիդ

ողջույնն ընդունել.

Վրա՛ս խնարհվիր, միա՛կ ողորմած,
Բարձրացրո՛ւ, ուղղի՛ր գետնաբեկ ընկած

ծառիս բանական

Ու չորացածիս կանաչապարդի՛ր վայելուչ տեսքով,
Ըստ պատգամների սուրբ մարգարեի:

Ինչպես ի ծնե լուսազուրկ մի կույր,

չունեմ տեսություն,

Որ նշմարելով դեմքդ՝ պաղատեմ.

Հզո՛ր, բարեգութ և միակ պաշտպան,
Անպատում սիրուդ հոգածու ակնարհին

ուղղելով վրաս՝

Անէությունից լու՛յս գոյացրու

Շնչավոր խոսուն քո անոթիս մեջ:

Տասներկու տարվա ախտավոր կնոջ

Նման չարչրկված, տանջված, վշտահար՝
Մեղքերի արյան գետերով ահա ողողված եմ ես.

Նայի՛ր բարձունքից քո՝ պարածածկված
յույտով անմատույց,

Ուր թեև չկա քղանցք ձեռագործ հանդերձանքների,
Բայց ամենուրեք վորավորապես
Տարածված են քո հրաշքներն անձառ:

Օծման յուղով չէ, որ պատծապարտս,
մեղավորի պես,

Մոտենալով քո կենսաձիր ոտքի գարշապարներին՝
Կաթիլներն աչքի գլխի վարսերով բերում է ընծա,
Այլ հավատս անբիծ, իմ բազուկների

վերամբարձումով,

Ողջույնով հոգուս, ստույգ դավանմամբ,
Երկրպագությամբ հպվող շուրթերիս,
Աղբերակայակ արտասուքներիս հեծեծանքներով՝
Բժշկություն եմ աղերսում հոգուս:

Գոյությունն հոգուս մեղկությամբ լուծված
Ու քայքայված է համակ մեղքերով.
Գործիքն ընթացքիս՝ մարմինս կրող ոտքերս երկու,
Որոնք քայլում են կաղ ու անհաստատ,
Չարի արգելքով՝ շեղվել են ճամփից

կենարար ծառի.

Ո՛ւժ տուր վերստին և ուղղի՛ր մոլոր ընթացքը նրանց
Ամենափրկչիդ հնարանքներով:

Փառաբանարանն հաստածո գոյիս
Նենգ բանասրկուի հողմն է համբացրել
ամրափակ խցմամբ.

Ազդելով չոզուդ մեծ ողորմությամբ,
Ինչպես բուժեցիր ավետարանում հիշատակվածին,
Ինձ էլ շնորհի՛ր բանդ կենդանի սքանչելապես,
Որ կարողանամ խոսել անսայթաք:

Չարաչար, որպես կենդանի դիակ կամ
խոսուն մեռյալ,

Մեղքերի ախտի մահիճն եմ ընկել.
Կարեկի՛ց եղիր իմ թշվառության
Եվ աղեկատու ողբ ու կականին,
Ո՛վ դու բարերար որդի Աստծո,
Քո օրհնաբանված աչքերի ցողով
Վերականգնի՛ր ինձ նորից կենդանի,
Ինչպես սիրելուդ՝ մեռյալությունից իր անշնչական:

Ստամբակելով՝ ստույգ մեղքերի
Գբի մեջ ընկած՝ վարանած եմ ես.
Չեռքդ պարպի՛ր ինձ, որդի՛ բարձրայի,
արե՛՛ անսովեր,

Դո՛ւրս բեր, պարուրի՛ր ճաճանչիդ յույտով:
Ինչպես Նայինում՝ արտասովահեղեղ,

Աղիողորմ ու թշվառ ճիչերով,
Դեմքը տխրամած ու տառապագին,
Քափահարելով ձեռքերը տարաամ, կուրծքը ծեծելով՝
Իր միամորիկ մահացած որդուն ողբում էր այրին,

Այնպես էլ ես եմ պաղատում մեծիդ՝
սաստիկ հեծությամբ.

Քաջալերությո՛ւն տուր հուսահատիս
Քո մխիթարիչ գթոս խոսքերով,
Ո՛վ բարեբանյալ հաստիչ աշխարհի,
Ասելով գերուս, թե մի՛ լար այդքան դառն ու
բազմաողբ.

Որպեսզի, ինչպես որդու հարությամբ
Սփոփվեց կրկին մայրը վշտաբեկ,
Այնպես էլ ես ամոքվեմ՝ քեզնից
Ընդունած հոգին իմ ամենազարս՝ վերանորոգված:

Այսահարությամբ անզգայացած,
Դիվատանջ, քարկոծ, արգահատելի ու հեղձամտղձուկ,
Մահնռկեցուցիչ ու գիսախոփ,
Անազնատեսիլ ու խելացնոր
Մարդկանց պես, որոնց դու ողորմեցիր,
Փրկի՛չ բոլորի, տե՛ս, դիմում եմ քեզ.
Վանի՛ր, վտարի՛ր ապականարար
Գնդերը չարի մարմնիս խորանից,
Որպեսզի նորից քո բարի Հոգին
Վերադառնա ու բնակվի այնտեղ,
Լցնի, համակի անդամներս ողջ շնչիս մաքրությամբ,
Զգաստություն տա ամենաբջջառ խելագարվածիս:

Դժոխաբնակ ու վտարանդի հոգիների պես
Արգելափակված տանջվում եմ գերիս.
Թող որ ճառագի ողորմածաբար

ձաճանչը փառքիդ, ո՛վ անձկալի լույս,
Ազատի, փրկի ինձ պառակտիչի պիրկ կապանքներից:
Տագնապի մեջ է՝ աննկատելի ու
զաղանորոգայթ,

Անշմար շավիղ ու երակներով
Ներսս տարածված զապիր մեղքերից ջրգողված հոգիս.
Եղեռնագործի թույնից գոյացած
Այտուցներն անտես, օրդի՛ Ասածո,
Քեզ ինքնահատուկ քո կարողությամբ
Գթասիրաբար առողջացրո՛ւ:

Մահացու ախտերը բազմատեսակ,
պանապանակերպ,
Որոնք, ամեն մեկն իր կորստաբեր ծանա
պտուղներով,

Շառավիղներով դժոխակարմատ,
Հիմնավորվել են անօրեն մարմնիս անդաստանի մեջ,
Դո՛ւրս կորպիթ ձեռքով ամենակալիդ,
Դու, որ արորովդ հոգու դաշտերն ես մշակում
անվերջ,

Որպեսզի այնտեղ քո կենաց խոսքը արգասավորվի:

Գ

Ահա ճարակող քաղցկեղի նման
Հանցանքիս վերքերն անցել են բոլոր օրինակներից
Ու տարածվելով՝ լափել լիովին անդամներս ողջ.

Չիք սպեղանի, Իսրայելի պես,
Որ դրվի անչափ իմ խարաններիս.
Հիմնախարսխից ազդրերիս մինչև
Ծայրագագաթը մարմնիս շինության

Չկա այլևս որևէ առողջ
Կամ բժշկության ենթակա մի տեղ:
Լսի՛ր, ողորմած, բարերար, օրհնյալ

Եվ երկայնամիտ անմահ թագավո՛ր,
Վշազնած սրտիս այս ողորմադերս

պաղատանքներիս,

Որ անձկության մեջ ուղերձում եմ քեզ:

Ի խորոց սրբի խոսի ասարծու Հեթ

Ա

Նախի՛ր, անձկալի կյանքի հուսատու
ամենատե՛ս աչք,

Ցավզնած սրտիս հեծեձանքների
Աղաղակներիս դառն ու մեծագույն:

Անհա՛ս մեծություն, անուն ահավոր,

Բարբառ կենդանի, փափագելի լուր,

Ըղձալի ճաշակ, պաշտելի կոչում,

Բարություն անբավ, ազդում սունելի,

Խնկյալ իսկություն, գոյություն օրհնյալ,

Տե՛ր Հիսուս Քրիստոս, հորդ հետ գովված,
ու երկրպագված,

Բարեհոշակված քո սուրբ Հոգու հետ,
Դու, որ մարմնացար մեզ համար՝ ըստ մեզ,
Որ մեզ դարձնես ըստ քեզ՝ քեզ համար,
Լո՛ւյս ամենայնի, համակ ողորմած, հպոր, երկնային,
Աղաչում եմ քեզ, շարդված, խորտակված,
Լուծված հողանյութ անոթիս նորեն
Վերստեղծելով հրաշակերտի՛ր:

Ինձ, որ պատկերդ եմ, մեղքով հնացած,
Քուրաներիդ մեջ ձուլի՛ր վերստին խոսքիդ հրայրքով:
Քո հանգստարան-խորանի՛ մարմնիս
Շինվածքը խախտված, պահպան հոգուս հետ,
պաղատում եմ,

Մաքրագործի՛ր քեզ ի բնակություն:

Չար գործերիս տեղ նույն փոխադրությամբ
մի՛ հատուցիր ինձ:

Արբած եմ սես, ըստ մարգարեի,

բայց ոչ թե գինով.

Քո հրամանով, ազատարար ու ամենակեցույց,

Թափի՛ր, բարերա՛ր, մահվան բաժակիս

Թմբաբեր մրուրն անօրենության,

Որ վերջին օրս հատուցման ժամին քոնը չքամն:

Արդար ես դու միշտ քո դատաստանում.

Թե մատենե մահվան, իբրավ կլինես,

Թե դատապարտես՝ այժմ իսկ, այստեղից հենց սկսելով

Կշտամբանքները քո տանջողական,

Ճշմարիտ կլինի հատուցումը քո.

Թե անդունդների խորքերը սուպես,

Խափանես ամեն կենդանի շարժում,

Ունայնացնես ուժը խոսքերիս,

Եթե աչքերիս պատուհանները սավերածածկես,

Կյանքի ճաշակը ետ առնես ինձանից,

Ձրկես կերակրից ընդհանրական,

Օրերս կարճես,

Եթե անձրևող քաղցր ցողի հետ նաև հուր տեղաս,

Խոսքդ լսելու սովով ինձ լկես,

Խցես դռները զույգ ականջներիս,

Շնորհիդ ձիրը կտրես ինձանից,

Ուաքերիս տակից գետինը սարսես,

Հեռացնես քո լույսից անձկալի,

Եթե աշխարհից վտարես իսպառ,

Ահաբեկես ինձ շանթ ու կրակով,

Անբժշկելի ցավերով տանջես,

Մատենս դներին ծանառ ու անողորմ,

Տաս ծվատելու խոլ գապաններին,

Հանձնես ամեհի հողմերի ցամառ,

Եթե պատրաստես և նորահնար այլ տանջարաններ,

Տարտարոսից ժանտ, գեհեկից դժխեմ,
Որդերից թունտ, մթից ահազու,
Խորխորատից իսկ սահմոկեցուցիչ
Եվ մերկությունից ավելի թշվառ,—
Կհաստատեն հենց ես ինքս անձամբ,
Որ բոլորին էլ հույժ արժանի եմ:

Գ

Որպես մեղքերով փոխադարձաբար
պայմանավորված,

Նրանց հետևանք, արդյունք, էակից՝
Հատուցումները արտահայտությամբ
Չափազանց հար ու նման են նրանց,
Միշտ նույնօրինակ ու զուգակշիռ:

Որպեսզի միտքն այս հետաքրքրողը
ուղիղ հասկանա,

Անհրաժեշտ է, որ խոստովանաբար
Քողը ես տարվի խոսքիս երեսից.
Այսպես, քանի որ բնավ ընկերոջ հոգս ու վշտերին
Ջերմագին սիրով չկարեկցեցի,
Արդարությամբ արդ հենց առաջին իսկ

վտանգի պահին

Մտում եմ այսպես սաստիկ տագնապած.
Քանզի տոփական ցանկություններինս
Մոլազարության՝ սանձ չդրեցի,

Արժանի կերպով կրում եմ այժմ
Անպովանալի հրայրքը կիզման.
Ձի չսիրեցի լույսն ավետիսիդ,
Արդար հատուցմամբ կորստյան մեզի
Անեյանեյի թանձր խավարում
Դանդաշում եմ արդ մոլորագնաց.
Քանի որ մանր ու փոքր հանցանքներից չխուսափեցի,
Հաշվելով դրանք անվնասակար,
Հիրավի խայթված խոցոտվում եմ արդ
Խածնող վազրեյի, գարջ վեռուններից.
Ձի աղետի մեջ ընկած թշվառին
Օգնելու համար ձեռք չմեկնեցի,
Տեղին է, որ հենց նույն ձևով ինքս էլ
Ապականության գրին մատնվեմ:

Դ

Ո՛չ աստվածային ամենաբարի
Քո գանձերից, տե՛ր, որևէ չարիք կարող է լինել,
Ո՛չ ճաճանչներից քո լույսի՝ խավար,
Ո՛չ էլ զայթում՝ քեզ ապավինելուց.
Հենց ինքս անձամբ, կորստյան որդիս,
զոտ բոլորն այդ.

Անօրեն մեղքերս միայն նյութեցին,
Գանձեցին այդքան բարկության մթերք.

Հնազանդվելով մոլորեցուցիչ իշխանին հուզու՝
Բարձրյալիդ տեղը նրան թողեցի:

Ի վերջո մարմնիս անդամների գարջ
Խայտառականքն ու գաղտնիքը բացվեց,
Եվ անվայելուչ սուվերն ամոթի,
Ըստ առակողի, ընկավ երեսիս՝
Ցուցադրելով ինձ ամբողջովին տգեղ, այլանդակ՝
Խայտառակության համար մերկացած

մի պռունկի պես:

Ծագի՛ր ինձ վրա քավությանդ լույսով,
արքա՛ երկնավոր,
Որպեսզի իսպառ թոթափած ինձնից մեղքերի փոշին,
Բաբելոնից ետ դարձողների պես,
Որ լսել էին ձայնն ավետիսի,
Հողից բարձրացած՝ վերստին կանգնես
Եվ, հիմնվելով անսասանորեն հաստատուն հույսիդ,
Ինչպես ասել է կանխավ Շապին,
Նախկին մաքրությամբ հագնեմ քո բազկի
Զորությունը հաղթ ամենակարող՝
Հանուն մեծության ու քաղցր փառքի
Ամենապարզև քո աստվածության,
Օրհնաբանյա՛լդ հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոյ սրբի խոսի աստուծո Հէպ

Ա

Տե՛ր անոխակալ ու երկայնամիտ,
Ներող, բարեգութ, հպոր, ողորմած,
ձշմարիտ են քո գործերը բոլոր,
Դատաստաններդ խոստովանված միշտ,
Ու վկայված են վճիռները քո, տեսնո՛ղ

ծածկության:

Երեք երջանիկ մանուկների հետ,
Որ Բաբելոնում կիզանուտ բոցով
Փորձվեցին, սակայն չվնասվեցին,
Նրանց թախծագին երգերով նաև ես եմ հառաչում.

«Ես մեղանչեցի, անօրինացա,
Հանցանք գործեցի, ապօրոմբեցի
Եվ չանսացի քո պատվիրաններին»:

Եվ բանկի նրանք հանցանքից մաքուր
լինելով հանդերձ՝

խոստովանարար այսպես գոչեցին,
Ապա պետք է որ ես՝ մեղապարտս,
Նան ուրիշներն ավելացնեմ:

Պիտի հառաչեմ և երանելի մեծ մարգարեի՝
սուրբ Դանիելի հետ,

Որն հարապատ ու ազգական էր քեզ,
Հուդայի ընտիր տան շառավիղից,
Իր ընդունելի և նվիրական պաղատանքներին
Գումարելով և իմ՝ պատժապարտիս
Կողմից բարձրագույն աչ Եժժեծանքներ:

Քեն գիտակից, սակայն անպատշաճ,
Չարտուղի, խոտոր ճամփով ընթացա
Ու մոլորվեցի դժնդակորեն,—
Որ մեղանչում է կատարելապես ըստ ամենայնի:

Ոտնահարելով քո կամքով հաստված
Ամեն մի սահման՝ դուրս ընդոստնեցի,
Գործելով ստույգ անօրենություն:

Չարագործության չափն անգեաների՝
հասցրած իր լրման՝
Բազմապատկեցի ինքս էլ, նյութելով նորեր
տակավին,—
Որ օրինակ է իսկական դժնի հանցագործության:

Սաստեցիր, սակայն ես չսուկացի,
Հորդորեցիր, բայց չանսացի երբեք,—

Որ պարզ նշան է ապստամբության:
Քեզ արդարություն հարդարեցիր, տե՛ր,
Ինձ պատրաստեցիր բուտանք ու ամոք.

Քեզ՝ վայելչական փառք ու մեծություն,
Իսկ ինձ՝ նախատինք.

Քեզ՝ քաղցր հիշատակ, ինձ՝ մաղձ, քացախված
կատարելապես.

Քեզ՝ անլռելի բարբերություն,
Իսկ ինձ՝ ողբաձայն աղաղակ ու կոծ.
Քեզ՝ օրհներգություն, երանությամբ լի,
Իսկ ինձ՝ հուսամերժ տարագրություն.
Քեզ՝ իրավունքներ արժանավայել,
Իսկ ինձ՝ դատառտան ամենավարան.
Քեզ՝ անձառելի դրվատանք ու զովք,
Իսկ ինձ՝ միմիայն մոխիր լիվելու

խայտառակ պատիժ:

Բ

Ընտիր բարության ո՛վ անկշռելի
անսահմանություն,

Արդ ընդունեցիր քո ընտրյալներից
Դու քեզ արժանի ու այսորժեյի բույրը կնդրուկի,
Մինչդեռ ես այստեղ, ըստ արժանիքիս,

Ստացա միայն դրա համեմատ
Բազմակրկնակի բարդված պարսավներ:

Բայց եթե այսպես անբիծներն էին
նաև աղերսում,

Հապա ինձ համար, որ դժմաբարո
Բոլոր մարդկանցից խիստ վրիպեցի,
Նախատինքների ի՞նչ տողեր հյուսեմ:

Անառակ վարքով մոլոր ընթացա հանց
վայրենամիա.

Շրթունքներովս համարձակվեցի
Բարբառել անվերջ երկրասեր խոսքեր.
Խենթի մոլությամբ սիրահարվեցի
Ամոթայի ու զավիր գործերին:

Փզվեցի անպուսպ, վերացա ես, որ
Քիչ հետո մահվան հողն եմ իջնելու.
Գոռուպացա ու բարձրամտեցի,
Երբ նույնիսկ հոգուս գրավականի՝
Շնչառությանս տնօրենը չեմ:

Ամբարշտացա փոշիս շնչավոր,
Սնապարծեցի կավս ձայնավոր,
Պանծացի հոխորդս հողս անարգության,
Ի վեր խոյացա մոխիրս մերժելի,
Բազուկ բարձրացրի բաժակս փշրելի:

Տարածվեցի շա՛տ, վեհագույներեքից
ավելի անգամ,

Սակայն ետ մղված՝ նորից ինքս իմ մեջ
ներամփոփվեցի.
Բարկության բոցով ժպրեցի ցոլալ տիղմս
բանական.

Մեծամտեցի որպես մի անմահ
Ես, որ մահվան եմ ենթակա անբան չորքոտանու պես:
Գիրկս բաց արի այս կյանքի սիրուն.
Դեմքի փոխարեն թիկունք դարձրի քեզ.
Մաքիս թոփչքով մուր խորհուրդների միջով սլացա.
Անարատ հոգիս մարմնիս փափկությամբ
հավեռ վատեցի.

Չախ կողմիս ուժգին կորություն տարով՝
Տկարացրի աշխ ուժերն ու հաղթեցի նրանց.
Հոգածությունդ իսկ տեսա իմ հանդեպ,
Որ այստեղ գրել չեմ կարող, սակայն չպատկատեցի.
Վայրի հավքի պես դեպի վաղեմի
Սովորությունն իմ նորից սլացա,
Ինչպես երբեմն Եփրեմի մասին ասել է Օվսեն.
Աղոթքիս պահին նույնիսկ այս կյանքից չկարվեցի.
Նժույզը մտքիս ոտքի հաստատված չպահեցի ես
Բանականության երասանակով.
Հին չարիքների վրա բարդեցի նորերն ինքնաստեղծ.
Ըսա Հոբի խոսքի, իմ իսկ ձեռքերով
Պրկվեցի ծանր ու անտանելի անուրների մեջ,
Ըստ Երեմիայի, ինքս իմ ձեռքով
Անկարկատելի մի գոզոնց դարձա,

Ըստ առակողի, անանվանելի մի վիժվածքի պես,
Մարդահամարից իսպառ ջնջվեցի:

Եսայու խոսքով, զպարագա ինչպես

Դաշտանավորի պակհանված լաթ.

Յրժված խեցեղեն մի ամանի պես

Փշրվեցի մանր, անարժարձելի.

Ըստ մարգարեի՝ Եդովմին ուղղված հանդիմանության,
Անօրենության չորրորդ՝ սատակման չափից էլ անցաւ:

Եվ մի՞թե պիտի սուտ լինի, եթե

Ավերացնեն սրանց նաև այն,

Որ ձեռք բերեցի Մողոքի վրանն այն դիվանվեր,

Որպեսզի դժոխք ժառանգեն բաժին.

Երկնայինն այսպես լքած՝ մինչևհիսկ

Բաբելական այն Ռեփան աստղի

Չնապատկերը պատվեցի սիրով,

Ինչպես Սինայում իսրայելացիք:

Գ

Ես, որ մերժվելով նախկին շնորհի

արտոնությունից,

Նրանից զրկված, թշված՝ հեռացել բաժանվել եմ արդ

Ու կորվել եմ անպատվաստելի,

Այժմ վերստին քեզ եմ դիմում, տե՛ր,

Ընդունի՛ր դարձյալ ու վերակերպի՛ր հոգու պատկերով

Ինձ, մահապարտիս, կյանքին անարժան,

Իբրև չարագործ, աներես, դարձած

Նենգ բանսարկուի ոտքերի կոխան,

Որպես մանրատված անբժշկելի,

Գարշացած, հասած հատակը մահու,

Քո կոչման համար այլևս անպիտան,

Քշված կորստյան, վանված, դեգերած,

Վարանած, թշվառ, կործանված, վիս:տ.

Խորտակված, ջարդված,

Անարգված, հոգով տրտում ու թախճում:

Ականջ դնելով, սակայն, խոսքերին իմ

ողորմաղերս,

Գթա՛ծ, մարդասեր, հպոր, ընդունի՛ր

Ինձ դարձյալ՝ որպես արդեն զղջացած,

Խոստովանանքով խոսքերդ ընթացած ապաշխարողի,

Դու, որ կշռելով՝ մեծ ես համարում

Հռաջանքն հոգու, ձայնն հեծեծանքի,

Շուրթերի կսկիծ, լեզվի ցամաքում,

Բարի ցանկություն ու ձգտում, բխած սրտերի խորքից,

Փրկությո՛ւն մարդկանց, բոլորի հաստող,

Տեսնող դեռևս չզործվածների

Եվ աներևույթ վերքերի բժիշկ,

Հուսացողներիդ ապավեն, պաշտպան,

Ամենքի համար բարեխնամ տեր,

Ամեն բանում քեզ վառ՞ոք հավիտենից

հավիտյանս. ամեն:

Ին խորոյ արփի խոսի ասարժո Հէպ

Ա

Արդ, որովհետև անձամբ ինքս ինձ
մատենցի մանկան,

Չկանգնեցի ես որպէս մարդ ոտքի,
Չունեցա երբեք բանականի միտք, Գրքի համաձայն,
Չհեռացա իմ նախկին ընթացքից,
Չընթացա բնավ ճիշտ ճանապարհով,—
Բնչո՞ւ, ուրեմն, այս գլխում բոլոր
Այդ խտորնակի խավար հեռքերը չցուցադրեմ:
Ահա և խօսքիս նախընթաց ձևն ու
Իմաստն այստեղ էլ պահած անփոփոխ՝

Կխոստովանեմ ես մնացած
Ախտաբծերն իմ չարագործության:

Բ

Արժանապատիժ ժանտագործս օտար
Սկզբնաչարի գունդն աճեցրի անսաստ ընթացքով՝
Իմ պղերգությամբ առթելով զպպիր,
Ճարտար, խաբէրա, կայտառն դեերին
Կայք ու կաքավում, ցնծության հանդես
Եվ այդ կործանված ժանտ դահիճներից
Ստացա անվերջ հարվածներ զաղտնի, խոցեր
անկատ:

Ոչ թե փութաջան հալածեցի այդ
Հիսուսի խաչով վտարվածներին,
Այլ պորացրի նույնիսկ կրկնապես:
Եվ ողորմելուս անօրէնության պատճառով անա
Գիվականների մեջ հայտնվում է անունն Հիսուսիդ.
Ինչպէս երբեմն հեթանոսների
Մեջ՝ Բարայելի պատճառով եղավ:
Ոչ թե անխնա բնաջնջեցի,
Այլ սերմանեցի ու աճեցրի հենց ինքս իմ մեջ
Հոգուս ծաղիկը ուտող ու վատնող
Ապականագործ ու վնասակար բյուր պատուհասներ՝
Ժանգ ու բրբուրներ, ուտիճներ պէս-պէս,
Որ, Բարայելի մասին խոսելիս,

Իբրև օրինակ ավազակների, չար ոգիների,
Դեռ սուրբ Հովելյն է նկարագրել
Իր հրաշալի ողբերգության մեջ:

Ինքս հառլաքեցի ու կուտակեցի
Անթիվ մահապեն մարտիկներ իմ դեմ.
Գոյություն տվի լիրբ ու անիրավ կշտամբիչների
Եվ կորացրի լպիրջ, անպզամ
Ու անհաղթելի հակառակորդներ.
Քաղցրի փոխարեն դառնություն առա ինձ

Արարչի հանդեպ նենգավորս միջո
Եվ բանասրկուին հավատարիմս հավիտենապես:

Ավա՛ղ աղետիս, վիշտ ու վտանգիս.
Խավար ամոթիս, մութ անարգանքիս.
Եվ ինչպե՞ս, ինչպե՞ս պիտի բոլորն այդ
Հանդգնեմ խոսքով հրապարակել:
Մեծ են ողբաձայն աղաղակներն իմ
ու անառնելի.

Թե հնար լիներ տեսնելու հոգիս,
Որքա՛ն պիտի այն երևար տգեղ,
Նվաղ, ուժասպառ, լիովին հյուժոված,
Ողբագին ցավով մատնված վերջին վարանումներին,
Մրոտված, աղտոտ՝ պպրեղի գույնով,
Ինչպես մեռյալի մի պաշտոնատար.
Քանպի նույն բանն է՝ սպասավորել կուռքին ձուլածո
Կամ թե ծառայել մեղքերի ախտին:

Արդ, ես գնացի այս խավարահեռ
կորստյան ճամփով
Եվ քո ցանկալի բաժինը դարձրի անկոխ անապատ,
Ըստ մարգարեի ամբաստանության՝
Իսրայելական քահանաներին:

Գ

Ինչպե՞ս համարեմ ես ինքս ինձ մարդ,
Երբ կարգն եմ դասված տմարդիների.
Կամ ինչպե՞ս պիտի բանական կոչվեմ,
Երբ անբանների կցորդ եմ դարձել իմ հիմարությամբ.
Ինչպե՞ս կարող եմ անվանվել տեսնող,
Ես, որ իմ ներքին լույսերն եմ մարել.
Եվ ինչո՞ւ պիտի ունենամ համբավ զգայականի,
Երբ իմացության դռներս եմ փակված.
Ինչո՞վ կարող եմ ցույց տալ ինձ որպես
անեղծի տիպար,

Երբ անձնասպան եմ եղել հոգեպես:
Նույնիսկ շարժուն ու շնչավորական
Իրավունք չունեմ ինքս ինձ կոչելու,
Թող թե հոգևոր և կամ բանական,
Անպետքագույնս անոթներից ողջ,
Անարգագույնս որմնաքարերից,
Արհամարիվածս կանչվածների մեջ,
Կոչնականներից վատթարս տրուպ:

Սուրբ Երեմիայի խոսքի համաձայն,
Բռնված ցավերով ու տանջանքներով

Երուսաղեմի՝

Ահաբեկվել ու ամբել եմ մահվան

արհավիրքներով՝

Բոլորից լքված ու անմխիթար.

Օրերս հատանեցին հեծությամբ անվերջ,

Իսկ տարիներես ընթացքն՝ անհատնում

հառաչանքներից,

Ըստ սաղմոսողի նվագերգության:

Ձերք ասվին՝ ցեցից ու փայաղ՝ որդից,

Ըստ ինաստունի, ես էլ հավվեցի խիթերից սրտիս.

Ըստ հոգերգողի, սարդոստայնի պես

Մաշվեցի իսպառ ու դարձա խոտան.

Ըստ մարգարեի,

Ինչպես փութանցիկ առավոտվա ամպ

Ու վաղորդյան ցող, անհետ ցեղեցի:

Սակայն ես հույսն իմ ինչ-որ մի մարդու

վրա չեմ դրել,

Որ մարգարեի անեծքն ստացած՝ վհատվեմ անհույս,

Այլ չեմ վրա լոկ, տե՛ր իմ ոգեսեր,

Որ անգամ խաչիդ բևեռված պահին,

Առջեցուն սիրով բարեգթության,

Չարչարողներիդ համար մինչևիսկ

Քո բարձրյալ հորից աղերսում էիր մեծ ողորմություն:

Շնորհի՛ր նաև ինձ հույս բավության,
կյա՛նք ու ապավեն,

Որպեսզի թշվառ շունչս փչելիս

Ստացած լինեմ ջո բարի հոգին:

Եվ չեմ, Սուրբ Հոգով, բարձրյալ հորդ հետ,

Հաղթություն և փա՛ռք հավիտյանս. ամեն:

Ա

Այլբանական նույն եղանակով,
Նույն պատկերներով, չափով շարունակ
Բարդելով՝ այստեղ պիտի մատուցեմ
Կշտամբանքները նախատված անձիս:
Կսկծեցուցիչ խոսքերով տրված
Հանդիմանական դատավճիռն այդ
Ամենագեղը թերևս համարի
Բոլոր իմ գաղանի ու չար գործերի
Ճշմարիտ, անկեղծ խոստովանություն:

Բ

Խոսուն մի ձի եմ, կարծրերախ, անսաստ,
Սանձակոտոր ու երասանարձակ,
Հովանակ՝ վայրագ, անկիրթ, անհամբույր,
Լծկան՝ խրտնկոտ, անվարժ, տյուրընթաց,
Մարդ եմ մոյեգար, կորած, տարագիր,
Մանուկ՝ մեղսագործ, անխրատ ու հեստ,
Տնտես՝ մահապարտ, տարտամ ու անգործ,
Բանական՝ զպիր, անասնաբարո ու գազանակերպ,
Չիթենի՝ լքված ամայի վայրում, անպտուղ ու գոս,
Մարմին եմ՝ հոգուս թախիծ պատճառող, տանջող
ու դատիչ,

Վիրավոր՝ անբույժ, անօգ, անփրկում,
Ոսկի շարոց եմ մի կայսերական՝
Այժմ վատնված ու կորած անհետ,
Թշվառ մի ծառա՝ միջոտ սխալական ու վտարանդի:

Գ

Ահա կամովին ինքս իմ հանդեպ
Նղա անձնամատն ու մարմնակործան,
Ընդմիջոտ մտախաբ ու հոգեկորույս,
Սաստիկ կամակոր, սրտաբեկ ու խենթ,
Անզգա, անմիտ ու խելացնոր,
Հայրառահայաց ու եղեռնալուր:

Բոլոր կողմերից համակ մահաբեր

երկունքով լափված՝

Պիտանի չեմ ես, տե՛ր իմ, ոչևչով ընտիր գործերիդ.

Ողբում եմ հիմա այն որովայնը, որ ծնել է ինձ,

Մտինքները այն, որ ինձ սեեցին.

Ինչո՛ւ կաթի տեղ ես չծծեցի մակարդված լեզի,

Քաղցրի փոխարեն ինչպե՞ս չստացա դառը կերակուր:

Եթե ես ինքս եմ կանգնել իմ հանդեպ

Այսքան խոսքերով դժի դատախապ,

Եվ բարկությանս սուրն է տակավին անխոնարհեցի,

Երկրածիններից ո՛վ, ո՛վ կարող է էլ ինձ ողբձել:

Պիտի ծանակեմ, ինչ որ կա իմ մեջ,

Պիտ պատժապարտեմ էությունս ողջ

Ու գանակո՞ծեմ այս վնասակար գեղերը համայն,

Պիտի ընդվզեմ անձս խոցոտող բանակների դեմ,

Զգայությանս գլխավորներին պիտի կշտամբեմ:

Մեղանչեցի ես ամեն ինչի մեջ

Եվ ամեն ինչով, ողորմի՛ր, գթա՛ժ.

Նոր չէ, որ գտար իմ մեջ մառախուղեմ

հանցապարտության,

Այլ նույնն եմ հավետ, մեղապարտության

նույն արատներով.

Անկարկատելի ձորձերով անա

Նույն հանցավորն եմ, կանգնած քո առաջ:

Եվ դո՛ւ, միայն դո՛ւ, իսկապես գթա՛ժ,

օրհնյալ, մարդասեր,

Ասայայելի քո ներողությամբ

Շտապեցիր ինձ փրկելու համար աջ կողմս կանգնել:

Չ

Արդ, խնամակալ, երկնավոր, բարի

Հաստիչ ամենքի՛ անգոյությունից,

Կայծակը հզոր քո իմաստության

Մատուցի՛ր լեզվիս ներապող բոլոր գործարաններին՝

Մաքրելու համար քո ձեռակերտած

Զգայարաններն իմ գոյացության,

Որ կարողանամ ես էլ նրանցով,

Որոնք ստեղծել ու բուծել էս դու,

Նոր պատրաստությամբ, աննվազ ձայնով,

անհատ բարբառով

Վերընծայել քեզ գոհաբանություն՝

Ի փառս մեծության քո հոր՝ մեր Աստծո,

հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոյ սրբի խոսի աստուծո Հէր

Ա

Տե՛ր ամենայնի, Աստված, պրավոր
ամեն ինչի մեջ,

Անպարագիր ու անվայրափակ տեղ բոլորի համար,
Անբողջ իսկությամբ ամենքին մտտիկ.
Դու չես պարփակվում տարածության մեջ,
Սակայն առանց թեզ սահմաններ չկան,
Չես երևում, բայց առանց յուսավոր
Քո ծագման չկա տեսավորություն,
Վսեմագո՛ւն փառք և անհաս անուն,
Մեծության կոչում, ձայն անբավության,

Անքննելի ու անձառ իսկություն,
Անմատուց հեռու, ընդհուպ մերձավոր,
Տեսնող հեծության ու թշվառության,
Տրամության հասու և անձարության ճար ամենաբույժ,
Ծագող գրության, ողորմության հայր,
Աստվա՛ծ սփոփման, մխիթարանքի:

Բ

Տե՛ր, ողորմությամբ նայիր դառնավիշտ
Ու բազմավտանգ ախա ու կրքերով տանջված
պատկերիս,

Որ տարածում եմ ահա քո առաջ.
Կարեկի՛ց եղիր ինձ որպես բժիշկ
Եվ ո՛չ թե կանչիր դատաքնության իբրև դատավոր:
Արդարև, մեծ է ցավն ու վտանգը
Վարանումների ու տագնապների,
Երբ որ մարմինդ մեղքով է լափված,
Իսկ ինքդ դարձյալ դժնի գործերից մեկուտացված չես.
Պարավանդված է կամքդ մոլեկան ցանկություններով,
Բաղադրությունն ամբողջ պանզվածիդ
Շաղախված է լոկ կրքով մահաբեր,
Սրտիդ խորքերում պտում ես միայն խայթեր խոցոտող,
Անհետացել է ակնկալություն ամեն բարիքի,
Երբ որ բանական լինելով հանդերձ՝
Դասված ես կարգը անասունների,

Ողջ գոյությանդ շարամանված է զպզիր զարշուրյուն,
Արտաքուտ՝ առողջ, վիրավորված ես,
սակայն, ներքնապես,

Հուսահատված ես հավիտենաբար
Ծանր հանցանքներիդ հիշատակներով,
Տագնապախոռվ ու տարակուսված՝ նախագործածից,
Աղբսանքներիդ հստակությունն է իսպառ պղտորվել
Ու ձենձերված ես միշտ չարակասկած

Երբ ձեռքդ մաճին՝ հեռքում թողածն ես
ովայտանքներով,
Դարձյալ որոնում,

Հայացքդ թեև ուղղված է առաջ,
Ուրքերով, սակայն, ընկրկում ես ետ,
Էականներին լինելով հասու՝
Անեներից ես խաբված շարունակ,
Մտամարտության ժամին պարտված ես չքոտիներից,
Սրտիդ թառանչից հագագիղ ելքն է լափված հրդեհով,
Խոնավությունն է ցամաքել քիմքիդ բոլոր մասերում,
Բոլոր կողմերից պարփակված ես լոկ միգով անարև
Ու սեղմվել է քեզ ընդհուպ հորիզոնն ակնկալության,
Երբ անտանելի տառապանքներն են աչքերիդ առաջ,
Թշվառ կորուստն ես միշտ մտաբերում,
Դատակնիքն է դաժան հատուցման
Մտքիդ մատյանում արձանագրված,
Երբ բարերարի աչքն է երևում միշտ ցատումնալից,
Հողազանգվածիս դեմ վայրագնած է լույսը բնությամբ,

Անեղությունն է էի ընդհարվել
Մարդկային փոքրիկ բնությանս հետ,
Բարկությամբ է միշտ որոտում ընդդեմ
մոխրիս բանական

Եվ կոշկոճում է իր արդարության
Քարերով մահվան արժանավորիս,
Երբ որ տաղանդս եմ կորցրել այստեղ
անառակությամբ,

Պատվական ձիրքս իբրև անարգ բան թաղել եմ
հողում,

Տքություններիս արգասիքը ողջ
Ծածկել եմ թանձր մութով ծուլության,
Որն իբրև հեռու տարված, չքացած
Մի ճրագի լույս էլ չի երևում,
Երբ իրավագուրկ լեզուս է դարձել համր ու կարկամ,
Պապանձ են արդար դատապարտությամբ
շուրթերս անհամբույր,

Հուլումնածվատ մտքերս են ցնդել,
Եվ հիմարացած՝ ո՛չ հառվանում եմ օգուտը կյանքիս,
Ո՛չ էլ հասու եմ բարու ընտրության,
Ընթացքիս ելքն է չարից խափանվել,
Եվ վառարանը յուղիս լցված է հնոցի մոխրով,
Անուես է շեշված կյանքի մատյանից,
Ու երանության փոխարեն՝ այնտեղ
Արձանագրված միայն կշտամբանք:

Թե զինվոր տեսնեմ, մահ եմ սպասում,
 Թե պատգամաբեր՝ արհավիրքի բռթ,
 Եթե գրագիր՝ կորստյան մուրհակ,
 Թե օրինապահ՝ անեծք ու նզովք,
 Եթե քարոզիչ՝ ոտքերի փոշու թորափում միայն,
 Եթե բարեպաշտ՝ հանդիմանություն,
 Եթե անպզամ՝ կակիծ ու մորմոք:

Թե ջրով փորձվեմ, պիտի խորտակվեմ,
 Թե դեղ ընդունեմ, պիտի մահանամ:

Եթե տեսնում եմ ինձ հասնող բարիք,
 Փախուստ եմ տալիս՝ չար կասկածներով,
 Թե բարձրացրած ձեռք՝ կորանում նկուն,
 Թե մի խրովիլակ՝ սարսում ահաբեկ,
 Ընդոստում՝ ամեն թեթև թնդուներից,
 Դողում, երբ հանկարծ հրավիրվում եմ

խրախճանության:

Իսկ եթե մեծիդ ես ներկայանամ,

պիտի սարսափեմ,

Պիտի կարկամեմ, եթե կանչվելու լինեմ հարցումի,
 Եթե իրավամբ քննվելու լինեմ, պիտի համբանամ:

Արդ, իրար վրա կուտակված այսքան
 Ամենաբշվառ ու ողորմագին վիշտ-տագնապներս,
 Որ զգայության խորքերում սրտիս գոյտտներով՝
 Անբժշկելի ցավերով՝ ներքուստ

Խոցառում են այն նեւերով անտես,

Որոնք մշտակիր, անարտաքսելի,
 Հանապազամուխ ու հարամնաց խրված հոգուս մեջ,
 Ամբողջությամբ այն լցրած շարավով
 Ու պատճառներով կրկնակի հարված՝
 Չարաչար մահու են կանխագուշակում:

Փաղտնի, ծածկապես ներսս մթերված՝

Երկաթը պատող թարախը անվերջ տագնապում է ինձ՝
 Շնչառությանս միջոցին ներքուստ
 Անբուժելի ու խորք վերքերի ցավեր ազդելով,
 Որից նվաղած ձայնիս չարաչար աղաղակները,
 Արտաավախառն ու կողկողագին
 Թախիծով հոգուս, իղձ-աղերսներով,
 Այլ ինձ համար՝ ինձ հետ աղոթող՝
 Երկրաստեղծ բոլոր նահատակների
 Ամենանվեր ողբ ու հեծույթամբ՝
 Այս ստորային վայրերից դեպի
 Ամենահնար բարեգործիդ եմ երկինք առաքում:

Շնորհի՛ր, ո՛վ տեր, անդորրություն ու

հանգստավետ կյանք՝

Ձուր աշխատությամբ խեղճ հոգնաբեկիս,
 Դո՛ւ, որ համայն ես ամեն ինչի մեջ
 Եվ ամեն ինչով միշտ փառաբանված:

Ա

Ինչի՞ն արժանի համարելով ինձ՝
քեզից աղերսեմ.

Արքայութիւն, որ մոյորված՝ կորցրի,
Փառքիդ վայելչի՞ն, որից արկվեցի,
Թե՛ անմահ կյանքիդ, որից վանվեցի,
Հրեշտակների պարակցութիւն, որ փակվեց իմ առաջ,
Թե՛ արդարների միութեան, ուսկից դուրս վտարվեցի,
Ո՛ւր՝ որթատունկին կենդանի, որից շարդված
պոկվեցի,

Թե՛ ոստ, բարունակ՝ ծառին բերկրութեան,
որից գոսացա,
Կամ գուցե ծաղի՛կ՝ փառքի շնորհին, որից թափվեցի,
Թե՛ ժառանգավոր փառավորութեան, որից կորացա,
Հարապատ ծոցի՞ն հայրական, որից հանված՝ ձգվեցի,
Թե՛ փառավորվեմ յույսի պզտտով, որից մերկացա,
Ակնկալեմ իմ դա՛րձը արարչին, որից խորթացա,
Կարող եմ դիմել ըզձափ յույսի՞ն, որից հեռացա,
Թե՛ ոսկորներին հողվել Հիսուսի, որից մերժվեցի,
Մերձենալ նրա թեթի՞ն, որոնց ես օտարացա,
Թե՛ ապատանել այն ապակենին, որից խեթացա,
Կենսանորոգման փրկութիւն, որի համար մահացա,
Թե՛ վզարթարար պատարանի, որ ինքս լքեցի,
Ուխտադրական կենաց կանոնի՞ն, որը դրժեցի,
Թե՛ հաստատական օրինադրութեան, որից գայթեցի,
Անսասան ծայռի ամրապնդութիւն, որից խախտվեցի,
Թե՛ դասակցութեան սրբերի կարգի, որից դուրս ընկա,
Անդրանիկների քաղաքո՛ւմ հաստվեմ,
Ուսկից գերվելով՝ քշվեցի հեռու,
Աղոթեմ հացի՞ն հանապապօրյա, որ չեմ վաստակել,
Խնդրեմ վերացում տառապանքներիս,
Երբ դրա համար չեմ քրտնել բեալ,
Պատկապարդվել այն պարզմներով,
Որոնց համար ես չմաքառեցի՞,
Թե՛ արձան կերտել ինձ կենաց, որից շնչվեցի անհետ,
Երախտիքներիդ շնորհնե՛րն հիշեմ, որոնք մոռացա:

Բ

Կորվեց լարը ապրելու հույսի,
 Ու ճարակվեցի ես ամբողջովին գարշ բորոտությամբ.
 Երևաց չնչին պայարն սպիտակ փայլուն ու տգեղ,
 Երկդիմի կերպով նախնական ախտի հետքերը կրող,
 Իբրև կրկնակի անմաքրության նիշ.
 Ապակեանությամբ լավված՝ մարմինս իռպառ

քայքայվեց,

Մահացավ, մեռավ Աստծո համար,
 Պարծանքի նշույն անհեռ չքացավ,
 Փրկության հույսը մատնվեց փորձության,
 բարին խավարեց,

Կյանքի դուռն ընդմիջտ փակվեց իմ առաջ,
 Վերացավ ամեն մխիթարություն,
 Մոռեցավ առյառ ղառաստանի,
 Մեջս արծարծվեց թույլը մահաբեր,
 Սպանվածն այնտեղ հարություն առավ,
 Նավահանգիստը խցվեց քարերով,
 Հույսի շավիղը փակվեց, կուրացավ,
 Ընդրհի ծածկույթն հանվեց ինձանից,
 Վայելությունը փառքի խավարեց,
 Խափանվեց հանձարն առաջնորդական,
 Բազմացավ փուշը կշտամբանքների,
 Ծաղկեցին որթերն անօրենության,
 Մեջս բորբոքվեց բոցը գեհենի,

Տանջանքի լուծը ծանրացավ վրաս,
 Եվ ստրկության կապանքը պրկվեց,
 Ընկավ նեցուկը հարկիս շինության,
 Կործանվեց մույթը բարձրակառույցիս,
 Միաբանությունն ընտանի՝ քանդվեց,
 Ու տրտմեց սաստիկ սրբություն սիրող Աստծո հոգին:

Գ

Եվ որովհետև դառնությունների
 Վերջին մրուրներն իսկ ճաշակեցի,
 Տանջանքներ, խայթեր ու տրտմություններ,
 Վշտեր հոգեկան, ցավեր անամոք,
 Կասկած ու վարանք անհուսադրելի,
 Անպարփակ ամոթ, գլխահակ կորանք,
 Անպարտակելի խայտառակություն,
 Փախուստներ անդարձ, հայածանք անգութ,
 Ուղևորություն երկար, ձեռնունայն,
 Ուստի, փրկություն, զորություն, պաշտպան,
 Ողորմածություն, լուսավորություն,
 Այլև քավություն և անմահություն,
 Տե՛ր Հիսուս Քրիստոս, անմահ Աստծո
 Որդի, արաքիչ երկնի ու երկրի,
 Որ պապականերին շուր ես ընձեռում
 Ծարավուտներում անապատների,
 Օրհնյա՛լ, բարեգութ, հզոր, մարդասեր,

Ներող, հոգածու, ձեռնհաս, կարող,
 Աննախանձ պաշտպան, հաղթող պահապան
 Եվ կյանք անկորուստ, միջնորդ երկնային,
 Երանություն ու լիություն անբավ,
 Սիրալիրաբար մեկնած ինձ աջը քո ողորմության,
 Բա՛նդ կենդանի, ընդունի՛ր նորեն
 Եվ քաված, մաքրած ամենապարտիս՝
 Մատուցի՛ր Հոգուդ հավասարափառ,
 Որպեսզի քեզնով հաշտված՝ վերստին

նա դառնա իմ մեջ

Եվ քո շնորհիվ ու իր սուրբ կամքով,
 Չորեդ ինքնությամբ՝ հորդ ընծայի.
 Եվ Հոգուդ հետ միշտ մնալով քո մեջ՝
 Նրա շնորհիվ, շնչիս անձկությամբ շնորհիդ կապված,
 Միանամ քեզ հետ անբաժանելի:

Ուստի և քեզ, Սուրբ Հոգով, հորդ հետ՝
 Որպես մի եռյակ անձնավորության՝
 Մի բնության ու աստվածության մեջ,
 Ստեղծական ողջ էակներից փա՛ռք, գոհաբանությո՛ւն
 Հավիտյաններից հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոյ արբի խոսի աստծո Հէպ

Ա

Արդ, որովհետև նախորդ ողբերում
 Մասնակիորեն լոկ պատկերվեցին
 Ամենաթշվառ տաժանավորիս
 Տվայտանքները, այսքա՛ն բավականյա,
 Մեկը մյուսից ծանր ու ահավոր,
 Այստեղ էլ, փոխած եղանակը լոկ
 բանաստեղծության,
 Կշարունակեմ ավաղումները վիշտ ու աղետիս:

Կյանքս այս աշխարհում նման է սաստիկ
մրրիկաժուլի ծովի,

Ուր բազմակոտակ ու պեխոտով
Հորձանքների խոլ, անդուլ, անընդմեջ
ընդդիմախլուծմամբ՝

Տարուբերվում է, ցնցվում է հոգիս
Մարմնիս շինվածքով, ինչպես նավակում:

Այս օրինակով պատկերեց նաև
Եսային՝ պարսիկ հրոսակներից
Երուսաղեմի ու Մամարիայի
Անսպասեի կործանումն անդարձ,
Որ վուգաձայնել սխալ չէր լինի
Հոգևոր անյուր իմ խորտակման հետ:

Քանի որ մինչդեռ չվում էի ես
Անհոգ, աներկբա մի վստահությամբ՝
Փորձության հապիվ չեչին մի կասկած
Մտանցելով այն փոքր միջոցից,
Որ մնում էր դեռ մինչև հանգրվան,
Համարելով ինձ ժամանած արդեն,
Զմեռը հանկարծ ամառ ժամանակ
Բջաբեր հողմով վրա հասնելով՝
Երեքայյան իր դիմահարությամբ
Խառնեց-խռովեց անդորրն հիմնովին,
Եվ այիքների վայրագ բախումից նավը խորտակվեց:

Քայքայվեց սարքը թիավարության,
Հիմնախիլ եղավ կայնը բարձրաբերձ,
Առագաստն ամբողջ իր թռչարանով
Պատառոտվելով դարձավ ծվեններ անկարկատելի,
Զարդերից զրկվեց շինվածքը շքեղ,
Առասանները ձգման՝ խզվեցին,
Տապալվեց գլխի դիտարանը պերձ,
Կտրվեց պարանն ապավանդակի,
Խարսխակալը քանդվեց հիմնիվեր,
Բաժանվեցին զույգ կցման լծակներն հաստ
ու ամրակուռ,

Ծովեցին սամիքն ուղղընթացության,
Սուզվեց հիմնայառա նեցուկը նավի,
Ղեկն իր կազմվածքով ընկղմվեց անհետ,
Նավարկությունը զրկվեց իր բոլոր հարմարանքներից,
Ողնափայտն ամուր կտրվեց խճուլյն,
Զստակապերը հոշված՝ թափվեցին,
Ավերակ դարձավ նավագոգն ամբողջ,
Նավախելը իր եզրաշրթերով խախտված դուրս թռավ,
Շքեղ բազմոցներն ընկան սուզվեցին,
Հիմնահատակվեց վանդակապատը վայելչակառույց,
Գահավորակը հանգստարանի փլված խորտակվեց,
Տախտակամածը քայքայվեց իսպառ,
Պնդիչ գամերը դուրս թռան տեղից:

Որպես արդյունք այդ ավերածության՝
Մնաց ողբերիս հուշարձանն այս լոկ:

Իսկ նավաժարը նավի դեմուղեմ
 Ձեռքը ծնտախն դեգերում է դառն
 Արտասուքների գետեր թափելով
 Եվ նշմարելով կործանված նավի բեկորները խեղձ,
 Որոնք խողխողված բանականի պես
 Տարուբերվում են այեկոծ ծովի ծփանքի վրա,
 Հեծում է անվերջ ցավագին թախծով:
 Ճշմարտությունից վրիպում չէ այն,
 Որ հիմա բարի նավապետը իր երկնավոր պորթով
 Աշխարհի ծովում բանական գոյիս
 Խորասակված նավն է աղեկեպ ողբում:
 Քանպի, արդարն, տերը բարեգույթ,
 Որպես օրինակ մարդկության, լացեց
 Նաև թողված այն ազգակցի համար,
 Լացեց մոլորյալ Երուսաղեմի,
 Նույնիսկ մոլեզված Հուլայի վրա,
 Որոնցից վերջին երկուսը կորցրին Խույսը փրկության՝
 Ծովում կործանված այս նավակի պես,
 Մյուսը, սակայն, անդնդի հատակն հասնելուց հետո,
 Հույսի առասանն իր ձեռքում պահած,
 Փրկչի պորությամբ հանգիստ, ապահով
 դուրս ելավ նորից:

Գ

Կլինի՞ արդոք, որ բազմախորտակ
 Տապանը մարմնիս տեսնեմ նորոզված:

Պիտի նկատե՞մ ողբալի հոգուս
 Փշրված նավը ողջացած նորեն:
 Արդյոք կլինի՞, որ բաժանվածս
 Մեծ տարածությամբ դարձյալ միանամ:
 Կտեսնե՞մ արդյոք սիրտս վշտագնած
 Ու բազմաթախի՞ծ՝ նորից բերկրելիս:
 Հուսա՞մ, որ մի օր՝ իսպառ խաթարված
 Բուն էությունն իմ կզանի իրեն:
 Պիտի երևա՞ թշվառացյալիս
 Տաղավարն ավեր վերստին կանգուն:
 Կլինի՞ մի օր տարամերժ գերիս նորից ապատված:
 Լույսի շնորհից ընկածս արդյոք
 Կարո՞ղ է հուսալ, որ կկապողովի:
 Պիտի ցույց տա՞ս ինձ ողորմածաբար
 Այնքա՞ն հարազատ պայծառությունը վայելչանքներիդ:
 Արդյոք երբևէ պիտի երևա՞
 Ամենաախուր հոգիս ծյուտերես:
 Կյսե՞մ գուժկան ձայնի փոխարեն
 Թշվառիս հասնող ավետիքի լուր:
 Կտեսնե՞մ արդյոք իմ բյուրակործան
 Զարդված անոթը վերանորոզված:
 Մտքիս աչքերը պիտի նկատե՞ն
 Պարասանորհակս պատառված մի օր:
 Անձկության ժամին բարեշնորհիդ
 Քավության լույսը կծագի՞ վրաս:

Քո ուղեկցությամբ կմտնե՞մ արդյոք
 Լուսինդ խորանի խրախճանքի մեջ:
 Ըստ Եպեկիեյի, կկենդանանա՞ն
 Ցամաքած, անկյանք ոսկորներս գոս՝
 Չորացած դարձով բանական շնչիս:
 Կլինի՞ արդյոք, որ նորից նայեմ
 քո սուրբ տաճարին,
 Հանց կետի պորտից մարգարեն գոչեց,
 Ես, որ կանգնած եմ դեմդ լուսամբերժ ու ամոքաւար:
 Խավարասուտնդ մթնածիս վրա
 Կծագի՞ արդյոք պայծառ առավոտ.
 Տագնապահարս հավերժասառույց
 Կարո՞ղ եմ հասնել գարնանամուտին:
 Կտեսնե՞մ առատ ցողն անձրեային՝
 Հոգուս արոտը կանաչապարզող,
 Եվ գազանակուր ոչխարս մերժված
 Կմտնե՞մ արդյոք նորից գթառատ կամքիդ հոտի մեջ:

7

Եվ այսպես, չարի որոգայթները,
 Ըստ Հոբի խոսքի, անելանելի պաշարել են ինձ.
 Եթե ցույց տրվի բարերար կամքիդ
 լույսն ողորմության,
 Եթե գթության դռներդ բացվեն,
 Եթե ծավալվի ճաճանչը փռոքքիդ,

Հայտնվի ձեռքիդ խնամքը, գթա՞ծ,
 Տարածվի կենաց օրն արեգակիդ,
 Բացվի ըզձայի դեմքն առավոտիդ,
 Թե աղբյուրանա առատությունը մեծիդ քաղցրության,
 Վասկն արարչիդ կողերից հոսի,
 Ցայտի կայակը անապակ սիրուդ,
 Ընորհիդ խոստման ծագումն երևա,
 Ծաղկի կենսատու ծառը պարզակիդ,
 Բաշխվի մատուցը մարմնիդ սրբազան,
 Եթե արծարծվի հույսը առկայծուն,
 Լսվի ընդհատված ձայնը ողջույնիդ,
 Եվ քո հեռացած խաղաղությունը դարձյալ մոտենա,—
 Այդ երանելի վիճակով այնծամ,
 Չինված հաստատուն հույս ու հավատով,
 Ապավինելով հավետ սուրբ Հոգուդ,
 Որը պաշտվում է բարձրյալ հորդ հետ
 Ու քաղցր ձայնով փառաբանվում է
 լույսում անմատուց,
 Ես մեղապարտս կստանամ և՛ կյանք,
 Ե՛վ երանություն՝ քավությանբ հանդերձ:

Եվ դրանք իմ մեջ կպահվեն որպես
 անկորուստ ավանդ,

Առհավատչյա և ստույգ հիշատակ,
 Անմահության քո անեղծ պարզակի,
 Անճա՞ռ, ահավոր, հպոր, միայն սուրբ,
 Անձնավորումդ արքնին, անհաս եռյակ տերության,

Որ իսկության մեջ, բարձր ու հարակա,
Քազավորում ես՝ պակավարդված
Միշտ քո քաղցրությամբ, ողորմությամբ
ու մարդասիրությամբ:

Բոլորի հանդեպ ըստ ամենայնի
Ամեն ինչի մեջ կարող ես, գթա՛ծ.
Քեզ վայելում է փա՛ռք և՛ այս կյանքում,
Ե՛վ հանդերձայում՝ մշտնջենական
Մեծ օրն հայտնության, հավիտյանս. ամեն:

Ա

Ոմանք ողբալի ու կողկողաձայն
Բանաստեղծություն եղանակելիս
Տունն աճարտում են մինևույն գրով,
Ջանալով այդպես առավել սաստիկ,
Ցավատանջորեն ճնել, մորմոքել
Մրտերը՝ արցունք կորպելու համար:

Ահա և ես էլ, արդարև, անցած
Այդպիսի լալկան բանաստեղծություն
Հորինող մարդկանց բազմության գլուխ,
Նրանց ողբաձայն աճաղումներով

Աշտակիր հոգու հեծեծանքները պիտի տարածեն,
ես, որ լիովին մեռած չեմ թեև աշխարհի համար,
Բայց և, իսկապես, կենդանի էլ չեմ Աստծո համար.
Ո՛չ լրիվ ջերմ եմ, ո՛չ իսպառ սառած,
Ինչպես ասված է Հայտնության գրքում,
Երիցս ատելի՝ եռյակ տերության
Եվ ամենատես բարձրյալ արարչին:

Այս եզանակը հարմար է թախծի
պատկերման համար.

Քշվառություններն, այդպես կցորդված,
Շաղկապված միմյանց նույն հանգավորմամբ,
միևնույն գրով,
Ներկայանում են կրկնակի ողորմ ու սրտաճմլիկ:

Բ

Իսպառ ուրացած պարտքը տաղանդի՝
Ես ապիկարս, գործերով անարգ,
Որպես արքունի գանձերի վատնիչ,
Կրկնազատ, մեծին անճողոպրելի պատասխանատու
Մի կալանավոր, փրկությունից զուրկ,
Արժանի կերպով կանգնել եմ ահա
Անխուսափելի պատժի հանդիման.
Բյուր քանքար եմ պարտք, այնինչ գրպանում
չունեմ մի ունկի:

Եվ անբարեխոս փակված կապկապված
դառն արգելանում,
Խավար բանտի մեջ ճաշակելով լոկ հեծեծանք ու լաց,
Տանջվում եմ այսպես անպաշար, անօգ
ու անապավեն:

Ի՞նչ է մնում ինձ, թե ոչ բարբառել
Կոծ ու կսկիծով այսքա՛ն ողբաձայն.
Ընտրեցի այս չափն ու վերջույթը նույն
Խորհրդավոր ու անհատնում թվով երկյակ տասնյակի:
Բոլոր կողմերից ժանտ աղքատության
հնցն է մրրկում.

Անպատասպար ու թշվառ, վշտաբեկ,
Ալեկոծ հոգով, միշտ ապաշնորհ ու սխալակաև
Մի մարդ եմ, սիրոս գրավի դրած:

Անողորմ հայցով ահա պիտ կանգնեմ
դառաաստանի դեմ.

Մեղքի ու մահվան անտես զենքերով
Չգայարանս է գաղտնի խոցոտվում.
Փրկությունից զուրկ մի գերի եմ ես չարի բռնության.
Սաստի սուտերն է սուրսայր՝ խոցոտում
էությունն իմ ողջ:

Այժմ իսկ, առայանի բեմը հիշելիս,
Անլույս մռայլն է կանգնում չարատես աչքերիս առաջ.
Պատկերանում է երկնային մեծի դեմքը անարկու:

Սաստիկ անարև ու անպատասպար տարտարոսի մեջ՝
Տարակույսներով անօգ կապկապված,

Անպաշտպան, մոլոր, մորմոքված այսպես

գեհենի հրով՝

Մեղքի վիհերում կործանվում եմ ես

ու կորչում անհետ:

Ունեցածս անարգ արծաթն անպիտան

Չի ընդունվելու և չի ամբարվի տերունի գանձում:

Հայացքս է պղտոր, ձեռքս անմաքուր, աննվիրական:

Բայց բեկված սրտով, մատներով դողող՝

առած դարձի հույս,

Երեսս հողին, պաղատում եմ քեզ, օ՛ մայր Հիսուսի,

Երկնի իսկուսի՛, կյանքի փրկանա՛ց,

Բարեխոս եղիր ու մեղավորիս մաղթի՛ր քավություն,

Դու, որին երկրից մատուցվում են միջա

Հոտանուշ յուղեր, խնկաբուրումներ և օրհներգություն:

Գ

Ողբերգության այս հյուսվածքին ահա

Մի ուրիշ մաս էլ ավելացրի,

Շնորհաձիրին ընծայելով նոր

Արտասուքների առատ պտուղներ.

Քնկելով խորքերն անձխ կորստյան՝

Չափն ու սահմանը որոշել երբեք չկարողացա.

Ջանացի գեթ այն մասամբ պատկերել,

Սակայն լարելով ողջ արագությամբ թևերը մաքի՛ս՝

Էություն բնավ հասու չդարձա.

Եվ պարտությունն իմ բանականության

Չեղքս առած որպես բարկության բաժակ՝

Անպորությունն այդ հոգիս ծվատող

Իրբև ճաշակում մահվան ըմպեցի.

Իսկ այժմ էլ անլուր վարանումներն այդ

Խղձալի ձայնով երգ եմ դարձրել:

Մի աներևույթ բարկ կրակարան

Բորբոքվում է մեջս անպովանալի,

Ասես թե անտես եռում են սաստիկ՝

Անշիջանելի հալոց-ջուրաներ,

Քունուտ նետերի սլաքներ են խոր

Մխրձված սրտիս շտեմարանում,

Մահու տանջանքով յարդս են խոցոտում

Խիթերը, բռնած երակները ողջ,

Տագնապի տենդն է, դուրս գալուն անպոր,

Գալարվում անել աղիքներիս մեջ,

Ամար հրայրքն է լափել մոլեգին

Երիկամներս երկու կողմերից,

Անտանելի դառն մաղձն է կոկորդիս

նախադուռն հասել,

Շնչափողիս մեջ հնչում են խապոտ

Ու հուսակտուր ավազի ձայներ:

Իմ իսկ էության մասերն համորեն, մեկմեկու ներհակ,

Պատերազմում են անվերջ իրար դեմ.

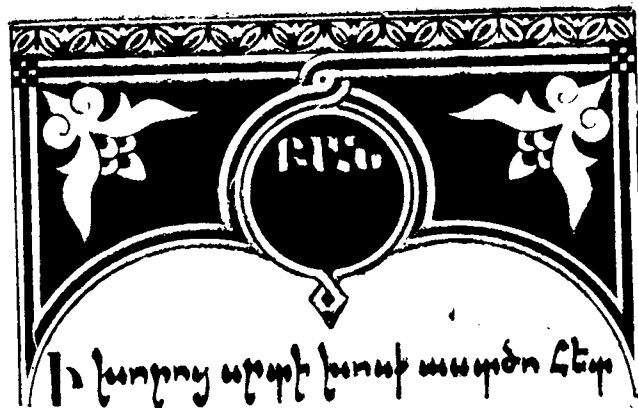
Երկչոտությամբ ու տագնապով վարան՝

Վտանգի մեջ է այնտեղ ամեն ինչ.

Քեն հարապատ, բայց անհաշտելի ոտիների պես
Դավաճանաբար ջարդում են իրար:

Քաղված մեղքերի գարշելի տիղմում՝
Ո՛չ մեռած են ես և ո՛չ կենդանի:

Ու պատժապարտի կասկածոտությամբ՝
Հայացքս քեզ են ուղղել, բարերա՛ր,
Որպեսզի կյանքի այս անույս վիհից
Դուրս բերես դեպի լույսը անկապի:

Ի խորոց արբի խոսի ասպծո Հէպ

Ա

Քանզի նախընթաց գուխներով քեզ
վերընծայեցի

Դարձյալ ողբաձայն բանաստեղծություն,
Հյուսելով կական, աղեկեզ հառաչ,
Դառնաթախիծ լաց, արտասվագին երգ,
Այծմ, այս գլխում, պիտի սկսեմ դարձյալ պաղատել.
Խոստովանորեն ու վղջողաբար՝
Փաղտնածածուկներն ի ցույց դնելով:
Արդ, այստեղ խոնարի ու հոգեկեցույց
Աղերսն այս այնպես պիտի հարմարեմ,

Որ սկիզբը ու վերջը տողերի
Արձագանքելով միմյանց շարունակ միևնույն բանով՝
Նույնաձայնությամբ խոսքը դարձնեն
Առավել ազդու ու հոգեպարար:

Բ

Մեղա՛ ես մեծիդ բարերարության,
Անարգս մեղա՛.
Մեղա՛ ծագումին ճառագայթներիդ,
Խավարս մեղա՛,
Մեղա՛ շնորհիդ երախտիքներին,
Արդարև մեղա՛.
Մեղա՛ երկնային գթառատ սիրուդ,
Հայտնապես մեղա՛.
Մեղա՛ արարչիդ՝ անէությունից,
Հավաստյալ մեղա՛.
Մեղա՛ գերագույն գոգիդ գրգալիր,
Անահման մեղա՛.
Մեղա՛ աննվազ լույսիդ վայելման,
Նենգողս մեղա՛.
Մեղա՛ քո անձառ կյանքի ճաշակման,
Բազմիցս մեղա՛.
Մեղա՛ քո անհաս շնորհատրման,
Հանապազ մեղա՛.
Մեղա՛ ինկեյի սուսմնիդ Աստծո,

Մահու չափ մեղա՛.
Մեղա՛ պաշտելի արյանն արարչիդ,
Իսկապես մեղա՛:
Իրոք, հատվածն այս բանաստեղծության՝
«Մեղան» օրհնյալ է, հուսադրական՝ սրտերի համար.
Պատվական ավանդ, անմոռաց պատվեր,
Հայրենական տուրք, պապական օրենք,
հանրական պաշար,

Անհերքելի խոսք, զորեղ պատասխան,
Կենսավրապ կամուրջ, ախորժ վերնայնին,
որբերին հաճո,
Անխլեյի կապ, հիասքանչ բարբառ,
անփոփոխ պատճառ,

Բաղձալի աղերս, ըղձալի սեղան,
Սրտաշարժ հնչյուն, անձարների ճար,
Կարծրության վանիչ, պաշտամունքի կարգ,
Հեթանոսաց գիրք, վաղնջուց կանոն,
Քրիստոնյային հարապատ, հաղթող արարչության իսկ,
Հզոր անջրպետ, ահավոր միջնորմ,
Արվեստ բարձրության, խորություն անչափ,
Հիացման տեսիլ, կնքված մեծ խորհուրդ,
Որով թափանցել չի կարող ոչ ոք.
Արագաթոյն միտքը միջնակիսկ
Անընդունակ է այն ըմբռնելու:

Չայն է բարեհեպ ու հրաշալի,
Որը չհիշվեց, երբ դասը լքված
Ընդունում էր իր վճիռը վերջին,

Այլապես, թերևս, հենց այնժամ իսկույն
Մահապարտության պատիժը արդար՝ կարճված

բեկառվեր,

Որի շնորհիվ և ընտրությունը դառնար ավելորդ,
Ու դատաստանը հավիտենական լուծված վերանար:

Մեծ վարդ է փառքի, որով մինչևիսկ
Աստվածությունն է պահված ծաղկում.

Ձի ո՞վ վազեթով բռնեց եղջյուրներն այս սուրբ սեղանի
Եվ իսկույն, պատժից պրծած, չամբջվեց:

Իսկ Աքար Չարմյան, Սավուղ Կիոյան
ու Սիմոնյան Հուդան,

Եթե ասելով այս՝ չարդարացան,
Հաստատում են ես, որ տեղին էր այդ ու իրավացի.

Քանզի ակամա բռնադատվածը չունի անկեղծ սեր,
Ուստի չի կարող նաև ստանալ լրիվ փրկություն:

Իսկ ես կամքովս եմ համբուրում, սրտանց
Կրկնելով դարձյալ բառն այդ երջանիկ,

Որ հարապատն է իմ մկրտության:

Գ

Մեղա՛, որ այսպես մոռացա բոլոր

Երախտիքներիդ, վերստին մեղա՛,
Մեղա՛ մարմնապես՝ հոգին եղծելով,

Հիմարս մեղա՛.

Մեղա՛, որ կյանքիդ դրուծան եղա,

Իսկ և իսկ մեղա՛.

Մեղա՛ խոսքերդ արհամարհելով,
Չարաչար մեղա՛.

Մեղա՛ օրհասիս աճապարելով,
Վատթարս մեղա՛.

Մեղա՛ ինքս ինձ անկենդան մահվան
Դատապարտելով, ձաղեյիս մեղա՛.

Մեղա՛ հետաաբար բարձրութանդ հանդեպ
Անամոթելով, տաղտկալիս մեղա՛:

Սահման չունեն իմ ողբերն հոգեկան,
Քանզի կործանում ու կորուստ գտա ինքս իմ ձեռքով.

Լքվեցի անդարձ ու համարվեցի որդիս թշնամի.
Գահավիժեցի երկնի բարձունքից

Ու վարքի փշեր դիպեցի բարդ-բարդ:
Անոթում չունի ցավն իմ ողբաձայն,

Երբ ինքս անձամբ ինձ անարգեցի
Ու դարձա իմ իսկ կորուսչի բազին:

Բայց ունեմ նաև սրտի մի ուրիշ դժուրակ կսկիծ.
Համարում են ինձ այն, ինչ ինքս չեմ.

Միեջդեռ անմարտու բաժակ եմ միայն
արտաքնակարդար,

Ծեփված ու ներկված որմ եմ գարշելի,
Մի պճնամոլ եմ սին պարծանքներով,

Մոռայի փոխված լուսավորություն,
Գերանակիր աչք, փառքի մարած շահ

Ու մի հանցապարտ, ըստ ամենայնի,
Ամեն ինչի մեջ, բոլոր կողմերով,

Ե՛վ տերունական տնօրինության,

Ե՛վ աստվածային հայտնության հանդեպ,
Ե՛վ արարչագիր երևումների,
Ե՛վ սարսափազդու խոնարհումների,
Ե՛վ նրա, որ իմ աչքով իսկ տեսա
Եվ որի հանդեպ շատ ավելի եմ պատասխանատու,
Քան թե բովանդակ ավետարանի:

Այս է, որ ահա պատճառում է ինձ
պարմանք ու սարսափ,

Հայումաշ անող դժնդակ հոգսեր,
Անսովոր վերաբերման մտառանջություն,
Անհամար, մտքում անպետեղելի վիշտ ու տվայտանք,
Անկատար վերելք, անհաստատ վայրէջք,
Անամոքելի հուսահատություն,
Պատշաճ նախատիք և ծաղր ու ծանակ,
Արժանահատույց և իրավացի անեծք ու նզովք,
Ահա պատիժներ ու ամբաստանքներ,
Որ կրում եմ ես ինքնահարված ու տաժանաղլուկ:

Դ

Դու կարող ես լույս հանցանքներս ներել,
Բուժել մահացու խայթածքներս ողջ,
Տե՛ր ողորմության, Աստված բուրբի,
Քրիստոս արքա, որդի բարձրյալ հոր,
Մտեղծիչ, գթած, բարերար, օրինյալ, առատապարգև,
Ահավոր, հզոր, ողորմած, հոգած,
Չեռնկալ, հաստիչ, փրկիչ, դարմանող,

Կենարար, ներող, անոխ, սպավեն,
Երկնավոր բժիշկ, անսպառում լույս, կյանք,
Կենդանացուցիչ, նորոգիչ, քավող,
Եթե, համաձայն ջո սովորության,
Մարդասիրաբար հայացք ուղղես ինձ,
Ես էլ նայեով քեզ՝ պիտի ողբամ,
Եթե լսես ինձ, պիտի հառաչեմ,
Եթե ունկնդրես, պիտի սբաղատեմ,
Պիտի աղերսեմ, եթե ինձ անսաս,
Եթե ինձ ներես, պիտի աղաչեմ,
Կողչեմ, եթե դեպի ինձ դառնաս:

Իսկ եթե անտես անելու լինես, ես կկործանվեմ,
Կարտապեմ, եթե ընդոտնես հանկարծ,
Կմեռնեմ, եթե հոգեշահ չտաս,
Եթե ահարկու դեմք ցույց տաս, պիտի
տանջամահ լինեմ,

Եթե սաստեղու լինես, կողովամ,
Կսոսկամ, եթե խեթ աչքով նայես,
Եթե սաստկանաս, պիտի սարսափեմ,
Եթե հարածես, կհեծեմ թշվառ,
Եթե երեսից ձգես, կկորչեմ,
Կտանջվեմ, եթե չխափանես բոցն այս վիատության,
Եթե խստանաս, կփախչեմ ահով,
Կընկճվեմ, եթե սաստիկ սպառնաս,
Իսկ եթե քննես, պիտի քարկոծվեմ,
Կսուլվեմ, եթե կշտամբես ուժգին,

Թե չխնայես, կըզեն անհույս,
 Եթե կանչես ինձ, պիտի տագնապեմ,
 Կամաչեմ, եթե աչք հառես վրաս,
 Իսկ եթե ձայն տաս, պիտի երկնչեմ:
 Զի անարգել եմ պարզեղ բարյաց,
 Երանությունից ձեռ քաշել իսպառ,
 Շնորհը լքել, դրժել ուխտը քո,
 Ավանդը կյանքի մատնել մոռացման,
 Վասահությունն ու հույսս կորցրել,
 Բարկացրել եմ ամենաստեղծիդ,
 Ունակոյս արել շնորհներն անձառ,
 Եղծել պատվերը պատվական ու վեհ:
 Եթե մահախեղդ ու հեծե՞ծագին այս

ցավերիս մեջ

Մարդասիրություն հասցնես ինձ,
 տե՛ր Հիսուս Քրիստոս,
 Վրաս ի կատար ածելով խոսքն այն,
 Թե ամենամեծ մեղքն իսկ ամոքում,
 Գաղարեցում է բժշկությունը,
 Ապա ես այնժամ քո ամենառատ
 Քաղցրությամբ ամուր պատվաստվելով քեզ,
 Հոգով վերստին ձևավորված քո լույս կերպարանքով,
 Մորից գանված՝ կզոտեպնդվեմ քավված լիովին
 Ու փրկագործված կվերստեղծվեմ
 Կրկին անարատ ու անմահ կյանքով:
 Եվ քեզ, սուրբ Հոգով, բարձրյալ հորդ հեռ
 Փա՛ռք հավիտենից հավիտյանս. ամեն:

Ին խորոյ սրբի խոսի ասպծո Հէպ

||

Արդ, ո՞ր մեկն ասեմ, ո՞րն հիշատագեմ,
 Կամ որո՞նք հանձնեմ մեծիդ գոտօքյան.
 Որքա՞ն զազոտիքներ հիմա մերկացնեմ,
 Կամ որո՞նք ասեմ խոստովանությամբ.
 Այծմյաննե՞րը, որոնք հասցրել եմ արդէն ունենալ,
 Թե՞ անցյալները, որ մթերեցի,
 Գալիքնե՞րն արդյոք, որոնցից արդէն
 երկյուղ եմ կրում,
 Թե՞ գայթուճներս այն բազմասահ, որոնք
 ինձ տապալեցին,

Փոքրն իմ կարծիքով, որ Աստված, սակայն,
մեծ է համարում,

Փութանցի՞կն՝ անորս, անկերպագրելի,
Քի՞չը, որ շատ է, թե՞ թերևները, որոնք
ծանր են հույժ.

Մարմնական մտի պիտե՞րն սարսիչ,
Թե՞ կորստաբեր կրքերն եղեկան.
Երպիտայրիքի հաճո՞ւյքն հեշտական,
Թե՞ ավերմունքի թերմացքը վերջի.

Աննկա՞տը, թե՞ տեսանելին պարզ.
Չեռնահպույթամբ գործածնե՞րը, թե՞ նույնը՝ մտովին.
Խածոտումնե՞րը լայնական՝ հեշտին,
Թե՞ նետարձակման խոցերն անամոք.

Խորախո՞րն անչափ,
Թե՞ ամենասպառն ակներևորեն.
Պոռնկությունը բավմագլխյան, թե՞
Ախտածեռումներն անբժշկելի.

Չարի բոտ՞ւնը մարմնովս, թե՞ հոգուս
սովը բարության.

Ախորժահոծար տրո՞ւմն Աստծո անախորժներիս,
Թե՞ բռնադատման պարանով ձգվելն այդ
նույն մարության.

Մեղքե՞րս մահաձիգ, թե՞ հույսերն իմ սին:

Արդարև, ձորներս հանած ինքնակամ
խելագարի պես՝

Առականքներս ցուցադրեցի հրապարակավ,
Գործելով ընդդեմ այն իմաստունին,
Որն ասում է, թե ողջախոտ մարդիկ
Պետք է որ ծածկեն ամոթույքն իրենց:

Օտարացել եմ առաքինության
Ու հեռացել եմ բարի կարգերից.
Սրբության մեջ միշտ եղել եմ անսուրբ,
Իսկ կուտության մեջ՝ պիղծ ու անմաքուր,
Արդարության մեջ՝ ծանու ու ամբարիշտ,
Բարեպաշտության մեջ՝ վնասապարտ.
Բերանով մոտ եմ եղել արարչին, մաքերով՝ հեռու,
Շրթունքներովս եմ թղ պատվամատույց,
Ըստ մարգարեի, և ոչ թե սրտով:

Եվ եթե պետք է դեռ այստեղ հիշել
քսամենիկներ,

Մի հանդգնություն, որ ծանր է պատժից,
Որպես Աստծո պրաչան ծառա,
Անկայուն մտքով, դեպի մահ տանող
Չույզ ճամփաների միջև վարանած՝
Չանում եմ, սակայն չեմ շահում ոչինչ,
Հետապնդում եմ, սակայն չեմ հասնում,
Աճապարում եմ, բայց չեմ ծամանում,

Անձկությամբ այրվում, չեմ տեսնում սակայն,
Փափագում եմ միշտ ու չեմ հանդիպում,
Կարոտում, բայց չեմ պատահում բնավ.

Մեջս եմ ամփոփել երկրայինը ողջ.

Աղոթանվեր պատգամավոր եմ համայն աշխարհի:

Բայց դու, բարերա՛ր, ների՛ր բազմազան
Այս արատներն իմ, մտքում մի՛ պահիր.

Ավելի հեշտ է քեզ եղծել դրանք,

Քան ինձ՝ պատկերել հոգևատանջ ձեռքով.

Ահա և այժմ գրում եմ առանց ինձ խնայելու,

Որպեսզի ջնջես դու առատապես.

Չէ՛ որ հենց մեզ պես մեղավորների

Համար կոչվեցիր դու երկայնամիտ,

Ինչպես որ մաղթեց Եպրը երջանիկ՝ սրտի հեծությամբ,

Սաստիկ անձկացած, վիատված հոգով՝

Մտաբերելով աղետները այն, որ ինքն է պատմում:

Բոլոր մահառիթ կրքերով բռնված՝

տանջվում եմ և ես,

Ընկած գարշելի վիհն անդնդախոր

Ապականաբար դժնի մեղքերի.

Չեմ էլ հավատում, թե մինչև անգամ,

Ըստ Հոբի խոսքի, դու ինձ կլսես:

Արդ, ինքնապարսավ անձնադատ գերիս

Կամավորապես ինքս ինձ մատնելով՝

Խոստովանեցի, որ իմ ձեռքով իսկ

Բոլոր կողմերից խափանել էմ ու փակել լիովին

Կյանքի, ապրելու ամեն մի հնար,
Որպեսզի փրկես մեղքերով այսպես պիրկ

կապկավածիս՝

Բարձրանալով ու փառաբանվելով կրկնապես, գովյա՛լ:

Գ

Արդ, հետևելով սուրբ մարգարեի

բարի խորհրդին՝

Հոգովդ երգելով նրա հետ նաև աղոթում եմ ես՝

Հաստատուն հույսով քեզ ապավինած.

«Չեզ հետ խոսք առեք,— ասում է Օվսեն,—

Դարձե՛ք ու ասեք ձեր տեր Աստծուն.

«Կարող ես դու մեր մեղքերը ներել»,

Որպեսզի, իրոք, բարիք ստանաք

Եվ բարօրություն վայելեք սրտով:

Ահավասիկ հենց ինքն Աստված խոսեց,

Ո՛վ չի ցանկանա լսել իր տիրոջ.

Ինքն իսկ վկայեց,

Կարո՞ղ է մեկը նրան չհավատալ:

Նրա խոսքերն են վճիռ պաշտելի,

Սրբազան պայման, օրենք անփոփոխ,

Կենաց ավետիս, տերունի կանոն,

Բարիքների դուռ, սփոփման հրավեր,

Ճշգրիտ պատկեր, նվիրական գանձ,

Հիշատակ անեղծ, անմոռանալի,

Որոնցով և ես հավատ ստացած՝
Նույնն եմ հաստատում մարգարեի հետ.
Դու, իսկապես, տե՛ր, կարող ես ներել
Բոլոր մեղքերը մեր բազմաբեղուն,
Որով կրկնապես պիտի բարձրանաս
Ամենաթշվառ ու բազմակործան իմ հոգու հանդեպ:

Համայնի իշխող տիրակալն ես դու,
Ամեն ինչի մեջ ամենակարող,
Ամենուրեք ու ամենքին հասու.
Հաղթում ես բոլոր բռնություններին,
Ջախջախում, փշրում ամեն կարծրություն,
Խորտակում ամեն ընդդիմահար ուժ,
Ամեն խստություն վատնում լիսասպառ,
Ընդոտնում ամեն ստամբակություն,
Անուշացնում ես դառնություն ամեն,
Քաղցրացնում ամեն դժվարամարս բան,
Ձիշում, բաշխում ես պարտքերը բոլոր,
Ներում, ջնշում ես ամենայն հանցանք:

Չորավոր ես դու, կարող,
բազմարվեստ, ամենահնար՝

Ընկղմելու ողջ մեղքերն ամենքի,
Անհետացնելու մեջտեղից իսպառ
Իբրև մի չնչին, անգոյության չափ աննշմար կայծ, որ
Ընկնելով ծովը տիեպերատարած՝
Կլանվում է ու չքանում անհետ:

Դ

Արդ, այս մատյանը ընթերցողների
աղաչանքներով,

Հանուն ջո որդու խաչի ու մահվան
Չարչարանքների, ո՛վ հայր գթության,
Ողորմի՛ր նրան, որն արտոսրածին
Ողբերգությունն այս ստեղծագործեց.
Նա, որ մեզ համար հորինեց դեղն այս
կյանքի փրկության,
Թող ինքն էլ բուժվի ջո անվամբ, հզո՛ր.
Որն այս գրքով մեզ խոստովանության
Համփան ցույց ավեց,

Թող որ պարտքերից լինի անարատ.
Եվ նա, որ կյանքի կանոնների այս
պատգամ-մատյանով

Սովորեցրեց մեզ հպարտության թևերը կտրել,
Ինքն էլ ազատվի թող սկզբնական,
Միջին ու վերջին բոլոր մահառիթ
Փորձությունների չար կապանքներից
Եվ Երրորդությանդ բարեգործությանը
Նորոգվի դարձյալ ու լուսավորվի.
Նրա հետ նաև մեզ կհամարենք մենք երջանկացած:

Ե

Դու, որ գործել ես այսքան բազմապես
Անբավ հրաշքներ, հա՛յր ամենասեղծ,
Անունդ ահավոր, ձայն սարսափելի,
Կոչում ընտանի, համբուրելի խոսք,
Ազդում հիասքանչ, հրաման անեղ,
Էություն անհաս, գոյություն անձառ,
Իսկություն անբավ, պորություն անխույզ,
Կամք բազմաբարի,
Տերություն անծայր, մեծություն անչափ,
Բարձրություն վսեմ, անամփոփելի,
Անկշիռ քանակ, անբաղդատելի առավելություն,
Պատճառդ որդու հայրությամբ միայն,
Ոչ առաջնությամբ,
Անպարփակելի պորությամբ մեծիդ
Սաստի՛ր դիվական ջերմատենող այս տագնապախնով,
Որ սպրդելով մտավ մեղքի հետ,
Որպեսզի փախչի մարդուց՝ կարհուրած
Երկնավոր գառիդ սխրալի անբավ արյան վաակից,
Որով թեպետև սրակվեցինք մենք միայն մի անգամ,
Բայց մաքրվեցինք մշտնջենապես:

Զ

Արդ, արարչակերտ վսեմ խորհրդի
Այս պատկառելի խոնարհությունից

Թող որ ամաչի սատանան իր չար
Հրեշտակների գործերի համար,
Տանջվի, հալածվի,
Քո բնակության խորանից թշվի
Ու դուրս վտարվի խավարն արտաքին:

Ձնջի՛ր մեր դեմքից, մաքրի՛ր ողբերի
արցունքներն անհետ

Ու մեր սրտերից՝ հառաչանքները այս եեծեծաձայն:

Հիշատակով այն տաժանատեսիլ,
Սահմուկեցուցիչ, դժխեմ, մահառիթ
Հեղուսահարման, որով բնեովեց
Խաչ-աշտարակին միաժինը թո,
Թող որ չարագործն ինքը կսկծա:

Կողահերձ սուրսայր հսկա սլաքի
ուժգին բախումից,

Որով ստացավ նա վերքերն իր խոր,
Սկզբնարարը մահվան թող իսպառ լինի չարամահ:

Քանի որ հոգին ավանդած պահին
Գրկունդ խոնարհեց գլուխն իր գովյալ,
Ապստամբությունն անբարեբարո
Բեկիարի թող ի կոր կործանվի՝
Ըստ ամենայնի մատնված կորստյան:

Եվ որովհետև իսկությունն անմահ

Թաղվելով ծածկվեց երկրի արգանդում,
Թող որ դրանով հպարտությունը հոխորտ գոռովի

Մահվան դժոխքի խավար հատակում տեսնի
իւնքն իրեն.

Հիշի՛ կենարար չարչարանքներով ամենագորի
կրած առաջին այն հարվածն անբույժ,
Որով մահացավ ընդդիմությունը թունոտ վիշապի:
Խոստովանում եմ այս ի փառս քո,
հա՛յր ողորմության,

Ի զովեսա որդուդ՝ սուրբ Հոգով հանդերձ,
Ձի խորխորհուրդ ձեր միության մեջ
Մեկդ մյուսից խորթ, օտար ինչ-որ գորություն չունի.
Ուստի անսկիզբ անձնավոր բանիդ փառաբանելով՝
Մեծարում ենք և հորդ անժամանակ:

Քեզ՝ միասնական սուրբ Երրորդությանդ,
Հավասարափառ տերությանդ հզոր,
Ինքնությանդ անքակ համագոյակից՝
Օրհնաբանություն՝ն, գոհաբանություն, գորավորություն
Եվ վայելչություն անճառ մեծության,
Միաբանություն ու զուգակցիո
Հավասարություն հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոց սրբի խոսի աստուծո Հեզ

Ա

Դու բարիքների սկիզբն ես միակ,
անճա՛ն գթություն,

Որդիդ միածին բարձրյալ Աստծո,
Որ ամբողջ օրը արիք մեզ համար
ներման փրկարան,

Ոչ թե կորստյան դատապարտարան,
Փոխարինելով չարն օրվա՛ կենաց
Մեծ ավետիսի ակնկալության:
Բժիշկ՝ հիվանդիս, մոյր ոչխարիս՝
հովիվ հոգածու,

Ապովինածիս՝ բարեխամ տեր,
Վշտամորժոքիս՝ անապակ գինի,
Վիրավորվածիս՝ սպեղանի-դեղ,
Փրկագործություն՝ մեղքով գերվածիս,
Մերժվածիս համար բարի օրհնություն,
Շնորհի կնիք՝ արհամարիվածիս,
Կողոպտվածիս՝ կոչումի օծում,
Ընկածիս՝ նեցուկ, գայթածիս՝ սատար,
Գահավիժածիս՝ հյոք ապավեն,
Տարակուսածիս՝ վերելքի սանդուղք,
Եղկելու առաջ՝ երանության դուռ,
Մոլորվածիս դեմ՝ անշեղ ճանապարհ,
Պարտվածիս համար՝ ներող թազավոր,
Էքվածիս՝ քաղցր հուսադրություն,
Կյանքի ձեռնկալ՝ տարագրվածիս:
Ո՛վ մեծդ միակ և ամենաօտա,
Որ բարիքների լիությունը քո
Սահմանում ես ու վերում ավելի մեծ շոյությունը,
Քան կարող ենք մենք խնդրել, իմանալ,
Ըստ սուրբ Պողոսի օրհնաբանության:
Դու պատվիրեցիր, որ վաղորդանից
Մինչև արևմուտ, օրհիբուն անդուլ,

իրար ձեռք մեկնած.

Ինն անգամ հիսուն, չորս անգամ տասն հեղ՝
Անարգել սրտով ու սիրահոծար
Ներելով՝ միմյանց բարիքներ գործենք,
Որ վեր է ամեն ակնկալիքից:

Հասպ երե իմ թշվառության ու
անարգության հետ

Համեմատելու լինենք փառքը քո,
Ամենակարող գորություն՝ն անեղ,
Աստվա՛ծ բոլորի, օրհնյալ տե՛ր Քրիստոս,
Ի՛նչ կշռաչափով պիտի կարենա հողս կշռորդվել,
Համակուցակցել ստեղծողիդ հետ.
Ձի անհուն ես դու, անբավ, անքնին,
Համակ բարություն, ցամառն խավարին
անմասն ու օտար.

Մինչևիսկ թիվն այն աստղերի, որոնց
Անելությունից տվիր գոյություն՝
Տարբերակելով իրենց հորշորջմամբ,
Կամ մթնոլորտում հեղված հյութն երկրի,
Որն ստեղծելով անգոյությունից՝
Կերտեցիր Կանգվածն այս լայնատարած,
Քո մեծության ստա անշափ ավելի փոքր կլինեն,
Քան վերոհիշյալ թիվն այն սակավ՝
իմ համեմատությանը,
Որով եղկելուս դու քեզ՝ նմանվել վարդապետեցիր:

Բ

Ահա ընկզմվեց ու ծածկվեց անհետ
Արարածներիդ չարությունն համայն
Քո երկայնամիտ կամքի լույսի մեջ,

Ինչպես չնչին մեզն արևի տապում.
Այդ են վկայում նաև հենց այստեղ
Մեր իսկ էության հատուկ բարքերն ու

կրքերն ամենքի:

Քանի մարդկանցից այն ո՛վ մեղանչեց՝

ու չապրեց զլռում,

Ո՛վ ապականվեց՝ ու չպատկառեց,
Գարշելի դարձավ՝ ու ամոթ չզգաց,
Սխալմունք գործեց՝ ու չապաշավեց,
Այդ ո՛վ կործանվեց՝ ու չհեծեծաց,
Ո՛վ գայթակղվեց՝ ու չվշտացավ,
Պարտություն կրեց՝ ու չպապանձվեց,
Չարաչար խաբվեց՝ չցավեց տաստիկ,
ձաշակեց լեղի՝ ու չդառնացավ,
Բարձունքից ընկավ՝ ու չսահաբեկվեց,
Կորցրած մեծության համար չսգաց,
Երանությունից արկվեց՝ չլացեց,
Կողոպտվեց իսպառ փառքի շնորհից՝ ու չհեկեկաց,
Ո՛վ ինքնավնաս գործեր կատարեց՝ չանարգեց իրեն,
Մերժվեց բարձրյալից՝ ու չհառաչեց,
Սպառնալիքից Աստժո՛ւ չտոսկաց.
Մի հանցանքի տեղ՝ հազար չավաղեց,
Այդ ո՛վ մերկացավ ձմռան օրերին՝ ու չդողդողաց,
Անօրինացավ՝ ու չկոշկոճեց խիղճը քարերով,
Իր մեծության մեջ տեսավ ստրուկին՝ ու չկակծաց,
Չարիքներ գործեց՝ չեղավ ինքնանեծ,

Լափվեց ախտերով՝ չանգոսնեց անձն իր,
Ո՛վ ամոթալի գործեր կատարեց՝ չձաղկեց իրեն,
Լրբության տրվեց՝ ու չկաղվեց օրն իր ծննդյան,
Ո՛վ մտաբերեց իր արարքները՝ ու չխարշատվեց,
Ծածկություններն իր տեսավ՝ չխնդրեց
մահ ու կործանում,

Գաղտնիքներն հիշեց՝ ու չխորովվեց,
Աներևույթներն երևակայեց՝
Եվ ամոթահար չհակվեց գետնին:

Այդ ո՛վ չխառնեց հեշտասիրական

իր մեղքերի հետ՝

Անշիջանելի բոցը հնոցի..

Ո՛վ պագշտացավ՝ ու չպապակեց,
Կամովին գործած չարիքներն հիշեց՝
Ու չաղոթեց իր կորստյան համար,
Անպատմելիներն՝ ու չխռովվեց,
Անտանելիներն՝ ու չվշտացավ,
Մեծամեծերն՝ ու չհավվեց իսպառ,
Ապականիչներն իր անբժության՝ ու չտոչորվեց.
Հիշեց հանցանքներն, որ եղան պատճառ
Իր տարագրման՝ ու չտազնապեց.
Տեսավ իր դեմքի տեսքը աղտեղի՝
Ու չհամարեց իրեն արծանի վերնայնի ցամառ.
Ո՛վ պատկերացրեց իր աչքերի դեմ
Մեկն իսկ մեղքերից կարևորագույն՝
Ու չխոցոտվեց մահվան գենքերով,

Խայտառակներից՝ չհյուսեց վայեր
Ու հեծեծանքներ հուսահատական.
Ո՛վ արքարական իր գահից կրկվեց՝
Ու չգալարվեց շղաձգորեն.
Պերձ պահի տեղ հող կրեց գլխին՝
Ու չմահացավ հողով կրկնապես.
Ո՛վ պայծառափայլ պատմուճանի տեղ
Քուրջեր հագավ միշտ՝ ու չմորմոքաց.
Ո՛վ կրանքն իր կորցրեց՝ ու չերկնեց անվերջ

արյուն-արտասուք.

Այդ ո՛վ լուսեղեն պեղեստների տեղ
Ծածկվեց խավարով՝ ու չնվաղեց.
Ո՛վ չթառամեց սիրելու սզից:

Ահա ճշգրիտ պատկերն իրական
Հանդիմանարժան վնասապարտին.
Տխուր կերպարանք, շիջած ճառագայթ,
Իսպառ ցամաքած հյութալիություն,
Չորացած շրթունք, անշքացած տիպ,
Վշտագնած հոգի,
Այլափոխված ձայն, ծոված պարանոց:

Բնավ սխալված չէր լինի, եթե մեկն ասեր նաև՝
Անբարձրախոս միտք ու աննպարտ սիրտ,
Պարզև խնդրելուն անիրավասու երկնոտ տառապյալ,
Աղբասանքների իրավունքից զուրկ ծարավատառչոր,
Ինքնանարգելի հապաղկոտ, պղերգ,
Արդարալուկ մերժված սովահար,
Ինքնանահատակ մահապարտ մի հեզ,

Արժանապատիժ մի վտարանդի,
Անձնանեծ թշվառ:

Սրան օրինակ կարող են լինել
Այն փառիսեցին, որն արդարագործ
Համարեց իրեն, սակայն կշտամբվեց,
Եվ մաքսավորն այն, որ ճանաչելով
Իրեն մեղապարտ՝ բարեռչակվեց:

Գ

Արդ, եթե բոլոր այն չարիքները,
Որոնք հնարում և սերմանում է մեր մեջ շարունակ
Մոլորյալներիս գտնող բանսարկուն,
Մտնում է իր օրվա հաշվի մեջ,
Հապա ինչո՞ւ դու նաև մեկ առ մեկ
Նկատի չառնես բարիքները այն,
Որ խնամակալ կեցուցչիդ կամքն է տնկում
միշտ մեր մեջ՝

Արիացնելու համար մեր հոգին,
Ո՛վ բարեգութ տեր, կոոր ու հաղթող,
Մեղքերի քավիչ, ձեռներեց, հասու
Ամենայն ինչի, ամեն փրկության,
Դու, որ կարող ես չափազանց դյուրավ
Անդունդները խոր՝ երկնքի փոխել,
Խավարն անթափանց վերածել լույսի,
Լեղուց պատրաստել քաղցր մանանա,

Վշտահարների ողբը սաստկակոծ
 Փոխարկել զվարթ հարսնահանդեսի
 Եվ սրանցից էլ ավելին անել,
 Տիրո՛ղո ամենքին ահավորապես,
 Փառավորյա՛լդ հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոյ սրբի խոսի ասարծու Հէպ

Ա

Արդ, թող ճշմարտեն խոսքերդ, օրհնյալ,
 Ողորմած, ներող Ասավա՛ծ բոլորի,
 Այն մեղավորի հանդեպ բազմագայթ,
 Որը զղջումով դարձի էր գալիս.
 Քեկուզև լինի այդ մեղանշողի հուսկ վերջին շնչում
 Կամ նույնիսկ չարիք գործելու պահին:
 Մանավանդ նրա դժնի կցորդն այս
 անձնիշխանական՝
 Մի մարտիկ է միշտ ստույթյան հարած,
 խաբող շողոքորթ,

Ըստ առակողի, հողմեր արածող,
Հաստողից փախչող, որսողին գեթի,
Քեն համագոյ, բայց ներհակատարր՝ մոլեկան մարմնով,
Բազմաշարժառիք ամենավարան,
Որոնց անսահման որքանությունը միայն դու գիտես:
Սակայն մեղքերին հաջորդում են միշտ
Ողբերգություններ հույժ ողորմագին ու վհատական,
Բազմավաղէի ու տաժանակոծ,
Որ գրի առած արդ մեղսատագնապ անթափարիս՝
Անբավ չարաչար տվայտանքների թառանչով թշվառ
Ու ողորմադերս արտասուքներով,
Տե՛ր, տարածում եմ տես թո առաջ:

Բ

Որպեսզի խոսքս կրկնաբանությամբ
Շատախոսության չվերածվի ու
Առավել ևս դառնա ողբալի,
Ասեմ պարզապես, թշվառս բնավ
Արքայություն չէ, որ հանդգնում է խնդրել նրանով,
Այլ թեթևություն տառապանքների.
Ոչ թե, հավակնոտ, ակնկալում է՝
Ապրողների հետ՝ լուսաբնակ կյանք,
Այլ խավարակյաց զգայական շունչ՝ մեռյալների հետ.
Ոչ թե հույս ունի բարձրացածներին ընկերակցելու,
Այլ լքվածներին, խորտակվածներին:

Հանգստի ժամին ես միշտ լինում է
տանջահար, հոգևած,

Խրախճանքի մեջ՝ տխուր ու տրտում,
Դենքով միշտ ծպտուն, բայց մտքով խոցված,
Տեսքը ծիծաղկոտ, աչքը ողբի մեջ,
Արտաքուստ թեև ձևանում է շատ հանգիստ,
սփոփված,

Բայց արտասուքը լուռ վկայում է կսկիծը սրտի:

Երկու ըմպանակ ունի ձեռքերում,
Մեկն արյունով լի, մյուսը՝ կաթով.
Երկու բուրվառներ կայծակնացնող,
Մեկը՝ խնկարույր, մեկը՝ ձենձահոտ.
Անոթներ, երկու համեմունք կրող,
Մեկը՝ քաղցրություն, մեկը՝ դառնություն.
Չույզ բաժակ, երկու պարոնակությամբ,
Մեկը՝ արտասուք, մյուսը՝ ծծումբ.
Գավաթներ, բռնած մատների ծայրով,
Մեկի մեջ՝ գինի, մյուսում՝ լեղի:

Տեսնում է բացված զույգ ներհակ դռներ,
Մեկը՝ դեպի լաց, մեկը՝ վրիպում.
Հակառակագործ երկու հայոցներ,
Մեկն արժարժում է, մյուսը՝ շիջում.
Աչքերի խոժոռ հայացք երկդիմի,
Մեկն՝ անպգալի, չնչին ողբմամբ,
Մյուսը՝ ցամառմբ, ծանա ու անողորմ.
Բարձրացած երկու անեղ բազուկներ,

Մեկն՝ հարվածելու, մեկը՝ մերժելու.
 Մի դեմք, երկափի արտահայտությամբ՝
 Տխուր ու ցաւկոտ.
 Մեկի փոխարեն երկու կշտամբանք,
 Մեկը՝ ներկայի, մյուսն՝ ապառնու.
 Տարակուսելի երկու ապավեն,
 Մեկը՝ «թերևս», մյուսը՝ «զոնե».
 Նույն բերանի մեջ երկափի բարբառ,
 Մեկը՝ եղկություն, մյուսը՝ խռովք.
 Երկու զգացում միևնույն սրտում,
 Մեկը՝ կեղակարծ, խաբուսիկ հույսի,
 Մյուսն՝ աներկբա, սառույզ կորստայան.
 Ահագնատեսիլ մթին, մառնամուտ
 Մի ամպ երկտարափ՝ նետեր ու քարեր.
 Անեղ որոտմունք՝ երկու պոռթկումով,
 Մեկը՝ կարկտաբեր, մյուսն՝ հրացան.
 Յավագին գիշեր երկու վտանգի՝
 Ողբի ու մահու.
 Առավոտ սգո կրկնակի գուժով,
 Մեկն՝ սպառնացման, մյուսը՝ սաստի.
 Չույզ արեգակներ երկու ծագերից,
 Մեկը՝ խավարի, մյուսը՝ կիպման:

Գ

Եթե հարվածի բռունցք բարձրանա,
 Համուզված է, որ իր համար է հենց,

Իսկ եթե պարզվի ձեռք պարզանալի,
 Չի անկեղայի երբևէ իրեն:

Երբ պարծենում է որևէ մեկը, կորանում է նա,
 Երբ հոխորտում են, ընկճվում է իսկույն,
 Հեծում է ամեն չարիք հիշվելիս,
 Ամաչում է, երբ անարատների մասին է խոսվում,
 Իսկ երբ պատմում են հանդերձյալներից,

սմբում է դողով:

Եթե բացահայտ որևէ մեկից օրհնանք ստանա,
 Ինքն իրեն պիտի անիծի ծածուկ.
 Երբ ինչ-որ մեկից գովեստներ լսի.
 Պիտի կշտամբի, պարսափի իրեն,
 Իսկ եթե հանկարծ նախատվի սաստիկ,
 Ինքն է հաստատում, որ՝ արժանի է.
 Եթե ենթարկվի ծաղր ու ծանակի,
 Կհամարի այդ սակավ հատուցում
 Իր չափազանց մեծ պարտքերի դիմաց.
 Եթե լսի, որ իր մահն են ուզում,
 «Այո» է ասում ու կրկնում դարձյալ.
 Եթե երկնքից մահվան շանք ձայթի,
 Հազիվ թե դեմքն իր բարձրացնի ի վեր:

Իր իրավունքի մատյանն է գոցված,
 Հույսն արդարացման լքել է իրեն,
 Ու փակ է ճամփան վտահ ընթացքի,
 Եվ չէր հապաղի լինել անձնասպան,
 Եթե խեղճ գերուն այն անփրկելի կորուստ չլիներ:

Արդարև, վա՛յ այն մեղավոր մարդուն,
Ըստ իմաստունի հոգեյից խոսքի,
Որ տարակուսված կույզ ճամփաների վրա կկանգնի:

Դ

Դու, որ բարձրացար ասելով, թե
«Ես տեր եմ ողորմած»,

Ինչպե՛ս, բարեգո՛ւք, պիտի չողորմես
Այսքան ողբաձայն ու կողկողագին հեծեճանքներիս.
Չէ՛ որ կա գերուս չարության հանդեպ

բարությունը քո,

Քաղցրությունը քո՝ մահապարտայալիս
դառնության դիմաց,

Կորածիս նորից գտնելու համար՝ ճառագայթը քո,
Ողորմությունը քո՝ հանդգնածիս մոլուքյան հանդեպ,
Վնասակարիս խակության դիմաց՝ հեկությունը անձառ,

Աջո՛ օգնելու կործանված անձիս,
Ընկղմվածիս դուրս բերելու համար՝ ձեռքը հոգածու,
Մատո՛ղ՝ բուժելու վերք ու խոցերս անբժշկական,
Ահաբեկվածիս խնամարկության համար՝ քո ոգին,
Երախտամոռիս հույս տալու համար՝

հանդուրժանքը քո,

Չորությունը քո՝ ամենադժնուս օժելու համար,
Հրամանը քո՝ քավելու համար մեղանչականիս,
Փախստականիս ապավինության համար՝ ոտքը քո,

Քե՛ղ՝ սրդողիս պատասպարելու,
Բազմավրեպիս առաջնորդելու համար՝ լույսը քո,
հանձարո՞ ճար ու հնար գտնելու տարակուսայալիս,
Անիծյալիս ետ դարձնելու համար՝ օրհնությունը քո,
Նրախույսը քո՝ քաջալերելու հուսալքվածիս,
Վշտամորմոքիս մխիթարելու համար՝ բաժակը,
Կամքո՞՝ արձակելու սաստիկ նեղվածիս,
Սերո՞՞ կանչելու դարձյալ ատերուս,
Խոսքո՞՞ ցնցվածիս հաստատման համար,
Հոգեպես ծանր խոցվածիս համար՝ կաթիլն արյունիդ,
Մթերված անտես ցավերիս համար՝ հրամանը քո,
Իշխանությունո՞՞ կրկին ընտրելու հուսահատվածիս,
Հատվածիս նորից պատվաստման համար՝

կցորդությունը,

Մահվան խավարով ծածկվածիս համար՝

չողո՞ կենսաձիր,

հաղադությունը՝ այեխոռվիս հանդարտման համար,
Օտարացածիս մոլեգնության դեմ՝ ողջույնը հուսատու,
Եվ մոլորյալիս դարձի բերելու համար՝ ձայնը քո:

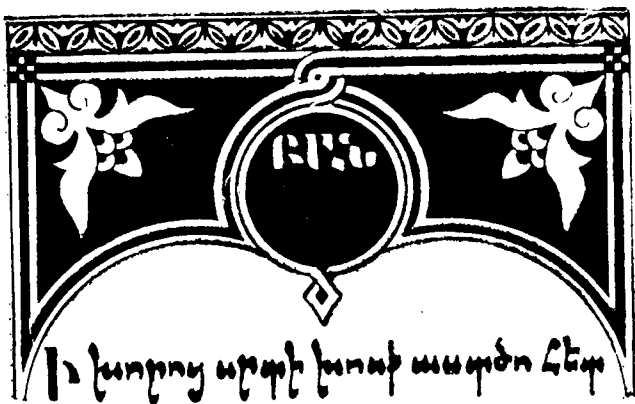
Դու ես գթությամբ տիրում բոլորին,

Քո մեջ խավարի ոչ մի հետք չկա,

Եվ առանց մեծիդ չկա բարություն.

Քեզ վայելում է փա՛ռք հավիտենից հավիտյանս. ամեն:

Ին խորոց արքայի խոսք ասարծու Հեգ

Ա

Անցնելով ահա ամեն մի սահման՝
 Բազմապատկեցի արհավիրայի ու
 Անսիրոյ վշտիս տագնապախոտով
 Ու մեծահառաջ ձայնը դառնաւ հեծ,
 Որ դու, ողորմա՛ծ,
 Սկզբնահայրդ անհայա ու գաղտնի
 Ծածկութիւնների խոստովանության,
 Որդիդ կենդանի Աստուծո, տե՛ր Հիսուս,
 Քաղցրությամբ նայես քավելու համար:

Իրոք կարող ես և ճշմարտապէս
 ձեռներեց, հասու.

Եթէ կամենաս՝ ամենաճար ես.
 Ինչ կամենում ես, կարողանում ես առավելաբար:
 Հարստանում ես մեծապէս տալով,
 ոչ թէ առնելով,

Ոչ թէ կիտելով, այլ ցրելով ես գանձերդ բազմանում.
 Ունեցվածքներդ բազմապատկվում ես
 Սփռելով, ոչ թէ խնայողությամբ.
 Ոչ թէ դիպելով, ամբարվելով ես
 Պաշարների աճում, այլ տարածելով:

Սրանց շնորհիվ հավատում եմ ես՝
 Քեզնով գտնելու ելք ու փրկություն,
 Հավատում եմ ես, անարգագույնս պատվականի հետ
 Եվ Աբրահամի ու Աննայի պէս հույս եմ փայփայում,
 Որոնցից մեկը խոսքիդ հավատաց,
 Իսկ մյուսն անսաց մեծիդ ընտրայիւն,
 Որի շնորհիվ և առաջինը խոր ծերության մեջ
 Դարձավ անհամար որդիների հայր՝
 Հուսալով տեսնել Սառայի արգանդն ամուլ ու վառամ՝
 Բազում ազգերի սուրբ մարգարէներ
 Ու թագավորներ արգասավորող
 Բեղուն պողաբեր օրհնյալ անգաստան,
 Իսկ երկրորդը՝ հողն անմշակ՝ սենյակն իր որովայնի.
 Բարգավաճեցրեց յոթ զավակներով.
 Թի՛վ անբավության, որ աստվածային

Հավիտենություն է նշանակում,
Սահմանը նրա անիմանայի հարակալության
Եվ ավագանի նորածին որդոց հորդությունն անհատ:

Թիվն այս պանծայի, որ չունի իրեն
Չույց ու հավասար, ո՛չ վերջ, ո՛չ վախճան,
Կուսություն է մի ընտրությամբ ուրույն,
միշտ նվիրական,

Հավիտենության անձառ, անմեկին
Խորհուրդը խորին, մեր մտքին անհաս:

բ

Դառնահեծ սրտիս ամենավարան
Ու կողկողագին ձայնն այս եամարիբ՝
Փրկությունից զուրկ հուսահատ հոգուս
արդարացում, տե՛ր,

Աղերսախառն դավանությունն այս փոքր իմ հավառքի
Ընդունելով ու դասելով հիշյալ
Երշանիկներին հար ու հավասար,
Որպեսզի ես էլ ապրեմ նրանց մոտ,
Բերկրեմ նրանց հեա՝ ապավինելով
Ոչ թե գործերիս, այլ շնորհներիդ,
Որոնք կրկնակի բարձր են, փառավոր,
Մտքի կշռության սահմաններից դուրս,
Աներկբայելի ու անվերապահ
Քավարաններ են ամենակարող,
Խաղաղարարներ հոգուս խռովի:

Դրանց միշնորդ են՝ ահեղ արյանդ հեա՝
Նան խնկելի ծնող մարմնավոր,
Առաքյալների խմբերն ու դասը մարգարեների,
Մարտիրոսների՝ հեծյալ, հեռակալ,
Լոկ արիությանբ սպառազինված
Մերկամարտ կռվող գնդերն համորեն,
Գումարտակները մենակացների,
Բանականների բույրեն ընտրագույն,
Բազմությունները բարեպաշտների,
Երկրի՝ երկնավոր հույլերն հոգեղեն,
Չորսխմբերը մեզ կցորդակից վերնականների,
Երախայրիքներն ընծայաբերվող,
Մատուցումները զվարակների,
Չածավառումներն ու խնկումները՝ օծված յուղերով,
Հաղթանակները փրկիչ նշանիդ,
Աստվածաբնակ սրբատների կառույցներն համակ,
Քահանաների ձեռքերն օրհնաբեր, շնորհամատույց:
Ամեն շարժման հեա հիշում ենք Ասածուր.
Քայլեր փոխելիս, աջ կարկառելիս
Կամ տարածելիս բազուկներ ի վեր.
Բարության համար՝ գոհաբանություն,
Գայթան միջոցի՝ աղաչանքներ ենք
վերընծայում քեզ.

Թե՛ ընտանեկան մեր պուրյներում,
Թե՛ հասարակաց խոսակցության մեջ,
Թե՛ մեր բնական ձայնարկումների,

Թե՛ մեր գործերի հաջողության ու
Առաքինական ջերմեռանդության պահերին, գրա՛ծ,
Գիշեր թե ցերեկ, արթմնի թե քուն,
Ամբողջ հոգեշահ մեր ընթացքի մեջ
Առաջնորդվում ենք միայն քեզանով.
Թե՛ ազգամիջյան պատերազմներում,
Թե՛ դևերի դեմ մարտեր մղելիս,
Թե՛ ընդհարվելիս հերձվածողի հետ,
Մեծ կամ փոքրի հետ վերաբերվելիս,
Կերակուրների, ըմպելիքների ճաշակման պահին,
Մի խոսքով, բոլոր հանգամանքներում,
Մեզ հաճելի, թե ծանր ու վշտառիթ,
Մի մասի համար աղոթում ենք, որ հենց

այդպես մնան,

Իսկ մյուսների՝ որ վերծ պահես դու
Անճառ, անստեման քո հնարքներով սքանչելապես.
Քանզի ամեն ոք հավատացած է,
Որ կարող ես դու, ամենքին հասու՝
Կաթնակեր մանկանց, պատանիներին,
Վայրատուններին գազանաբարո,
Բարձրահոն, գոռոզ ստամբակներին.
Նույնիսկ մոլեկան թատերախաղի տեսարաններում,
Խառնակույտներում խուռն ամբոխների,
Ամենազորիդ կամքին անհաճո
Կայթ ու կաքավման հանդեսների մեջ
Դու չես մոռացված:

Արդ, ամենքին էլ դու ես ստեղծել.
Բոլորն էլ քունն են, միա՛յն բարերար,
Ուստի բոլորին պիտի ողորմես.
Եթե մինչևիսկ մեղանչած լինեն,
Քոնն են, քանի որ քո հաշվի մեջ են
Եվ ճանաչում են զորությունը քո,
Ըստ առակողի աղերսանքների,
Որին ինքս էլ եմ ձայնակից իմ այս խղճուկ խոսքերով՝
Որպես հանցավոր վկայելով այդ:

Համարձակվում եմ ասել, թե նա, ով
Գովեստներով է դիմում բարձրալիդ
Եվ ընդունում է, որ կաս աներկբա,
Եթե մինչևիսկ կրկնակի յոթ՝ հեղ
Վարակված լինի հանցապարտությամբ,
Համաձայն փորձով հաստատված խոսքի,
Քոնը չէ՛ միթե:

Երբեմն արշնաթույր ազոավների մեջ
Տեսնում ենք նաև երամներ ճերմակ աղավնիների,
Չիերի մեջ, գոռ, խրոխտ, անմաքուր՝
Որոշներ, խնարհ, հանդարտաբարո,
Գազանանման շների թվում՝ նվիրյալ գառներ.
Դաժանության մեջ՝ բարեհոգություն,
Թերատության մեջ՝ կատարելություն,
Գոռուպայան մեջ՝ հեղամտություն.

Ստահողության մեջ՝ ճշմարտություն,
 Խորամանկության մեջ՝ շիտակություն,
 Խարդախության մեջ՝ ուղղամտություն,
 Չարիքների մեջ՝ բարեբաստություն,
 Լպիռչության մեջ՝ առաքինություն,
 Անգթության մեջ՝ ողորմածություն,
 Անհուսության մեջ՝ ապաշխարություն,
 Մոլեգնության մեջ՝ քաղցրավարություն,
 Թշնամության մեջ՝ հաշտասիրություն,
 Խածանողության մեջ՝ անոխություն,
 Լիկանքների մեջ՝ քաջակերություն,
 Նետարձակման մեջ՝ բարեմաղթություն:

Ուստի և երբեք չկարողացա դատել ճշտապես՝

Երկրածիններից ո՞վ պիտի արդյոք
 Արժանի դառնա թե՛վ ժառանգելու,
 Չի դու կարող ես միայն կշտամբել անաչառորեն
 Կամ արդարացնել իրավակնչիռ
 Ե՛վ մաքրագործված ամբարիշտաներին,
 Ե՛վ այն պոռնկին, որ զղջացել է:
 Բոլորի հանդեպ բարեգործ ես դու,
 Միա՛կ թագավոր, օրհնյալ ի բարձունս,
 Հավիտյաններում բովանդակ. ամեն:

Ա

Արդ, ես հետևյալ սկզբնադրյալ
 արժանիքներից,

Համարելով ինձ անձամբ պատժապարտ,
 Ողորմություն եմ թեզանից խնդրում՝
 Բոլորին դարձրած ինձ հեա ձայնակից.
 Վեհերոտներին ու նկուններին,
 Թույլ ու փոքրերին,
 Լքվածներին ու քամահրվածներին,
 Վանկվածներին ու թե՛վ դարձածներին,
 Վարանածներին ու հասավածներին.

Կործանվածներին ու հառնածներին,
Ընկճվածներին ու հաստատվածներին,
Տապալվածներին ու կանգնածներին,
Մերժվածներին ու ընդունվածներին,
Ատվածներին ու վեր կանչվածներին,
Ապշածներին ու սքափվածներին,
Անառակներին ու զսպվածներին,
Չատվածներին ու ստոեցվածներին,
Վտարվածներին ու սիրվածներին,
Պատկառածներին ու հրճվածներին,
Ամաչածներին ու բերկրածներին:

Սակախ ես այստեղ կայատեմ դարձյալ
Ոչ թե մեղքերը Երուսաղեմի՝
Հրամանառու մարգարեի պես,
Կամ Հակոբի տան գործերն անօրեն,
Այլ շտապում եմ իմերը հայտնել.
Քանզի իմ մահվան աղետի վրա
Ավաղ ասելով, ըստ մարգարեի,
Պիտի նախատեմ ինքս ինձ անձամբ,
Ըստ սաղմոսողի, իմ իսկ խոսքերով,
Որպեսզի իմ այս հանձնառական ու
Համայնապատում խոստովանությանբ,
Պետք չունենալով այլևս կրկնելու,
Արարչիդ օրհնյալ հրամանով ես
Մեկ անգամ ընդմիշտ մաքրվեմ իսպառ:

Ես, որ խոնարհված՝ երկրին կառչեցի
Եվ անասնական գետնաքարշությանբ
Սողալով նվաստ մի սողունի պես՝
Կամովին ինքս ինձ գամեցի կյանքին այս կորստական,
Ահա ծնկաչոք կուչ եկած մեծիդ քաղցրության առաջ՝
Փոփում եմ գետնին, որ պատկերեմ քեզ,
Թե ինչպես եմ արդ ի մահ գործում:

Բայց ապավինած վերստին քեզ, տե՛ր,
Ասես թե կյանքի հաստատուն նեցուկ մի գավազանով,
Որ ընձյուղված է Դավթի արմատից
Եվ անձառորեն շաղկապված ահեղ քո աստվածության,
Պիտի կիսովին բարձրանամ ոտքի՝
Երախտիքներից քո անոթահար, գետնահակ դեմքով.
Աչքերս հառած քո բարձուեքներիս,
Խղճալի հայացք ուղղած դեպի քեզ
Ու լիճը յույսիս լցրած արցունքով,
Ո՛վ ողորմություն, քաղցրություն համակ,
Որ կարեկից ես բոլոր վշտերին,
Հույսի պաղատանք առաքելու քեզ:

Լսի՛ր աննվազ ու ամենառատ
Բարեմտությամբ՝ քեզ դավանողիս.
Ըստ ամենայնի դու ես փրկության երաշխիք միայն,
Աստվա՛ծ բոլորի, անձառ մեծություն,
Անբով բնություն, իսկություն անհաս,

Հոյր զորություն, անհատ լիություն,
Բարերարություն ամենակարող,
Անձառ վիճակ՝ մեր ճոխ ծառանգության,
Բարեհաճություն առատապարգև
Եվ իմաստություն անսովորաբարիժ,
Տեսչայի նվեր, անձկայի շնորհ,
Բաղձայի բերկրանք, անսխուր հանգիստ,
Անկասկած հնար, անկապտելի կյանք,
Անհատ ստացվածք, անփոխ բարձրություն,
Համաբույժ բժիշկ, անասան հաստում,
Մոլորվածի դարձ, կորածի գտիչ,
Վստառողի հույս, խավարածի լույս,
Մեղստի քավիչ, փախածի պաշտպան,
Հուլվածի անդորր, մեռյալի փրկիչ,
Գերու արձակիչ, մատնվածի քիկուկը,
Սահածի սատար, գայթաժի եեցուկ
Եվ համբերություն տարակուսածի,
Լույսի կերպարանք, ցնծության հանդես,
Օրինության անձրև, կենսաշունչ հոգի,
Դեմքի զորություն, գլխի հովանի,
Շուրթերի շարժիչ, խոսքի ներպղտում,
Անձի կառավար, ամբարձիչ բավկի,
Ձեռքի կարկառիչ, սրտի սանձակալ,
Ընտանի անուն ու ձայն մերձավոր,
Հարապատ կցորդ, հայրական խնամք,
Դավանված անուն, պաշտելի պատկեր,

Անպարագիր տիպ, երկրպագված տեր,
Բարեբանված հուշ, ուրախության մուտք,
Անվրեպ շավիղ, փառքի ճանապարհ,
ձշմարտության դուռ, երկանձեմ սանդուղք,
Եվ այլ բազմապան գովեստի խոսքեր,
Անհամար սողեր ու տներ անբավ,
Որոնք չեն կարող՝ ո՛չ արտաբերել երկրածին լեզուն,
Ո՛չ տանել ինչ-որ մարմնավոր գործիք,
Եվ ո՛չ էլ կշռել իղձերն հոգեղեն:

4

Ամեն տեսնողի աչք քեզ է նայում,
Աստված բոլորի,

Դո՛ւ ես նայիր քեզ հառաչաձայն
Պաղատող բոլոր ջո ծառաներին,
Աղախիններին, թե նրանցից էլ լինի աղերսող:
Ընդունի՛ր, Հիսո՛ւս, և ցանկատերիս
Լացող աչքերի արտասուքների ցողն ողբերգությամբ՝
Ոտքերին անեղծ մարդեղության ջո
Եվ, խորհրդավոր օրինակով այն
Մեղստո, հանցավոր կնոջ մավերի,
Իմ դավանությունն ու դարձը առ քեզ,
Ու կենսափրկիչ հաղորդությունդ
ձաշակող համբույրն իմ շրթունքների
Թող ինձ կապի քեզ համաշնչորեն՝ անլույծ միությամբ,

Եվ նույն գրությամբ ու ողորմությամբ
Ընդունենք քեզինք, փոքր իմ հավաքքի դիմաց,

բարերա՛ր,

Գրավականը քո մեծ պարգևի.

Թող որ պտույտայն գթառատ սիրուդ՝
ծառայիս հանդեպ,

Որ դավանում է անունդ անկալի,
Զմռան բքաշունչ հողմերը փոխվեն մեղմանուշ հովի,
Նոյ մրրիկները՝ ախորժ վեփյուտի,
Անն ու տազնապներն այս չարակասկած՝

մեծ վստահության,

Աղետը պատժի՝ անանց բերկրության,
Վիշտն ու թախիծը՝ հոգևոր անհատ խրախճանության,
Ալեկոծությունն այս փոթորկահույզ՝

խոր խաղաղության,

Ու թնարկումներն հասցնեն անվրեպ՝

Ապահով, անդորր նավահանգստի:

Քեզանից հասած բոլոր բյուրավոր
այս բարիքներից

Թող որ մեծանա ամենպտրից
Անունը խնկված ու խոստովանված,
Ամոթահարվի, քշված, հալածված, չարյաց բանաբրուսն,
Կորչեն պարտքերիս մուրհակները ողջ,
Վարմերը խզվեն, որոգայթները լինեն ցանուցիթ,
Կտրատվեն, քանդվեն կապանք ու շղթա,
Վիճը վերանա, վնասը վանվի,

Պարսվեն, չքանան պատրանքները նենգ,
Մեղքերը ջրվեն, պարտքերը ջնջվեն,
Լուծը խորտակվի, ու քեղիները բայքայվեն իսպառ:

Չար հանցանքների մռայլ մթության
Ու մեզ պաշարած դևերի խուժուժ բանակների տեղ՝
Աչից ու ձախից, դեմից, թիկունքից
Փառքիդ արևը թող որ ճառագի՝
Լուսավորելու, փրկագործելու, կյանք տալու համար:

Իսկ նրանց վրա, ովքեր լիահույս
Ապաստմ են քո լույսի հայտնության,
Թող հոգուդ պայծառ ու զարնանաշունչ
Վաղորդայնի ջինջ ճաճանչը շողա:

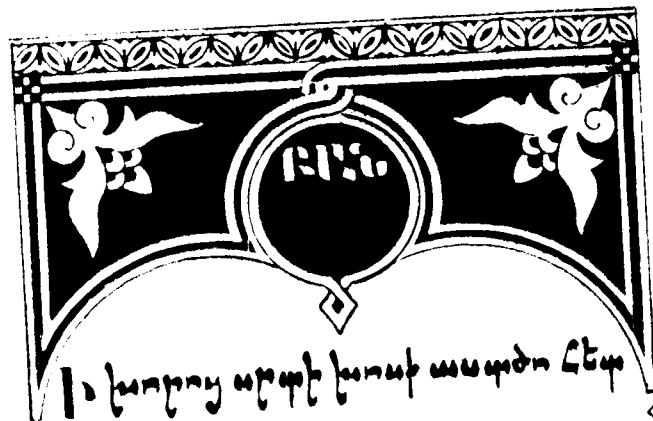
Չկա ոչ մի բան քեզ անհնարին,
Եվ բարերար ես բոլորի հանդեպ,
Ցանկանում ես, որ ամենքը ապրեն,
Եվ փրկություն ես տենչում բոլորին:

Ղ

Ամենապարզև ձե՛որդ Հիսուսի,
դարձի՛ր դեպի ինձ՝

Քո շնորհաձիր աջի կարկառմամբ,
Բնակվի՛ր իմ մեջ, ինձ հետ միացած,
Չհեռանալով քո սիրո սենյակ սրտից իմ անձուկ.
Եվ քո դրոշմը անեղծանելի,
Որը նշխարն է քրիստոնեական

Փրկավետ կոչման պանծալի լուսի,
 Յող քո փոխարեն, միջևորդ լինելով,
 Պահվի միշտ ինձ հետ՝
 Երկնի արարիչ Հոգուդ ավետած
 Հավիտենական կենաց մատյանի կտակարանում:
 Եվ քեզ՝ միակի նախապատճառիդ,
 Մյուսիդ, որը մի պատճառից է,
 Եվ ունեցողիդ մի պատճառ, եռյակ անձնավորությանդ
 Ու աստվածությանդ այդ միասնական՝
 Վայել է փառք՝ վե՛ն երկնավորներից, սրբերի դասից՝
 Հավիտյաններից հավիտյանս. ամեն:

Ա

Բանաստեղծությունն այս պաշտամունքի,
 Որ հոգուս խորքից ընծայում եմ քեզ,
 Օրհնյա՛լ բարեգութ,
 Միավորելով զուգամասնապես
 Խնկաբեր կանանց նվիրումներին՝
 Խառնիր բարեպաշա Մարիամի լուղի

ունւշության հետ:

Հավասարելով ինձ նույն երշանիկ
 այդ պոռնիկներին,
 Որոնց հարգանքով հավերժաիրաջ դու ընդունեցիր,

Պարսկի՛ր, գթա՛ծ, մեծաւոյն ե իմ նվաստ խոսքերով՝
Անհասանելի ու բարեբանյալ
Բարձրյալիդ գլխին տեղ տալով նրանց,
Չերծ պահելով ինձ սաղմու՛ւտերգուի այս ամբաստանքից.
«Յուզն հանցավորի չպիտի օծի գագաթն հերապանծ»:

Օժտի՛ր մատյանն այս խոստովանության,
Օրհնյալ այն տան պէս, բույրով համասփյուռ,
Ամենատարած ու աշխարհալիր,
Որ այն հասնելով՝ կրկնակ պորոթյամբ
Ազդի, ներգործի շատերի վրա
Եվ լինի նրա հիշատակի պէս անմոռանալի:

Այն նույն տերն ես դու, որ զգաստացրիր
Նախկին չարախոհ մեղավոր կանանց՝
Օրինակ տալով նրանց կերպարը սուրբ մարգարեի,
Որ ճշմարտատիպ կրկնությունն էր քո,
Այդ ներգործությամբ ցուցադրելով
Անձառ շնորհիդ իրագործումը նաև իմ հանդեպ:

Դու տնասնակեր գարու փոխարեն՝
Կենսատու հացի քո բազմահամբար
Յորենի բերքը պարզեցիր մեզ,
Ապականացու այն արծաթի տեղ՝ պատկերդ արքունի,
Ընդարմարար ու հիմարացուցիչ գինու փոխարեն՝
Բաժակն երկնավոր՝ արարչիդ արյան,
Հին ժողովրդի հայրատ կնոջից
Առած յուզի տեղ՝ շնորհն օծումիդ,

Վերցրած՝ գլխաշուք այն կտավի տեղ՝
անեղծ վերարկուդ,

Պերճապաճույճ այն ապարանջանի
Փոխարեն՝ թոխք բարեմասնության՝
Քո օրենքով ու ավետարանով,
Այլն գործնական առաքինությամբ,
Վայելչազարդող գնդի փոխարեն՝
Հիշատակն անբիծ՝ տերունի ձայնիդ,
Կուրծքը պաճուճող այն մանյակի տեղ՝
Ավանդները քո ամենահավաք
Կրոնի քաղցր ու ճշմարիտ լծի:

Բ

Սակայն սրանով ինչո՞ւ պարծենալ,
Երբ հարկավոր է միայն անաչել:
Եվ արդ, փոխելով ողբերգությունն այս
Այլ եղանակի, որ պատշաճ է ինձ,
Ըստ ամենայնի մեղապարտության
Պատիժն իմ ամբողջ պիտի հատուցեն,
Պիտի մեջ բերեն մարգարեններից
Համառոտակի ամբաստանական խոսքեր խստագույն,
Որ կան հառաչներ, ձայներ հեծության,
Յասման աղաղակ, սաստիկ լաց ու կոծ
Եվ նախատիկքներ դառն ու խորտակիչ՝

Ոչ թե նրանց հետ պարով բերկրելու, հրձվելու համար,
Այլ լծակցելու նրանց ողբերին:

Սակայն սե՛ծ Աստուծո՛ւ գութն ամենահաս
Կանխով հույս ավեց ակնկալելու
Նաև պղջումներ, խոստովանություն,
Ավետիս, պարզև, երևում լույսի,
Նրախոսանքներ աստվածային ու փառքի ծառանկում,
Հրաշքների ու սքանչելիքի հայտնություն, տեսիլք,
Որոնց մի մասը հույս է ներշնչում,
Մի մասն առթում է խոր վիստություն,
Որի մեջ ընկա ինքս կամովին
Եվ կործանվելով՝ հասա կորստյան:

Եթե Եպեկիելն Աստծո պգեստ
Համարեց ծածկոց-վարագույրը այն,
Որով ժողովուրդն պգեստավորեց կարկառուն կուռքեր,
Եվ նրանց կողմից այդ պոռնկել է ինքը համարում,
Որքա՛ն ավելի խիստ պիտի լինի պատիժը պղծիս,
Որ արտաքուստ ու ներքուստ հենց իրեն՝

Աստծուն եմ հագել:

Չարմանում եմ, թե ինչպե՛ս չեմ կիզվում,
Սարսում, թե ինչպե՛ս չեմ այրվում հապա,
Ապշում, թե ինչպե՛ս չեմ բնաջնջվում՝
Տանջված, չարչարկված, լքված, ջախջախված,
Մանրված, խորտակված ու պատառոտված
Ժանտ ծանիքներից կորուսչի, ինչպես

աաված է Պրբում:

Սակայն պահված է ինձ համար նաև
Փրկության հույսի հուշարար մի շող,
Այն, որ Հիսուսի ավետարանը կյանք է բացարձակ,
Ինչպես որ նաև բառն է ցույց տալիս,
Չի խոստանում է այն մեղքերին դարձ,
Պարաքերին՝ պիջում, եղծուն՝ նորոգում,
Քավություն ամեն անորենություն,
Վերքերին՝ բուժում, տագնապին՝ անդորր,
Պատերապմներին՝ հանգիստ ու դադար,
Կրակին՝ անձրև, հանցանքին՝ ներում,
Պատժի տեղ՝ պարզև, սատակման տեղ՝ ձիր,
Մահվան փոխարեն՝ կյանքի փրկություն:

Ի խորոյ արբի խոսի ասարծո հեր

Ա

Ահա իղձերը թշվառ իմ շնչի
 Եվ դավանանքն իմ քեզ պատշաճական,
 Որոնք թեպետև գրված են եղել արդեն նախապես
 Եվ հայտնի են քեզ լիովին, սակայն կրկնում եմ նորից:
 Իսկ մեծակուտակ բազմության առաջ
 Գրաբանական բեմախոսության
 Եվ ժողովրդին մեկնաբանումներ անելու համար
 Այս աղերսներն եմ նվիրաբերում՝
 Շարադրելով ահա հետևյալ
 Գոհաբանական դրվագների մեջ:

Բ

Աղաչում եմ մեծ, անփոփոխելի
 Ու ամենապոր տերության Հոգուդ,
 Առաքի՛ր. գեա՛ծ, ցողդ քաղցրության,
 Ներազդի՛ր հոգուս և զգալության տիրակալ մաքիս,
 Օծտի՛ր բազմաձիր, առատապարզ
 Ու ամենալիր քո շնորհներով:

Հերկի՛ր բանական անդաստանները
 Իմ այս մարմնեղեն կարծրացած սրտի,
 Որ կարող լինի պողաբերելու սերմդ հոգևոր:

Խոստովանում ենք՝ քո ամենխմաստ
 Էությանք է, որ ծաղկում են մեր մեջ
 Ու բարգավաճում պարզներն համայն.
 Դու ես ձեռնադրում առաքյալներին,
 Մարգարեներին օծտում ներշնչմամբ,
 Ուսուցանում ես վարդապետներին,
 Բարբառել տալիս համբերին անխոս,
 Բացում խուլերի ականջները փակ,
 Ինչպես բոլորն այդ ազգակիցը քո՝
 Հոր էակիցն ու պնդարանիկ որդին
 Քո գործակցությամբ իրագործելով՝
 Քեզ հոր իսկության հավասարակից ասաված հոչակեց:

Շնորհ արա արդ և մեղավորիս,
 Որ ես էլ խոսեմ համարձակությամբ,

Մեկնեմ կենսառու խորհուրդն ավետյաց
ավետարանիդ՝

Արագաթոյն մտքի ընթացքով
Անցնելով անհուն ասպարեզները
Քեզնով ներշնչված կտակարանի:

Եվ երբ ձեռնարկեմ այդ հանդիսավոր
մեկնաբանության,

Յող որ հասնի նախ գթութունը քո՝
Իր ժամանակին ներշնչելով ինձ
Այն, ինչ պիտանի, արժանավոր ու հաճելի է քեզ՝
Քո աստվածության, փառքի, գովեստի
Եվ Կաթողիկե սուրբ եկեղեցու
Կատարելության, շենության համար:

Կարկառի՛ր վրա աջդ ամենամերձ
Եվ փորացրո՛ւ ինձ շնորհներով մեծիդ գթության.
Փարատի՛ր մտքից իմ՝ մտառության մեզը մթամած,
Յրի՛ր նրա հետ նաև մեղքերի խավարը անհետ,
Որպեսզի մտքով և իմաստությամբ
Կարողանամ այս երկրավոր կյանքից

ի վեր բարձրանալ:

Յող որ ճառագի վերստին իմ մեջ
Մազումն անտակեր քո աստվածային
հրաշք-գիտության,

Որպեսզի, որպես բարի օրինակ,
Արժանի լինեմ ուսուցանելու
Աստվածանվեր ունկնդիքներին:

Գ (Ը)

Արդ, գաղանաժաժուկ խորհուրդները իմ
Պատկերելով այս ողբամատյանում՝
Ահա բարձրագույն ընծա բերեցի,
Տե՛ր, ականջներին քո ամենալուր
Եվ դրանով էլ սպառազինված՝ մտա ասպարեզ.
Ոչ նրա համար, սակայն, որ կարիք ունես իմ ձայնին
Եվ դրանով դու պիտի մեծանաս
(Դեռ այն ժամանակ, երբ այս բոլորը չէիր ստեղծել՝
Ո՛չ երկինքն՝ անմահ փառաբաններով,
Ո՛չ երկիրն ու իր բանականներին,
Փառավոր էիր արդեն դու ինքնին ամբողջ լրությամբ),
Այլ որպեսզի ինձ՝ մերժվածիս ևույնպես
Արժանի անես քեզ ճաշակելու
Խոսքիս հաղորդմամբ, անձա՛ն քաղցրություն:

Սակայն ի՞նչ օգուտ, որ կյանքի կանոն
Քո հրամանի համաձայն ասեմ «Աղոնայի տեր»,
Բայց չկատարեմ պատվիրանը քո
Ես, որ հենց իմ իսկ ձեռքով շնջեցի,
Ո՛չ, ավելի ճիշտ, խորտակեցի ինձ՝
Քո մատով գրված ու սուրբ պատգամիդ
Նվիրված ոսկյա տախտակս խոսուս,
Իսկ այժմ ահա տխրատես մրով
Սրա այս երկրորդ նմանությունն եմ ջանում

հարգարել:

Արդ, քանկի բազում խանդաղատական
Այլ դրվագներով պաղատել են քեզ,
Որոնք գրված չեն այս ողբի կարգում,
Լսիր, բարեգո՛ւթ, այս խոսքերի հետ և ախ բոլորին.
Թող աղերսագին այս աղոթքներն էլ հողվեն
նրանց հետ.

Թերևս նվերն այս, որպես պան-բաղարջ
յուղապանգված հաց,

Մաքուրների ու կամարարներիդ
Չեռքով մատուցվի փառքիդ սեղանին:

Դ (Թ)

Բայց դու, բարերա՛ր, համակ մարդասեր,
Մեկ Աստծո միակ Քրիստոս, հպոր և ամենակալ,
Ո՞ր խնամածու քաղցր գթությանք
Փերապանցում ես ոչ միայն մարդկանց
(Որոնք, թեպետև էակից, սակայն,
Իրար նկատմամբ համակված են միշտ խռովումներով
Եվ բյուրապիսի թշնամանքներով ու ներհակությամբ),
Այլ նաև անախտ հրեշտակներին
Եվ սրանցից էլ նույնիսկ ավելի
Սրբատուններին, անբիծ, անարատ,
Որոնցից մեկն էր նաև Եղիան.
Բայց մինչևիսկ սա ուներ խստություն,
Որի նշաններն երևան եկան

Քորեթի վրա երեք ձևերով՝
Շարժմամբ ահավոր, ուժգին հողմով ու կրակով կիպիչ:

Իսկ հեգությունը քո երկայնամիտ
Հայտնվեց հանդարտ, հուշիկ, մեղմաշունչ
հովի քաղցրությամբ,
Չի դու ունես լոկ ողորմասեր կամք, համաձայն Գրքի:

Այնպես որ, թեև մերանյութերն այդ
Առաքինությամբ վերափոխվելով՝
Այլ՝ երկնային տեսք ստանալով՝
քեզ հաճելի դարձան,

Երկրածիններ են և նրանք, սակայն,
ընտրյալ մարդկանցից.

Իսկ դու չես կարող բնավ չարանալ,
Քանկի բարի ես ամբողջ իսկությամբ,
Համորեն օրհնյալ, համակ փրկություն,
Կատարյալ հանգիստ, ամենքի անդորր,
Ամենատեսակ ախտավորների առողջության դեղ
Եվ անմահական ջրի ակն-աղբյուր, ըստ Երեմիայի:

Դարձի՛ր դեպի ինձ քո ողորմությամբ,
անկարո՛տ Աստված,

Դու, որ փրկության իմ ծարավի ես այնքա՛ն
անձկայրյաց,

Որ մինչև անգամ երկնային անմահ
Ու օրհնաբանյալ զվարթուններիդ
Մարդկանց փրկության համար սահմանված՝
Քահանաների, քաղչապետների

Հավիտեական պաշտոներ տվիր,
Որպեսզի ի դեմս երկրավորներինս՝
Թշվառ լքյալիս հաշտության համար
Մշտեջենապես պաղատեն օրինյալ մեծիդ գթության՝
Լուսախորհուրդ այս խոսքով՝ «ողորմի՛ր
Երուսաղեմին».

Որ դու երկրավոր Երուսաղեմի
Ավետարանված սույն օրինակով՝
Քո մեծ հայտնությամբ՝ ողորմես վերին Երուսաղեմին
Եվ գահավիժած հրեշտակների տեղերը թափուր
Քեզ միաբանած մարդկանցով լցնես:

Ե (Ժ)

Եվ դու, արդարև, լսեցիր, գթա՛ծ,
Անսացիր, արքա՛, ունկնդրեցիր, կյա՛նք,
Տեսար, ծածկագե՛տ, ի միտ առար, հո՛ւյս,
Հարգեցիր, հզո՛ր, նայեցիր, հոգա՛ծ, օգնեցիր, տեճա՛ն,
Խոնարհվեցիր, վե՛հ, իջար, ահավո՛ր,
Հայտնվեցիր, վսե՛մ, մարմնացար, անհո՛ւն,
Չափվեցիր, անհա՛ս, թանձրացար, ճաճա՛նչ,
Մարգացար, անկո՛ւթ, գննվեցիր, անբա՛վ,
Կերպավորվեցիր, անտա՛րր-անորակ,
Իրագործեցիր, իրոք, բաղձանքներն աղաչողների:
Հրեշտակների թախանձանքներով եղար
թշվառիս՝

Բարի բարեխոս, կենդանի միջնորդ,
Անմահ պատարագ, սպանդ անվախճան,
Նվեր մաքրունակ, անծախ ողջակեզ, անսպառ բաժակ:
Ահա, ողորմա՛ծ, օրինյալ, մարդասեր,
Թող որ մշտապես կամքովդ կենսատու
Բարեբաստ լինի հոգիս մեղապարտ.
Ո՛վ երկայնամիտ, քեզ վայել է փա՛ռք
հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոյ արարի խոսի ասարծու Հէպ

Ա

Արդ, տե՛ր զորության, մեծություն անեղ,
 Աներկբայելի տեսավորություն,
 Կամք ամենաբաշխ և առատություն աննվազելի,
 Ո՞վ կկարենա պարերգության ճոխ հանդետով տոնել
 Տողի մի կաթիլն իսկ քո բարության,
 Քո, որ շարունակ պբաղված ես ինձ
 Փրկության միջոց, ճար պատրաստելով:
 Բայց պիտի գրեմ մեծը առավել,
 Որպեսպի պատմվի և ապագայում.
 Հրեշտակասեր չանվանվեցիր դու,

Թեև հիմնեցիր պետությունները նրանց համորեն,
 Ոչ էլ երբևէ ասացիր, թե քո մատների գործը՝
 Երկինքն ես սիրում իր լապտերներով.
 Որպես առավել մեծ գովեստների արժանի պատիվ՝
 Մարդասիրությունը նախընտրեցիր,
 Որով կրկնապես փառավորեցիր
 Անունդ անճառ վսեմ խորհրդով:
 Լուսակերպարան հրեշտակներին
 Սպասավորներ կոչեցիր, հատուկ
 Մատակարարման վերակացուներ,
 Իսկ մահվանացու երկրածիններիս
 Պերճապարդեցիր մեծիդ տիրական
 Ու ասովածային պաշտելի անվամբ:
 Չափի ու կշռի սահմաններն անցնող
 Վերին ծայրագույն քո անապական
 բարության ծորմամբ՝
 Ներշնչեցիր՝ թեպ հորինել ճառ ու կտակներ անբավ:
 Այլ նան մեկդ էականներից,
 Երբ որ մարդացար, զեղեցիր, ոմանց
 Հենց իրենց համար, իսկ ոմանց՝ այլոց,
 Առատաշնորհ կյանքի պարգևներ,
 Հրաշքներ պես-պես,
 Սքանչելիքներ աստվածագործ և
 Նորանշաններ ճշմարտատեսի:
 Եթե գթալով ողորմեցիր դու
 Այն թերահավատ անդամալույծին՝

Տեսնելով, որ քեզ դիմում են նրան
Խնամողները ինչպե՞ս ու հավատով,
Որքա՞ն առավել կորավոր պիտի
Լինի խոսքը քո ամենակարող՝
Մաքրելու համար մարմինն ախտահար
Քեզ հառաչաձայն աղաղակողիս.
Քանակի առավել մեծ հրաշք է, տե՛ր,
Արդեն լվացված պատկերն անարատ
Ձերծ պահել աղախ ներգործությունից,
Քան սրբագործել անմաքուր հոգին.
Մահավանդ նախորդն ավելանայով
Ավազանի լույս շնորհի վրա՝
Բարձրացնում է փառքը հայրենի:

բ

Դո՛ւ ես, տե՛ր գթած, որ մաքրում ես մեզ,
Ինչպես նախորդք, որպես օրինակ,
Յուցաբերեցիր այդ քո ընտրյալի՝ Մովսեսի վրա.
Դո՛ւ էիր այն, որ անօրենության ու մեղքերի մեջ՝
Վերահսկեցիր Հակոբի տոհմին,
Երբ Եգիպտոսում ընտանում էին
Նրանք խավարին հեթանոսության:
Մեղավորներին լուսավորելով՝
Դո՛ւ ես բերում միշտ ճիշտ ճանապարհի,
Երգասաց Դավթի խոսքի համաձայն.

Դո՛ւ ես փոխարկում սրտի քարեղեն
Կարծրությունը՝ լույծ կակղության մարմնի,
Որ կարող լինի խոսքդ ընդունելու.
Դո՛ւ ես ընձեռել կարենում այլ սիրտ և մի ճանապարհ,
Որ ամբողջ կյանքում երկնչեսք քեզինից.
Դո՛ւ ես ներշնչում երկյուղդ բոլոր խստամիտներին,
Որ ուշ դենն քեզ, անսան հավատով,
Մարգարեների՝ խոսքի համաձայն:

գ

Քո աշխարհաստեղծ բերանի օրհնյալ
Շրթունքների սուրբ ու կենդանարար շիթն անձրևային,
Որպես բանալի, ցողի՛ր դռներին իմ խողովյան
Եվ բուծի՛ր իսպառ թույնից խորամանկ,
Իննզ բանասարկուի:

Դու, որ ամենքին շնորհում ես ձիրք
ընտիր խոսելու,
Ամենակարող ձեռքովդ օծոթի՛ր ինձ ձայնի կորուսյամբ,
Որ պատշաճապես տիրապետելով խոսքի արվեստին,
Չլինի հանկարծ, մեր նախահոր պես,
Վայրախոսելով հանդուգն ու անկարգ,
Քո հույսից զրկված ու հաղթահարված որսողի կողմից,
Մատնվեմ լքման ու անբանության:
Կարկառելով քո աջը կենսաձիր՝
Լուսավորի՛ր, տե՛ր, կրկին՝ խավարած աչքերը հողում,

Որպեսզի հանկարծ վիշապի շնչից
Մարած յապտերով համարձակության՝
Զստորածածկվեմ գրվանի ներքո:

Հա՛ն արատներն ու չարությունն իմ ողջ,
Նետի՛ր, ընկզմի՛ր խորքերը ծովի,
Որ փոքր է անչափ քո աստվածային
մեծության հանդեպ:
Հաստատի՛ր հավատ ու վստահություն
կործանվածիս մեջ,

Որպեսզի կորոզն հուսահատության
Վեր չխոյանա՝ որպես ազգարար ծածուկ ախտերիս:

Բա՛ց, հզո՛ր, գթած, աչքերիս առաջ
Կյանքի ուսմունքը քո ամենաբույժ,
Որ կորստական բողբոջներն իմ մեջ
Արմատից հնձես կամքիդ մանգաղով:

Պետրոսի նման, Աստվա՛ծ բորբի,
Կամեցա քայլերս ուղղել դեպի քեզ,
Խորասուզվեցի, սակայն, աշխարհիս
Մեղածուպի ծովի խոլ հորձանքներում.
Հասի՛ր օգնության ու սասանվածիս
Մեկնի՛ր ձեռքը քո ամենակեցույց:

Քանանուհու պես աղեխարշ ձայնով
Սրտիս խորքերից պաղատում եմ քեզ.
Որպես սոփատանջ ամենաթշվառ կաղկանձող մի ջան՝
Քո ամենապեղ ու ձոխ սեղանի
Հացի փշրանքից բաժին հասն և ի՛նձ:

Դու, տե՛ր, որ եկար, որպեսզի փնտրես
Ու կյանք տաս նորից կոթուլայներին,
Փրկի՛ր նյութեղեն խորանն իմ վշտոտ,
դառնացած հոգու:

Քանի որ քունն են և՛ մեծությունը,
Ե՛վ պորությունը, և՛ հաղթությունը,
Դու ես քավություն և բժշկություն,
Ե՛վ նորոգություն, և՛ երանություն.
Քեզ վայել է փառք, երկրպագություն
հավիտյանս. ամեն:

ԻՄԿԵ

Ի խորոյ սրբի խոսի ասարծո Էեպ

Ա

Որքան էլ անթիվ լինեն պարտքերս,
Արգասիքները քո շնորհների,
Զարչարանքներիդ հանձնառությունն ու
Հանդեսները, տե՛ր, որպես փրկանակ՝
Գերազանցում են նրանց մշտապես:

Հոգիներն համայն իր մեջ ամփոփող
Ափո արարչագործ մահվան գործիքի՝
Խաչի նշանի վրա գամեցիր,
Որպեսզի ընդդեմ կամքիդ ծառայող ձեռքս թուլացնես:

Փրկիչ ուղբերիդ Կույզը համընթաց
Իմ անսանձության պատճառով պատժի
փայտին փակցիր,
Որպեսզի կսպես բարեգթությանբ
Վայրագությունը փախչող թշվառիս:

Բ

Չիրամայեցիր՝ օրինյալ գագաթդ
Կոփողների ձեռքն իսկույն գոսանա,
Դու, որ թպենին այն չորացրիր մի ակնբարթում,
Որպեսզի կանխավ այդ օրինակով
Եվ ի՛նձ ներելդ ավետարանես:

Չսպառնացիր քեզ՝ դավանված Աստծուդ,
Գանահարող այն ապիրատներին,
Դու, որ արեգակն իսկ մթնեցրիր,
Որ մահացածիս բարությանբ հանդերձ
հանգիստ շնորհես:

Գունավորողդ պատկերը լուսնի
արյան երանգով՝

Կապտացնելով չպապանձեցիր
Հախոյիչներիդ բերաններն անարգ, նենգ ու չարախոս,
Որ անհամարձակ լեզուս կորացնես զովեստիդ համար:
Չասատեցիր քեզ նախատողների մոլեգնությունը,
Դու, որ տարերքներն իսկ սասանեցիր,
Որպեսզի թշվառ գլուխս օծես յուրով գթությանդ:

Աստվածապաններն այն երբ բարձրյալիդ
Մոլորեցուցիչ էին համբավում,
Չբաժանեցիր, իրարից բակտած,
Նրանց ծնտի հողերն համորեն,
Դու, որ ճեղքեցիր ժայռերն ամրակոփ,
Որ բարիքներին անուակ հոգին
Ընդունայնության հոժարությունից
Քո ողորմությամբ ետ կանգնեցես:

Պահապանների սրերը իրենց
Պատյանների մեջ ետ չվնեցիր,
Դու, որ մատնեցիր որովայնն օձի հողին սողայու,
Որ ոսկորներն իմ տառապյալ մարմնի
Պահելով իբրև մի գանձարանում՝
Հարության կյանքին արժանացես:

Երբ կնքում էին փականքները քո
կենսակիր շիրմի,

Նրանց նույն պահին թիկունքին փռած՝
Երկրի անդունդները չսուպեցիր,
Որպեսզի հոգու տապանակի մեջ
Հանգրվանել տաս նշխարը լույսիդ:

Երբ քեզ կորած ու իբրև երկրավոր

Մարմին՝ գողացված էի համբավում,

Դու սերմը նրանց ծննդի անհետ

Ու սպառնալու բնաշինչ չարիք.

Որպեսզի բարի հիշատակության անարժանիս իսկ

Անկորնչելի, անխաթար պահած՝
Փրկվածների հետ բաժնեկից դարձնես:

Երբ գանձարանից հորդ տաճարի
Կողոպտում էին արծաթն համորեն՝
Մասն հանելով և քեզ մատնողներին, անարգողներին՝
Կրկնակապենքի, կաշառքի համար,
Ուրացողներին այդ մոլեգնտած՝
Մոլաբի հանին հասած՝ վաղեմի
Պատուհասների օրինակով դու
Չվերածեցիր քարե արձանի,
Որ վրիպյալիս հաստատությունից,
Մատնվածիս մահվան՝ քո արյամբ փրկած՝
Հաստատուն վեմիդ վրա ամրացնես:

Օրհնյա՛լդ կրկին, օրհնյա՛լ վերստին,
Օրհնաբանյա՛լդ միշտ, ամեն ինչում՝
Հավիտյաններից հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոյ սրբի խոսի աստուծո Հէպ

Ա

Արդ, թեպետ ինձ բարերարելու համար շնորհած

Հիշյալ բազմակույտ պարզներից թո
 Քչերը այստեղ հիշատակվեցին,
 Ո՛վ ամենագութ բարերար, զովյալ և ամենագոր,
 Սակայն բոլորն էլ արքայազուն են,
 Ինքնակալ իշխան, զորության որդի,
 Վեհերի ծնունդ, սքանչելափառ,
 Լուսանորոգ ու հրաշապատիվ,
 Բարեհոշակված ի վեր ամբարձած հաղթ դրոշներով,

Վեղապարդված ու պսակապաճուճ,
 Իրենց հետ մեկտեղ բերելով նաև
 Անթիվ օրինաբան, հեպ, բարեհամբույր,
 Երջանիկ, խաղաղ, աստվածահաճո
 Հրեշտակներ հենց այն նահանգներից,
 Որոնց մասին և մտաթեց մաբգարեն.
 «Արթնացրո՛ւ, տե՛ր, զորությունը թո,

է՛կ մեզ փրկելու»:

Սրանք կարող են մեղքերն հալածել,
 Հալել կարկուտը հուսահատության,
 Փախցնել անհետ ազելի սաստիկ,
 Քան վերին գնդի առաջամարտիկ զորավարը քաջ՝
 Գիշերավարին այն խավարասեր,
 Նախաներհակին բարերար Աստծո:

Անհնարին է թվել անհամար շնորհները այն,
 Որ անձրևեցին բարձրալիզ կողմից
 Տկար, թշնամի ու երախտամոռ ծառայիս վրա.
 Իսկ եթե մեկը համարձակություն անի խոսելու,
 Ապա թողնելով խկությունն համակ՝
 Բազմաթիվներից քչերը ասել կկարողանա.
 Գրանց համեմատ՝ մտաբերելով
 Նյութն այն առաջին, որից ստեղծվեց,
 Որպես մի տկար ու նկուն՝ պարտված
 Մեծ զորությունից՝ պիտի պապանձվի:

Թեպետ, արդարև, այդպես գրեցի
 Եվ դարձյալ նույնը պիտի հաստատեն
 Ամենաստեղծիդ կատարելության
 Եվ հողանյութիս թերի խակության
 Ու բարիքներիդ իսպառ անարժան լինելու մասին,—
 Բայց ամենալույս ու բազմազեղուն,

աննախանձ, գովյալ

Քո արարչության զորության հանդեպ
 Խափանվում է և ներգործությունը սկզբնաչարի,
 Որ ջանում է միշտ հուսահատությամբ
 Սիրտս քարի պես կարծրացնելով՝ խոպան դարձնել,
 Սպառելով այս աղբյուրներս փույզ,
 Որոնք եղեմում իմ զգայական
 Տնկարարն ինքը հենց բխեցրեց,
 Որ ոռոգվելով նրանցով՝ ծաղկի
 Իմ մեջ մշտապես կենսատունկ դրախտ

բարեգործության:

Ուստի չլինի՛, որ պատրանքներով
 աղանդահնար,

Խորամանկությամբ նենգ ու չարարվեստ
 Արտասուքներս ցամաքեցնելով՝
 Չրկի վերստին ինձ վայելչական նախկին վիճակից:
 Իսկ երբ երևա Աստվածն համբարձյալ
 իր հրաշքներով՝

Խաղաղարար ու հաշտության միջնորդ
 աստվածների մեջ,

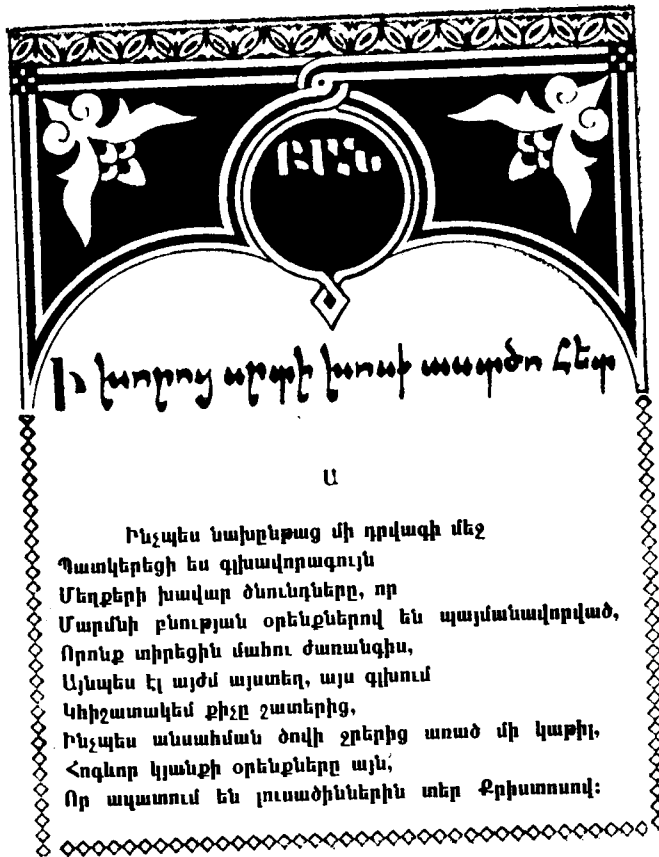
Շնորհաց կտակն իր հետ բերելով,
 Բախվելով նրան, ինչպես ծայրակոփ ամրակուռ լեռան,
 Կցնդի ամեն մի խարդախություն, նենգություն, չարիք,
 Ամեն փոքրոգի կարճամտություն՝
 Հողի գուռձի կամ մի բուռ ջրի պես:

Կշտամբանքներս զալիս են, ավա՛ղ,
 Ըստ Հոբի խոսքի, ոչ թե մարդկանցից,
 Այլ ամենատես աչքերից վերին հրամանի քո,
 Որի երկյուղից սուկում եմ, դողում՝
 Խղճով վարանած ու տագնապահար.
 Եվ արդ, սրտաբեկ ապավինում եմ
 Հույսիդ հաստատուն, կենդանի, անեղծ,
 Որպեսզի նայես ինձ ողորմությամբ՝
 Իբրև կորստյան դատապարտվածի,
 Երբ ներկայանամ երկնավոր մեծիդ բարերարության
 Իսպառ անպաշար, ձեռնունայն, դատարկ,
 Երախտիքները անպատում փառքիդ
 Բերելով ինձ հետ՝ քեզ հիշեցնեն,
 Քեզ, որ չես նիրհում մոռացմամբ տարված,
 Ոչ էլ երբևէ գեթ մի ակնթարթ
 Հեծեծանքներն են անտեսում վշտի:

Վերացրո՛ւ ինձնից, աղաչում եմ քեզ,
 Խաչովդ լուսավոր՝ խեղդը վտանգիս,
 Հոգածությամբ քո՝ տխրություններս ամենավարան,
 Փշե պակովդ՝ բողբոջը մեղքի,
 Գանահարությամբ՝ հարվածը մահու,
 Ապտակի հիշմամբ՝ տանջանքն ամոթի,
 Քքի անարգմամբ՝ գարշություններս ամբաստանելի,
 Լեզու ճաշակմամբ՝ դառնությունն հոգուս:
 Քոնն ես այս բոլոր բարությունները,
 Միածի՛ն որդի միակ Աստծո,
 Որոնց համեմատ չարություններն իմ հիշատակելով՝
 Քո ամենօրինյալ անվանն եմ դիմում արդ
 բարձրադադակ

Պաղատանքներով մտքիս ու հոգուս:

Նայի՛ր այս զգժման խոստովանության
 Մեղաբարտությամբ ամոթահարիս.
 Ստատակման որդուս ողորմի՛ր՝ անմահ մահով մեռնելու,
 Որպեսպի անթիվ մեղքերիս չափով՝
 Ողորմությունդ բազմապատկելով առավելապես՝
 Կրկին ու կրկին ավետարանվի,
 Բարեհոշակված հնչի վեհորեն
 Թե՛ երկնքում և թե՛ երկրի վրա.
 Եվ քեզ, քո հոր և սուրբ Հոգուդ հետ
 փա՛ռք հավիտյանս. ամեն:

Ա

Ինչպես նախընթաց մի դրվագի մեջ
 Պատկերեցի ես գլխավորագույն
 Մեղքերի խավար ծնունդները, որ
 Մարմնի բնության օրենքներով են պայմանավորված,
 Որոնք տիրեցին մահու ժառանգիս,
 Այնպես էլ այժմ այստեղ, այս գլխում
 Կհիշատակեմ քիչը շատերից.
 Ինչպես անսահման ծովի ջրերից առած մի կաթիլ,
 Հոգևոր կյանքի օրենքները այն՝
 Որ ապատում են լուսածիններին տեր Քրիստոսով:

Կայսերական են դրանք, արդարև,
 Բազմած վեհապանծ գահերի վրա
 Եվ շնորհների պաշարով լցված ու հարստացած.
 Թագավորը՝ իր սիրելիներով,
 Արքան՝ խմբերով իր վանահայր,
 Պսակավորն՝ իր իշխանների հետ,
 Բարեհոչակվածն՝ իր համբավներով,
 Հաղթողն՝ իր փողով, գովյալն՝ իր փառքով,
 Չորավարը՝ իր մարտիկների հետ,
 Փեսան՝ բոլորված պարավորներով,
 Գշխոն՝ իր անբիծ օրհորդների մեջ,
 Փեսավերը՝ իր հանդերձավորմամբ,
 Ապատությունը՝ իր շնորհներով,
 Օգնությունն՝ աջով, պահպանությունն՝

իր ձեռքով հոգածու,

Խոստումն՝ իր քավմամբ, պարգևն՝ իր պարգով,
 Կենաց նշանը՝ իր ամրապնդմամբ,
 Կնիքը՝ դրոշմով, ամպն՝ իր հովանիով,
 Արվեստն՝ իր անձառ հրաշագործմամբ,
 Հոգին՝ սրբությամբ, ուխտն՝ իր լրումով, խոսքն՝
 իր կատարմամբ,

Չորությունը՝ իր հրամաններով,
 Լվացարանն՝ իր սքանչագործմամբ,
 Մանանան՝ անխառն անապակությամբ,
 Կենդանի վեճը՝ իր վտակներով,

Հրեղեն սյունը՝ իր ճառագայթմամբ,
 Որոտն՝ ազդումով,
 Երկնային հույսը՝ իր փրկության հետ,
 Օրհնության ծառն՝ իր պողառառությամբ
 Եվ բարունակը՝ իր բարիքներով:
 Սակայն որպեսզի ամբողջն ասելու
 ցանկությամբ տարված՝

Չվրիպեմ ես հանկարծ բոլորից՝
 Արևի պայծառ լուսից այլալով
 Ու տկարացած, շողված աչքի պես,
 Հրաժարվում եմ շատը ասելուց,
 Որպեսզի գոնե սակավին հասնեմ՝
 Բավարարվելով ամենապիկար իմ կարողությամբ:

Բայց ավա՛ղ հավետ այստեղ իմ թշվառ
 եղկելի հոգուն,

Չի խոսքերիս կարգն ստիպում է ինձ,
 Որ ավետաբեր ձայնին խառնեմ և գուժկան աղաղակ.
 Քանզի սրանց հետ, սրանց առջնաբեր
 Գալիս են նաև արդարությունը՝ իր կշիռներով,
 Վճիռն՝ հատուցմամբ,
 Քննությունը՝ իր լույսով երկնային,
 Ամբաստանությունն՝ իր լապտերներով,
 Մերկացումը՝ իր խայտառակությամբ,
 Հայտնությունը՝ իր ամոթանքներով,

Անսպականն՝ իր վեստակների հետ,
Իսկ բյուրեղնացն՝ իր պատիժներով բոկ:

Դ

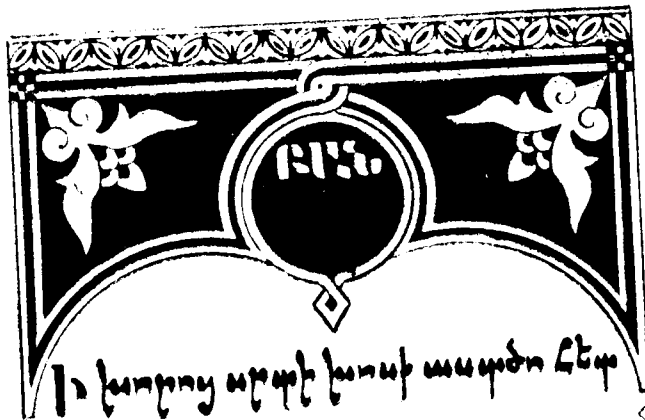
Դարձյալ ու դարձյալ ո՛ղբ ինձ՝
կրկնակի թշվառ եղկելուս,

Քանզի անպատում բարկությանք անա
Գայիս հասնում են հասակիս հասկին
Մանգաղն՝ հնձելու,

Դատավորն հզոր՝ ատրան տանելու,
Սպառնացողը՝ դատապարտելու,
Պատժիչ մտրակը՝ պատուհասելու,
Սպառապենը՝ վրեժխնդրության,
Իսկ հովվապետը ընտրության համար:

Եվ քանզի վերջին օրը հատուցման

Դատապարտյալիս սխտի դատի քո
<ենց այն խոսքը, որ ինձ հաղորդեցիր,
Նախընծայելով քաղցրությունը քո՝
Կանխի՛ր, բարեգո՛ւթ, ամենավարան
Երկյուղիս նվաղ հեծեծանքները
Եվ մխիթարի՛ր, բժշկի՛ր, քավի՛ր
Ու կենագործի՛ր նախկին օգնությանք՝
Ընձեռելով ինձ օրհնյալ քո ձեռքով
Զորություն վերջին տանգապիս պահին:
Քեզ վայել է փառք ըստ ամենայնի
<ավիտյաններից հավիտյանս. ամեն:

Ա

Քանզի նախնական կերպարանքը իմ
Չարի սաղբանքով և իմ ծուլությամբ
Չեռքից բաց թողած՝ իսպառ կորցրի,
Պիտի ցույց տամ և նմանությունն այն,
Որ արդի պատկերս ունի հնի հետ.
Թախծալի հոգուս ողորմ հեծությամբ
<ամայն ազգերի բազմության առաջ
Հրապարակավ անաշտորեն խայտառակելով՝
Պիտի մեծաձայն ու բարձրաղաղակ բոլորը պատմեմ:

Բ

Մի մատյան եմ ես, մատյան շնչավոր,
 Ըստ Եզեկիելի տեսիլքի, բարոզված ներսից ու դրսից
 Հառաչանքներով, ողբ ու վայերով,
 Քաղաք՝ անպատվար ու անմահարձան,
 Տուն՝ առանց ամուր դռնափակերի,
 Աղ՝ տեսքով միայն և ոչ թե համով,
 Ջուր՝ դառնալեղի, անպետք ընպելու,
 Գետին՝ անօգուտ երկրագործության,
 Դաշտ՝ լքված, դարձած լոկ հեղեղավայր

Ճահճախոսների,

Անդաստան՝ խոպան ու տատակաբեր,
 Աստվածախնամ հող եմ անձնավոր,
 Մշակված, սակայն, պատրանքով դևի,
 Չիթենի՝ ամուլ ու պողպակորույս,
 Կտրատելու ծառ՝ գոս, անբարբեր,
 Կրկնամեռ խոտուն տունկ հուսակորույս,
 Լիովին մարած անլույս մի կանթեղ:

Արդ, սրա նման պիտի վերստին
 Կրկնեմ և բազում այլ ավաղումներ,
 Այն, որ պաշված են հեգիս՝ ամոթի

դաժան պատուհաս,

Ատամակրճում ու անհատնում լաց՝ եղկելու աչքին,
 Անողբքելի հայրական ցասում՝ դառնացած որդուս,
 Մեղսամած մարմնիս՝ աննորոգելի ապականություն,

Ախտավոր հոգուն չարիք գտնողիս՝ նոր
 կշտամբանքներ,
 Թշվառ գերյալիս՝ տազնապալից ու տարտամ
 տվայտանք,
 Որ պիտի հասնեն երկնային վորքից օրհասիս պահին,
 Երբ հայտարարեն, թե պիտի աշրվեմ
 Որոմների չոր խրճերի նման
 Եվ ազդարարեն ահարկու ձայնով հուսալքվածիս՝
 «Անբուժելի ես»:

Գ

Ահա, արդարև, այն պոռնկուժի քնարահարի
 Խեղկատակային երգերն են սրանք,
 Որ թափառելով, կուրծքը ծեծելով,
 Հնչեցնում էր նա մեծ ճարտարությամբ՝
 Կակծեցուցիչ ու աղիզորմ,
 Ըստ առակավոր խոսքի Եսայու՝
 Տյուրոսի մասին գրած պատգամում:

Եթե նա դիպվածն այդքան աննշան՝
 Անցքն ապագայի, պատկերացնելով որպես մտավոր՝
 Քանգատվում էր դառն ավաղումներով, պես-պես,
 բազմակերպ՝

Կաքավումներով կոծող կանանց պես,
 Հապա ես՝ գերիս, որ սպասելով
 Տիրոջ գալստյան. ստույգ, անվրեպ՝

Մնացի այսպես լրիվ անպատրաստ,
Որչա՞փ, ինչպիսի՞ վիատեցուցիչ ողբեր մրմնջամ:
Եթե վերհիշեմ ահավորությունն
այն դատաստանի,

Միայն վշտերս պիտի սաստկացնեմ.

Եթե փորձությունն իսկությամբ ցույց տամ,
Երկյուղս կաճի.

Եթե կատարվող տեսարանները ճշտիվ պատկերեմ,
Հատուցումներս պիտի մեծանան.

Քանզի նախապես այդ իմանալով՝

Գոնե ուշացած չապաշափեցի:

Բայց խնայի՛ր ինձ, գթա՛ժ, մարդասեր, հզոր, բարերար,

Ամենապարզև արքա՝ Քրիստոս,

Օրհնաբանյա՛լդ հավիտյանս. ամեն:

Ա

Ո՛վ ամենակալ Աստված բարերար,

հաստիչ բոլորի,

Լսի՛ր վշտաձայն հառաչանքներիս տագնապախոտով
Եվ ապագայի կասկածներից ու երկյուղից փրկի՛ր՝
Կարող զորությամբ ազատելով ինձ պարտքերից բոլոր.
Քանզի մեծությամբ, իմաստությամբ քո,

անբավ, անասինան,

Ամենայն բանի զորավոր ես դու
Եվ ամեն ինչի հնարներ ունես:

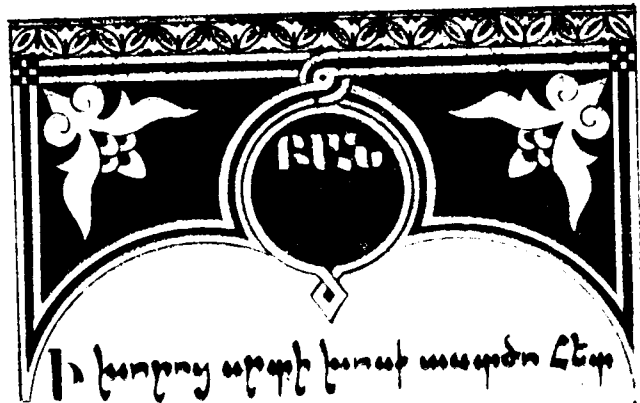
Ահա մտովին դիտելով հեռովից
 Ապագա հանդեսն ահավորափայլ՝
 Այստեղ իսկ կանխավ տեսնում եմ արդեն
 Սրբերի հույսի ցերեկը պայծառ
 Եվ պատժապարտիս պատուհասների օրը մառնամուտ,
 Որից փախուստի ապավինություն
 Լինել չի կարող ոչինչ և ոչ ոք.
 Ո՛չ անդունդները խորախոր և ո՛չ վիհերն անհատակ,
 Ո՛չ բարձունքները լեռների և ո՛չ այր ու քարանձավ,
 Ո՛չ կարծրությունը ապառաժների,
 Ո՛չ խոռոչ ու ծեղպ, ո՛չ փոս ու փապար,
 Ո՛չ սորսորները հեղեղատների, ո՛չ բավիղ ու խորշ,
 Ո՛չ շտեմարան ու ամբարներ տան,
 Ո՛չ սեւեպկների ինչ-որ թաքստոց,
 Ո՛չ հովիտների ձոր, ծմակ ու գոգ,
 Ո՛չ ծործորները անանցանելի,
 Ո՛չ բլուրների շարքը թանձրախիտ,
 Ո՛չ շունչն հողմերի, ո՛չ ծովերն անծայր,
 Ո՛չ սահանքները հորձանուտների,
 Ո՛չ եկերքների հեռավորություն,
 Ո՛չ ողբերի ձայն, ո՛չ արցունքների առատ հեղեղներ,
 Ո՛չ մատների դող, ձեռքի ամբարձում,
 Ո՛չ շրթունքների անկող պաղատանք:

Այս բոլոր սաստիկ անճողոպրելի
 փորձություններից
 Լոկ դու կարող ես փրկել, տե՛ր Հիսուս,
 Եվ ամենամեղ հոգուս շնորհել հանգիստ ու անդորր.
 Ուստի և նայի՛ր դու, որ քաղցր ես բոլորի հանդեպ,
 Ինձ շրջափակող անպերժանելի այս վտանգներին:
 Կենսպեն խաչիդ սրով հաղթական
 Կտրատի՛ր վարմիս ցանցերը բոլոր,
 Որոնք ամենուստ պարապատել են
 մահապարտ գերուս.
 Տո՛ւր հանգստություն թյուր ընթացողիս
 ոտներին երեք.
 Բուժի՛ր հրատապ տոչորումը բորբ մահախեղդ սրտիս,
 Վանի՛ր դիվային ու չարահնար խռովքս հանցավոր.
 Չարի կենակցիս մթամած հոգու
 Անձկությունն անեույս հալածի՛ր անհետ.
 Տրի՛ր բուռակալ մեղքիս ծխամած թանձրությունն
 անույս.
 Ջնշի՛ր, կորցրո՛ւ զպպիր, թխաստիպ
 Ախար կրքերիս ապականարար:
 Նորոգի՛ր մեժ ու կտրիդ անվան
 Պաշտելի փառքի լուսապատկերը պայծառ՝ հոգուս մեջ,
 Հպորացրո՛ւ փայլը շնորհիդ՝
 Հողապանգվածիս դիմապարդելու,
 Մտատեսությամբ օժտելու համար.

Սուրբ ճաճանչութիւն պարզի՛ր մեղսամած
Այս մտայն ու ինձ վայելչապարզի՛ր,
Որ պատկերը քո երևա իմ մեջ,
Եվ աստվածային կենսատու անեղծ
Երկեավոր յույտով ծածկի՛ր եռադեմ էությունն անձիս:
Չի դու ես միայն օրինյալ հորդ հետ՝

ի գովք սուրբ Հոգու՛

Հավիտյաններից հավիտյանս. ամեն:

Ա

Ո՛վ ամեօրինյալ որդիդ Աստծո,
Կենդանարար հոր անքնին ծուռնդ,
Քեզ համար չկա անկարելի ու անհնար ոչինչ.
Բավական է, որ ծագի անստվեր
ճաճանչը փառքի քո ողորմության,
Որպեսզի իսկույն հալի ամեն մեղք,
Դեռ հալածվի, հանցանքը շնչվի,
Կապանքը խզվի, խորտակվի շղթան,
Մահացածները կենդանաձևեն,
Խոցը բժշկվի, վերքն առողջանա,

Վերանա ամեն ապականություն,
 Յախի՛ծն ընկրկի, ողբը նահանջի,
 Խավարը փախչի, մուրը վերանա, գիշերը գնա,
 Չարիքը չքվի, տագնապն հեռանա,
 Հուսահատությունն հայածվի անհետ,
 Եվ թագավորի ձեռքդ ամենակար, քավիչ բորբի:

բ

Դու, որ եկել ես մարդկային ոգին
 Փրկելու, ոչ թե կորցնելու համար,
 Ների՛ր անհամար չարիքները իմ
 Ամենաատառ ջո ողորմությամբ,
 Ձի դու ես միայն երկնքում անձառ, երկրում անվին,
 Գոյության բոլոր տարերքների մեջ,
 Աշխարհի բոլոր եղրածագերում,
 Սկիզբն համայնի և ամեն ինչում՝ ամբողջ լրությանբ,
 Օրհնյա՛լ ի բարձունս.
 Եվ քեզ սուրբ Հոգուդ ու հորդ հետ փա՛ռք
 հավիտյանս. ամեն:

ւ

Աստված փրկության և ողորմության,
 Բուժման, նորոգման և առողջության,
 Լուսավորության և կենդանության,
 Քավման, հարության և անմահության,
 Հիշի՛ր ինձ, երբ գաս արքայությամբ ջո,
 Անավո՛ր, հյոր, բարերար, գթած և ամենասուղծ,
 Կենդանի, գովյալ, ամենակատար,
 Մերձավոր համայն արարածների հեծություններին:
 Պաղատում եմ և ես խաչակցիդ հետ,
 Որ քեզ համար ո՛չ բռնված է եղել և ո՛չ էլ կապված,

Ո՛չ կախված, ո՛չ էլ զամված, բնեռված,
Ո՛չ խոշտանգվել է հանուն արարչիդ, ո՛չ էլ անարգվել,
Ո՛չ չարչրկվել է, ո՛չ արհամարհվել,
Ո՛չ խորտակվել է, ո՛չ էլ մահացել,
Բայց արժանի է դարձել հասնելու
Աքաբայության այն ղղձայի լույսին,
Որն արդարների համար է միայն,
Եվ դու «ամենի» հաստատուն ուխտով
Ազգարարելով, որ անփոփոխ է
Շնորհումն առատ քո բարիքների,
Փառաբեցիր նրան՝ փրկության
Հույս ներշնչելով իսպառ լքայիս:

Բ

Օրհնյա՛լ և օրհնյա՛լ և դարձյալ օրհնյա՛լ,
Ընդունելով ինձ այդ նույն հավատով՝
Կործանումից ե՛տ պահիր, բարերա՛ր.
Բուժի՛ր, ողորմա՛ծ, այս ախտավարակ
հիվանդությունից.
Մահվան եզերքից ե՛տ դարձրու կյանքին,
Ո՛վ կենդանություն.
Քոնն եմ նաև ես, կյա՛նք տուր նրա հետ,
ապավինությո՛ւն.
Հոգով մեռածիս ընծայի՛ր նորից շունչ կենդանության,
Ո՛վ կյանք, հարություն և անմահություն,

Անհատ բարություն, անսպառ ջնորհ,
Անփոփոխ ներող, աջ ամենապոր,
Ձեռն ամենիշխան, մատն ամենամերձ:
Կամեցի՛ր դու, ան՛ր, և ես կփրկվեմ.
Ակնարկի՛ր միայն քաղցր գթությամբ, և կարգարանամ.
Ասա՛ լույ խոսքով, և վայրկենապես կդառնամ անբիժ.
Մոռացի՛ր թիվը իմ չարիքների՝
Իսկույն կստանամ համարձակություն.
Առատաձեռնի՛ր, և անմիջապես թեզ կպատվաստվեմ,
Փառավորյա՛լդ ըստ ամենայնի հավիտյանս. ամեն:

Ին խորոյ արարի խոսի ասարծու Հէպ

Ա

Արդ, բժշկական արվեստի ամբողջ
Քո բազմահմուտ ու ամենափորձ հնարանքներով՝
Նախապատճառն ես դու անխառ կյանքի,
Երկնավոր գորեզ թագավոր Հիսուս
Քրիստոս, Աստված
Իմանալի և տեսանելի ողջ գոյությունների,
Ըստ մարգարեի խոստման, շուտափույթ
ձառագի՛ր իմ մեջ՝ նոր կցորդությամբ,
Որպեսզի քեզ հետ միավորվելու
Բարի դաշինքով այդ լուսավորվեմ,

Ընչով ու մարմնով ողջացած կրկին,
Ըստ ամենայնի կարո՞ղ և անպարտ:

Բ

Հոգեկան վերքեր բուժելու համար
Կարիք չես կզուսմ ո՛չ սպեղանու,
Ո՛չ ծամանակի, ո՛չ գործիքների,
Ո՛չ օրրատօրե երկարաձգման,
Ո՛չ տարբեր դեղեր օգտագործելու,
Ո՛չ հերձման, խարման, ո՛չ վիրահատման
Եվ ո՛չ երկրավոր այլ բուժումների,
Որ ենթակա են միշտ էլ վրիպման,
Ամենասխալ ձախողումների:

Հոգու և մարմնի արարչիդ համար
Ամեն ինչ պարզ է, զրված, ակներև,
Ամեն ինչ դյուրին ու հնարավոր.
Մտադրվեցիր՝ իրագործված է, խոստացար՝ արված,
Կամեցար՝ արդեն ի կատար անված.
Կտակդ՝ կենաց ավետարան է,
Վճիռդ՝ փրկում, մատյանդ՝ շնորհ:
Ո՛չ օրենքների կապանքի մեջ ես,
Ո՛չ կաշկանդված ես ինչ-որ կանոնով,
Ո՛չ նվաղությամբ ես արգելակված.
Ո՛չ խոնարհված ես հպատակությամբ,
Ո՛չ պարփակված ես փոքրկության մեջ,

Ո՛չ չափավորված ինչ-որ սահմանով,
 Ո՛չ բարկանայով վրիպում ես դու,
 Ո՛չ այլայլվում ես ցամառն աստեփությամբ,
 Ո՛չ խստանայով՝ սխալներ գործում,
 Ո՛չ պեկոծվում խռովությունից,
 Ո՛չ անգիտությունն է քեզ շփոթում,
 Ո՛չ փոփոխվում ես ողորմությունից,
 Ո՛չ մեծությունից փոքր-ինչ նվազում,
 Ո՛չ օգնությունդ լքում երբևէ,
 Ո՛չ տկարանում փրկագործումից:

Դու ես սկիզբն ու լրումն համայնի,
 Եվ ամենայն ինչ քեզանից է լույս,
 Ուստի և քեզ փա՛ռք, երկրպագությո՛ւն
 հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոյ արքի խոսի ասարծո ԷԷԿ

Ա

Աստված անսահման, անբացատրելի,
 Հարազատ ծնունդ միակ Աստծո,
 Արարիչ համայն արարածների, արքա՝ Քրիստոս,
 Լույս՝ խավարի մեջ մթնած սրտերի,
 Որ և մե՛զ հետ ես՝ լուսությամբ ամբողջ,
 Ե՛վ առաքչիդ հետ՝ էականությամբ.
 Մեր կերպարանքով՝ քոն ես ծանուցում
 սքանչելապես:

Օրհնյալ է հայրդ երկնավոր անճառ,
 Որ առաքեց քեզ մեկ մտ ի վերուստ,

Ում փառակից ես դու արարչությամբ.

Այնքան հոգաց նա փրկության համար

տարագիր գերուս,

Որ մինչև անգամ քեզ մատնեց մարդկանց:

Իսկ դու, որ առանց որևէ վշտի

կարող էիր քո տնօրինության խորհուրդն ավարտել,

Հանցապարտին տեղ հանձն առար ըմպել

բաժակը մահվան,

Անքերի՝ որպես մարդ և կատարյալ՝

աստվածությամբ քո:

Համակամ է ձեզ նաև սուրբ Հոգին

կենդանապարզև,

Որն իսկակից է ու համապատիվ

Ե՛վ քեզ՝ ծնողիդ, և՛ ծնողիդ հետ:

Ահա կատարյալ մի երրորդություն,

Անբաժանելի, անմասնատելի երեք դեմքերով,

Անսկզբնավոր ու անծամանակ,

Համակ բարեգործ, համակ կենսատու ու խաղաղարար,

Հաստիչ բովանդակ արարածների,

Անբաժանությամբ ու մի բնությամբ միշտ

փառաբանված:

բ

Իսկ եթե գթած հայրը երկնավոր՝

Ամենակարող մեկն էությունից,

Իմ՝ մահապարտին մեղքերի համար

Չոհաբերեց իր ծոցի անքնին ծնողին միակ,

Չխնայելով իրեն փառակից սիրելի որդուն՝

Կամովին հանձնեց մահվան պենքերով չարչարողներին

(Չաքարիայի այն մարգարեությամբ,

Թե՛ «Պիտի վարքնի սուրն հովվի վրա,

Պիտի վարկվի հենց հոտապետն ինքը,

Ու ոչխարների ողջ հոտը ցրվի»,

Այլև նախագրի օրինակը նուրբ,

Ուխտը խորանի, նվիրումն արյան

Եվ արբանամյան պատառագների խորհուրդն

արդեն իսկ

Պատկերել էին վաղուց, կանխապես

Փրկությունն հեզիս կեցուցչի կամքով),

Ինչո՞ւ ես տխրում ուրեմն, ա՛նձն իմ,

Երբ կործանվել ես քո իսկ գործերով,

հակամիտությամբ

Եվ ոչ թե կամքով բարեբար Աստծո,

Կամ ինչո՞ւ ես ինձ խռովում այսպես

Սատանայական հուսահատության մտակլկանքով.

Հուսա՛ Աստծուն ու խոստովանի՛ր,

Եվ նա քեզ համար կհոգա անշուշտ,

Դավթյան սաղմոսի ու մարգարեի

Կենսախրախույս խոսքի համաձայն:

գ

Իսկ ստեղծողի խնամարկության

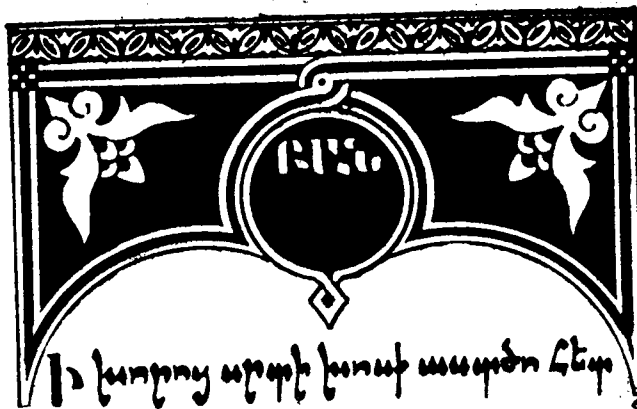
Չափն ու եղանակն ավելի վեր է,
Քան սահմանները հրեշտակների
Ու բոլոր մարդկանց մտքի կշռության.
Եվ եթե դրանք բյուրապատկվեն իսկ,
Միևնույն է, այն չափել չեն կարող,
Չի անպարագրի և բարերարելն է անձանելի:

Մանավանդ որ մեկն օրհնելայ համագո
Երրորդությունից

Ուղարկեց մյուս օրհնաբանաբան,
Որ և մեռավ իր առաջի կամքի հաճության համար.
Իսկ անեղն երրորդ նրանց միաբան՝
Բարեմաղթում է մեծաջան ըղձով:

Միևնույն բարի ներգործման համար՝
Նրանք համաշունչ միակամությամբ
Հարաբերում են մեկմեկու այնպես,
Ինչպես, ասենք թե, հոգին՝ կենդանուն,
Լեզուն ու միաքը՝ բանականներին,
Պայծառությունը՝ փառքին, կերպարանքն ու
տեսքն՝ էության:

Կյանք շնորհներու համար՝ փութաջան,
Գթալուն՝ սրափ, փրկելուն՝ պատրաստ,
Չեռնկալության՝ միշտ բարեծածար,
Առատությամբ՝ հորդ, լիության՝ պեղուն,
Անբավությամբ՝ հեղց, անհատությամբ՝ ճոխ,
Վեհանձնությամբ՝ պերճ, անհատությամբ՝ վեհ,
Մի երրորդություն եռանձն անթերի՝
Օրհնելայ՛, փառավոր հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոց սրբի խոսի ասարծու Հէպ

Ա

Բարի հույսն անա տեկած սրտիդ մեջ,
անձն իմ կործանված,

Եվ ամրապնդած հավատի գոտով
Երկխամներդ մասերն երկակի՝
Կործարանները տարփա-ցանկական
Մութ խորհուրդների քո կրկնապղտոր,
Խոստովանի՛ր արդ բարերար Աստծուն
Մաքրվդ անցածներն՝ իբրև կատարված,
Խորհածներդ՝ իբրև գործված հանցանքներ,
Անտեսներն՝ իբրև արդեն բացահայտ,

Արտիզ մեշ ծածուկ պահվածներն՝ իբրն
բարձր ասվածներ,

Ակնարկներդ՝ իբրն արդյունք մեղքերի,
Շուրթերիդ շարժումն՝ իբրն ավարտված

չարագործություն,

Ոտնաքայերդ՝ ընդվզում Աստու պատվիրակի դեմ,
Ձեռքերիդ ցատկոտ արձակումն՝ իբրն

արյունհեղություն,

Ծիծաղն անխտիր՝ իբրն ինքնակամ լքում շնորհի,

Երգումներն, ի դեպ, թե ի տարադեպ,

Իբրն խաբողի հետ գործակցություն,

Գոռոզությունը՝ իբրն կործանիչ

Սկզբնաստեղծի փառքի, բարձրության,

Սրտնեղությունը՝ թերհավատություն,

Մեղկությունն՝ իբրն պարտություն ամուր,

կայուն պրուրյան,

Տրտունչը վշտից՝ իբրն տիրոջ դեմ

ուխառակացություն,

Հեստությունն՝ իբրն թոռ անգրության,

Մեծամտությունն՝ իբրն հոխորտանք

Չքոտիներով՝ ընդդեմ վեհերի,

Հպարտությունը՝ իբրն անձնահաճ

Հարապատություն չարահետքին,

Ակամանները՝ որպես կամավոր,

Բռնադատները՝ որպես ինքնախորժ,

Եկամուտները՝ որպես բնածին,

Չարությունն՝ իբրն անասով սնություն,
Փոքրը՝ իբրն մեծ, սակավը՝ բազում,
Անպատումներն ինձ՝ իբրն պատմվածներ

ամենագետին,

Անգրեկներն՝ իբրն տեսնողի աչքերի առաջ

Մագնիսաքարին փորագրվածներ,

Մտքով շատ թեթև համարվածները՝

Իբրն մեծասովար բեռներ ծանրագույն,

Ծածուկներն՝ իբրն ճշգրիտ չափով չիռվին հայտնի՝

Կետի կորյունի բերանից հանված

Չորեքրամյան սատերի նման,

Իսկ անդնդային գործերը՝ իբրն

Արագ հասածներ ականջին Աստծո:

Այսպես շարունակ կուտակի՛ր, դիպի՛ր

Սրանք կրկնակի հանձնառությամբ ու

Դառը հեծությամբ պատմի՛ր վերադին՝

Չեղածներն իբրն իրողություններ.

Ներկայացրո՛ւ խորտակված անձիդ

պարտությունն Աստծուն,

Որ փոխատուից շնորհ ընդունես

Թողությունը քո բազում պարտքերի՝

Այն մեղավորի նման, որին տերն արդարացրեց,

Բարեհոշակեց փառավորապես

Եվ բազմապատիկ ներբողով կրկնեց գովեալը պղծման,

Ոչ թե մեղքերի պարսավանքները:

Բ

Բարդի՛ր ու դիպի՛ր, ա՛նձն իմ հանցազարտ,
Անքիվ կշտամբանք, պարսավ, նախատինք՝
Ամբաստանելով խոսքերով ձաղկիչ ու բազմախթան
ձահձացեխերը քո բազմաախիս.

Զարություն, գայթանք, անօրենություն,
Պարտություն, փախուստ մարտահանդեսից,
Մղազարություն, ամբարշտություն, թմբիր, ապշություն,
Արթմնի քուն և ընթանալիս նիրհ,
Մառումներ խորթ ու օտարոտի, նանրաբանություն,
Հաճություն՝ անվերջ վարձանալու պայրություններով,
Փափագում Ասածո առեյիների,
Անեթկյուղություն, ստահակություն,
Հեղեղուկություն, թերհավատություն,
Թյուրընթացություն, թուլամորթություն,
Մանրակծություն, ցուխություն ջվայա,
Խեղկատակություն, աճաբարություն ու
ժողրածություն,

Տարփամոլություն, գայթակղություն,
Քաշություն անդեպ, մարտեր անհարկի,
Արիություններ խղ ու անհեթեթ,
Հոգու խեղդումներ, երկչոտություններ
տատանողական,

Բազմոսոյան ճյուղեր, թափուր, անպտուղ,
Անպատկառ քծնանք, լիսի գվզառուկ,
Գժտություններ ու գժմություններ,

Ատելություններ անիտ, անիրավ,
Հրապուրանքներ պատրական, դյուրորս,
Փոքրոգություններ, ճղճիմ, անկշիռ,
Դրժումներ խոստման, ուխտապանցություն,
Այրակերպություն յուր նմաններից,
Կեղծավորությամբ ինքնաքողարկում,
Խեղանեղություն փառամոլական,
Հավակնոտություն, ժպիրի, բարձրահոն,
Ապիրատություն, Եսասիրություն,
Նախագահության մարմաջանք ու տենչ,
Հիշաչարություն, քինախնդրություն,
Այլոց նկատմամբ անշահ բարբաջանք,
Խորամանկություն, բանասրկություններ,
Մաքի ու խոսքի օնանկանություն,
Կրքեր փանաքի,
Կյանքի վաճառում՝ ի գին սատակման,
Ավանդի կորուստ, անեղգի վատնում հայրական ինչքի,
Զգող կապանքներ
Եվ երինջների լծափոկերով
Անպերժ բռնված անօրենություն,
Տղմաբնակություն միշտ վազրաթաթավ,
Լավերի լքում, գծությունների հակամիտություն,
Դարձի գալուց Էտ՝ վերադարձ նախկին
գժնություններին,

Նորամտություն, խոկումներ օտար ու անկայուն կամք,
Աղվական հեքեր, պգայականի էականացում,

Մոլագարություն անասն՝ իշխելու
Ամենասփյուռ, անսահմանափակ,
Այն բոլորն այն, որ անասելի, անգրելի են,
Անպատմելի ու անպատկերելի:

Գ

Արդ, ինչպե՞ս հիմա պիտի բժշկվես,
ա՛նձն իմ եղկելի,

Երբ խոցուոված ես այսբան տեղերով,
Ըստ մարգարեի՝ ձգված ու լքված,
Տարագիր մի մարդ, անամոք ու հեզ.
Կուտակված անթիվ ցավերից միայն
Մեկն իսկ լիովին բավական է քեզ
Չարաչար մահվան մատնելու համար.
Այնինչ դեռ որքա՛ն դժնի, սպանող,
Ժանտ դահիճների հրոսակներ են շրջապատում քեզ:
Բայց այս էլ քիչ է արտահայտելու
Տաժանավորիս վիճակը թշվառ:

Ինչպես վխտացող բազմությունն անթիվ
ժանտ կարիճների,

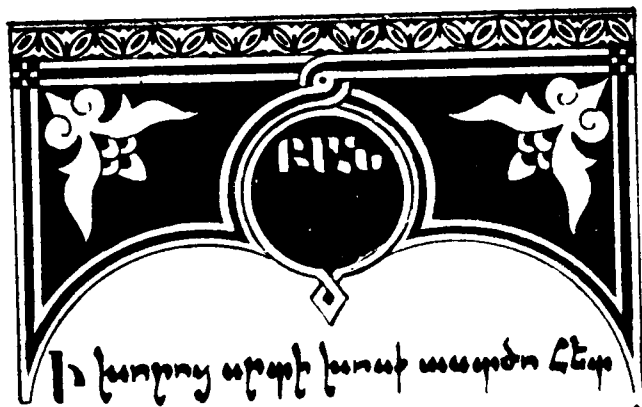
Որոնք կրում են պոչի վերջույթում թույն օրհասական,
Պահած մաշկեղեն մի անոթի մեջ,
Արգելարանի թույնամուղ ուղին՝
Խայթոցն, ամփոփած շրջափակությամբ,
Արտաքուտ թեև բարի են թվում,
Սակայն ներքնապես ամբար են չարի,

Կորստյան պահեստ, կսկիծի կույտեր,
Մշակներ մահու և սպանության գործոններ դժխեմ,—
Այդպիսին ես և դու՝ տաժանագին
Անօրենությամբ ամբարած բոլոր
Թշվառաքրտինք քո վաստակներով,
Ա՛նձն իմ, պարտական կրկնակի մահվան:

Կամավոր քո մեջ ընդունեցիր դու
Այն բոլորն, ինչ որ թշնամին ցանեց
Աշխարհի արտում ցորենի վրա,
Ո՛վ այր անմաքուր,
Ծույլ ու ամբարիշտ, առելի խապառ,
Ախորժահոժար սիրող ամենի,
Ինչ որ լցված է անառակությամբ,
Ինչ առաքյալն է թվել մեկ առ մեկ
Իր սարսափելի կշտամբանքներով,
Վերջում գրելով նաև կանոնն այս.
Նրանք, ասում է, որ վերահասու
Լինելով հանդերձ Աստծո օրենքին՝
Գործում են դարձյալ այսպիսի բաներ
Կամ կամակից են, արժան են մահվան:

Արդ, ես ինքս եմ ինձ արժանի գտնում
կրկնակի պատժի՝

Կորչել՝ սատկելով որպես մահապարտ:
Սակայն խնայի՛ր ինձ ողորմությամբ,
Բարեգո՛ւրթ, հպոր, կամարար, կարող,
Կենսաձիր, օրհնյալ՝ հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոյ արբի խոսի ասարծո Հէպ

Ա

Տպիտեանկան մոլորյալ եմ մի ամենապատիժ,
 Մշտապես դժի վայրենաբարո,
 Ինքս ինձ անձամբ մտեով կշտամբիչ,
 Վայրագատուն ու զպիր խուբերի բոլով արածող՝
 Գարշէի, նվաստ, անարգ մի վարձկան,
 Ամայաբնակ ուրի հորան խնամող հովիվ՝
 Հոտարածների վրանների մոտ.
 Ըստ «Երգ երգոցի» ինձ պատշաճ խոսքի,
 Որ ինքս ինձ բնավ չճանաչեցի,
 Չիմացա՝ ումի՛ց, ո՞ւմ պատկերով և ինչո՞ւ գոյացա:

Բ

Ահա քեզ կրող երկու միաբան
 Անանշատեի ոսներիդ վրա
 Հրեշտակաձև դու կառուցվեցիր,
 Որ միշտ կրկնաբարձ, վերասլացիկ ջո բազուկներով,
 Ասես թևավոր, թռչչքով միայն
 Երկիրն հայրենի դիտես բարձունքից.
 Ո՛վ հիմար, հապա ինչո՞ւ կամովին գետնին կորացար
 Ու միշտ երկրային հոգներով տարված՝
 Անապատական վայրի ցիռերի կարգը դասվեցիր:
 Ինչպես բազմաձյուղ մի կանթող,
 մարմնիդ սերձ աշտանակին
 Բոլորությունը գլխիդ իսասատվեց,
 Որպեսզի նրա շնորհիվ երբեք
 Չօտարանալով շնորհի վեճն օրինատիքին՝
 Տեսնես Աստծուն, անանցակաւը իսասասիրես:
 Դրա հետ նաև ճոխացար պատվով
 բանակաւության,
 Որ քեզ շնորհված բարեմասնության հաղթանակները
 Անկաշկանդ յեզվով պատմես բոլորին:
 Կրելով գործուն, արվեստող ձեռքեր,
 ձարտար մատներիդ շառավիղներով,
 Իբրև գործակից ամենապարզև աշին Աստծո,
 Համացեղությամբ՝ աստված կոչվեցիր:
 Բաղադրվեցիր դու երեք հարյուր
 վաթսուն հողերով,

Ի յուն պատշաճ թվի՝ դրանց հետ
Միավորելով ճանաչողական հինգ պգայարան,
Որ անքննադատ չմտա մտքիդ տեսության կողմից
Քո տեսանելի կազմը կյութեղեն,
Ուր կան անդամներ՝ հաղթ ու կորազոր,
Կան, որ փոքրիկ են, բայց և պիտանի,
Որ կարծրակերտ են, բայց և պայուն,
Կան, որ գողտրիկ են, ընտիր, պատվական,
Ինչպես նաև կան, որ կարևոր են, բայց ամոթալի:

Իսկ մեկնությունը դրա կզտնես
Նկարված թո մեջ, ա՛նձն իմ եղկելի,
Ինչպես մի անեղծ արձանի վրա.
Ժամանակի տարրն ու տարին կազմող
Իրարահաջորդ թիվը օրերի,
Սահմանված ասես ինչ-որ օրենքով
Մարմնիդ մասերին համապատասխան,
Պետք է որ պահվեն անսխալ ու միշտ անայայտելի:

Գ

Ահա հոգևոր մի այլ օրինակ,
Որ նույնպես քեզնով է մեկնաբանվում՝
Սիրո հոգերով ի մի շողկապաված
Միասնությունը սուրբ եկեղեցու.
Բոլոր մասերը եթե անխտիր,
Վեհը փոքրի հետ որպես համարժեք,

Համահաճորեն չներդաշնակվեն՝ մի լծով կապված,
Խաթարված կլինի Քրիստոսի սուրբ
Անվան շինության ամբողջությունը,
Ինչպես որ, ասենք, մարմնի որևէ
Անդամը, թեկուզ աննշան, չնչին,
Եթե կտրվի, պակասի իսկաբաժ,
Կաղճապի ամբողջ կազմվածքը մարմնի,
Որն պգայական սենյակն է մարդու,
Եվ բուն կերպարը կենթարկվի անարգ
մի փոփոխության:

Ահա այսպիսի, ինչպես և բազում
Այլ անպուզական ճորջակերտմամբ՝
Եղական պատկերն ես դու Աստծո,
Ո՛վ անձդ իմ գերի, իսպառ կշտամբված.
Ճիշտ է, առաջին նահանությունից,
Կյանքի դրախտում մեղանչելով աուրբ
Պատվիրանի դեմ, դու կողոպտվեցիր,
Բայց ավազանի լույս ջնորհներով՝
Ոգու փչման հետ չէ՛ որ ստացար
Նաև պատկերի նահանությունը:

Արդ, ինչո՞ւ կորցրիր փառքը երկնային,
Ինչպես երբեմն Եդեմ-դրախտում
Նախաստեղծը այն՝ վիճակն երկնավոր.
Ինչո՞ւ փակեցիր ինքդ թո ձեռքով երկինքը թո դեմ,
Վերելքիդ դուրս կողպեցիր իսպառ.
Ինչո՞ւ խառնեցիր մաքուր ջրի՝ հետ
Ախտն արցունքների թո տաժանաբուխ.

Ինչո՞ւ լվացված ձորձը ծածկույթիդ
 Աղտեղեցիր քո փափի գործերով.
 Ինչո՞ւ մեղքերիդ պատուուճառ, որ մի կողմ էր դրված,
 Անտառի վարքով՝ հազար վերստին.
 Ինչո՞ւ ծանտերի ճանապարհներով
 Ապականեցիր մաքրությունը քեզ կրող սաքերի.
 Ինչպե՞ս վերստին ուխտավանց էդար իրավադատին՝
 Մեղանչեով հին պատվիրանի դեմ.
 Ինչո՞ւ պրկվեցիր շտրիի պողից,
 Ինչպես Ադամը՝ ծառից կենարար.
 Ինչո՞ւ նենգեցիր հինքդ կամուխն
 Հավերժությունը անսովեր հույսի.
 Ինչպե՞ս օգնեցիր, որ անհամարձակ
 Ամօրը սաստիկ ծածկի դեմքը քո.
 Ինչպե՞ս զինվեցիր ինքդ ընդդեմ քեզ,
 Ո՞վ ընդունարան փերագարության.
 Ինչո՞ւ որս դարձար անհավան ծուղակին՝
 Թողած արանհետն ամենավստահ.
 Ինչպե՞ս բռնվեցիր պատրանքի կարթով
 Հաղո՞րդդ մարմնին կենդանարարի:

Սակայն դու դարձյալ հուսալով նրան՝
 սպառա՞տի՛ր իրեն.

Ապավեն և լույս քավիչ, նորոգիչ,
 Փրկիչ, վեցուցիչ և կենդանարար,
 Ողորմած, հոգած, մարդասեր, անոխ,
 Բապճազուք, օրհնյալ՝ հավիտյանս. ամեն:

Ա

Արդ, անաչելով սաստկապես մեծիդ
 անեղությունից՝

Ի՛նչ կարող եմ ես ասել, եթե ոչ
 Համբանալ խաբառ և հող ի բերան՝ լռել սրտիս մեջ,
 Մարգարեական խոսքի համաձայն,
 Հայացքս հառած քոյ քարի հույսին:
 Իսկ եթե բացեմ փակեանքը շարժման
 զոց շրթունքներս՝

Բռնադատելով նրանց, որ խոսեն,
 Խղճմտանքս ինձ կբերարի

Վերստին հյուսել միայն ողբագին
Եւ կրկնակական եղբերգություն:

Եվ արդ, ողբակից մեծ մեղավորին,
Որը կանգնին մահացու կերթով անօրինացավ,
Նրա գոչն իր հետ կրկնում եմ ն ես.
«Մեղա՛, տե՛ր, մեղա՛,

Անօրենությունն ինքս եմ վկայում»:

Զափք պարտքերի մեղավոր հոգուս,
Ըստ հիսուսներորդ սարմուխ խոսքի;
Շատ ավելի է, քան հյույները
Օղում տարածված հողմավար փռուշ:

Գ

«Մեղա՛ երկնքի, այլն քո առաջ».

Անտառի որդու պես ամոթապարտ՝
Վերարանալով գթից հայրական՝ քախանձում եմ քեզ
Եվ մտտենալով դեմքով տխրագին՝
Արտաավանդեղ ողբերիս գոչմամբ
Խղճալի ձայնը աղերսանքներիս
Տարածում եմ, տե՛ր, ահա քո առաջ.
Ո՛վ հայր գթութան, Աստված բոլորի,

Արժանի չեմ ես բնավ ոչ միայն որդի կոչվելու,
Այլև անսփտան ու անբան վարձկան:

Ընդունի՛ր դարձյալ սովալուսկիս.

Տարագրական ու վիսասպարտ,
Եվ բազմաշարչար հողեանվաղիս
Քաղցը փարատի՛ր կենացդ հացով.
Ե՛լ ինձ ընդառաջ քո ողորմությամբ,
Քանզի նախ քեզ եմ ես ապավինել.
Հագցրո՛ւ, գթա՛ծ ն անոխակալ,
Զգեստն այն, որից կողոպտված էի արդեն նախապես.
Ավանդակորույս, մեղքերով իսպառ աղոտաված ձեռքիս
Մատուցի՛ր կամքովդ ամենաշնորհ
Մատանին, կնքով համարձակության
Եվ մերկությունը թշվառ ոտքերիս զարշապարների,
Ավետարանի ամրածածկ կոշկով պատասպարելով,
Ապահովիր միշտ օձի թուխի դեմ:

Մեծիդ ակխատար մարդասիրությամբ

Նվիրի՛ր հոգուն իմ բարեկարոտ
Երկնային պարարտ եզր զվարակ,
Որ է միածին օրհնյալ քո որդին,
Որ մատուցվելով միշտ՝ չի պակասում իր լրությունից,
Զոհաբերվելով իսկապես նախապես
Ամեն սեղանի սպանդարանում՝
Անսպառորեն մնում է համայնն ամեն ինչի մեջ,
Ամբողջությունը՝ ամեն մի մասում,
Էությամբ՝ երկնում, իսկությամբ՝ երկրում,

Անհաւ՝ մարդկութեամբ և աստվածութեամբ իր՝
լիակատար.

Փշրվելով միշտ անթիվ մասերի՝ բաշխվում է անվերջ,

Որ միավորի այդպես բոլորին

Որպես մի մարմին իր՝ գլխի համար.

Փա՛ռք քեզ նրա հետ, հա՛յր ողորմության,
հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոյ սրբի խոսի ասարծու Հէպ

Ա

Բարձրա՛լ, մեծագոր, անսկիզբ, անեղ,
անպարփակելի.

Աչք աննիրհելի, ամենակատ,
Մտղ միածնիդ անքնին փառքով,
Երկնավորների, երկրայինների առաջ ճշմարտի՛ր
Ողորմությունդ մերժվածիս հանդեպ:

Վերսկանների ճոխ պարերգությամբ
Տոնի՛ր վերապրելը կորուսյալիս,
Մահացածիս նոր կենդանությունը
Բարեհոշակի՛ր խոսքովդ օրհնաբեր,

Ի հայր բեր կամքը թո բարեխում
Գովյալո՞ համայն արարածներից,
Բարձրացրո՛ւ թո անունը, անձա՛ռ,
Տալով թշվառիս նորոգ փրկություն,
Կորցրո՛ւ մութիակը մեղազործ անձիս
ամբաստանության,

Սիրելի որդուդ արյան կայրակով
Ջեշի՛ր, տե՛ր, մահվան վճիռն իմ հոգու,
Հիտուսիդ արյամբ նկարի՛ր իմ մեջ
Վատահությունը բարի փրկության,
Բարեգթության հրաշքը ցո՛ւյց տուր
Քո հարազատի իարտանքաձաշին:

Մի՛ փափիր սրահն-առազատարան
Կենացդ հարկի՛ր՝ թեկ դիմողիս դեմ,
Մի՛ բաժանիր ինձ բազմակականներից,
Մի՛ վրկիր անձառ բարիքներից թո,
Մի՛ պահիր օրինյալ գանձարանիդ մեջ
Պարտքերն իմ նյութած անօրենության,
Ոչ էլ կնքիր թո բարրաց քակում
Գարշությունը իմ պապությունների,
Վերքը մեղքերիս մի՛ ծածկիր երկար
մարմնումս անտավոր.

Ցավերիս նեխվածքն ու փտությունը
Մի՛ թող տնկակից ինձ մահամեռ,
Ողորմությանդ խոսքով վերացրո՛ւ
Ժանտություններն այս ապականարար,
Որպեսզի կտված հյուժող ախտերից՝

Առողջանալու համար պատրաստվեմ.
Խորը խոցերիս հնարի՛ր կորեղ
Սպեղանիներ, ո՛վ հայր գթության,
Օգնի՛ր կարեվեր կործանված անձիս,
Քանզի քոնն եմ ես, ո՛վ հոգեսեր տեր:
Եթե մինչևիսկ միանգամից բյուր
հանցանքներ գործեմ,

Դարձյալ մեղավոր ես չեմ ճանաչվի՛
Ապավինելով թո շնորհներին կենդանապարզ,
Ո՛վ բարերար իմ և կյանքի տվիչ.
Չի թեկ ճանաչելն արդարություն է արդեն կատարյալ,
Իսկ պորությունդ իմանալի՛ արմատն է՝ անմահության,
Ինչպես գրել է իմաստունը դեռ.
«Տիրելդ. — ասում է, — ամենքի վրա՝
Քեզ խնայել է տալիս բողոքին».
Եվ դարձյալ՝ «նառ է թեկ, երբ կամենաս,
կարող ես գանել»:

Բ

«Ուսատու աղերսն այս Աղոթմանի
Ես օրինակ եմ առնում ինձ համար,
Քանզի ոչ մեկը բազմամեղությամբ
Ինձ կուգաշավիղ չեղավ նրա պես.
Երբեմն որդի, հեռո ասելի.
Նախ կազաղության միջևորդ ջատագով իր ժողովրդի,

Իսկ հետո բազում խոռովության ու
պառակտման պատճառ.

Նա, որ երբեմն օրենքն էր կենաց,
Հետո վերածվեց մահվան մուրհակի՝
Ոսնահարեբով երկնավոր տիրոջ պաշտամունքը սուրբ
Եվ ընդունելով անունն օտարի.

Անշահ պառակտիչ, անկարիք պրկող,
Անսովելի գող, շոյված արտնշող,
Գրգված դրուժան, խրտչած հացանենգ,
Հանցապարտ, պապանձ ու անպատասխան,
Շփացած լուտող, հայրատյաց գավակ,
Ավետարանի մատնիչ, Մովսեսի հանդեպ չարախոս,
Երախտանոռաց, գայթակս իմաստուն,
մեղաւտ բաւմագեւտ,

Չղջացած, նկուն ու ամոթապարտ,
Տարտամ ապաշավ, կռուպաշտ մաղթող,
Հապաղ դարձիեկ, անհայտ ընդունված,
Կեղակարծ քավված, խրատ գալիքի,
Անասույզ փրկված, անհավաստի գլուտ,
Մեծության թերմացք, պատրական գերի,
Կիսավարտ պրծած, կամա ինքնամատն,
Տմարդ իզփացած, բապնավրեպ հանձար:

Եվ նրա մասին, իբրև ինքնադատ կորստակալի,
Չանպան խոսք ու գրույցների մեջ
Արտահայտված է իբար իսկընդդեմ
Երկու զգացում՝ և՛ ձաղանք, և՛ տղք,

Ե՛վ մեծ պարսավանք, և՛ փոքր գովեստ,
Երգիծանք, խառնված ափսոսանքի հետ.
Իր գրվածքներով ամեն հասակի
Բարգավաճության թելադիր է նա,
Իսկ իր խոտորմամբ միշտ պատճառել է
բոլոր շուրթերին

Ողորմագին ու թախծալի թառանչ:

Գ

Չարմանում եմ ու վիատվում՝ տպշած
տարակուսանքով.

Քանզի եթե նա այնքան սայթաքեց,
Հապա ի՞նչ պիտի պատահի ինձ հետ.
Բարձրացածն ինչպե՞ս ընկավ վայրապար,
Անոր իսաստավածն ինչպե՞ս սասանվեց,
Ինչպե՞ս կործանվեց կանգնածն անհողողող,
Ճանաչվածն ինչպե՞ս հանկարծ խորթացավ,
Ընտրյալ զավակը ինչպե՞ս մոլարվեց,
Մերձավորն ինչպե՞ս թողեց հեռացավ,
Ճաճանչափայլը ինչպե՞ս մթաղնեց,
Ապատվածն ինչպե՞ս տրվեց պատանդի,
Ուսուցիչն ինչպե՞ս անօրինացավ,
Հոչակվածն ինչպե՞ս վայելչապրկվեց,
Ինչպե՞ս անարգվեց փառավորն հանկարծ,
Ինչպե՞ս փոքրացավ մեծատունը պերճ,
Բարեպաշտն ինչպե՞ս ամբարշտացավ,

Ընտրողը ինչպե՞ս ամբարիվաձեց,
Կատարելությունն ինչպե՞ս սնացավ,
Ինչպե՞ս խզեց ուխտն իր՝ բարձրյալի հետ.
Ամաչում եմ ես ասել՝ մինչևիսկ
Դժոխապետի հետ մտերմացով:

Ի՞նչ գործ ուներ նա այդ կուռքերի հետ,
Որտեղի՞ց էր սերն այն պատկերների,
Ինչո՞ւ համակվեց կեղծ պաշտամունքով,
Ինչպե՞ս չհիշեց գտնե Սամվելի
Հանդիմանանքը, ուղղված Սավուղին.
«Հմայությունը մեղք է, — ասում է, —
Մարդակերպ կուռքը բերում է միայն
ցավ ու նեղություն»:

Ինչպե՞ս չհիշեց կշտամբանքն իր հոր.
«Հեթանոսների կուռքերը բոլոր
Դևեր են անշուշտ, և նրանց նման
Կլիենն նաև պաշտողներն իրենց»:

Դեռևս Մովսեսն է այդպիսիներիս
Կանխապես ձաղել ու ամբաստանել սաստիկ՝ ասելով.
«Առաջնորդում էր նրանց տերը թո՛ղ.
Չկար նրանց հեռ օտար մի աստված,
Որ հայրերն իրենց չէին ճանաչում»:
Ո՞ր է Փագովրի մահաբեր արձանն
այրանդակատես,

Ո՞ր՝ սիրոնացոց տգեղ անպարկեշտ
Էգի ձուլածոն ամենակտով,

Ո՞ր է կահացի կերպով վապրատես
Նայառառակությունն այն անգրեյի,
Որին անձնատուր՝ պիղծ պաշտամունքի
Մարգարեները անաստվածաբար
Եվ անասնական մոլագարությամբ,
Բոլորն անխտիր, ձոն էին անում՝
Հանուն չարության անծուծկալ դին:

Կիևը, որ որսաց դեռ նախահորն ու
մատանց կորստյան,
Տարավ և սրա բարեբաստության երաշխիքը ողջ.
Փառամոլությունն հաղթեց գերապանծ
իր իմաստության.

Գոռուկությունը գերեց լիովին,
Հեշտափրությունն հիմարացրեց,
Իշխեց արծաթը ստրկացնող,
Կործանարարի պենքը վաղեմի
Հոգով սպանեց տոնեյի մարդուն
Եվ նրան Աստծո գրկից հանելով՝
Ստամբալի պիղծ ոտքի տակ նետեց,
Մեղկությունը ցոփ մեցրեց նրան,
Պղերգությունը ընդարմացրեց,
Շվայտությունը արբեցրեց իսպառ:
Ո՞վ գյուրապատիր մարմին երկրածին,

Ի՞նչ ողբ ու կոծով ավաղեմ ես քեզ.
Քանպի հատուկ է հակասությունն այս

Ոչ միայն նրան, այլև շատերին,
Որոնք սխալվում և խոտորվում են ինքնակամորեն:
Այս օրինակով պետք է հասկանալ,
Որ ընդունայն է պարծենալն, անմիտ՝
Երկրավոր խելքով և իմաստութայամբ,
Եթե Աստծո դատելով դրանք ընտիր չդիտվեն.
Ըստ այսմ, եթե մեկը մինչևիսկ հիմար էլ լինի,
Բայց հույսը դնի Աստծո վրա,
Նա պերժ կմնա այն չարիքներից,
Որոնց Սողոմոնն այդպես ենթարկվեց:

Դ

Սողոմոնն ունի իր դարձի մասին
Հույժ քամմելի և ինքնապարտավ
Կշտամբանքներով հիշատակարան,
Որպես մի մարդ, որ ինքնասիրության
Աշխարհն համորեն մեռցրել է իր մեջ:
Եթե մեկն ուզի տեղեկություններ
առնել այդ մասին,

Ապա կգտնի «Ունայնությունը»-ում
Ու մատյաններում քահանաների
Կամ սիրունացի Աքիայի գրքում:
Սրա մեջ ողբով իր տառապալից
Կյանքի ընթացքն է պատկերում այսպես.
Անօգուտ շանքեր, իվուր աշխատանք,

Հետամտումներ անմիտ, անհեթեթ,
Գործեր տպարդյուն, անշահ արշավանք,
միտումներ խոտոր,

Ոչնչության խենթ հորձանապտույտ,
Նախատելի բերք, վարկածներ անձիշտ,
Սերմեր սնտոփ, անկայուն վաստակ,
Խոտելի տածանք, ավապափուլ շենք,
Ինքնամարտ կոփվ, իր հոգու դեմ դատ,
Չրաջան քրտինք, վնասակար իղձ,
Ճանապարհներ ծուռ ու կորստաբեր,
Կրթություն-ուսում կործանարար ու մոլորապատիր,
Մշտապնակ ու քյուր տեսողություն,
Հայրատահարաց աչքերի պչրանք,
Պոռնկակերտ տեսք, ախտաբորբոք կյուք,
Դժուրտեսփի գույն, բազմատխուր գեղ,
Թանձրակուտակ ծուխ, ցնդեղի շոգի,
Ավարտության ենթակա վաճառք, քանդվող
տաղավար,

Անտեղի գոչյուն, ծիծաղ անառիք,
Արհամարհելի անձուկ տապաբեկ,
Ինքնավաճառ գիր, մահացու ընթացք,
Անասոված մտքեր, ճառեր ստահող,
Վրդովիչ վրույց, դատարկ խժքժանք, անմիտ
փնարտուք,
Ցուցադրումներ ամոթանքների,

Խայտառակության բացահայտություն,
գայիք անարգանք,
Ցավալի գործեր, անարգ սրատություն,
հեղգության տխար,
Ծածուկ խորխորատ, որս խավարային,
Մահազուշակ վիհ, անհատակ անդունդ,
Ոճրագործների ընկերակցություն, հիմար բարբաշանք,
Վայր՝ դարանակալ դավադիրների,
Խարխուլ օթնան, խախտված շինություն,
սասանված կամուրջ,
Փութանցիկ տեսիլ, խաբող շողոքորթ,
տմարդի մատնիչ,

Ընդդեմ բարձրյալի հակառակություն:
Խոստովանական խոսքերի բոլոր
Մատերն այս որպես կանոնադրություն
Ամենքի սրտում, որոնք զղջումով դարձի են գալիս,
Ժողովողն ինքը նախատերմանեց,
Որ չպարծենա ոչ ոք մարդկանցից
Եվ բամբասանքի նետերով վիկված՝
Խոցասի իրեն ու իր ընկերոջ.
Կռապաշտ է նա, ով ծածկված քողով՝
Չնացնում է իրեն բարեպաշտ,
Բայց կատարում է արարչի համար անախորժ գործեր:

Ե

Նա, որ ո՛չ այնքան մեղանչեց, որքան զղջաց
դառնորեն,

Թող որ լիովին չպախարակվի, այլ հիշվի սիրով՝
Իբրև հիմք նրանց հուսադրության,
Որոնք տերունի ոտքին դիմեցին,
Երբ աստվածությամբ անբաժանելի
Նա այցելության իշավ իր Հոգով՝
Այնտեղ ճշմարտի դավանողներին կենագործելու,
Որի մասին և մեռածներն ասա
Կենդանիներին պլեախի բերին:
Ես՝ հանցապարտս, որ ինաստությունն իր
չունենալով՝

Մասնակից եղա, սակայն, մեղքերին,
Նրա հետ մեկտեղ աղոթում եմ արդ
Ու բարեբանված մեծիդ պաղատում.
Լցրո՛ւ, տոգորի՛ր քերթվածքն իմ համեստ
Այն երջանիկի հանձարեղությամբ.
Թախանձանքներն իմ թող միախուսվեն
Այն վետմափոտ արքայի թշվառ
Ու ողբախառաչ աղերսանքներին.
Խնդրանքները այս անտես մի՛ արա,
Ընդունի՛ր՝ իբրև բարձրյալիդ ընտրյալ
վեհ արքայորդուց,
Որին միածնիդ օրինակեցիր,
Ի դեմս որի՛, արյունակցությամբ,

Մեծիդ փառակցին մենք ճաշակեցինք:

Փրկի՛ր ծառայիդ, ամենահիւա՛ր, զորեղ,
անափոր,

Եվ անբավերի մեղքերի շնչմամբ

Ավելացրո՛ւ փառքն ստեղծողիդ:

Հիշեով բարի խրատները իր՝

Ներվածների հետ նորոգի՛ր նրան,

Որն ամենահամ ախորժածաշակ

Եվ բազմապաճույճ առաքազրույամբ,

Իր մատչաններով լուսապարզ ու ճոխ

Աստվածությունդ միայն քարոզեց

Եվ ժողովրդին ցույց տվեց, ո՞վ հայր,

Խոստովանությամբ քեզ մտենալու բարի ճանապարհ:

Սա վկայում է, որ նա հեռու չէր
ողորմութեանից,

Եթե ըզձեռանդ իր սրտում հանկարծ

Հուսահատություն կարթած չիներ,

Որը և զղջման աճապարանքը քիչ կասեցրեց:

2

Հիշեով անձառ բարիքները քո՝

Գթասրտությամբ ողջունի՛ր դարձյալ

Եվ երանությանդ արժանացրո՛ւ

Դարերից ի վեր ամբաստանության

Քարաձգությամբ բազմակոչկոճին,

284

Որն արցունքներով հորդ ու բազմաբովմ
Խրախճանական իր պարարնքի հատակն հեղեղեց

Եվ դառնակակիծ ապաշավներով

Ու ողորմագին հեծությամբ հոգու

Գերապանցեց հոր տառապանքներին:

Արտասուքներն այդ իր, ներողությամբ
քո երկայնամիտ,

Խառնի՛ր, միացրո՛ւ, գթա՛ծ, միաձնիդ
արցունքների հետ,

Որն ընդունելով բնությունը մեր՝

Կրեց նաև մեր վշտերը բոլոր.

Բարեբանությունը այն սաղմոսի,

Որ թեպետ անդեպ, անձշտորեն է նրանն համարվում.

Վճեղով ի փառս էակից որդուդ՝

Փրկի՛ր և նրան բարեգթությամբ

Ազքատ ու տնանկ ժողովրդի հետ:

Պուեսիկոս մի առատաշնորհ

Լիովին վարձք էր համարում իրեն

Սողոմոնի հետ ու նրա համար, իբրև կենդանու,

Ձուգաձայնությամբ աղերսել առ քեզ,

Որն հաջորդ խոսքով կպարզաբանվի:

Քանի որ նրա ստեղծագործած՝

Օստացի Հոթի պատմությունը հենց,

Ձարմանահրաշ, մարգարեաճառ,

Ուր աստվածությունն է ջատագովվում.

Վկա է ինքնին, որ Սողոմոնը

285

Արժանացել է ողորմածության.
Ուրեմն ավելի անպարտավեփ
Կլինի նրա հանար աղոթել, քան չարախօսել:

է

Ուստի ես էլ եմ աղերսում անս
մեծ վստահությամբ՝

Նրա պես ողբիս աղաղակները քեզ ընծայելով.
Եթե դատելով ըստ մեր գործերի՝
Կորցնես մեզ, փառքդ չի խամրի բնավ,
Քանի որ արդար վարված կլինես,
Բայց եթե գտնես, կբարձրանաս, տե՛ր,
Որքան վայել է լոկ քո մեծության,
Ձի դու ավելի ողորմությամբ ես օրհնաբանելի,
Քան թե սաստկությամբ նախահրաման:

Դարձի՛ր, տե՛ր, դարձի՛ր քո խնամարկու
Քաղցր գթությամբ ու ամենառատ
Սիրույ պարգևով մխիթարի՛ր մեզ,
Որ համանման անբժշկելի
Վիշտ ու տազնապի տապով տոչորված՝
տրտմել ենք հավետ.

Փրկարար ձեռքդ դնելով՝ կրկին
Նորոգի՛ր, քափի՛ր ու պատսպարի՛ր
Խորտակումներից այս մեղսակործան:

Սկզբիդ միակ և անսկզբիդ,
Ճետի սկզբիդ և սկիզբների սկզբնավորիդ,
Սուրբ Երրորդությանդ՝ մեկ աստվածությամբ՝
Իշխանությո՛ւն, փա՛ռք հավիտյաններից
հավիտյանս. ամեն:

Ա

Աօրենություն թող որ չտիրի
 Մեծիո երկնային թագավորության
 Կայսերական իմ պատկերին, Ասովա՛ծ,
 ո՛վ լույս բոլորի.
 Թող չկողոպտի գոռուկն ապաստամբ
 Շտրիիդ պարզն իմ կերպարանքից,
 որ դու ստեղծեցիր.
 Մահացու մարմնիս չթագավորի մեղքը խնայանված՝
 Գրավելով ինձ իր ծուղակի մեջ:

Քեզանից բացի չունեմ, Քրիստո՛ս,
 Իմ շնչին իշխող մի այլ թագավոր,
 Գու ես միմիայն, որ անբռնադատ
 Հնապանդում ես ինձ քաղցր լծիդ,
 Ամենակարող խոսքովդ ցրում կրքերս հանցապարտ.
 Որ ստացար ինձ քո արքամբ, մարմնովդ կերակրեցիր
 Եվ սահմանեցիր կյանքի հաստատուն
 ու անխափան ովստ.

Հոգովդ ինձ կնքած՝ քեզ կցորդելով՝
 Հանձնեցիր հորդ ժառանգակցապես.
 Որ հիշատակով չարչարանքներիդ
 Եվ մշտամատույց փոհիդ անուևով՝
 Համարձակություն տվիր աղոթել նույն բարերարին,
 Ո՛վ ամենայնի ստեղծիչ ու կյանք:

Ողջ եղզիների Ասովածն ես դու, որ
 Շտրիատրումն այս շատ ավելի մեծ համարեցիր,
 Քան հրաշափառ գործերդ բոլոր.
 Ո՛չ երկինքը իր պարդերով համայն
 Եվ պայծառությամբ հրեշտակների,
 Ո՛չ երկիրն ամբողջ մարդկությանբ հանդերձ
 Եվ պարմանասքանչ գործերով սրանց,
 Ո՛չ անծայրածիր ծովն իր բովանդակ արարածներով,
 Ո՛չ անդունդները՝ խորքերում փակված
 ողջ անբավությամբ,—

Այո՛, ոչ այնքան այս բոլորի վե՛տ
 Արարչությամբ էր, որ դու բարձրացար,

Որքան իմ հանդեպ գութ ու կարեկցանք
ցուցաբերելով,

Երբ մարգարեի բերնով ասացիր,
Քաղցր հույսերի բարեշնորհ տեր,
«Ո՞վ կա ինձ նման մի աստված, որ միշտ
Կարող է ներել մեղքերը մարդկանց
Եվ ջնջել ամեն անօրենություն»:

Խնկյալ են ահա խոսքերդ, ողորմած,
Եվ խոստովանված՝ բարությունը քո,
Փառավորված են խորհուրդներդ խորին,
Եվ երկրպագված՝ շնորհներդ պեղուն:

Բ

Արդարև, ոչ ոք արարածներից
Նյութական լեզվով չի կարող մեկնել
Չնչին մի մասնիկն իսկ քո գոություն,
Որ իմ նկատմամբ ցուցաբերեցիր.
Քանզի, իսկապես, ավելի մեծ է պորությունը այն,
Որ հնացածն է կրկին նորոգում,
Ըստ առաջնային իր պայծառության,
Քան ստեղծողը անգոությունից:

Արդ, քանզի չունես դու տկարություն
Եվ պորություն ես ըստ ամենայնի,
Որիդ մի խոսքն իսկ բավական է, որ
Ամեն գործ հասնի կատարյալ լրման,—

Հառնի՛ր, ուրեմն, հառնի՛ր, բարեզո՛րծ,
Փառավորվելու իմ անհուսալի փրկագործությամբ,
Որպեսզի ուխտիդ հավաստմամբ, իրոք,
Հաստատվի ձայնը քո օրհնաբանված ու ավետավոր,
Բարեհոչակված առավելապես
Քավության շնորհ ցուցաբերելով
Եվ ուղերձելով ողորմության լույս, քան արարչությամբ:
Չի եթե մեկով ստեղծիչ ես դու
միայն ճանաչվում,

Ապա մյուսով՝ նախորդ կոչման հետ՝ և երախտավոր.
Ոչ միայն կերտող, այլ նաև քավիչ,
Բարերարման հետ՝ նաև նորոգող,
Ոչ միայն հաստող, այլև ողորմած,
Կապնելու հետ՝ և ամենախնայող,
Հորինելու հետ՝ և հեղաբարո,
Կերպավորման հետ՝ և ամենապոր,
Առաջնորդությամբ հանդերձ՝ նաև լույս,
Խնամարկության հետ՝ նաև հովիվ,
Ոչ միայն բժիշկ, այլև հոգածու,
Չեռնկալությամբ հանդերձ՝ պորավար,
Անպարտության հետ՝ նաև թագավոր,
Արարչության հետ՝ և բարեհամբույր,
Ամենաշնորհ պարգևմամբ հանդերձ՝ և առատաբուխ,
Ոչ միայն լսող, այլև բարեմիտ,
Չբարկանալու հետ՝ անոխակալ,
Կարեկցության ու վշտակցության հետ՝
նաև ծածկագետ,

Ոչ միայն գրած ու խնամարկու, այլև ապավեն,
Անճառ գորովով հանդերձ՝ և Աստված,
Անհատ բարությանը հանդերձ՝ և օրհնյալ

բառ ամենայնի:

4

Չկայի բռնով, ինքը ստեղծեցիր
Եվ ճանաչվեցիր ինձ գոյացուցիչ,
Այժմ էլ, ուրեմն, հարգարի՛ր նորեն
Հոգին մաղթողիս, տաղավար մարմնով,
Գոյացության իր նախնական մաքուր
Ու ամենատուրբ անարատությամբ,
Որպեսզի, գթա՛ծ, նորոգ ներկայիս՝
Քո հրաշքների անսահմանեղի պարզկները ճոխ
Աճեն բազմանան ավելի պայծառ,
Քան ստվերական հներն անցրա՛հ:

Երբ որ թվարկեմ հանցանքներս անբավ,
Որքան որ վորեն թե՛րը մտքիս,
Թող արդարանամ հանուն քո, հպո՛ր.
Անձիս բծերը ինքնակամորեն
Պատմելու համար՝ խոստովանողիս
Ների՛ր ամբարիշտ մեղքերը բազում,
Հպո՛ր, ծածկատես, ամենափրկիչ,
Որ չլինի՛ թե ավետուհաների
Այս բազմապեղոս առատության մեջ
Հնին կարոտեմ՝ երանի տալով,

292

Սաղմոսի խոսքի համաձայն, կրակց,
Որ մկրտությամբ գտան փրկություն:

Այժմ, երբ հոգիս խոցաւոված է խոք

մեղքի փշերով,

Դու էլ վերստին ձեռքդ ուժգնորեն մի՛ մխր իմ մեջ

Ավեհի ևս ծանրացնելով բեռը պարտքերիս,

Քան քաղցրությունն է շնորհների քո.

Ազատւմ եմ քեզ, տե՛ր ամենայնի,

Ազատի՛ր, փրկի՛ր օրհնյալ սուրբ Հոգովդ

Մեղքի ու մահվան այս օրենքից ինձ:

Քա՛վ լիցի, յույզը քո ճշմարտության

Չի տկարանա հին օրենքի պես.

Չի ուր քավությունն է թագավորում,

մեղքն է վտարված,

Խրախույսներով կենարար խոսքիդ

Ցնորում է ամեն հուսահատություն,

Որտեղ հաստում են շնորհները քո,

պարտքն է հալածված,

Աստծուդ ձեռքի մերձավորությամբ

Չի կարող լինել անհնարություն,

Այլ ամենափյուռ յուսավորություն, պորություն համակ

Եվ կարողություն, ուժ անպարտեղի:

Քուն են փրկություն ու կենդանություն,

Նորոգություն և ողորմածություն,

Այլև քաղցրություն, միաժամանակ,

Արքայություն և անեղծություն, փա՛ռք

հավիտյանս. ամեն:

293

Ի խորոյ արտի խոսի աստուծո հետ

Ա

Ինչպէս որ առանց Քրիստոս Աստծո

Չի կարող լինել հոգու փրկություն,
 Եվ ոչ էլ առանց աչքի տեսության՝ լույսի զվարճանք,
 Ոչ էլ արևի քաղցրություն՝ առանց արևածագի,
 Այնպէս էլ առանց ծածկությունների խոստովանության
 Եվ ինքնաձաղկման՝ չկա քավություն:

Չի ի՞նչ օգուտ քեզ մաքրությունից քո,
 Երբ պիտի դատվեն փարիսեցու հետ.
 Կամ ինձ ի՞նչ վնաս իմ հանցանքներից,
 Եթէ ես պիտի մաքսավորի հետ զովեստ ստանամ.

Որտե՞ղ և ինչո՞ւ պիտի պարսավովի Հովել մարգարեն՝
 Երիցս կրկնելով եղկությունն անձի.
 Կամ մեղադրվել կարո՞ղ է մի սուրբ՝
 Մեծազույն օրը հիշելու համար.
 Եսային ինչո՞ւ պիտի ճանաչվի փռքը-ինչ պղծաշուրթ,
 Երբ հեռու մնաց Իսրայէլի տան բոլոր գործերից.
 Կամ Հիսուսն ինչպէ՞ս աղամյան մարմնով
 հաշվովի մեղավոր՝

Դե՞ կարեկցելուց՝ հանցավորապէս
 Իր հորն աղոթած լինելու համար.
 Կամ ինչպէ՞ս մեկնել միտքն այս առածի՝
 «Սիրտն իմաստունի սգաւտան մեջ է,
 Իսկ սիրտն անտախ՝ ուրախության տան»:
 Դա, որ Աղամի սխալն իր անձին

չի վերագրում,

Մեղքերն համայնի չի հաշվում իրեն,
 Ինչպէս երջանիկն այն արքաներից,
 Որը իրենն էր համարում նաև
 Ողջ հանցանքներն ու մեղքերն հայրերի,
 Մեղանշած կլիճի արդարության դեմ,
 Ինչպէս մեկը, որ անախտակիր է
 Կարծում մարդկային բնությունը իր.
 Այդպիսի մարդու սիրաբ չի բերկրի
 այն զվարթությամբ,

Որ պարգևում է ավետումն հույսի,
 Եթէ Հիսուսի առաքյալների խոսքի համաձայն
 Չկարողանա «տրտմել ըստ Աստծո»:

Բ

Արդ, ըզձայի է ինձ հիշել այստեղ
Հինավուրց, սակայն մշտապես նորոգ
Նրաան եօգեշունչ այն հանձարեղի, որ տերն
իսկ կրկնեց.

Ոչ թե գնալ ու կտանլ մանրախոտ՝
Ամբարիջաների ժողովարանում
Ժանտամիտների առաջին բարձին,
Որից Դավիթն ու Երեմիան նույնպես
Հաստատուն ուխտ ու կանոնադրմամբ
Միշտ հրաժարվել հանձնարարեցին,
Այլ նրանց հետ, որ սրտանց զղջացած՝
Ամոքահար են իրենց մեղքերից
Ու ահաբեկված մեծ դատառտանի հատուցման ահով.
Հետքիների հետ, նրանց հավասար,
Նրանց պես խոնարհ ինքնակամորեն,
Որից բավական՝ բերկրում է Աստված.
Այսպիսով են էլ կարող կլինեն
Նրանց հետ հուսալ՝ արծանանալու
Երանության վեժ բազմականներին,
Այն պերձ մեզ մարգարեի այն մեղադրանքից,
Որն ակնարկում է վեժերից ուռնաց.
«Մի՛ մտեցիր ինձ, քանպի սուրբ եմ ես»,
Եվ ո՛վ կարող է ինձ նայել անգամ:
Ես օգավում եմ, սակայն, երջանիկ
Դավթի անսահման խոնարհությունից՝ ասելով իր հետ.

«Համարվեցի ես անասուն» անմիտ, անզգայացած.
Չարիքներն հասան պաշարեցին ինձ.
«Նեխեցին վերքերն անզգամիս ու փտեցին անբույժ»:
Այն կրկնեն Ասորեստանի
Այն մի խուճբ ընտիր ու անբիծ անձանց
Կշտամբանքները ինքնադատափեսա,
Որոնց հետ և Եղբ մեծ քահանայի խոսքն
այս եօգեշան՝
«Ոչ իսկ հայացքս կարող եմ առ քեզ վեր կառել,
Աստվա՛ծ»:

Գ

Ես, որ տիպարն ու պատկերն եմ ճշգրիտ
հանուր մարդկության,
Նրանց բոլորի հանցանքներն ահա իմին խառնե՞րով,
Նրանց դառնությամբ սաստկացնե՞րով ինձ կրկնապես՝
Նրանցով հանդերձ հեծե՞ծում եմ արդ,
Թեպետ հարկ չկար գարջեղի գուլյիե՛
Գումարելու և նոր տգեղություն:
Ահա և այժմ ես մեղանշեցի՝
Անխոհեմաբար գործելով այն, ինչ անեաճո է քեզ՝
Հանցավորապես թույլ տալով դարձալ
սխալներ բազում:
Նայի՛ր ինձ, գրա՛ծ, ինչպես երբեմն
Ուրացության մեջ բռնված Պետրոսին,

Քանպի լիովին ես ունայնացա:
Լուսավորի՛ր ինձ քո ռոգորմության ճառագայթներով,
Ո՛վ ամբողջովին բարերարություն,
Որ ընդունելով օրհնությունը քո՝
Արդարանամ ես, կյանք առնեմ դարձյալ,
Մաքրվեմ լկող մեղքերից, որոնք դու չես ստեղծել:

Չեմ համարձակվի կարկառել առ քեզ
Գոսացած, կարկամ ձեռքերս հանցապարտ,

Մինչև չմեկնես օրհնյալ աջը քո
Ու չնորոգես դատապարտոյալս:

Հաղթի՛ր վերստին համառությունն
իմ հեզությամբ մեծիդ՝

Մարդասիրաբար հասած օգնության.

Ամենահնար կարողությամբ քո

Ների՛ր առաջին, միջին և վերջին չարիքները իմ,

Ո՛վ անհասներին հասու ապավեն

Եվ արդարների լույսի թագավոր:

Պ

Արժանի չեմ ես օրհնյալ անունդ
հիշելուն անգամ.

Չի հանցավոր եմ մահապարտորեն բարեգործիդ դեմ.

Կնիքիդ հանդեպ, շնորհիդ, փչմանդ,

Պարզկներիդ ու անվանդ, ավանդիդ,

Պատկերիդ, պատվիդ թագավորական,

Որդեգրությանդ, օժմանդ, դրոշմիդ,
Առատությանդ ու ընտանությանդ,
Համարձակությանդ, կյանքիդ ու լույսիդ,
Երանությանդ ու բարձրությանդ վսեմ,
Հույսիդ, պսակիդ անկապուս, փառքիդ
Եվ խոստումներիդ այն ամենայնի, ծածուկ ու անհայտ,
Որոնք, տե՛ր Հիսուս, բազում ձևերով ավեաեցիր ինձ՝
Համառիս, իժիս, քարբիս չարաթույն,
Ականջներիս խուլ, անլուր, ունկնախից:

Մեծիդ հարաճուն բարության դիմաց՝

Բազմապատկվեցին չարություններն իմ,

Կործանեցին ինձ, կապեցին մահվան՝

կյանքից պրկելով,

Կարգերով ծառա ապականության:

Արդ, դու ես միայն ճշմարտադատ

ու իրավակաշիտ,

Ո՛վ բարերարդ օրհնյալ գթությամբ,

Ես մեղանչեցի, անօրինացա, անիրավեցի,

Ուստի եղծվեցի, պեղծվեցի իսպառ,

Հանցավորապես ամբարշտացա,

Չանսացի խնկյալ պատվիրաններիդ,

Թեպեան ինքդ իսկ երևացիր ինձ անձառ քո սիրով,

Որ գրել այստեղ ծանր է չափազանց

(Մարտահեկի է հիշելը նույնիսկ):

Քեզ արդարություն, սշտեղենական

գովեստներ ու փա՛ռք,

Իսկ ինձ՝ ջո հանդեպ ամոթահարիս,

Քավություն, բուժում, ողորմածություն

Եվ պահպանություն սրտի ու հոգու,

Բարեբանա՛լի ըստ ամենայնի հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոյ սրտի խոսի ասարծու հեզ

Ա

Մի՛թե երկրածին ամենազառիք

Անցավոր մեկին պաղատեցի ես,

Որ աղաղակն իմ հնչի ընդունայն.

Կամ բանակարևի՞ մի մտկանառցու,

Որ իմ փրկության հույսը լինի սին.

Կամ թե եղծական մի աղամորդո՛ւ,

Որը ո՛չ միայն տկար է խոսքով, այլև՝ զորությամբ.

Ինչ-որ երկրավոր գանակայների՞ աղերս ուղղեցի,

Որոնց հեռ լռան անցողիկ յինեն բարիքներն իրենց.

Հարապատ եղջո՛ր, որն ինքն է կարոտ

Փնտրելու անդորր սեփական անձին.

Հո՞րն իմ երկրավոր, որ հասած կյանքի արևամուտին՝
Անկարող լինի հոգատարության,
Թե՛ ծնող մորս, որն արդեն կրկված կենդանությունից՝
Կորցրած լինի գորովանք ու գութ.

Կամ թե աշխարհիս թագավորների՞ն,
Որոնք ճարտար են միմիայն մահվան ու սպառնության
Արվեստների մեջ, ոչ թե կյանք տալու:

Այլ քեզ, միայն քեզ, բարերար Աստվա՛ծ,

օրհնյալ երկնավոր,

Որ կենդանի ես, կենդանություն ես տալիս բոլորին,
Այլև կարող ես վախճանից հետո անգամ լիովին
Ու անեղծորեն վերանորոգել:

Բ

Եթե փայտչելու լինենք քեզանից, կհետևես մեզ.
Կկորացես, եթե թուլանանք.

Եթե խոտորվենք, կհանես դարձյալ հարթ ճանապարհի.
Եթե ամաչենք, կքաջաբերես.

Կբուժես, եթե ախտացած լինենք մարմնով ու հոգով.
Կմաքրես, եթե մեղքով զարշառանք.

Թե ստենք, կուղղես ճշմարտությամբ քո.

Եթե կործանված՝ խորատույզ լինենք
Անդունդներն անտակ, երկինք ցույց կտաս.

Եթե չուզեանանք մեր կամքից դառնալ, ինքզ կդարձնես.

Եթե մեղանչենք, դառնորեն կողբաս.

Կծպտաս, եթե մենք արդարանանք.

Կսգաս, եթե օտարանանք քեզ.

Տոն կկատարես, եթե մերձենանք.

Թե տանք, կընդունես, եթե հապաղենք,

կհամբերես լուռ.

Եթե ուրանանք, կառատացնես շնորհները քո.

Կտրամես, եթե լքված թուլանանք.

Կցնծաս, եթե արիանանք մենք:

Գ

Ինչպե՛ս է հարյուրներկուերորդ
Մաղմոսն, օրհնաբան ու հրաշագեղ,
Սփոփում սիրտը հուսահատյալիս,
Ավետելով ինձ կյանքի մեծ հույսեր՝
Որպես հավաստիք անձիս փրկության:

Հաղթական է եւ ընդդեմ դևերի

Եվ բանասրկուի համար ահապզու.

Ինչպես նշանը տերունի խաչի,

Պանծալի է այն, բարեբաստիկ ու սքանչելափառ՝

Աշխարհատարած բարձրությամբ լուստ

Եվ երկնավորի անպարտ գորությանբ.

Հավիտենական ախտյան է մի,

Կանգնած անվկանդ, անձաղթ, անհողողո՛ղ՝

Ընդդեմ բռնության անբարեբարո նենգ Բեկարի.

Բովանդակում է իր մեջ՝ ըմբռնող
Մտքերի համար հոգեշահ գանձեր,
Որ ընծայում են՝ մահվան պարտություն,
մեղքերի լուծում,
Կրկնակի հույսեր՝ գույզ աշխարհների՝
այս ու անվախձան,
Եվ արդարներին՝ անեղծանելի նորոգման խոստում,
Բարեհրավեր ու կենսապարզ
Կանոններ. գրված Աստծո հոգով:

Բոլոր երգերն էլ սաղմոսարանի
Մի-մի կտակ են մարդկության համար
կենդանագրված,
Որ, սակայն, միայն տեսանելի են մաքուր սրտերին:

7

Նախկին օրենքը, որ նորի տկար
օրինակն էր լով.

Մի նախաշափոց մեծ ավետագիր մահվան կործանման,
Պարունակում էր իր մեջ երկնավարք
Ու վերնակենցաղ կյանքի ավետիս ու վստահություն.
Սակայն իբրև գիրք ջնջելի էր այն,
Իբրև օրինակ՝ վերափոխելի.

Հանցավորությամբ հուսահատներին
Դատապարտելն էր պաշտուրը նրա.

Մի թույլ միջնորդ էր հաշտարարության,
Խափանելի մի կտակ երկրային:

Այդ է վկայում և փրկությունը գոռ Մանասեի՝
Ծանր, անբավելի այնքա՛ն հանցանքներ
գործելուց հետո,
Այն Մանասեի, որն արդարների արյամբ հեղեղեց
Մեծ թագավորին նվիրված չքնաղ քաղաքն հայրենի,
Ըստ մարգարեի անսուտ պատուության,
Որ տեսողներից մեծագույնին իսկ,
Տեսչին, պաշտպանին հայրական իր տան,
Իր ազգականին, իր իսկ ուսուցչին
Ու դաստիարակին բազմերախտավոր
Մահվան գործիքով սղոցեց միջից երկու մասերի,
Դժնի չարչրկմամբ խոշտանգեց անուր,
Կորցնելով, իբրև ապատամբամիտ, փրկանակն հույսի:
Սրա հետ նաև մի այլ մոլագար

չարություն գործեց.

Հանդգնեց մղել ընդդեմ բարձրալի դժնի վերնամարտ.
Չամաչեց երբեք արտաքսել անունն ու
փառքն արարչի.

Եվ հալածելով հոգին Աստծո
Իր բնակության խորանից անձառ՝
Իրեն նվիրեց սկզբնաչարի պիղծ դավառանքին:
Այն նույն տաճարը, որ սահմանված էր
Բարձրյալ արարչի խնկարկման համար,

Համայն աշխարհում հռչակավոր այդ հանդիսատեղին,
Օտար ցեղերի համար ահապու սրբավայրը այդ,
Որտեղ տեսիլներն հրեշտակային
Եվ ամենահաղթ պատգամներն Աստծո
ձաճանչում էին՝ ազդարարվելով պայծառ

հայտնությամբ.—

Երկանման վայրն այդ վեճնափառ, սքանչելատես,
Քեզան անուռով ինչ—որ նախանձոտ
Ու քառադիմակ մի կուռքի համար
Ավերակ, անշեն, գարշ ու աղծապիղծ աղոթատեղի
Ու դիվաճենձեր Կոհարան դարձրեց:

Երկնավոր տիրոջ Կրկնով կայքից

իր արքայական,

Ամենընչեղին իր ունեցվածքից թափուր թողնելով,
Բուն տնատերին արած անհանգիստ

ու աստանդական՝

Բեհեզգեբուղին ձեղուն հարդարեց.

Վտարանդեթով անուսն անեղի,

Ավանդն օրհնյալի գերի վարելով,

Մասն ողորմածի նվազեցրեց ողբալիորեն.

Լույսի սրահը փոքր աղվեսի ապարանք դարձրեց,

Իսկ նրան, որ տերն էր ամենայնի,

Մի տաղավար իսկ չթողեց գլուխ դնելու համար.

Քանդեց, խորտակեց պատվարն հյորի

Եվ մեծախորհուրդ արյամբ սրսկված սեղանն ընծայեց

Բախտագուշակման ու հմայության:

Լայտրեն բացեց ճամփաներ՝ ամեն

Փայթակղության ու ախտի համար՝

Ինքը դառնալով սատակման հոտի կորստյան հովիվ

Եվ մոլորության դժնի վարդապետ,

Այն էլ կրոնի սուրբ օրենքների գիտությամբ հանդերձ,

Հայր ունենալով Դավթի հանգունակ մեծ Եզեկիային:

Ե

Այնքան դաժան ու չարահնար էր

ոճիրների մեջ,

Որ նույնիսկ իրեն արքայական փառք շնորհող Աստծո

Պատիվն անարգեց, լուտեց, հայհոյեց

Եվ սրախողխող սպանեց բազում ազոթողների՝

Որպես առտնին նենգող դավաճան,

Մերձավոր վատնիչ, սպանող ընկեր,

Չարամատության մատնող հարգատ:

Չէր կարող դառնալ այլևս Աստծուն,

Չի ուրացել ու դրժել էր նրան.

Չէր կարող հիշել և Աբրահամին,

Չի խորթացել էր նրանից արդեն.

Իսահակով չէր կարող ազոթել,

Չի նպովված էր նաև նրանից.

Իսրայելով չէր կարող պարծենալ,

Քանզի մերժված էր այդ մեծախորհուրդ

Անվամբ կոչվելու շնորհից իսպառ.

Չէր կարող երգել երգերը Դավթի,
Քանկի եղել էր նրան անարգող.
Քավարանին չէր կարող մերձենալ, զի պղծել էր այն.
Չէր կարող հուսալ և աստվածագործ

սուրբ տապանակին,

Չի փոխարկել էր այն զպարսորսի ձուրձոնի հետ.
Չէր կարող ձայնել նաև Մովսեսին,
Քանկի նրա դեմ մեղանչել էր ծանր ու անքավելի.
Ահարոնին չէր կարող աղերսել,
Չի հանցապարտ էր և նրա առաջ.
Չէր կարող դիմել մարգարէների մերձավոր իմբին,
Քանկի եղել էր նրանց սպանող:

Եվ արդուհանդերձ նրա մեղքերին

եղավ քավութիւն,

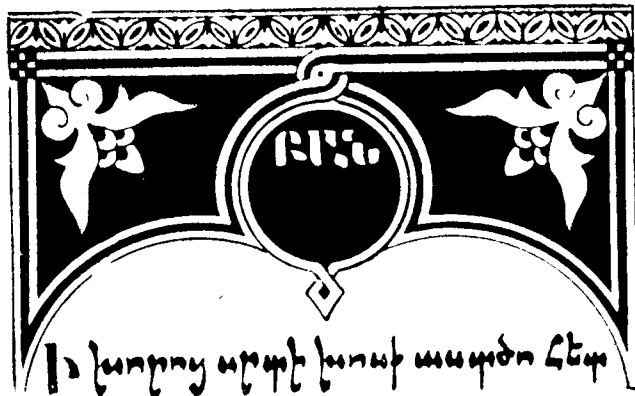
Ու նա վերստին շնորհատրվեց թագավորությամբ,
Որպեսզի, գթա՛ծ, բազմապատկես քեզ
Գովեստներ անձառ ու արյունդի
Սերտէ-սերունդ անվերջ, դարերդար
Եվ դարբանս հույսի՛ մտներու համար

միշտ անխակ պահես՝

Ի փառս բարձրալիզ և ի փրկութիւն

դատապարտայալիս,

Ո՛վ աննահուրյան շնորհապարզ և իսուս Քրիստոս,
Գովարանադր հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոյ արարի խոսի աստուծո Հեք

Ա

Օրհնյա՛լ տիրաբար էութանդ մեջ
Անսահմանելի, անիփոխելի բարի իսկութեամբ,
Համայն աշխարհի պաշտում խնկիցի,
Խոստովանելի ակն երջանիտյան,
Երկար փայփայլած հույսի ծամալուս
ամենապատրաստ,
Գթած, ողորձած, որ ռի չես պահում մի ակնբարթ իսկ
Ընդդեմ բազմամյա ու բազմակուտակ մեղքերի անգամ:
Անսահմանորեն ավելի առատ,
Քան նախնիների սերունդների ողջ,

Ընտրաբաշխմամբ նոր լուսանորոգ՝
Մեկի փոխարեն կրկնակին դու մեզ հաճեցիր հեղեկ
Զարմանահրաշ, անձառ վերնահոս
Վտակներն օրհնյալ քո ողորմության:

Երբեմնի տունյն լուսամուտն անձուկ,

Որով չափավոր գիտությունների
Նշույլներն էին, աղոտ ու նսեմ,
Ըստ Սողոմոնի, հալիվ թափանցում,
Դու, ինչպես նրա, այնպես նաև ինձ՝
Թշվառին համար, բացիր թայնորեն՝
Հանելով պատվարն արգելափակող
Ելքն աստվածային քո ողորմության **ձիր-պարզների,**

Որոնք թեպետև մասնակի, տակայն
Ավետաբատում օրինակներով
Պատկերել էիր կանխավ անցյալում՝
Ասերով ձայնով մարգարեների.
«Դարձե՛ք ինձ, և ես կդառնամ առ ձեզ».
«Երբ դառնաս հեծես, կապրես դու այնժամ».

Աղջամուղջափն գույնը սևաթույր
Կփոխարինես ձյան պայծառության
Եվ արյամբ ներկիված մարդկանց կդարձնես
գեղմի պես մաքուր.

Ըստ Զաքարիայի ու Երեմիայի,
Բարկություն մեջ իսկ ողորմությունդ կհիջես դարձյալ.
Իսրայելի ողջ քաղաքները նախ կանապատանան
Եվ բնակելի կդառնան նորեն.

Ճանապարհները մարդ չիներուց թափուր կմնան,
Ապա վերստին կդառնան բանուկ.
Հոգեկան սուփց մարդիկ կքքին
Ու կկորանան դարձյալ քո ձեռքով.
Աստված գալարացած կզնա տեղն իր,
Բայց ողորմությամբ կվերադառնա,
Ներելով՝ նորից ելք ցույց կտա մեզ.
Թեև կսաստի ու խիստ կսպառնա,
Սակայն վերստին պաշտպան կկանգնի.
Սրտի խոռովման պահերին անգամ
Կշարժվի գթով իր խնամարկու:

Բ

Խնկյալ խոսքերն այս մարգարեների,
Որ կանխապես քո օրհնյալ գալստյան
Ամենափրկիչ հրամանն էին մեզ ազդարարում,
Հնարավոր չէ նյութեղեն չեզվով
Մեկ առ մեկ պատմել, քանզի անբավ են,
Բայց, աչդուհանդերձ, դրանք մինչևիսկ
Օրինակներ են միայն աննշան,
Ուրվապատկերներ, փոքր, նվազ, հին, ժամանակավոր,
Քո ավետաբեր հայտնության, խաչիդ
Փրկագործության համեմատությամբ:

Վեր խոյացրիր դու ամենուրեք
Խորաններ բազում մարտիրոսական քո արյան ուխտի,

Որ մեծաբարբառ միշտ աղաղակեն
Ազնի բարձր, քան դատակիճքն Աբելի մահվան,
Բարեգործությանդ հաղթահանդեսներն ազդարարելով՝
Շնորհմամբ երկրորդ ու անսահ կյանքի,
Մկրտությամբ ու վերանորոգմամբ,
Հարությամբ, քեզ հետ ընտանեցունով,
Քավմամբ, միությանբ քո սուրբ Հոգու հետ,
Ազատությամբ ու լուսավորությամբ,
Երանությամբ ու մաքրագործությամբ մշտնջենավոր,
Վերնայինների հետ հաղորդությամբ,
Փառքով անկապուտ,
Մեր շրթունքներով բարձրադին ուղղված
Աղաչական ու հաշտարար խոսքով:

Եվ այն, ինչ ասելն իսկ ահավոր է,
Գրու՛մ եմ այստեղ որպես հիշատակ մե՛ծ երախտիքիդ.
Կարող եմք նույնիսկ մենք աստված լինել
Շնորհներով ու ձիրքերով ընտիր
Ու միավորվել ստեղծողիդ հետ՝
Տերունական քո մարմնի ճաշակմամբ
Եվ միաձուլմամբ քո կենաց լույսին.
Մինչդեռ, Պողոսի խոսքի համաձայն,
Նախկին օրենքը չունէր այսպիսի
Կատարելության երջանիկ խոստում:

Բայց դու, փրկութիւն,
Եկար հայրենի քո հարստությամբ
Եվ մեր աննմազ, երկար փայփայած

Հույներն, ուղղված քեզ, քավի՛չ բոլորի,
Իրագործեցիր կատարելապես:
Փա՛ղք քեզ հորդ հետ՝ ի գովք սուրբ Հոգուդ
բարեբարության,
Հավիտյաններից հավիտյանս. ամեն:

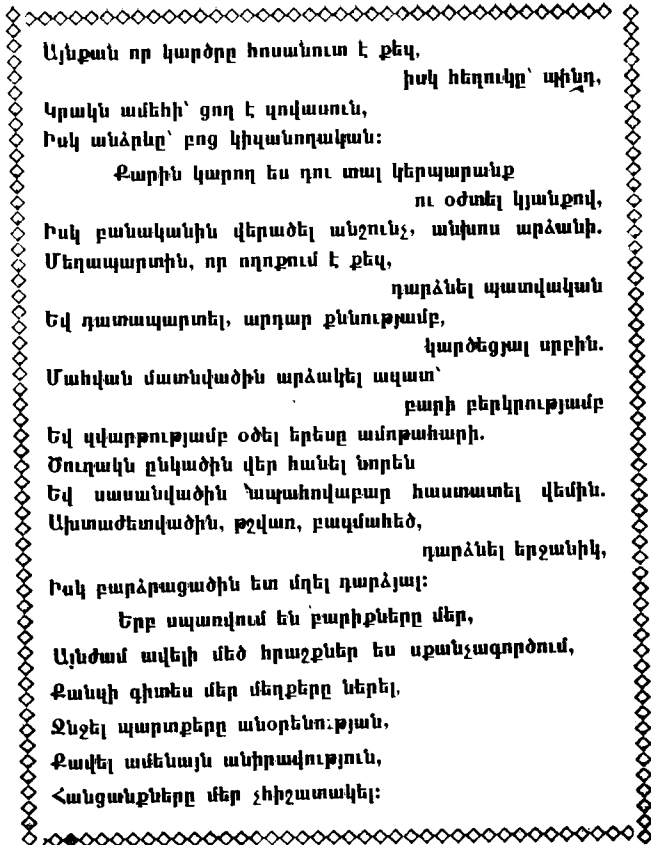

Ի խորոյ սրբի խնայ սստծո հեզ

Ա

Տե՛ր, տեր գորութան,
 Քազավոր բոյոր գոյութունների,
 Օրհնաբանյալ ողորմածությամբ,
 Մեծութանդ հանդէպ փոքր են ու չնչին
 Սահմաններն համայն ամենատարած
 ընդարձակությամբ.

Դու ես ամենայն անբավության չափ ու որքանություն.
 Չկա քեզ համար անհնար ոչինչ,
 Ո՛վ ալեհասողք գորություն անեղ,

Այնքան որ կարծրը հոսանուա է քեզ,
 Իսկ հեղուկը՝ պինդ,

Կրակն ամեհի՛ ցող է զովասուն,
 Իսկ անձրևը՝ բոց կիզանողախն:

Քարին կարող ես դու տալ կերպարանք
 ու օտուել կյանքով,

Իսկ բանականին վերածել անշունչ, անխոս արձանի.
 Մեղապարտին, որ ողորմ է քեզ,

դարձնել պատվական
 Եվ դատապարտել, արդար քննությամբ,
 կարծեցյալ սրբին.

Մահվան մատակածին արձակել ազատ՝
 բարի բերկրությամբ

Եվ վվարթությամբ օծել երեսը ամոթահարի.
 Մուգակն ընկածին վեր հանել նորեն

Եվ սասանվածին նախահովաբար հաստատել վեմին.
 Ախտաժետվածին, թշվառ, բազմահեծ,
 դարձնել երջանիկ,

Իսկ բարձրացածին ետ մղել դարձյալ:

Երբ սպառվում են բարիքները մեր,
 Այնժամ ավելի մեծ հրաշքներ ես սքանչագործում,

Քանզի գիտես մեր մեղքերը ներել,
 Չնչել պարտքերը անօրենության,

Քափել ամենայն անիրավություն,
 Հանցանքները մեր չհիշատակել:

Բ

Գոհարանությամբ հետևելով նոր
 Փրկագործության այս շնորհներին,
 Տեսնելով նրանց բավությունն անբավ՝
 Լուեցի իսկույն ու պապանձվեցի.
 Սակայն հիշելով վերստին յուսիդ բարիքներն անհաս,
 Պարզված քեզինք համառ թշվառիս,
 Զո աղերսով քեզ պիտի պաղատեմ՝
 Ողբամատյանն այս լցնելով դարձյալ
 Դառնագին վիշտ ու հեծեծանքներով:
 Բայց, շնորհատվիդ ի հաճույս, պիտի
 Առնելով խառնեմ ցավերիս հետ՝ դեղ,
 Վհատության հետ՝ քաջալերություն,
 Անհուսության հետ՝ հիշատակն անեղծ
 ծառտողիդ անվան.

Վիշտ ու թախծի հետ՝ սփոփանքը քո,
 Իմ դառնության հետ՝ քաղցրությունն
 օրինյալ կենդանարարիդ,
 Օրենքի պատժին՝ շնորհներդ անձառ,
 Անեծքների հետ՝ օրինաւոր փրկիչ ու ապաստարէր,
 Մարմնական մահվան՝ նորոգությունդ կատարելագործ:

Գ

Հավատում եմ ես կզօրիդ խոսքին
 ու հաստատում այն.

Լսի՛ր, տե՛ր Հիսուս, լուրջան սրտիս,
 Որ մեծահառաչ ու երկարագոչ հնչումն է առ քեզ:

Ինքդ դառնալով մեզ համանորմին
 ու պատկերակից,

Անօրինակ մի քահանայապետ,
 Խորտակելով լուծն ինն օրինակի,
 Անասունների զոհնան փոխարեն՝
 Բարեբանյալ քո մարմնի նվիրմամբ
 Պատարագվում ես միշտ անմահապետ,
 Աննվագաբար բաշխում քավություն
 Ոչ միայն աակալ մեղանշողներին,
 Այլ նաև նրանց, որոնք կորցրել են հույսը փրկության:

Արդ, մեղքերն ի՞նչ ուժ պիտի ունենան
 Եվ ի՞նչ կարող են անել մեր մարմնին,
 Եթե մինչևիսկ գոյատևելու
 Լինեն նրա մեջ հապարամյակներ,
 Երբ դրա համար Աստվածդ համայնի
 Կամավորապես ու սիրահոծաբ
 Չոռումն հանձն առած, մահն իսնդուրժելով՝
 Պատարագվում ես անվերջ ամեն օր՝

մեզ ի քավություն
 Եվ ի հաշտություն բարձրյալ հորդ հետ,
 Ըստ որում ոչ թե որպես մահապարտ,
 աղբյու՛ր մաքրության,
 Այլ կամա՝ Հոգո՛ղ գործակցությամբ ու
 հաճությամբ քո հոր:

Եվ այսպես, անհաս Աստվածդ համայնի,
Իմ բնությանք ու կերպարանքով՝

Իմ քավության համար,

Այնպես որ կարծես ես ինձն մարմնով
Միավորված քեզ, քո էության հետ,
Իմ պիղծ անունով դարձած հանցավոր,
Վնասապարտիս պատիժներն համակ հանձն

առած վրադ,

Աես կամովին ինքս կրեի
Տանջանքները քո՝ մեծիդ փոխարեն,—
Անմեղապարտդ մահ ընդունելով՝
Բազմիցս մեռնում, բայց կենդանի ես մնում հանապազ.
Մակայն դու ոչ թե ուրացողների,
Այլ քեզ դավանող մարդկանց ձեռքով ես
Նվիրաբերվում միշտ աստվածորեն՝
Բաշխվելով անհատ, անբավ մասերի:

Դ

Ոմն աղոթավոր, որ չաստվածների
Պաշտոնատար էր եղել նախկինում,
Չկշռադատված ինչ—որ կարծիք էր հայտնում
այս մասին՝

Իր անձի համար հույժ կասկածելի հուսադրությամբ.
«Հավատում եմ ես այս անցողական
մարմնիս վախճանին»

Ստանալու փառք ու երջանկություն,
Ոչ թե ուղղելով ընթացքն իմ թշվառ,
Արդարությամբ կամ մարտիրոսությամբ,

այլ սուրբ խորհրդով:»

Բայց նկատեցի, որ համույված էր
ինքն հաստատապես,

Թե մաքուրներն իսկ առանց նվիրման
անձառ խորհրդի.

Առանց խառնվելու հոգով այդ վսեմ հիշատակի հետ,
Չեն կարող լինել իսպառ կատարյալ:

Ապա ասելով, թե «մեղավորիս
Համար կրկնապես դու մատուցվեցիր»,
Հույս էր տաժում, թե իբր «ճշտորեն իմ եսը եղար,
Ընդունելով քո համեղության տեղ դառնությունը իմ,
Պատարագվեցիր շաղկած քոյանյութ
Մարմնով իսկ՝ կյանքի լույսի նշխարով»:

Այսպիսով, քանզի վերնատանը նա
Իր նախանվեր շնորհաբաշխման ժամանակ, իբրև
Մեր անբուժելի ախտերին դարման,
Իր մարմինն ու իր արյունը բաշխեց՝
մեզ ի քավություն,

Ուստի և, ահա, հաղորդությունն այս
Սա վեր է դատում նահատակների
Արյամբ կատարած վկայությունից,
Հավատացնելով, որ այս փրկանքով
Ավելի սուույգ կկարողանա

Հասնել պատվի ու տիրանալ փառքի,
Քան թե քավությամբ, շնորհաբաշխմամբ
ու ողորմությամբ,

Այնքանով, որքան աստվածայինն է
կորավոր մարդուց,

Աստվածախառն տիրական մարմնի
Նվիրաբերումն ինքնակամորեն՝
Մատուցումներից անանասպանող,
Անմահն ինքնակա՝ մահկանացուից,
Սովերայինից՝ լույսը երկնավոր,
Հավերժականը՝ անցողականից,
Բարձրյալն՝ երկրայինից, եղականից՝ էն,
Իսկությամբ բարին՝ թյուրից բնությամբ.
Մանավանդ որ ինքն է տնօրինում
Ե՛վ կամենալուն, և՛ կենագործման,
Իսկ ինքն առիթ է օրհնության,
ոչ թե պատճառ անեծքի:

Ե

Աղաչում են քեզ, տո՛ւր երկնաշնորհ
կենաց դեղը քո

Հոգով ու սրտով խոցվածիս, գթա՛ծ.
Քաղցրությամբ նախր մեղքերով իսպառ
ախտաժեւովածիս.

Քառի՛ր պարտքերից, ամենակատա՛ր
բավականություն:

Իսկ իմ կողմից ես կարող եմ միայն
ճշմարիտ, անխաբ այն միտքն հավաստել,
Որ բնակվում ես հաստիչդ համայնի սրբերի մեջ լո՛ւ.
Ճիշտ է նաև այն, թե՛ ինչ որ ցանես, այն էլ կհնձես,
Պողոսի անուտ խոսքի համաձայն,
Եվ աչքացավով հիվանդը երբեք
Չի կարող բերկրել արևի տապով:

Բայց դու, բարերա՛ր, հաստիչդ անեից,
Կյանք տալու համար բավարարվում ես
Մինչևիսկ միայն քեզ դավանելով:

Օրենքներով չես սահմանափակված,
Եվ նրանից վեր լինելով՝ նույնիսկ
Կարող ես քանդել կապանքն օրենքի՝
Ինքդ մնալով ավետյաց միակ պայման ու խոստում
Բոլոր վարանած հանցավորներիս:
Եվ քեզ Հորդ ու Սուրբ Հոգուդ հետ փա՛ռք
Ու իշխանություն հավիտյանս. ամեն:

ԻՆՆԻ

Ի խորոյ արտի խոսի ասարծո Հէպ

Ա

Ողորմությունդ է հույսը բոլորի,
Սկզբնա՛ր՛ւյսդ աչքի, սրտի ու մտքի տեսության,
Հստ՛ւս, փի դու ես լոկ բարերարում,
Դու ես պարզում կյանք, անմահություն:

Գթությանը դարձի՛ր ինձ, որ պատրաստեմ
Իմ դարձը առ թեզ՝ կրկնակ բերկրությանը.
Ձի առանց կամքիդ անկարող եմ ես վերանորոգվել.
Թե մահապարտիս գթալ չուլե՛նաս, փրկվել չեմ կարող.
Կառավարդ՝ եթե դեպի թեզ բերող

Ուղիս չհարթես ու չհարդարես,
Աջից ու ձախից ինձ կկրանեն վիհերը խորունկ:

Բ

Չեմ պարծենում ես, որ ամեն ինչով
Խայտափած եմ միշտ,

Եվ անարգվածս չեմ հպարտանում,
Հուսալքվածս չեմ խրոխտանում,
Պապանձվածս էլ չեմ մեծաբանում,
Խայտառակվածս չեմ ըմբոստանում,
Թշվառականս չեմ երջանկանում
Եվ ամբարիջտս չեմ արդարանում:

Ինչպես որ առանց սանձակափի ձին

Անխտոր, անզայթ չի գնա երբեք,
Եվ աննավափար նավն այիքներով չի սուրբա առաջ,
Ինչպես արորը առանց մաճկափի
Հերկ չի կատարի հավաւարապես,
Ամոփի զույգերն առանց հոտաղի
Չեն ընթացակցի հաշտ ու համաքայլ,
Ինչպես ամպերը չեն չվում բնավ առանց հողմերի,
Եվ անծամանակ չեն ցնդում աստղերն
ու չեն զուճարվում,

Արեգակն առանց օդի տարրեղեն
Երջանապտույտն իր չի բոլորում,
Այնպես էլ ե ես առանց ակնարկող հրամաններիդ
Ոչ մի բան անել չեմ կարող երբեք:

Դու ես կյանք տալիս բանականներին,
Արարածների փոփոխման կարգը նախախնամում,
Եվ քեզանից է իմ փրկությունը, ըստ սաղմոսողի.
Չայնում ես բոքր հասակի մարդկանց

ականչին ի լուր՝

Կանչո խելալի ավետաբարբառ.

«Նոգնատանջներդ տո՛նայն եկե՛ք հանգիստի

իմ, և ես

կմաքրագործեմ ձեզ հանցանքներից»:

Սակայն ի՞նչ օգուտ ինձ վաճումից,
Եթե կրկնակի պիտի վապրանամ,
Կամ ճաշարկումն ինձ ի՞նչ շահ պիտի տա,
Եթե գեհեկնի պիտի մատնվեմ:

Ինչպե՞ս պարծենամ ես Աբրահամով,
Երբ խորթացել եմ նրա գործերից,
Գարջելի որդիս ամուլրիացի հոր
Եվ մոր՝ քետացի կամ քանանացի,
Ըստ մարգարեի խոսքի, որն, իրոք, ինձ է պատշաճում.
Մերժելի ժառանգս, եթովպացի,
Եվ ոչ Սառայի արգանդի ծնունդ,
Ըստ տեսնողի՝ ինձ պատշաճ առածի.
Եղբայրս Շամրիի և կամ Գունրի,
Համբակս անվա ու անաղելի, վիժված խնկակուր՝
Պորտից Ողդի, Ողողիբայի,
Ըստ Եզեկիելի կրկնանախատիչ ամբաստանության:

Ինչպես մեկը, որ սաստիկ հողմակոծ,
Բազմավտանգ ու այեծուի ծովում
Մեծկված, չարչրկված, լկված ուժգնորեն՝
Քշվում ընկնում է հոսանքների մեջ վայրենասեղեղ,
Ուր տազնապահար մատները ձեռքի
Չգում է տարտամ այս կողմ ու այն կողմ,
Չերթ գարնանապար գետերի բռնի հոսանքով մղված՝
Տարվում է, սակայն, ակամա վազքով ու թավալվոր
Եվ խառնախոլով, մամոռտ, տղմախառն,
Գարջահոտ, պղտոր ջրեր կուլ տարով,
Իսպառ շնչասպառ, գաբարքով մահվան՝
Ի վերջո խեղդվում հորձանքների մեջ
խորասուզվելով,—

Ճիշտ այդպիսին եմ և ես՝ եղկելիս:
Խոսում ես ինձ հետ, և չեմ իմանում,
Գոչում ես, սակայն չեմ լսում ոչինչ,
Չայն ես տալիս ինձ, և չեմ արթնանում,
Կանչում ես, սակայն չեմ շարժվում տեղից,
Փողհարում ես, և չեմ ելնում մարտի,
Վիրավորվում եմ նույնիսկ՝ չեմ զգում:

Չապիր կուռքերի նման թափուր եմ
Բարի մտքերի ներգործությունից,
Բայց իսկությունը եղուկ պատկերիս
Այս օրինակից շատ ավելի չար,

Ատեյի է ու մեղադրելի
Եվ Քրիստոսի առյայնին արժան:

Դ

Քանզի ընկնելով անդարձ ճանապարհ՝

Ընթերցողներին կտակն այս պիտի
Թողնեն հիշատակ երկրային պարտքիս,
Որ իմ խոսքերով հանապազորեն դիմեն Աստծուն,
Թող որ մնա այս որպես ողբարկու
Խոստովանության մի ընդունելի
Մշտնջենական ավանդ ջո առաջ, ո՞վ ամենակալ,
Որպեսզի գիրը՝ մարմնիս, իսկ խոսքը՝

հոգուս փոխարեն՝

Անսահմանելուդ անվերջ թախանձեն,

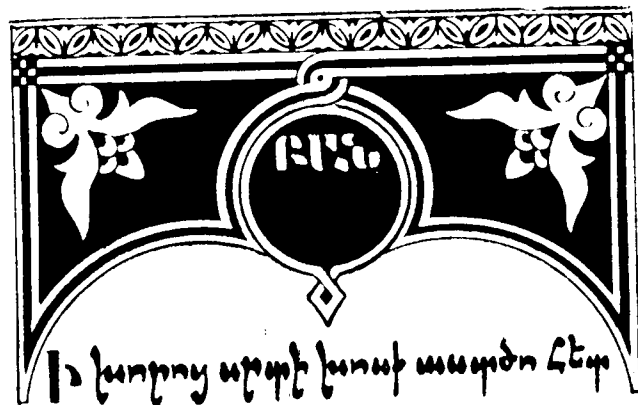
Եվ դու ընդունի՛ր իմ ձայնով հյուսված

աղերսանքներն այս՝

Իբրև կենդանի, անմահ մաղթողից,

Բարեգո՛ւթ, հոգած, մարդասեր, օրհնյա՛լ

հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոյ սրբի խոսի ասարծու Հէպ

Ա

«Հոգուս թներով ճախրեցի երկար,

Շրջեցի մարդկանց անթիվ-անհամար սերունդների մեջ,

Կշտադատելով, սակայն, մտովին՝

Չգտա մեկին իմ չափ հանցավոր.

Ուտի է խոսքն այս դավթյան սաղմոսի

Արած դառնաշունչ կշտամբանքի երգ՝

Գավազանավոր գործավարի պես

Ինքս ինձ անխնա պիտի մորակեմ.

«Ո՞վ կիարենա հավասարվել ինձ

Անօրենությամբ ու չարիքներով»:

Վկայում եմ ես, հասումս կրկնակի,
Որ գա իմ հանդէպ հավաստվեց, իրոք,
ու ճշմարտացաւով
Այդ պատճառով էլ անձամբ ավելի
Արդարացի եմ համարում միայն ինքս խիստ աւուժել,
Քան դատապարտել իզուր շատերին.
Այսպիսով, իմ դէմ մեղանշողներին ներելուս համար՝
Յերևա դու էլ ինձ ներում շնորհես:

Բ

Այժմ այստեղ քեզ ավելի հաճո
ի՞նչ աղերսանքներ,

Ի՞նչ ընդունելի ու անուշաբույր
խնկի ծխումներ պիտի մատուցեն,
Եթէ ոչ խնդրել, որ օրինես ինձնից անիծվածներին,
Որ բանավածներին կապանքից փրկես,
Դատապարտներին տաս ազատություն,
Նզովվածներին բարիքներ գործես,
Անարգվածներին զուգես պսակով,
Սրտաբեկների վշտերն ամոքես,
Խորտակվածներին հասնես օգուտբան,
Վախվորածներին թևիդ տակ առնես,
Հովանավորես խարդախվածներին,
Ինչպէս և մարմնով վիրավորներին բժշկես հոգով:

Եթէ օրհնության խոսքով մոտենամ, կլես, գթա՞ծ,
Եթէ անեծքով՝ բնավ չընդունես:

Ես տառապալա ամենաբջկառ
Մատյանիս վերջին մաղթանքների մեջ
Բովանդակ սրտով ներեցի իմ դէմ մեղանշողներին,
Քակի որ ինքդ հենց արգելեցիր
Դժխեմ անեծքի իղձը չարաշուք,
Եվ նենգողներին իմ դժուարոր
Խղճահարվելով, բարիների հետ,
Մաղթեցի սրտանց գանել հաշտություն,
Որոնց համար և ահա ծնրադիր պաղատում եմ քեզ,
Հապա դու ինքդ, ըստ քո մեծության,
Որչա՞փ ավելի, ինձ ձեռք մեկնելով,
Պիտի ողորմես, գովա՞լի հոգածու,
Կենդանությունդ՝ մահկանացուիս,
Հզորդ՝ անվորիս, ամենակալդ՝ խեղճիս վարանած,
Եվ իմաստության ակն ու աղբուրդ՝ թմրած հիմարիս:
Քանզի մի անփորձ, մթաւ անընտել

ջրասուլիի պես,
Սատտիկ մոյրված, չզգալով՝ ընկա ծուղակը մահվան.
Չկռահեցի կորուսաը պահված,
Անզիտակ եղա որոգայթներին,
Չնկատեցի որսի ծածկանենց մեքենաները,
Գայթակղվեցի խաբուսիկ տեսքով կեղծավոր վարմի,
Չնշմարեցի գայթ ու թակարդներն ինձ շրջափակող,
Չշոշափեցի պաշարող ցանցարկն իր կարթերի հետ,

Եվ չարիքները վրա հասան ինձ,
Ըստ սաղմոսողի, ու ես ճանաչել չկարողացա:

4

Ինչպես այլազգի մի իմաստասեր
Մահն համարում է մեծագույն չարիք,
Եթե իսկապես իմաստավորված, գիտակցված չէ այն,
Ես էլ իմ խոսքով նույնն եմ հաստատում.
Քանզի անզգա ու պաճարամիտ անասունի պես
Մեռնում ենք իզուր՝ ու չենք պարհուրում,
Կորչում ենք՝ ու չենք սոսկում ապշահար,
Չենք երկյուղում, երբ հողն ենք իջնելու,
Տարագրվում ենք՝ ու չենք սագնապում,
Եղծվում ենք՝ ու չենք ստրշում բնավ,
Մաշվում ենք՝ ու չենք մտառում նույնիսկ,
Հատնում ենք անհոգ, անփույթ, անտարբեր,
Գնում ենք անդարձ՝ ու չենք սբափվում,
Գերեվարվում՝ ու չենք էլ զգում այդ:

Իսկ երանելի Հորն համարում է
մարդուս մահն հանգիստ.

Համաձայների թերևս սրբի հետ,
Եթե մահացու գործերի բեռը տաժանալուկ
Այսպես ծանրացած չլիներ վրաս.
Մանավանդ վարմն ու որոզայթները

գաղտնի են, ծածուկ,

Իսկ հնարադիրն՝ աննկատեցի,
Ներկան անգո է, անցյալն՝ անորոշ,
գալիքն՝ անստույգ,

Ես անհամբեր եմ, իսկ բնությունն իմ՝
տարտամ, թերհավատ,
Ոտքերս՝ անհաստատ, մտքերս էլ՝ ցնդած,
Կրքերս՝ բռնավոր, բարքս՝ անժուժկալ,
Մարմինս համակ մեղք է մակարդված, կամքս՝
երկրասեր,

Հակամարտությունն էակից է ինձ,
խռովածքս՝ ներհակ,
Բնակարանս կավեղեն է, իսկ անձրևներն՝ ուժգին,
Անթվելի են կարիքները իմ,
Պատահարներն էլ՝ ամենագրավ,
Միտքս՝ չարամետ, տենչերս՝ բարյատյաց,
Կյանքս՝ կարճօրյա, զվարճություններս՝
աննշան, չնչին,

Խաբվում եմ անվերջ հիմարի նման,
Խաղում են վրաս, ինչպես մանկական
խաղափոխի հետ,

Աշխատությունս է իզուր, ընդունայն,
Վայելմունքներս՝ փուչ, երապափն,
Ամբարներս լույս ոչնչով են լի, պահեստներս՝ հողմով,

Ինքս դարձել եմ ստվերանման,
Իսկ կերպարանքս՝ եղկ ու ծաղրելի:

Քանզի, Պողոսի խոսքի համաձայն,

Երբ պատվիրանը եկավ հասավ ինձ,
Անպատրաստ գտավ լիովին իրեն.
Մեղքերն իմ իսկույն հարուստուն առան՝
Հանդիմանվելով արդարությունից.
Այնժամ մահացա ես կյանքի համար
Եվ կենդանացա կորստյան համար:

Չ

Գողացան չարի հորդաներն օտար
Մրտիս ու մտքիս գանձերն հանդերն,
Համաձայն Գրքի կանխաբանության,
Որից և իսկույն նվազեց իմ մեջ
Իմաստությունը, ըստ առակողի,
Եվ ավելացավ հակուսմն անբարու:

Հոգուս աչքերը չհառեցի ես
Իմ կյանքի գլուխ սուրբ Քրիստոսին,
Որ ընթանալի ճիշտ ճանապարհով:
Կամելով գեալ ավելի ուժգին՝ թաղվեցի սաստիկ,
Անչափին միտված՝ իմին չհասա,
Բարձրագույններին ձգտելով անդուլ՝
Նախկին տեղիցս էլ գահավիժեցի,
Երկնափին ուղուց անդունդներ ընկա,
Որքան ավելի շատ զգուշացա,
Այնքան ավելի վնաս կրեցի,
Զանալով պահվել անեղծ, ախրաբար՝
Ավերակվեցի դառն ու մանրապես,

Մաքառել նաև ձախ կողմի վրա՝ գայթեցի աշով,
Նորը ձեռք բերել՝ նախկինն էլ կորցրի,
Չքոտիների ետևից ընկած՝
Կարևորներից զոկվեցի հավետ,
Մինչդեռ ուխտն էի պահել ցանկանում,
դաշնը դրժեցի,

Կարվել հոռի մտություններից՝
Գտա առավել կորստաբերներ,
Փոքրերից փախած՝ մատակցի ձեռքը մեծամեծերի.
Ինչ որ ես ինքս ստեղծել էի,
Չարաչար սոխս դարձրի իմ դեմ:

Արդ, այս բոլորից՝ մատնված գերուս
Լոկ դու կարող ես ապատել, փրկել՝
Մահվան ընծայված հոգին իմ կյանքին
վերադարձնելով,
Քանզի, տե՛ր Հիսուս, դու ես ճանաչվում
միայն բարեբար,
Անասիման փառքով օրհներգված քո հոր ու
սուրբ Հոգուդ հեա՝
Հավիտյաններից հավիտաբանս. ամեն:

Ի ն խորոց սրբոյ խոսի ասարծո Էւր

Ա

Իմ դժոխարմատ մահառիք ծառի
պատուհները դառն,

Որոնք ընտանի թշնամիներ են,
Հակառակորդներ մոտ ու հարազատ,
Դավաճան որդիք,
Ստորև պիտի նշեմ մեկ առ մեկ իրենց անունով.
Անա և դրանք.

Բ

Միտք նանրախորհուրդ, բերան չարախնու,
Տարփահայաց աչք, ականջ թյուրաբար,
Մահաձիգ ձեռքեր, երկկամ անթոր,
Մոլորուզի ոտք, աներկյուղ ընթացք,

խոտոր ճահապարհ,

Ծխախառն շունչ, երբ խավարային,
Քարապանգված լյարդ, հեղեղուկ մտքեր,
Անհաստատուն կամք, չարիք անփոփոխ,
Բարեմասնություն, խախտված հիմնովին,
Տարագիր հոգի, վաճառված ավանդ,
Վիրավոր գապան, նետահար թռչուն,
Փախչող գահավեժ, բռնված հանցապարտ,
ծովահեղձիկ հեն,

Անպատրաստ մարտիկ, նենգավոր պինվոր,
Տոփ սպառապեն, թուլամորթ մշակ,
Անսիրտ աղոթիչ, ստոր բեմական,
Անխունկ քահանա, անձիր վարդապետ,
Կշտամբված դպիր, ցնդած իմաստաւկ, բռի ճարտասան,
Լպիրշ կերպարանք ու անսպառնառ դէմք,
Անամոթ երես, անմարդկային տիպ,
Ծանակելի գեղ, աներպավույր գույն,
Փշացած խորտիկ, զայրաթորմի համ,
Գաղձախեղդ այգի, որդնահարված որթ,
Ուտիճակեր հասկ, փշաբեր պարտեպ,
Մեղր, որ դարձել է մկներին ճարակ,

նգաշտպան անկյալ, սնապարծ անհույս,
Անձար նկովյալ, անհաշտ բաժանված,
Դատարկ շաղակրատ, հավամիրտ գոռոպ,
Գապան ապիրատ, դժոխակ ագանի,
Սանձապերծ լկտի, սորազար դժիտն, գոփող
մարդասպան,

Որո՞ւ ու տառասկ ցանող երկրագործ,
Հեզ երջանկություն, մեծություն ամբած,
Բարեպարոդություն՝ ցրկված պերճանքից,
Տկարացած ուժ, ընկած բարձրություն,
Փառավորություն՝ արված ոտնակոխ,
Անդուլ պանցառու, ինքնաշկամ գայթող,
Նենգ խորհրդակից, կամակոր տնտես,
Գժոված բարեկամ, գողամիտ հսկիչ,
Մերձավոր կծծի, ժլատ բաշխատուր, գծուժ տևորեն,
Ըղձանքներ անտեր, սիրա անկարեկից,
Ամենատյաց բարք, աղիքներ անգույթ,
Անխոհեն ընթացք, անարգ դիպվածներ,
Հոռի գաղտնիքներ, ծածկություններ պիղծ,
Ձեխ վաճառական, շվայտ շահարար,
Արբշիտ պաշտոնյա, խարդախ գանձապետ,
Բանսարկու դեսպան, դուռապան քեկոտ,
Աղքատ հպարտ ու Հղճիմ մեծատուն,
Ժանտ ատենապետ, մատնիչ պահապան,
չարախոս դրկից,
Անհաս սուրհանդակ, մեղապարտ բանբեր,

Առաքյալ սաղրիչ ու խռովարար, քանձրամիտ միջևորդ,
Տարագիր արքա, անարգ թագավոր, կայսր
հոգեկործան,

Տիրադավ իշխան, պորավար պրկող,
Խտրող դատավոր, անաշխատ շռնիկ,
Նախատողի ծաղր, բարեկամի ողբ,
Գրողի պարսավ, հանդիմանողի ամբաստանություն:
Կար ժամանակ, որ կրում էի ես
Շատերն այդ վեճն հորշորշումներից,
Իսկ հետո վատթար որակումներին
Աստիճանաբար արժանի դարձա.
Այնքա՛ն բավանդեալ ապականարար այդ չարիքների
Մի մասից, իրոք, խաբվեցի որպես հիմար ու անզետ,
Իսկ մյուսներին իմ տկարությամբ հաբատակվեցի՝
Կամովին ինքս ինձ մատներով մահվան:

Գ

Քեզ ասեցի ու ինձ կորստաբեր
Վերոգրյալի ո՛ր մասը արդոք
Ընծայե՞մ ի սպաս քո պաշտամունքին,
Որպիսիներ՞ք ներկայացնե՞մ
Քո ամենատուրբ մեծության առջ
Ամիոփարանս ապականության,
Եվ կամ դու ինչպե՛ս, ի՞նչ համբերությամբ
Աղքան մեղքերս պիտի հանդուրժես,

Ներես ու լոես կամ լսես նույնիսկ,
Չենթարկես մահվան արժանավորիս գանակոծության:

Սակայն աննշույլ մթամածության
Խավարով պատած այս հոգիներիս
Քո ողորմության լույսո՛վ ընդունիր՝
Նրանց բուժելու, կենսագործելու, քավելու համար,
Ո՛վ դու Վորություն անվթարելի,
Քեզ փառատրություն հավիտյանս. ամեն:

Ա

Քրիստո՛ս Աստված, անուն ահավոր,
Մեծության տեսիլ, անբավ զորություն,
Անհաս, անքնին բարձրության պատկեր,
Անեղծ կերպարանք փրկարար լույսի,
Կյանքի պահապան, անդորրի ճամփա,
Վերին հանգստի արքայության դուռ,
Ապավինություն՝ անտխուր, անվիշտ նոր երանության,
Համայն գոյերի տեր ամենակալ, ինքնիշխանություն,
Օրհնության կոչում, ավետիքի ձայն,
Բերկրության բարբառ, անմահության դեղ,

Անքնին որդի միակ Աստծո,
Ինչ անհնար է ինձ, դյուրին է քեզ.
Ինչ անանց է ինձ, ետևում է ջո.
Անհասն ինձ համար՝ հպավոր է քեզ.
Ինչ որ ծածկված է եղկելուս աչքին,
Մերձավոր է այն ջո երանության.
Ինձ անկարելին՝ կտաարված է քեզ.
Ինձ անկշռելին՝ չափված է ճշտիվ անճառության ջո,
Ինչ պատճառում է ինձ վհատություն,

սփոփանք է քեզ.

Ինձ անբուժելին՝ վտանգապետ է բարձրյաղո համար.
Ինչ առթում է ինձ վիշտ ու հեծություն,
խնդություն է քեզ.

Ծանրը ինձ հաւար՝ թեթև է քեզ հույժ.
Ինչ եղծված է ինձ՝ այն գրված է ջո
պորության համար.

Ինչ կորած է ինձ՝ ջո ձեռքում է այն.
Անճառն ինձ հաւար՝ համարված է քեզ.
Ինչ մտայ է ինձ՝ ճաճանչ է մեծիդ.
Ինչ որ ինձ համար անթվեցի է,
Բովանդակված է օրհնյալ ափիդ մեջ.
Ինձ սարսափելին՝ հաճելի է քեզ.
Ինձ փախչելին՝ քեզ վանելի իսպառ.
Ինձ անպարսեղին՝ դյուրահաղթ է քեզ.
Մահաբերը ինձ՝ անգո է հաջվիում
Քո աստվածափն պորության հաւար:

Արդ, դու, ողորմա՛ծ Աստված բոլորի,
տե՛ր Հիսուս Քրիստոս,

Եթե գթաս ինձ, այժմ էլ ելքի մի հնար կգտնես.
Հանուն օրհնյալ Հորդ փառքի մեծության
Եվ ջո Սուրբ Հոգու գթառատ կամքի՝
Տե՛ս տառապանքներն իմ տաժանելի,
Որոնք բացել եմ ահա ջո առաջ,
Լսի՛ր և սրտիս խորքերից բխած
Ամբաստանությունն այս ինքնամատույց.
Գթությա՛մբ նայիր իմ այս ցնորված ու խակ բնության
Եվ պարզեցի՛ր իմ վերքերին բուժում,
Եղծմանս՝ նորոգում, կորստիս՝ մի ճար,
Այս բարմակործան մտեփանից՝ պերժում,
Ապականվածիս՝ կյանքի ճարտապահ
Եվ հույսի մի դուռ՝ ամբարշտոյափս:

Արդ, եթե ես ինձ հակաբնույթ
կամք ցուցաբերեցի,

Որքա՛ն առափել դու պիտի ցույց տաս
Մեծիդ ընտանի ու ինքնահատուկ բարերարություն.
Եթե փշերից ընծայաբերվեց քաղցրախորժ պտուղ,
Որչա՛փ ավելի կենացդ ծաղից
Անահաական համ պիտի ստացվի.
Եթե թշվառս ինձ ատողների
Համար խնդրեցի ողորմություն,

Դու ինձ, որ քունն եմ, ո՛վ ամենազոր,
Ինչպե՞ս կրկնակին պիտի չընծայես
Քո այդ աննվազ առատությունից:

Գ

Այժմ տե՛ս, բարձրա՛լ, մեծությունը քո
Եվ նայելով իմ այս փոքրկույթան՝
Ընդունի՛ր սակավ խոստովանությունն
անթիվ մեղքերիս.
Դու, որ տեսնում ես անթյուր ամեն ինչ
բովանդակաբեռ,

Քայց անտեսեցիր զայթուճը Վեմի,
Անտե՛ս արա և սասանումները փոքրիկ ավազիս.
Ինչպե՞ն որ Դավթի պատժապարտությունն
Իսկույն վերացրիր, երբ ասաց՝ մեղա,
Նո՛ւյնն արա և ինձ, ո՛վ երկայնամիտ,
Ճեծեծանքներիս ձայնին անսարով.

Դու, որ բոլորին շնորհատրում ես
Անաչառությամբ ու առատորեն՝
Որպես բարի ու բավմնաստ հաղթող
Եվ չես նախատում հետին ստրուկին,
Որպես ողորմած ու ամենաստեղծ՝
Ստացի՛ր կրկին և մի՛ կորցրու քո

Արյամբ բուժվածիս, ո՛վ ամենազուր.

Քանզի միայն դու կարող ես փրկել ու տալ
Ջավություն,

Քեզ վայել է փա՛ռք ըստ ամենայնի
հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոյ սրբի խոսի աստուծո Հէպ

Ա

Օրհնյալ ես դու տեր Հիսուս՝ հորդ հեա,
 Բարեհաճությամբ, կամքով սուրբ Հոգուդ,
 Եվ օրհնյալները բոլոր՝ օրհնվեցին օրհնյափեցդ լոկ,
 Օրհնյալդ ինքնին՝ օրհնյալի որդի,
 Քեզնից բացի, չունեմ իմ շնչին իշխող
 թագավոր,

Քանզի, Եսայու խոսքի հաւանական,
 «Հակորը այսժամ միայն կօրհնվի,
 Երբ որ վերացնեն մեղքերը նրա»:

Բ

Ողորմի՛ր նաև ինձ, տե՛ր բարեգութ,
 Համաձայն նախնին քո սովորության,
 Օրհնի՛ր բանական այս անոթը քո,
 Դավթի, Մովսեսի խոսքի հաւանական,
 Որ ես փրկության հասած քո խոսքով՝
 Քեզնից օրհնվեյով՝ գտնեմ ջափություն:
 Հրաշագործի՛ր ինձ աստվածապետ,
 Ո՛վ ամենողորմ արքա երկնավոր,
 Ինչպէս Բեթեզդի արահն հավաքված՝
 Երկար ժառանգակ մածճում տառապող

ախտավորներին:

Դու չզրացար այնտեղ բժշկել
 Նույնիսկ կրկնակի թերահավատ այն
 Երեսնութամբս անդաւաբույծին՝
 Իմանալով իր չարությունն անբույժ,
 Որ նյութել էր նա երախտավորիդ, բարերարիդ դեմ՝
 Մատուցեալ օրվա տիրամարտության
 գիշերն այն դաժան:

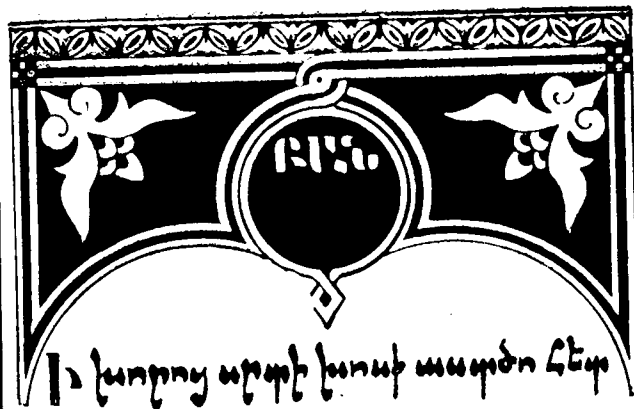
Թեպէտև կանխավ զգուշացրիր,
 Թե մի՛ մեղանչիր, որ գլխիդ կրկին չարիք չբերես,
 Բայց նա չլսեց. եղավ ձեռնեղեցն
 Ու ժախտն առաջին այն բոլորի մեջ,
 Որոնք քեզ խաչին դատապարտեցին,
 Եվ, այդուհանդերձ, ահա այդպիսի
 Անհարիր ջարդուկ մահվամբ արտաժեալ

Օգնի՛ր ինձ, փրկի՛ր, բարի՛ վշտակից,
Թաքափի՛ր ինձնից փայտը սատակման,
Ինչպես երբեմն պահակի ուսից,
Կերտի՛ր նրանով, կանգնեցրո՛ւ անայարտ

ու ամենառազք

Քո մեծ Կորուքյան վայելուչ կորոզ,
Ամուր, անասան հույս ու հավատով
Ամրապնդի՛ր ինձ քեզ հետ անայթաք:
Եվ քեզ, սուրբ Հոգով, հորդ հետ միշտ փա՛ռք
Եվ իշխանություն հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոց արբի խոսի ասարծու Հէպ

Ա

Հավատում եմ ես ու վկայում եմ փորձով
համոզված,

Մատենությանք, որով, բարեբա՛ր, դու օծուել ես ինձ,
Որ շատ ավելի ըղձալի եմ քեզ
Աղաչանքները մեղավորների,
Քան արդարների ամեն մի խնդրանք:

Քանզի մեկն անկեղծ խոստովանելով
պարտությունը իր՝

Ահեկայում է լոկ շեռիքը քո
Եվ գիտակցելով չափն իր բնության

Ու ճանաչելով իրեն ներքնապես՝
Որպես ինքնուզոր պիտոյան, ոտիս՝
Կշտամբանքներով, դառնագին ձաղմամբ
Մարտնչում է ինքն իր իսկ անձի դեմ,
Մինչդեռ սյուսը, բարեգործության իր ապավինած,
Ինքնաբավական մի վստահությամբ,
Մոռացած սահմանն էության մարդու,
Առավելապես ակնկալում է պարզներ քեզնից,
քան ողորմություն:

Ահա թե ինչու մեկն ստեղծելով ճառեր
անհամար՝

Ողորմությունդ ազգարարում է միշտ տարփողելով,

Մյուսը լուռ է մնում այդ մասին:

Հո՞ր, անքնին, ամենախնամ,

Ամաչում եմ ես մինչևիսկ ասել,

Որ պատմությունը երկրայիններիս

Գործերի՝ քոնից առաջ է անցել:

Ուստի հառնի՛ր, տե՛ր, որպեսզի հանկարծ
աջն հողեղենի

Չգորավորփի քոնի համեմատ,

Ջանքերը մարդկանց չհավասարվեն

Քո աստվածային ողորմության հեռ:

Առողջ անդամներ ունեցող մարդիկ
Կարիք չեն պզում բնավ բուժվելու,
Ոչ էլ տեսողներն՝ անհրաժեշտություն

առաջնորդների.

Ընչաշատները չեն հաժում երբեք

Լիացածների դուների առաջ,

Ու չեն սպասում հղիացածները ամեն բարիքով՝

Թափթիուկներին սեղանի հացի.

Վարքով սրբերը կարիք չեն պզում ողորմության.

Արդ, զթա դու ի՛նձ, ողորմի՛ր, բարձրյալ երկնավոր
հո՞ր,

Ինձ, վարանյալիս ամենատխուր:

Ձի եթե Հորին ես նմանվեի,

Կհամարեի ինձ էլ նրա պես արդար, անարատ.

Եթե լինեի Մովսեսի նման,

Ինքս էլ նրա պես վստահ կասեի՝

«Տերը պետք է որ ճանաչի նրանց, ովքեր իրենն են».

Իսկ եթե Դավթին ես նմանվեի, կասեի անշուշտ՝

«Հաստատեցի կարգ ու արդարություն»

Եվ խոսքն այս, մարմնի բնությունից վեր՝

«Եթե սրտիս մեջ մեղքեր նկատեմ,

Թող որ տերը ինձ բնավ չլսի».

Եթե լինեի Եղիայի նման,

Կհամարեի ինձ այր Աստծո.

Թե Երեմիայի նման լինեի,

Կօրինակէի ճշմարտությունդ.
Եթէ լինէի Եզեկիայի պէս,
Կպարծենայի իրավամբ, որ ես
Արդարությամբ եմ քայլել քո առաջ.
Եթէ Պողոսի նման լինէի,
Կհամարեի ինձ բնակարան,

Մի ընդունարան ու ազդարարան Ասածո խնօքի:

Բայց անօրէնս, օրենքին գիտակ լինելով

հանդերձ,

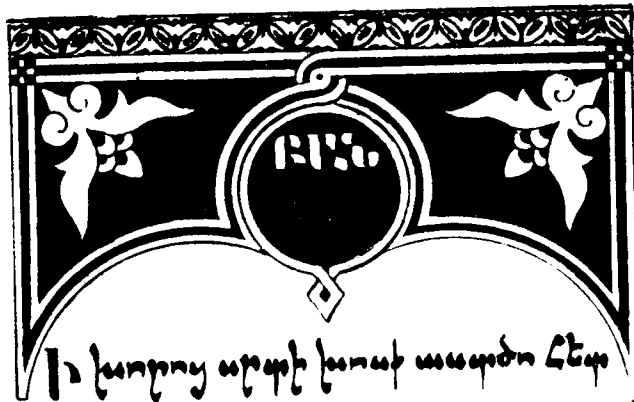
Անա ոչ միայն չեմ կարող անձս քեզ ներկայացնել
Մեծարու խոսքով, ինչպէս որ նրանք,
Եվ չարս համակ՝ բարիների պէս հիշվել քո առաջ,
Այլ ամենուր բոլոր գոյերից
Բարեհոջակված անունդ, հզո՛ր,
Ամբարշտայալիս լեզվով ներբողել:

Բայց կարող ես դու և ամեն ինչի հնարներ
ունեն.

Մատուցի՛ր ինձ, տե՛ր, ոգի փրկության,
Պաշտպանության աջ և օգնության ձեռք,
Բարի հրաման, ողորմության լույս,
Նորոգության խոսք, քավության պատճառ
Եվ կյանքի նեցուկ՝ օգնող զավազան.

Քանզի դու ես հույսն ապավինության, տե՛ր Հիսուս
Քրիստոս,

Օրհնյալ՝ հորդ հետ, սուրբ Հոգովդ, ընդմիշտ,
Հավիտյաններից հավիտյանս, ամեն:

Ինչպէրոյ արգի խոսակ ասագծո Հեք

Ա

Քանզի ճշմարիտ առակից կանխավ քաջ
հայտնի է ինձ,

Որ մեղավորի բերանին՝ կարողալ
Օրհնաբանություն անվայել է խիստ,
Ինչպէ՛ս կրկնեմ նույն գովեստները քեզ
Աղաչավորս հույժ անթապարտ,
Որ անեծքներ եմ ընդունում անվերջ
Բարեւադրական սաղմոսարանից:

Ինչպէ՛ս երգեմ ինձ վիշտ ու աղետներ
Եվ նախատինքներ՝ ընդդեմ իմ անձին

Ու մերկ գրկիս մեջ շուշանների տեղ փշեր հավաքեմ:

Ինչպե՞ս Դավթի հետ հանդգնեմ ասել,
թե՛ «Պիտի փշրես ատամներն համայն մեղավորների».
«Անօրենները չպիտի ապրեն քո աչքի առաջ».
«Դատի՛ր ինձ ըստ քո արդարության և անբժույթյան իմ».

«Մեղավորների վրա պիտի գան չարիքները ողջ».
«Պիտի խորտակվեն բազուկները չար, մեղավոր
մարդկանց».

«Ամենայն վտանգ, կրակ ու ծծումբ
Մեղավորների գլխին պիտ տեղա».
«Տերը կջնջի շրթունքները նեւգ
եվ յեզուները բոլոր մեծաբան»:

Ինչպե՞ս ասեմ, թե՛ «Քննեցիր սիրտս ու
Չգտար այնտեղ անիրավություն».
Կամ՝ «Ես խտտամբեր ընթացք ունեցա».
«Ես արդար պիտի ներկայանամ քեզ».
«Ես էլ նրա պես կլինեմ անբիծ».
«Տերը ինձ ըստ իմ արդարության ու
Չեռքի մաքրության պիտի հատուցի».
Ինչպե՞ս ես ինքս անձամբ ծանախեմ
Սուտն իմ՝ ասելով այն սրբի հետ, թե՛
«Չեռքերս սրբությամբ պիտի լվանամ».
Նանրամիտս ինչպե՞ս ամբարշտների գահերն
անարգեմ.

Ինչպե՞ս թշվառս պարծանքն երշանկի պատշաճեմ
անձիս,

թե՛ «Դատի՛ր ինձ, տե՛ր, պի ընթացել եմ միշտ
անբժույթյամբ».

Օտարս բարուց գաղտնատեսիդ գուրն ինչպե՞ս
աղերսեմ՝

«Մի՛ դասիր ինձ կարգն ամբարիշտների».
Ինքս անիծապարտ լինելով՝ ինչպե՞ս նպովեմ այլոց՝
«Տո՛ւր նրանց, տե՛ր, ըստ իրենց գործերի»
Եվ համարձակվեմ դեռ շարունակել:

բ

Վերջին մասերն էլ եթե գումարեմ
առաջիկաներին,

Ցավերս կրկնակի պիտի ծանրանան,
Ու բավմապատկվեն դառնություններն իմ:
Բայց արտասուքի շեղշեթից միայն փոքր-ինչ առնելով՝
Կբավարարվեմ սաղմոսարանի ընտանի ձայնի
Հանապապորդյան հանդիմանությամբ,
Որն ամբարշտիս կշտամբում է միշտ:

Գրանցից են և քառասնիկներորդ
Սաղմոսի վերջին հատվածի տողերն հանդիմանական,
Որոնք գարշելի համարելով ինձ՝
Խայտառակում են հանապապ, անողու,
Ցուցադրելով անձն իմ եղկելի՝

Բերանս են խցում, որպեսզի մեծիդ չփառաբանեն,
Եվ աստվածային լայնով շարունակ ամբաստանելով՝
Չրկում են կյանքի ակնկալումից,
Այլև, ասես թե պատնեշից, վրաս
Նեաում են անվերջ մահացու քարեր:

Եթե, արդարև, ծանր է ուրիշից անեծք ստանալ,
Ապա կրկնակի դառն է, դժնդակ,
Երբ մարդ հենց ինքն է նպովում իրեն.
Իսկ եթե կարգ է մերձավորների
Նախատինքներին չենթարկվելն, ապա
Սպասել դրանք ամենատեսից՝
Ցավ է արյունոդ ու տաժանելի,
Աղետալի վիշտ ու մտալիկանք:

Սակայն եթե մարդ խոնարհությամբ՝ հենց
Ինքը իր անձը ենթարկի դրանց,
Սեփական լեզվով կշտամբի, ձողկի,
Մտրակի իրեն դառն անեծքներով,
Կորհնվի շուրթերով ամենակալի,
Քանզի անսխալ մեկնած կլինի դարձն իր առ
Ասաված՝

Չհեռանալով ճիշտ ճանապարհից,
Սիրով հատուցած կլինի լրիվ պարաքերն իր բոլոր՝
Չնվաճվելով չարախոսների խարդավանքներից,
Դարձած կլինի Հիսուսի հոտի բժշկված ոչխար՝
Դիմելով հենց այն աղին, որ, իրոք,
Բուժում է ախտերն իր աղիքների:

Բայց անբանների բարքին հատուկ է,
Ասուն կենդանի լինելով հանդերձ,
Կենսաձիր խոսքի դալար ծաղկածին արոտավայրում
Մտքի թմրությամբ մահացու խոտեր միայն ձարակել:

Գ

Ինձ է պատշաճում, արդարև, վերջին
Օրինակը այս կշտամբողական՝
Ակնարկելով այն պատուհասներն ու
դիպվածները չար,

Որոնք նյութեցի ինքս ինձ մշտապես՝
Որպես զեղումներ կիզանողական ու հրատոչոր,
Թափված երկնքից իմաստությանս
ձրագարանի՝ զագաթիս վրա:

Արդ, սաղմոսն ինձ ի՞նչ օգուտ պիտի տա,
Երբ անպտուղ եմ մնում միշտ նրա
բազմերգությունից,
Չերգելով հոգով ըստ սուրբ Գողոսի թելադրության:

Ես՝ մեծագույնս մեղավորներից,
Պիտանիներից նկունս հետին,
Ինչպե՞ս, խանելով մարգարեական
Երգերին նաև խոսքը տերունի, ասեմ սբբի հետ՝
«Հեռո՛ւ մնացեք ինձնից բոլորդ,
Ովքեր գործում եք անօրենություն»:

Երբ չեմ կատարել ոչ մեկն օրենքի
Ընորհի բազում պատվիրաններից,
Ինչպե՞ս բարբառեմ երջանիկի հետ,
Որը մեզ համար սահմանաժն ինքը նախ գործադրեց,
Կամ ինչպե՞ս հորդեմ իմը՝ մեծագույն այս
Այլև խոսքերը սրան հաջորդող:

Ինչպե՞ս թափուրս կյանքի կատարյալ
ինաստությունից

Երկյուղածների հետ օրհնեմ տիրոջ,
Կամ ինչպե՞ս հորդեմ իմը՝ մեծագույն այս
աղերսի հետ՝

«Մի բան խնդրեցի տիրոջից՝ տեսնել
վայելչությունն իր

Եվ սպասավոր լինել սրբապան իր տաճարի մեջ».

Ինչպե՞ս ձեռնարկեմ ինձ արգելվածին,
Երբ լսում եմ, թե՝ «օրհնաբանություն
Արդարներիս է վայելում միայն»:

Ինչպե՞ս անիծեմ ինքս ինձ անձամբ
իմ իսկ շուրթերով.

Թե՝ «Տիրոջ աչքը չարագործների վրա է ուղղված,

Որպեսզի ջնջի նրանց հիշատակն երկրի երեսից».

Կամ՝ «Պիտի ջնջվեն չարերն անհապաղ».

Ինչպե՞ս ասեմ խոսքն այս ինձ պատշաճող,

Թե՝ «Բազուկները ամբարիշտների պիտի
խորակվեն».

Ինչպե՞ս պաղատեմ սատակման համար,
Թե՝ «Թող որ կորչեն մեղավորները»:

Ինչպե՞ս թաթախեմ բազմահաժ լեզուս օրհնյալ
խոսքի մեջ՝

«Նոստացա պահել ճանապարհը քո,
Որպեսզի լեզվով իմ չմեղանչեմ».

Մեղքի փշերով խեղդվածս ինչպե՞ս
Պարծենամ խոսքով այն անարատի՝
«Ինձ ընդունեցիր իմ անբծությամբ».

Կրկնապատժապարտ մեղավորս հապա
Ինչպե՞ս պարտավեմ իմ նմաններիս,
Խնդրելով նրանց ձեռքից ազատվել՝

«Նենգամիտներից, մեղավորներից փրկի՛ր ինձ,
Աստվա՛ծ»:

Դ

Ինչպե՞ս ես որպես ոչ-կռապաշտյալ

Անպատկառորեն ունայն պարծանքով

Պանծամ, Դավթի հետ առելով՝ «Մի՛թե

Մոռացել ենք մենք անունն Աստծո,

Կամ աստվածներիս օտար՝ աղոթքի ձե՛ռք ենք
կարկառել».

Երբ նա, ով տրվում ու խոնարհվում է Կապիր
մեղքերին,

Պաշտելու համար բարձրացրած կլինի արդեն
իր առաջ

Ախտաշարժ, շամբուշ ու տարփատենչիկ,
Պոռնկապատիր պատկերները ցոփ
Աստարտ ու Քամոփս դիցուհիների,
Մեյքոմի արձանն արվական ու այն Թարահատ
չքոտու,

Կանացիական վազրոտության հետ
Նան իշանդամ առականքների
Ծանակություններ մերկ ու անծածկույթ:

Ինչպե՞ս չամաչեմ, ուրեմն, ասել
նահատակի հետ,

Որ բարության էր միայն հետամուտ,
Թե՛ «Քեզ համար ենք ամեն օր մեռնում»,
Այն սաղմուսը սրան հաջորդող:

Հիմարագույնս, վատթարս բոլոր
Մարդկանցից ինչպե՞ս հանդգնեմ ասել,
Թե՛ «Բերանը իմ իմաստություն է
Արտաբխելու, իսկ միտքս՝ հանձար»:

Մարդելուկակա, շողոմ, կեղծավոր,
Ինչպե՞ս մաղթեմ, որ ցրվեն ոսկորներն
երեսպաշտների.

Ինչպե՞ս կրկնեմ արդ երկիցս ասված բարությունն
այն մեծ,
Թե՛ «Ես հաճելի կլինեմ տիրոջ՝ կենդանյաց երկրում»:

Անթիվ մեղքերի կրողս ինչպե՞ս
Արդարից առած խոսքով բարբառեմ՝
«Ո՛չ մեղքեր ունեմ և ո՛չ էլ հանցանք,
Ընթացա անմեղ ու եղա շիտակ»:

Ինչպե՞ս կորստյան մատնեմ ինքս ինձ
Ասելով, թե՛ «Մի՛ ողորմիր նրանց,
Ովքեր գործում են անօրենություն»,
Կամ՝ «Ինչպես մոմն է հավում հրի դեմ,
Այդպես կլինեն մեղավորները Աստծո առաջ»:

Ապականացու փափկակեցությամբ գրգյալս
ինչպե՞ս

Հաստատեմ խոսքն ինձ անպատշաճական՝
«Խոնարհեցրի ինքս ինձ ծովով».

Կամ թե՛ «Ես նրանց նեղության ժամին քուրջ էի
հագնում

Եվ ընկճված էի որպես սզավոր, տրտում ու թշվառ»:
Ինչպե՞ս անխռով հիշեմ պատիժներն իմ
նմանների՝

«Սակայն մրուրը Աստծո բարկության չի սպառվելու,
Եվ պիտի խմեն նրանից բոլոր մեղավորները»,
Կամ՝ «Պիտի փշրես մեղավորների եղջյուրները ողջ»:

Ինչպե՞ս Հակոբի ապերախտության
Մասին խոսելով՝ ծանակեմ նրան,
Երբ սավերի տեղ ճշմարտությունը
Ինքս ստացած լինելով հանդերձ՝
Նրանց պես նրանց այն նույն թերացմամբ՝

Մերժեցի բոլոր երախտիքները տեր Քրիստոսի՝
Աստվածահրաշ խաչի փրկանքով,
Փերպանցելով մինչևիսկ նրանց,
Որոնք մերժեցին առաջնորդությունն ընտրյալ

Մովսեսի՝

Մքանչեյագործ իր գավազանով,
Որ տերունական խնամարկության
Օրինակն էր լոկ ուրվանկարում:

Իսկ ինչպե՞ս վրաս խուժող դևերի
Արհավիրքները ցույց տամ, համարեմ
Կատարված իբր օտար ալլացեղ խուժողւժ ապգերից,
Ասելով, թե հենց «Նրանք ձգեցին
Դիերը մեր մեջ եղած բարության
Գիշակերներին», այսինքն՝ օղային այսերին ի կուր:

Ինչպե՞ս կոչեմ սուրբ խոսքի սերմն, ընկած
Երկ ճանապարհին,

Կամ միաբանված կամքս չարի հետ,
Նրա հեռքերով գաղտնի պատերազմ
Ընթացող գուպարն ըմբոստ մտքերիս,
Որոնց հենց ինքս տվի կորություն՝
Գործակից դարձած բանասարկուի նենգ

հնարանքներին:

Մի՞թե կարող եմ այլևս աղերսել այս նույն
սաղմոսով՝

«Մի՛ լռիր, Աստված՛, և մի՛ դադարիր»,

Կամ՝ «Նորիցեցին քո սրբերի վրա,
Ասացին...» Էլի՞ դեռ շարունակեմ...

Այո՛, ավելի պատեն կլինի,
Որ այս բոլորը վերագրենք հենց
Իրենց՝ դևերի, ինչպես և նրանց
Արբանյակների դժնդակության,
Որ մոլեգնաբար ճակատ են տալիս
Միշտ՝ խռովելու կյանքն այս անցավոր:

Ե

Այս բոլորից մեկ պահի՛ր, պահպանի՛ր,
Տե՛ր Հիսուս, բարձրյալ որդիդ մեծ Աստծո,
Երկնային կորթիք շրջափակությամբ,
Պաշտպանելով քո լուսեղեն խաչով
Խարդավանողի հողմերի բոլոր արշավանքներից.
Քանզի գուցե և գտնվի իմ մեջ
Ամեն տեսակի անօրենություն,
Բայց ոչ հայիոյանք:

Չէ՛ որ ինձ նման ամբարիշտների
Կորուստով դու չես հանգստանում, տե՛ր.
Անգամ հեղեղով իրավամբ ջնջված
Չապրագործների համար տրամուրջամբ
Ամենագորով՝ սաստիկ վշտացար,
Նրանց պատահած աղետն այդ մահու

Համարեցիր քեզ ծանր ու անհաճո,
Ասելով նույնիսկ խոսքն այս՝ ի վարմանս քեզ
յտղների՝

«Մարդկանց գործերի պատճառով այլևս
Երկիրը երբեք չեմ անհիծելու»:

Մխիթարվում ու պարարվում ես հույժ
Փրկելով պիղծ ու մահապարտ մարդկանց
Եվ խնայում ես կործանման իրոք արժանիներին,
Ինչպես երբեմն ցույց տվեցիր այդ դոմի առակով
Կամ վրդովմամբ քո, սաստիկ դառնացած,
Երբ ուշանում էր անձրևն՝ ի դարման ուրացողների:

Վերջին օրերին գործեցիր նույնպես
Անճառ, տոնելու հիշատակարժան
Ամենատեսակ բարերարություն.

Առաքյալներիդ հրամայեցիր մինչևիսկ քեզսից
Քաղցր ողջույններ հաղորդել բոլոր
Հեռավորներին անբարեհամբույր:

Յողի՛ր հայրական սերդ բազմազուք
Նաև ինձ վրա, ո՛վ կենսաշնորհ,
Որպեսզի և ես գտնեմ փրկություն՝
Քավված օգնությամբ քո ամենառատ:
Եվ քեզ Սուրբ Հոգուդ ու Հորդ հետ փա՛ռք
հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոյ սրբի խոսի ասարծո Էնթ

Ա

Ինչո՛ւ մեչ բերել ու երգել տավղով այսպես
անդադար

Ստղմուսարանի խոսքերն այն բոլոր,
Որոնք իմ դեմ են ուղղվում շարունակ
Որպես նախատինք, պարսավ ու նզովք:

Իսկ ինչպե՛ս պիտի կարողանայի
Փառքն այն երջանկի փոքր-ինչ պատշաճել
Դատապարտյալիս՝ իր հետ ասելով,
Թե՛ «Զմտեցավ նենգամիտը ինձ»:

Կամ ինչպե՞ս հաշորդ կարհուրեցուցիչ
Տներում կարգով մեկ առ մեկ հիշված՝
Օրինապահին, փնվորականին,
Թագավորին ու մարմնական հզոր հրամանատարին
Հատուկ ամենայն արժանիքներն այն,
Որոնք մինչևիսկ համբուրելի են երկնայիններին,
Կրկնեմ ու կյանքից չհուսահատվեմ
Ես, որ լինելով նորի աշակերտն
Ու քարոզիչն իր ավետիսների,
Այդ շնորհներից անմասն եմ իսպառ:

Ըստ իրավախոս արդարի, ինչպե՞ս
Զինվեմ ես ընդդեմ մեղավորների,
Առակով ասած, առավոտյան վաղ արթնանալուն պես
Պատրաստ լինելով նրանց շնջելու,
Ես, որ իմ մարմնի անդամներն անգամ
Գանահարելով չխրատեցի.

Ինչպե՞ս այդ մեծի սխրագործությամբ
Կուտորեմ բոլոր անօրեններին տիրոջ քաղաքի,
Երբ չմեղքի աստաբծերն իսկ, հոգուս մեջ բուսած:

Ինչպե՞ս ես ստեմ նրան, որի մոտ
Զհայտնվածներն իսկ գրված են արդեն,
Ասելով՝ «Մոխիրն իբրև հաց կերա».
Ես, որ երգողի աղբերակայակ արցունքին հստակ
Հեծեծանքի մի պղտոր շիթ, կաթիլ իսկ չխառնեցի,
Ինչպե՞ս կարող եմ ասել նրա հետ՝

«Ըմպելիքներս խառնված են եղել արտասուքներով
Եվ անկողինս արցունքներով եմ թրջել» շարունակ:

Երբ նախնիների հանցանքները ողջ
Ասովածասերն այն իրենն համարի՝
«Մենք մեղանչեցինք մեր հայրերի հետ,
Անօրինացանք, հանցագործեցինք»,
Այլև բոլորն այն, ինչ ասված է այս երգում մինչև
վերջ,

Որոնք ավելի ինձ են պատշաճում, քան
Իսրայելին, —

Ո՞ր մեկը պիտի ինձ վերագրեմ
Ես, որ մեղքերով մեռած եմ իսպառ:

Ինչո՞վ կարող եմ արժանի լինել
Բարիների հետ դասվելու պատվին,
Երբ չարեցի այն, ինչ ճանաչված ու
Հարգված է որպես մարդկանց դեղ ու ճար,
Այն է՝ գարշելով կերակուրներից՝ մահու

չափ քաղցել
Եվ երկարատև ճգնությամբ՝ հոգով նվաղել իսպառ,
Ըստ տարակրոն հրեաների ու
Հեթանոսների հին սովորության:
Ինչպե՞ս կարող է հավիտյան մնալ
արդարությունն իմ,
Երբ այն ես երբեք չեմ գործադրել:

Մակայն որպեսզի շատախոսությամբ չլինեմ
տաղտկալի,

Կաշխատեմ այժմ խոսքս կարճ կապել:
Եվ ի՞նչ կարող եմ ասել, արդարև, այն խոսքերի տեղ,
Որ աստվածաշունչ ձայնով նվագեց Դավիթ
օրհներգուն՝

«Իմ ամբողջ սրտով որոնեցի քեզ».
Կամ մեծն առավել՝ «Ոտքս կտրեցի
Ամեն տեսակի չար ճամփաներից».
Եվ կամ՝ «Պահեցի խոսքերդ իմ սրտում,
Որ չլինի թե քո դեմ մեղանչեմ»:

Ինչպե՞ս կարող եմ նանրություններն իմ
Մաքուրների հետ մատուցել որպես կատարելություն՝
«Պատվիրաններից քո դաս առնելով՝
Առեցի բոլոր ճանապարհները չարագործների»:

Ճշմարտությունն այն խոնարհի ինչպե՞ս
Շարահարելով մշտնջենական սուտ երդումներիս,
Ուխտելով ասեմ հավատարմի հետ՝
«Հաստատ երդվեցի՝ պահպանել արդար օրենքները
քո»:

Իսկ ինչպե՞ս կրկնեմ պատգամն այս հուպա,
Որ հիշատակն է անճողոպրեյի վճռիս մահագույծ,
Թե՛ «Փրկությունը հեռու է բոլոր մեղավորներից»:

Ինչպե՞ս կարող եմ չարս խկապես
Բարիների այս հատուցումն արդար,
Որ ստանում են նրանք տիրոջից,
Վերագրել ինձ՝ կրկնելով տողն այս՝
«Բարիք կանի տերն ուղղամիտներին»:

Ինչպե՞ս ինքս անձամբ վերահաստատեմ
Բազմավրեպին փոխհատուցումն այս անաչառ, հատու՝
«Հափշտակությամբ խոտորվածներին
Տեքը կտանի բոլոր նրանց հետ,
Ովքեր գործում են անօրենություն»:

Աստվածազգեստի պարծանքն այս ինչպե՞ս
Պատվաստեմ թշվառ ամոթահարիս՝
«Չգոռուկացավ բնավ սիրան իմ, տե՛ր,
Եվ աչքերս երբեք չզվարճացան»:

Գերմարդկային այս խոսքն անձառ ինչպե՞ս
Ընդունեմ որպես վիստայլների քաջալերություն
Եվ ինչպե՞ս կրկնեմ գանձս գեղեկի
Աստծո հոգով այն օծյալի հետ՝
«Առաջուց տեսար, որ լեզուս բնավ չունի
նենգություն»:

Ես՝ դասակիցս դժնասիրտ մարդկանց,
Մահվան համաբան՝ սատակման որդիս,
Ինչպե՞ս բարբառեմ բարեշնորհի խոսքերն այս հապա՝
«Չատեցի՛, տե՛ր, քո ատելիներին»:

Ո՛վ անձն իմ, ո՛րդդ աշխարհի, ինչպե՞ս
Տոնելի վեհի մեծ վասահությամբ

Անստույգ հոգիդ հրսմցնելով
Պանծա ինքնագով՝ պսակյայի հետ՝
«Փորձիր, տե՛ր, և տե՛ս, մի՛թե ձեռքերն իմ
Ապականված են անօրենությամբ»:

Ինչս չարագործ լինելով հանդերձ՝
Ինչպե՛ս պաղատեմ այդպիսիներից փրկելու համար,
Չայնակցած Աստծուն հուսացողներին,
Քե՛՛ «Պահի՛ր ինձ, տե՛ր, մեղավորի ու չար մարդու
ձեռքից»:

Ինչպե՛ս բարձրանամ մաղթելու Աստծուն
փառավորի հետ,
Ասելով՝ «Դու ես բաժինն ու հույսն իմ կենդանյաց
երկրում»:

Իսկ ինչպե՛ս, հապա, իբրև մրցակից այն ճգնավորին,
Պսակն հաղթության երկնի արքայիդ մատուցանելով՝
Կրկնեմ աղերսանքն այս անօրինակ՝
«Արդարները քո կպասեն, մինչև դու ինձ հատուցես»:

Գ

Բարեբանյալ է սաղմոսի և այն խորհուրդն
հոգևոր,

Որ ամենայն ինչ արհամարհելով՝
Ընդունում է լոկ արարածների նախապահճառի՝
Տալով «Երանի՛ այն ժողովրդին,
Որի տերը իր աստվածն է միայն».

Սա պատշաճում է տիրոջ այն գործին,
Որով ևս փորձչին ամոթ հասցրեց:

Մեծ է և շնորհն այս վսեմափառ,
Լի երանությամբ, այլն երկյուղած համարձակությամբ
«Սրբերդ պիտի օրհնաբանեն քեզ».

Ըղձալի է հույժ նաև հոգևոր
Հաղորդակցության ընտանությունն այս մերձ ու
մտերիմ,

Որն հորդորում է հուսալ Աստծուն
Եվ ապավինել նրան, բերկրելով սաղմոսի խոսքով՝
«Իրագործում է տերը միջա կամքն իր
երկյուղածների»,

Որն ավարտվում է ողբախառն ուրախ այս
ապդարարմամբ՝
«Տերը պահում է ամենքին, ովքեր սիրում են իրեն
Եվ շնչում բոլոր մեղավորներին».

Սաղմոսերգության այս ավարտական գրույսների մեջ
Տրված է կարծես արդարների ու մեղավորների
Վերջին հատուցման օրինակը հենց:

Իմաստով միմյանց զուգակից են և երգերը
հաջորդ.

Եթե, ըստ նրանց, «Տերն ընդունում է հեգերին միայն
Եվ մինչև գետին խոնարհեցնում բարձրահոններին»,
Ուրեմն որքա՛ն եղկություններ են հեգիս սպասում.
Իսկ եթե «Տերը սիրում է միայն իր ժողովրդին
Եվ կբարձրացնի հեգամիսներին՝ փրկելով նրանց»,

Հապա ես՝ գուրկս արժանիքներից, ո՛ւմ ապավինեմ,
Իսկ եթե Աստված իր սրբերից է օրհնվում տիրաբար,
Ես, որ օտար եմ, գուրկ մաքրությունից,
Որո՞նց հետ պիտի դասակից լինեմ.

Իսկ եթե դնեմ և կանխերզններից
Սրանց մտո՛ր որպես ինձ նախատինքի հիշատակարան՝
«Սիրեցե՛ք տիրոջ, ո՛վ նրա սրբեր,
Ձի պահանջում է նա շիտակություն

Եվ կհատուցի կրկնակի բոլոր բարձրահոններին»,
Հապա ո՞ր գնդում ես պիտի լինեմ,

Ես, որ զերի եմ չարահնարի գաղտորսակներին:
Եվ ահա, բարդու նկուն, դողափար

Ու տազնապալի տերևների պես,
Որոնք հողմերի բախումից վայրագ
Պոկոտված՝ դողոջ թափվում են գետնին,
Զարը մոլազար ջանաց շարդոտել

Ի վեր ամբարձած բարեբեր ճյուղերն իմ կյանքի
ժառի,

Հարդարված անեղ մշակիդ ձեռքով:

Արմատավորի՛ր նորից, հաստատի՛ր
Նոր անապական պողաբերությամբ՝
Կամքիդ խնամքով բարգավաճ կյանքի անդատանի
մեջ,

Ամենապարզս արքա՝ Քրիստոս,
Օրհնաբանյա՛լդ հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոյ արբի խոսի ասպծո Հէպ

Ա

Արդ, վերոգրյալ սաղմոսին այստեղ
Ինչո՞ւ այլ մասեր չավելացնեմ մարգարեներից,
Սակայն ի՛նչ վայելք պիտի ստանամ այն կերակրից,
Որ ուտելու եմ այսքան ցավերով անպայայցած,
Եվ կամ ի՛նչ օգուտ կաա սաղմոսն ինձ,
Եթե չըմբռնեմ իմաստը նրա:

Չէ՛ որ դրանով նկովում եմ ես
Միայն ինքս ինձ՝ ու չեմ հասկանում,
Լվացվում եմ, բայց չեմ պայծառանում,
Արևն է ծագում՝ չեմ լուսավորվում,

Մեզր եմ ճաշակում՝ ու չեմ քաղցրանում,
Ջանում եմ անդուլ՝ մնում եմ դատարկ,
Չաղվում եմ անվերջ, բայց չեմ խրատվում,
Հորդորվում եմ միշտ՝ ու չեմ սթափվում:

Բ

Իրոք, իմ մեջ են ամենայն մեղք ու
անօրենություն,

Եվ ես մաշվում եմ ահա նրանցից,
Ըստ մարգարեի խոսքի՝ ի դեմս հանցապարտների
Եվ տերուտական առակի, ասված
Հին տկերի: և նոր գինու մասին:

Եթե, Եսայու խոսքի համաձայն,

«Անօրեններն ու մեղավորները
Պիտի չարամահ լինեն միասին»,
Ապա դժնուս էլ նույնն է վիճակված:

Բերում եմ ահա խոսքը սաղմոսի.

«Պիտի հատուցի նրանց, որ շատ են
ամբարտավանում».

Կցում եմ սրան այլ ընթերցվածներ՝

«Տիրոջ օրն հպարտ ու ամբարտավան մարդկանց
վրա է».

«Մեղավորները օտար են եղել հենց մոր արգանդից».

«Անօրենները պիտի կործանվեն».

«Ամբարիշտները երկրի երեսից պիտի վերանան».

«Անիրավները պիտի վտարվեն»:

Ողբացե՛ք վրաս այս խոսքի համար՝
«Ինչպես եղեգն է վառվում կայծաջայտ կրակների
մեջ,

Այնպես կայրվեն և մեղավորները բորբոքված բոցից».

Լացե՛ք նաև այս սաղմոսի համար՝

«Պիտի արձակես դու նրանց վրա հրե կայծակներ».

Աշխարեցե՛ք դուք և աստվածային այս խոսքի
համար,

Որ մարգարեի բերնով է ասված՝
«Եթե ինձ լսել չուզենաք, ապա սուրը ձեզ կուտի».

Կոծեցե՛ք և այս սաղմոսի առթիվ՝

«Հովիվ կլինի նրանց մահը յուզ»:

Աղի արցունքներ՝ ողորմ հառաչամար

Միացրե՛ք իմ հեծեժանքներին,

Երբ բարձրայն ինքը, Իգրայելի հետ,

Սաղմոսի խոսքով նաև ինձ աթի՝

«Իմ ժողովուրդը ձայնս չլսեց».

Ավա՛ղ ասացեք թշվառացյալիս,

Երբ նույնը կրկնի մի այլ մարգարե՝

«Վա՛յ նրանց, քանզի հեռացան ինձնից»:

Տխրամած սրտով նոր աղաղակի

Փո՛ղ հնչեցրեք, երբ տեսնողն Աստծո

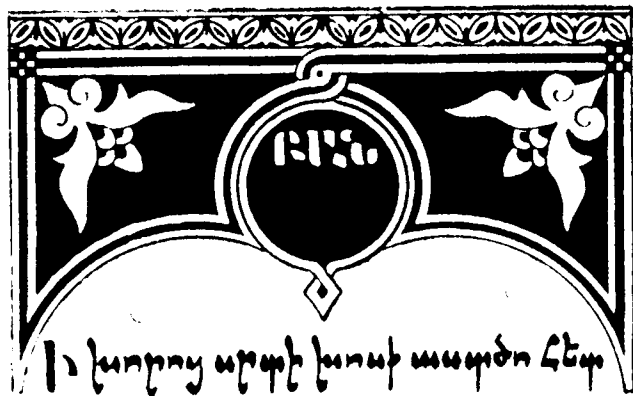
Ամաչեցնելով կշտամբի սաստիկ

Հակոբի տոհմի հետ ապերասան՝

«Արհամարհոտներ՝, տեսե՛ք, զարմացե՛ք և չքվե՛ք
իսպառ»:

Սակայն դու ե՛տ տար ու պատյանը դի՛ր
 Բարկությանդ անեղ սուրն սպառնալի,
 Որ բարձրացրել ես մեծիդ երեսից խրոչածիս վրա,
 Եվ քո բարեբաշխ հոգածու աջով, ինձ մոտենալով,
 Օծումը կենաց պարգևատրի՛ր քեզ աղաչողիս:

Եվ քեզ փա՛ռք երկնի բարձրություններում
 Ու երկրի վրա՝ մահացուներից՝
 Բոլոր ազգերի սահմանների մեջ,
 Հավիտյաններում բովանդակ. ամեն:

Ո՛վ բարեբարդ գրած, մարդասեր
 Եվ երկայնամիտ անմահ թագավոր,
 Հորդ հեռ պատված և օրինաբանված տեր
 ամենայնի,

Որդի կենդանի բարձրյալ Աստծո,
 Որ չես պատճառում ոչ ոքի կորուստ
 Եվ ամենին չես փորձվում չարից,
 Մեղավորի մահն իսկ չես ցանկանում
 Եվ փրկություն ես բաշխում բոլորին,

Մեղքի մրրիկը դարձնում քաղության մեղմանուց
զեփյուռ,

Բարկության հուրը՝ փոխում անձրևի:

Դու բարիքներից հետևած կնոջն այն
ետ պահելով իր խոտոր ընթացքից՝
Կերպավորեցիր նույն արձանի մեջ
Կրկնակի գոյով երկյակ բնություն՝
Ո՛չ լրիվ անպարտ, ո՛չ էլ պատժապարտ

կատարելապես:

Ծփանուտ ծովի այիքները լույծ
Կարծրացնելով՝ դիպեցիր բարդ-բարդ
Որպես կարկառներ քարակույտերի,
Մինչ անապատի ծայրը կարծրակոփ
Հոսեցրիր որպես հորդավեժ վտակ:

Սրընթաց վայրէջ ջուրն Հորդանանի
Չարմանահրաշ ետադարձությամբ
Շուռ տվիր թիկունք՝ որպես ավազան՝
Գալիք լվացման հեթանոսների:

Երիքովի հաստ պարիսպն ամրակուռ,
Որպես օրինակ կործանման չարի անարգ

բռնության,

Թեթև հարդի պես օդ ցնդեցրիր,
Իսկ վնասակար ջրերը նրա,
Ի նշան փրկիչ բարեփոխության
Քանանիտների, անուշացրիր՝
Համեմած աղով քո խորհրդավոր:

Մեռայի ջրի դառնությունն, իբրև
Օրինակ մտքի անհավատության,
Կենսատու փայտով պատշաճելով քեզ՝ պիտանի

դարձրիր:

Գետից վերցրած ջուրն իբրև արյուն
Մակարդեցիր դու ցամաքի վրա
Որպես նշանակ անսահման կամքիդ,
Որի համաձայն աննյութականդ պիտի ստանար
Նոր բոսորային երանգավորում:

Յուզ-զավազանին, անշունչ, անկենդան՝
Անթույն վիշապի կերպարանք տվիր՝
Ի պատկերում քո՝ մեր կերպատության,
Այլև ընարության օտար ազգերի:

Մովսեսի բուժված աջը երջանիկ
Դահեցիր անեղծ՝ ի ցույց ապագա
Քո մարդեղության հրաշքի, բարձրյա՛լ,
Գուշակելով և մեծիդ միջոցով
Անկոփոխելի մաքրագործումը պիտավոր

մարմնիս:

Եվ այս բոլորի ցուցադրմամբ դու
Կորստի մատնված մեղավորներին
Քո բարեխնամ սիրո հրաշքով
Անսպասելի փրկության գոտու
Ազդարարեցիր, օրհնյա՛լ բարեգործ:

Բուսեցնում են անշունչ ու մեռյալ հողից
 դալար խոտ,
 Կառավարելով՝ ընթացք են տալիս անշարժականին,
 Անարգ արգանդից կյանքի կոչում քեզ
 պատկերակիցներ,

Պատանիներին տալիս աղորիք ըմբռնանողական,
 Մաքուր այտերին հեր են ընծայում
 Ու սև վարսերի սաղարթի գույնը
 Չարմանագործում ձյան ձերմակության,
 Ցուցադրելով, որ Վորությունը
 Անցնում է ամեն սահմանից, հպո՞ր.
 Շրթունքների պարզ բնախոսական
 Թոքովանքները, ըստ Հոբի խոսքի,
 Վերափոխում են բանական կամքի արտահայտության:

Դու սասանում են հիմքից երկիրն ու
 այուները նրա,

Հաստվածի գոյով՝ զգալ տալով մեզ,

Որ միայն դու են անկորնչելի:

Այլափոխում են տարերքներն իբրև
 հեղինդուկ մի բան

Եվ ապա նորից, որպես հարակա,

Վերահաստատում նույն վիճակի մեջ,

Հայտնելով, որ մեր մեղքերը բազում

Կարող են նույնպես դյուրությամբ պահել և կամ
 արձակել:

Տնօրինում են դու արեգակի
 Էությունն անշունչ, անզգա՝ ասես երասանակով,
 Ցույց տալով այդպես, որ մեր բնության հակումները
 չար,

Երբ որ ուզենաս, կարող են զսպել:

Դու բոլորակը անբարբառ լուսնի

Դարձնում են մերթ սին ու մերթ պատարուն.

Հուսադրելով, որպես ավետիք, այդ տեսնողներին,

Թե պարտազանց ու շնորհակորույս մարմինը նույնպես

Կարող են բերել իր առաջնաստեղծ

ձոխ ու պերճափայլ կատարելության:

Համայն գնդերը անխոս աստղերի,

Որպես հոտերի աննշան լամբեր,

Մերթ բաժանում են ու մերթ ժողովում,

Դրանով ասես հույս ակնարկելով, քաղցրահայաց
 անք,

Թե աղաչանքից զուրկ լեզուներին

Կարող կլինես նույնպես ողորմել:

Շովերում, կյանքի ու մահվան միջև,

Ապահով շավիղ, ձամփա են հարթում,

Հավաստելով, որ նաև չսպասված վտանգի պահին

Քո պաշտպանությամբ կմնանք անզայթ.

Կաթսաների մեջ հրից եռացող ջրերի նման

Քո կամքի խոսքով կրողարեցնես
Նաև մեղքերի մրրիկը պղտոր:
Երկրին նայելով՝ սասանում ես այն,
Անբանականի միջոցով այդպես
Զգաստացնելով մտավորներին:
Խղլ ախքների վրա տատանվող մակույկյ
նման՝
Դրողացնում ես հողազանգվածը թանձր ու անեկերք,
Հայտնելով բոլոր արարածներին, թե կաս աներկբա
Եվ թո զորավոր խոսքով ես հաստել ամեն գոյություն:
Մարմիններն անշունչ՝ հողում ցանելով
Եվ պահպանելով այնտեղ անկորուստ՝
Վերածնում ես նորից կենդանի.
Հողին ես հանձնում եղծականը և անեղծն ստանում,
Մահացու նյութին միավորելով նշխարդ կյանքի:
Դու հրամանիդ ակնարկով միայն
Խավարն անորոշ, չնչին վայրկյանում,
Վերափոխեցիր ամենատեսակ գոյածների:
Քո մեծ կորությամբ ու կարողությամբ՝
Հողվումներով օրերի՝ տարվա
Եղանակներն ես պարբերափոխում,
Ըստ ժամանակի, յուրաքանչյուրին
Տալով վայելչանքն իր բարեպատեն:
Անմռունչներին կանչում ես իբրև
կենդանիների.
Բավական է լոկ, որ ազդարարես, իսկույն կընթանան:

Այդ դու ես միայն, որ հնարամիտ, անձառ
արվեստով՝
Հյուսում ես իրար առավոտ ու մեզ:
Դու առաջնաստեղծ լինելության
Նախասկզբնական արարչությունը գործելուց հետո,
Ըստ հիացական կանխագուշակման՝ երջանիկ Գրքի,
Եբբ որ մարդացար, կատարեցիր նոր
Անթիվ մեծամեծ, հրաշակերտ ու փառավոր գործեր
Եվ ստեղծեցիր այլ նվիրական մի գոյացություն՝
Նախորդից անեղծ մի ուրիշ աշխարհ:

Գ

Դու, որ ամենայն հանցանքները մեր քոնն
համարեցիր,

Արդարությունդ շնորհեցիր մեզ
Եվ մեր հաշտության փրկանակն ինքդ առար քեզ վրա
Ու չես դադարում միշտ ողորմելուց.
Ամբարշտայալիս դարձրո՛ւ երկյուղած

բարեպաշտության,

Թմրածիս՝ զգաստ արթնության սրտի,
Պղծիս՝ կերպարի պայծառ սրբության,
Բազմաբծիս՝ հեզ, անբիծ պատկերի,
Բեկվածիս՝ նորոգ ողջության ամուր, անխորտակելի,
Լացածիս՝ անվիշտ զվարթ խնդության,
Հուսահատվածիս՝ սիրո միության անլուծանելի,

Ամորահարիս՝ հաստատուն վտահ աներկյուղության,
 Մքնածիս՝ անանց լույսին անձկալի,
 Մահվամբ գերվածիս՝ կյանքի անվախճան,
 Որ խոստովանված անունդ, Հիսուս,
 Փառավորվի հոր ու սուրբ Հոգուդ հետ
 Երկնքում, երկրում և նրանց բոլոր բնակիչներից՝
 Հավիտյաններից հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոյ արարի խոսի աստուծո Հեք

Ա

Ամենքի հանդեպ ու ամեն ինչում
 Ըստ ամենայնի ուղիղ ես, Աստված.
 Դատում ես իրավ, կշռում ես արդար,
 ձշտորեն չափում, կայում ես գթով,
 Ընթանում՝ շիտակ, սիրում՝ անաչառ,
 Համբուրում ես լույս և կամենում ես

անապակություն,
 բարեմտությամբ.

Փորձով կախատում և քննում ես միշտ

Չուեն նենգություն ու գոռոպություն,
Համակ հեզություն, հանդարտություն ու
գթություն ես դու:

Բ

Իրավ էիր, ո՛վ վերին անայայլ
Իմաստությունդ հորդ հանձարի,
Վկայված կրկին՝ շնորհովդ քեզ
Որդեգիրների անպիղջ գովեստով,
Քանզի, արդարև, ըստ այն սուրբ խոսքի,
Որ ընդունեցինք ավետարանով քո կենսապարզև,
«Ո՛չ ողբացի ես կոծողների հետ,
Ո՛չ պարերգեցի փողեր հնչելիս»:

Դու պատվիրեցիր անօրենիս, թե՛ մի՛
անօրիեիր,

Բայց ես ամբացա նույն չարության մեջ,
Մեղավորիս՝ թե՛ մի՛ բարձրացրու եղջյուրներ ի վեր,
Իսկ ես գործեցի մեծիդ հակառակ,
Եվ խոտորյալս չզգացի երբեք,
Որ քո ձեռքում են թագավորական
Եղջյուրներն հոխորտ ամբարտավանի,
Որ բարձրացնողն ու խոնարհեցնողը քո կամքն է
միայն,
Ըստ Ամբակումի, ինչպես և Դավթի ու Չաքարիայի:

Դու ինձ օրհնություն կամեցար, գրա՛ծ,
Բայց անիծյալս, խիստ խոտորվելով,
Ի վերջո գտա մասն ինձ արժանի.
Ոչ թե բարություն, բարիք սիրեցի, այլ դաժանություն.
Ըստ Գրքի խոսքի, լույսին անհաղորդ՝
Խարխափեցի միշտ թանձր խավարում.
Կենսատու ձայնիդ անզգամորեն պատասխանեցի:
«Որդն անվախձան է, կրակը՝ անշեշ,
Կշտամբանքն՝ անվերջ, տեղն՝ հավերժակաւ.
տեսարանն՝ սհեղ».

Ասացիր դու ինձ Եսայու խոսքով,
Բայց ես չիմացա, ըստ սաղմոսողի, ու չըմբռնեցի,
Ընթացա մտքի մռայլ կուրությամբ:

Դու մարգարեի միշռոցով ի լուր ապդարարեցիր,
Թե օրհնություն ես կատանա միայն,
Ով հաստատում է ճշմարիտ օրենք,
Իսկ ես ջանացի լոկ այն աղճատեց:

Դավիթին իր խոսքով, տե՛ր Հիսուս Քրիստոս,
Հոգևոր վիմի վրա, քո մատով արձանագրված,
Կանգնեցրիր որպես հիշատակարան,
Ինչպես որ նաև ինքն է վկայում, ասելով այսպես՝
«Ես պահեցի քո օրենքն ամեն ժամ,
Հավիտյան», նույնը կրկնելով նորեն՝
Անդրադարձությամբ այս վերջին բառի՝
«Եվ հավիտենից հավիտյանս». ահա
Սրա հետ նաև ուրիշ պանծալի

Օրինակներ ինձ եղան խրախույս,
Բայց ես, անտարբեր, աճապարեցի
Տոնին Բահայի, ոչ թե Աստծո
Եվ երկմտությամբ, բարիքից կաաված,
Ձույզ ճամփաների վրա կաղացի,
Ինչպես հեգնանքով ասում է Եղիան:

Ունեմ Մովսեսին, իր օրենքներով,
Մահացածների աշխարհից եկած,
Մարգարեների գրքերը բոլոր՝ գրված հոգուս մեջ,
Եվ մատյանները առաքյալների,
Շարված իմ մտքի մառնների վրա,
Տիրոջդ համայնի՝ հանդերձ կտակով իր ավետաբեր,
Թաղվելուց հետո հարություն առած ննչեցյալներով,—
Բայց ես, ավելի չար ու անհավատ,
Քան այն մեծատուն եղբայրները հինգ,
Որոնք ասես թե խորհրդանշում են
Զգայարաններն հղիացածների, անգութ, անողորմ,
Քարացած սրտիս համառությամբ միջև
Դարբնի սալի պես եղա անպզա,
Բելիարի պես չապաշխարեցի:

Գ

Շնորհի՛ր կրկին ողորմությունդ լքվածիս անօգ,
Ահավոր, բարի, մարդասեր, գթած, խնամակալ, սուրբ,
Կենդանի, պայծառ, անմահ թագավո՛ր,

Ազդի՛ր պանծալի խաչիդ պորությամբ
Անպգայացած երկկամունքիս
Եվ հուսալքված անպտուղ սրտիս
Անդասանների վրա ուժգնորեն,
Որպեսզի հզոր ամենակալիդ
Գթառատ կամքի օժանդակությամբ
Որոտա հոգիս ու վշտագնածիս աչքերով բխի
Արտասուքների վարար վտակներ
Եվ ոռոգելով՝ մաքրի, փրկի ինձ՝ քեզ ի հաճություն,
Ամենապարզև տե՛րդ բոլորի,
Փառավորյա՛լդ հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոյ արտի խոսի ասարծո Էնք

Ա

Ես՝ նախահայրս ամբարշտության,
Մեղավորների պետս ու գլխավորս անիրավների,
Պատժապարտների առաջնագույնս,
Հանցավորների տիպարս հարպատ,
Ատտիկեցիս, ո՛չ բարեբաստությամբ, այլ
վատթարությամբ,

Անս պատմեցի անպատումներն իմ,
Խայտառակեցի գործերս անպատկատ,
Ցուցադրեցի գաղտնիքներս ողջ,
Ծածկություններս հայտնեցի մեկ-մեկ,

Թաքնվածները դրեցի ի ցույց,
Ամփոփվածները հանեցի ի տես,
Արտածայթքեցի մաղձը դառնության,
Գործակցությունս չարին՝ մատնեցի,
Քամեցի վերջիս թարախն ամբարված,
Ցույց տվի խորքերն իմ արատների,
Վերցրի դիմակը կեղծակերպության,
Քողապերծեցի տգեղությունն իմ,
Մերկացրի զգեստն ամոթույքներիս,
Ցուցադրեցի գարշությունս ամբողջ,
Փսիւեցի դիրտն ու մրուրը մահվան,
Խածոտումների պալարներն հոգուս բաց արի ի տես
Քահանայապետ տեր Քրիստոսին:

Անձիս նկատմամբ եղա անխնա,
Չշփացրի մարմինս բնավ աչառու սիրով,
Արմատներն հնի նշավակեցի հրապարակով.
Բնությանս կիրք, կարիքների դեմ եղա անողորմ.
Խպեցի կապը միաբանության,
Քանդեցի սրտիս դղյակն հիմնիվեր,
Կամքիս խայծի դեմ կռվեցի իբրև
Մահվան չարանեւզ դարանակալի,
Արտաքս հանեցի պահուստներն անհայտ,
Մթերքն ամբարված՝ պարպեցի մեծիդ,
Կանգնել տվեցի նաև դատախազ դատավորի դեմ,
Հանդերձայի փորձն այժմեն իսկ առա,
Հրածարվեցի կործանարարի դաշնակցությունից,

Խպեցի ուխտը խաբեբայի հետ,
Մարտի հաղթական ելքը, աե՛ր Հիսուս, քեզ
վստահեցի,

Չորագնդերը մղեցի առաջ,
Դիմադրությունն հարձակումներին՝
Ապավինեցի խոսքին Ասածուր,
Խավարատերի փաղանգներն համակ
Մատնեցի զենքին լուսեղենների:

Բ

Եվ արդ, ամենայն արարածների ստեղծիչ
Հիսուս,

Որդիդ միածին բարձրյալ Ասածո,
Արդեն այստեղ իսկ այսպես խստորեն
պախարակվածիս,

Գանակոծվածիս այսքան չարաչար,
Այն մեծ օրն ահեղ դու էլ կրկնապես
Դատապարտելով մի՛ հանդիմանիր:
Հպոր, անքնին, անճառ, բարերար անմահ
Քազավո՛ր,

Ի տրիտուր այս ամենապատկառ
Ու ինքնապարստով իմ խոնարհության
(Որ ես այսպիսի ձաղկանքով ինքս ինձ
Անողորմաբար դատափետեցի)
Նվազներով այս մատյանի ծածկի՛ր

Սկզբնաչարի դեմքն անարգանքով,
Խաչիդ նշանով զորացրո՛ւ երեսն ամոթահարիս:
Լուսիդ կնիքը թող որ միանա իմ
կերպարանքին,

Տեսքիս հաստատվի նշանդ ամրության,
Կենացդ փայտի ձևը պատկերվի այստեղիս վրա,
Արվեստն հրաշքիդ վեհաշքորեն տպվի ճակատիս:
Թող չաղավաղվի ինձնից դրոշմը քո
լուսապաճույճ,

Առիավատչյալիդ վստահությունը ինձնից չհեռացվի,
Ու չսասանվի բերանիս ամուր
Սեմերից փառքը տյառնագրությանդ:
Երկրպագելի պահպանակդ թող

Միանա սրտիս զգայարանին,
Իմ գոյացության չօրս նյութերի մեջ
Թափանցի լույսը քո քառաթևի,
Իշխանությունը փրկչիդ՝ աշակցի ձեռքիս կարկառման,
Մատուցման համար հաստված մատներիս
Բարեգործի քո խորհրդարանը համարձակության:

Երբ որ մեկնելու լինեմ աշխարհից,
Սրբությունդ ինձնից թող չհեռանա,
Պատանելուց ետ՝ պատվից չսրկվեմ,
Չլքի հոգիս՝ աննեւզ, անխարդախ փրկությունը քո.
Թող որ իմ շնչից չջնջվեն երբեք
Նշանները սուրբ, դրոշմված ձեռքով կենդանարարիդ,
Չեղծվի խորանից իմ աստվածատիպ՝

Պատկերը մեծիդ պորավոր արյան,
Բնակվի ինձ հետ գերեզմանի մեջ.
Քշվառ մարմինս ծորելուց հետո
Օծման շնորհդ թող ինձ մոտ մնա,
Որ նորոգության օրը նրանով
Ներկայանամ ես փառքի փեսայիդ,
Քոնը ճանաչվեմ,
Շնորհապարդվեմ քո վաստակներով,
Երախտիքներիդ պորությամբ հարգվեմ,
Պանծամ զգեստով սուրբ ավազանի՝
Քավության գտած քս ողորմությամբ:

Մատուցի՛ր, գթա՛ծ, վերարկուդ անեղծ
Մեղքերով սաստիկ տաժանած մարմնիս,
Որ նենգ բանասարկուն չելի քոնոնց դեմ,
Հնացնողն հոգուս չքվի լիովին,
Խավարաբնակ մութ հոգիների
Պատրանքներն ինձ հետ երևան չգան:

Թող որ քո անվամբ օրհնվի, գթա՛ծ, վիին իմ
հանգստյան,

Գերության գուբն իմ լցվի լիապես ողորմությամբ քո,
Տեղն իմ այն թշվառ ընդայնվի քեզնով,
Միշտ անդորր լինի բանտն այն բարկության,
Արգանդն այն խավար ինձ համար լինի աճման
սնուցիչ,
Անձուկ հարկն իմ այն ամփոփի իր մեջ ինձ՝ մեծիդ
հույսով,

Քո ձեռքով պահվեմ տրտում խշտյակում,
Թևովդ ընդունվեմ տանն այն տագնապի,
Եվ դու միշտ լինես այն վտանգայի սենյակում ինձ
հետ:

Այա՛դ ինձ այստեղ բյուր հապար անգամ,
Որ մի ժամանակ երկնային էի, այժմ՝ անդնդային,
Երբեմն՝ տոնելի, իսկ այժմ՝ թշվառ:

Գ

Սակայն դու դարձյալ օրհնյալ ես բոլոր
արարածներից,

Երկնքում եղած, թե երկրաբնակ,
Թե մեռելներից սանդարամետի,
Անպարտակա՛նդ այս տարագրության.
Ե՛ս հիմարացա, ե՛ս վրիպեցի, ե՛ս օտարացա,
Մեղապարտվեցի ու դարձա խոտան,
Ե՛ս խոտորվեցի, հուսալքվեցի,
Ե՛ս մոլորվելով կործանում գտա,
Ե՛ս մատնվեցի ու վտարվեցի,
Ե՛ս խորթացա և գերվեցի գայթաճ,
Ե՛ս նյովվեցի ու թշվառացա,
Ե՛ս արբեցի ու խայտառակվեցի,
Ե՛ս խաբվեցի ու խորասուլվեցի,
Ապականվեցի, անօրինացա,
Ե՛ս մահացա ու իսպառ եղծվեցի.

Այս բոլորի մեջ դու ամենին չարի մաս չունես
Եվ մնում ես միշտ անփոփոխ բարի:
Երբ կամքդ ինձ հետ է, խավարն ինձ համար
ճաճանչ է պայծառ.

Որտեղ քո հույսի ճրագն է վառվում,
Այնտեղ դառնում է գիշերն այգաբաց,
Եթե մարմնիդ հետ հաղորդվում է մարդ,
Ապա կլինի ամոթի բոլոր կասկածանքներից:
Իսկ ես չեմ հաշվում ինքս ինձ կենդանի՝
Անխուսափելի մահվան պատճառով.
Բայց և չեմ կարծում կորած լիովին,
Քանզի աներկբա նորոգումդ կա:
Կյանքիդ դուռն իմ դեմ փակ եմ համարում՝
Հիշելով պարտքերն իմ անբավելի,
Բայց և տեսնում եմ նաև դրախտը բացված
իմ առաջ,

Որ ավետում է փրկությունը քո.
Այդ իսկ պատճառով ահա ոչ այնքան
Ինձ փեսաության գույժն է տազնապում,
Որքան հոգածու ձեռքիդ կարկանամբ՝
Քաջալերում է փրկությունը քո:
Ուտաի առ'ր ինձ, աե'ր, առ'ր ողորմություն,
Գահաբանյա՛ր բոլորից, օրհնյա՛լ հավիտյանս.
ամեն:

Ի խորոյ սրբի խոսի ասարծու Հէպ

Ա

Ով պաղատելու համար ընդունի
Մաղթանքների դեղն համեստ մատյանի այս
ողբերգության,

Հանձնառուն եթե մեղավոր է մի,
Ես էլ բող լինեմ իմ այս խոսքերով
Նրան կցորդված, եթե արդար է,
Թող որ նրա հետ ես էլ սրանով,
Նրա շնորհիվ գանեմ գթություն:
Իսկ եթե հանկարծ այրափսին իրեն երջանիկ
պգա՛

Ինձ համարելով միայն եղկէի,
Ես ինքս էլ անձամբ կհաստատեմ այդ:
Բայց ինքն էլ-հիշի՝ թող Սողոմոնին
Եվ այս հոգեշունչ խոսքերը նրա.
Ո՛վ վատահորեն կարող է ասել, թե սուրբ սիրտ ունի,
Վամ պարծենայ, որ ժառուր է մեղքից
Եվ ապա՝ չկա երկրածին մի մարդ,
Որ ազատ լինի պատասխան տալուց,
Եվ ոչ էլ հաղթող ինքնարշավ վազքով,
Եթե մինչևիսկ նա բարձրաթոիչ թներ ունենա:

Այդ պատճառով էլ ամեն ոք պետք է միշտ
պզուշանա,

Վախենա անգամ հաստատուն ժայռի վրա լինելիս,
Ինչպես որ Պողոսն է ուսուցանում,
Քանզի կարող է գետնին գործել,
Նմանվելով ճիշտ այս իրավադատ կանոնն հաստողին:
Ուստի մաքուրը թող ընդունի այս
Կշտամբանքն իբրև իր համար պսակ,
Որ անմտորեն վայր չիջնի անհաս իր բարձրությունից,
Իսկ պատժապարտը՝ փրկության միջոց,
Որ վեր բարձրանա հոգեկան մահվան
Կործանումից ու ապրի լիառույս:

Իսկ ինձ համար թող, այդ պատգամներով,
Մատյանն այս լինի մի փորագրված
Հավիտենական անեղծ հուշարձան,
Որ իմ եղկէի ու մահկանացու անձի փոխարեն՝

Ողբ ու հեծուքյան անդադար հնչմամբ,
Առանց լռելու միշտ աղաղակի.
Թող որ մինչևիսկ սառը շիրմիս մեջ,
Այն հողապատյան վերարկուի տակ
Արդեն քայքայված ոսկորներս լուռ,
Անմռունչ ձայնով այդ խոստովանեն,
Եվ հողում իսպառ լուծված մարմինն իմ
Անլուր բարբառով պաղատանքներն այս
Առաքի անդուլ քեզ՝ ծածկատեսիլդ:

Բ

Աղբյուր գթության և ողորմության,
Բարեպարզև՝ տեր, որդի բարձրյալի Հիսուս Քրիստոս,
Գթա՛, ինայի՛ր ու մարդասիրի՛ր,
Նայի՛ր վտանգիս, հայա՛ցք ձգիր իմ սրտաբեկության,
Թշվառությանս վրա խոնարհվի՛ր,
Տե՛ս տագնապներն ու տվայտանքներն իմ
անդարմանելի,
Կարեկի՛ց եղիր տառապանքներին իմ կորստաբեր,
Բժշկի նման շոշափի՛ր ախտերս ամենաթշվառ,
Քաղցրությա՛մբ լսիր հեծուքյան իմ հեզ,
Ունկնդրի՛ր շիրմիս անդնդից մահվան
Անլուռ անմռունչ հառաչանքներիս.
Թո՛ղ ամենալուր լսելիքը քո

Քափանցի լուծված, զոս անդամներին ձայնն
աղերսագին:

Քանզի անեղծ է գրավականն այս իմ
կենդանության,

Յո՛ղ որ անայլայլ լինի նաև քո սերն ամենագութ.

Նկույթսմբ կցո՛րո՞ղ եղիր դժնդակ իմ տկարության:

Մեռած պատկերին դեմ ոխ մի՛ պահիր,

Դատաքնության մի՛ մտիր անշունչ կերպարանքին
հետ,

Մահատանջին մի՛ հարվածիր նորեն,
Ջարդված խեցեղեն անոթին դեմ մի՛ մարտնչիր

ուժգին,

Բարկություններդ մի՛ կրկնիր՝ վճռով խոշտանգվածին
դեմ,

Մի՛ բեր պատուհաս ավեր շինվածքին,
Սպանված ջանս էլ մի՛ քարկոծիր,

Ջախջախված լվին վրա սաստկապես դու մի՛
որոտա,

Անպատված հողին վրա մի՛ իբրև
Աբարհավաճի մռնչա ուժգին,

Մերժելի մոխրին մի՛ կանչիր դատի,
Ցնդելի փոշուս մի՛ համարիր դու քեզ ընդդիմամարտ,

Տրորված տղմին մի՛ հաշվիր ոտին,
Գարշությանս անարգ մի՛ վանիր իբրև

բռնամարտիկի,

Նետվելիք եռզրիս մի՛ պահիր իբրև գեհեհի ճարակ

Եվ բավապատիկ այսքան խոսքերով
ամբաստանվածին:

Դու էլ վերստին մի՛ հանդիմանիր:

Գ

Սրանք են ահա սրտամորմոք ու
Բավաթախիծ իմ պաղատանքներն այն,

Որ պիտի հնչեն ամենաթշվառ

Ու խավարարգել շիրմին խորքերից.

Յող հաստատի արդ օրհնյալ խոսքը քո,

Որ կման միշտ դրանք անխաթար,

Ինչպես խնդրողիս սիրուն է ցանկանում:

Չէ՛ որ թեպես ես հիմա խոսում եմ որպես
կենդանի,

Սակայն մեռած եմ անհասիղ հանդեպ,

Մինչ այսժամ, մահվամբ կորչելուց հետո,

Ամենազորիդ հրամանով, տե՛ր,

Անմահ կման միշտ իմ հավատով:

Արդ, աղաչում եմ, տե՛ր Հիսուս Քրիստոս,

Ողորմությամբ ինձ նայիր, թույլ մի՛ տուր,

Որ Բեյթարին լինեմ տնկակից,

Եվ մահազեկույց ձայնը տապանին

Ու թշվառ թաղման թնդյունն անկենդան

Ընդունի՛ր որպես հաշտություն հայցող

Ողբի աղաղակ մի աղերսակոծ.

Միա՛կ բարեգործ, հպոր, մարդասեր,
Թող բարի Հոգիդ ինձ հետ բնակվի՝
Այն խավարում էլ լույս տալով գերում:

Եվ քո կենարար չարչարանքների
Այնքա՛ն պաշտելի մասունքները թող միշտ լինեն ինձ
հետ,

Որ, ինչպես ավանդ մի՝ գանձարանում,
Ինձ քո մեջ պահած՝ կենսանորոգեն.
Թող պատկանեն ինձ որպես անհատնում հոգևոր
կենքեր,

Պարսաքարեր, միշտ ինձնից անբաժան՝
Չարի գնդերը քշելու համար:

Թող որ մարտն իմ դեմ քեզանով վանվի,
Որպեսզի երբ նա, տեսնելով քաղաքն առանց
կորքերի

Եվ ազդարարող գործիքը անձայն,
Հառնի ինձ վրա պատերազմելու,
Քեզ ունենամ, տե՛ր, մշտնջենապես անքուն
պահապան:

7

Եթե վախճանի օրը կանխելով՝
Այժմ իսկ շտապի անել արգելան պատրաստել չարն
ինձ,

Ես տերունական աղոթքս կուղղեմ

Նրա դեմ որպես մահացու հարված,
Իսկ եթե ջանա ի վայր տալալել՝
Ծնրադրությունս բարձրյալ արարչին.
Եթե փորձի ինձ թավալել գետնի մոխիրների մեջ,
Աստծո՛ւ երեսի վրա ընկնելը կվանի նրան,
Իսկ եթե նյութի տանջալի ցավը,
Նրան կլլկի աշխարհի փրկչի
Առատ քրտինքը, շաղախված արյամբ.

Եթե պատանդի շունչս, որ բարի ճամփով չընթանամ,
Ամենաստեղծի կապանքները ինձ ապատ կարձակեն.

Թե բռնադատի, որ պարզկները լույսի ուրանամ,
Համբերությունը քո՝ աստվածամարտ

Ապիրատների հայրոյանքների՝
Կպապանձեցնի սրան նրանց պես.

Եթե գաղտնաձիգ կենքերի նետեր արձակի վրաս,

Պիտի հանդիպեն դրանք փառքի հոր
ձարտարահնար կապարձի կարթին:

Թե խավարամած լույսի շղարշով

Անամոթաբար աչքերս մտնի,

Ամենքի լրման ձորձածածկ գլխի

Կոփահարումը կտանջի նրան.

Եթե ձեռքերիս վստահությունը ժպրիի կաշկանդել,

Ամենաստեղծի ձեռքը մատուցած

Եղեզնը պիտի բերանը փակի՝ նրան կտտելով.

Քե խայտառակման ծաղր ու ծանակով ինձ հետ
կատակի,

Ամենապորի ծաղրանք տանելը կհեզնի նրան:

Եթե բժժանքով ու հուռուքքներով

Խորամանկորեն ուզի կախարդել,

Հպոր Աստծո դեմքի ապտակը

Կամաչեցնի նրան սաստկապես.

Եթե գիշերվա մութը իջնելիս

Իր խաբեության նենգիչ խավարով լկտի մարտնչի,

Կխայտառակվի լույսիդ ճաճանչմամբ.

Եթե հավակնի փորձությունների

Վատնիչ խորշակի արեգակնակեղ

Կեսօրվա տապով ինձ բոլորովին արմատից խախտել,

Պիտի նշանիդ լույսի կորությանբ

Ինքն արմատախիլ եղած չորանա:

Եթե ջանա ինձ փչման շնորհից զրկել լիովին,

Այն թուքը, որը մեղավորիս տեղ

Ընդունեց տերը քերովբեների,

Պիտի համակի նրան ամոթով.

Քե ինձ կծոտող ծանիքներ ցույց տա,

Կպապանձեցնի նրան լռելը տիրոջ բերանի.

Եթե աղվական խածոտումներով խռովի հոգիս,

Համայնաստեղծին մեխված բևեռից պիտի կակծա.

Եթե մտքերս մոլորեցնելով՝

Անիրավության ուղին ինձ մղի,

Անեսաի ոտքի գամերը նրան պիտի կապկպեն.

Եթե արբեցնի ինձ դժմաբարո հրապույրներով,
Կդառնացնի նրան բացայնն այն, լեղիով խառնված,
Որ բարերարին ազին խմելու:

Եթե ինձ գտնի պողի առաջին ճաշակումի մեջ,

Խաչի սոսկալի խորհրդով բռնված՝

Հենց ինքը իսպառ կդատապարտվի.

Եթե հորդորի ընդզվել տիրոջ

Հնազանդվելու հրամանի դեմ,

Անսահմանելու սուրբ պարանոցի

Մեկնումը պիտի կործանի նրան.

Եթե տանջաման անելու համար

Հալածի նա ինձ ու վիրավորի,

Այն մեծ տեգը, որ մխվեց Ադամին

Հաստողի կողը, կպատռի նրան.

Եթե պաշարի ինձ դժոխային վիշտ ու ցավերով,

Նրան կբռնի պատանքի կաավն ամենակալի.

Քե խաբեությամբ ստիպի մահվան հատակը նայել,

Մահվան վիմի մեջ Աստծո կենդանի

Բնակությունը կպանի նրան.

Եթե մարդկային սայթաքումներիս վրա նա խնդա,

Պիտի կարկամած կորանա կրկին,

Երբ անմահն Աստված հառնած իր փառքով՝

Եվ մեռյալներին ամենայն իր հետ կենսանորոգի:

Իսկ եթե բերկրի իր հապարամյա կապանքի

լուծմամբ.

Քող դողա իսկույն առավել սաստիկ

Անվերջ-անվախձան տանջարանների
Շղթաների մեջ վերստին ընդմիջա
Կապված փակվելու անվերժ տազնապից.
Եթե առաջին իսկ հարվածներից խիստ դժվարանա,
Նրան կտրվի գույժը կորստյան՝
Վերջին սատակման՝ անշեջ գեհեհուս,
Որ պատրաստված է նրան և նրա հրեշտակներին՝
Մեծ դատաստանի այն մեծ օրն ահեղ:

Ե

Միայն թագավոր, հզոր ինքնակալ,
Արարիչ երկնի, երկրի և բոլոր
Զարդարանքների, որ կա նրանց մեջ,
Տե՛ր Հիուս, ահա քեզ ապավինած՝
Սպասում եմ ես գալստյան փրկչիդ՝
Քո ողորմության ակնկալիքով.
Ոտներդ ընկած՝ զարշապարներիդ հետքն եմ
համբուրում,

Խոստովանում եմ պարտությունը իմ,
Հրապարակում մեղքերս բոլոր,
Կշտամբանքներին քարերով ծեծկվում,
Այրվում եմ սրտիս հառաչանքներով,
Խոցոտվում եմ խոր խղձիս խայթերով
Ու սրտիս բոցով լափված՝ տապակվում,
Եփվում եմ ցողով աղի արցունքիս,

Երիկամներին հրայրքով կիպվում,
Ցամաքում՝ օդով հուսահատության
Եվ նվաղում եմ հողմով դառնաշունչ,
Ցնցվում եմ վշտից ու կողկողագին հեծությամբ
դողում,

Տառապում՝ անյուր տվայտանքներով
Ու տատանվում եմ տազնապով հոգում,
Մրդկակոծ ծփում ու սասանվում եմ ավերախումից.
Սարսում եմ, երբ որ լուր է սպասվում,
Գալիքն հիշելով՝ կորչում ահաբեկ,
Ատյանի տեսքից հալվում եմ իսպառ
Ու մեռնում՝ մեծիդ սպառնալիքով:

Լսի՛ր, բարեգո՛ւթ, քավիչ, մարդասեր ու
երկայնամիտ,
Քաղցրություն անձառ, բարեպարզև օր և տիվ
տենչալի,

Քանզի կարող ես ամեն ինչի մեջ,
Կարող ես նաև շունչս փչելիս ինձ փրկագործել:
Եվ քեզ սուրբ Հոգուդ ու հորդ հետ փա՛ռք
հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոյ սրբի խոսի աստուծո Հէպ

Ա

Քրիստոս Աստծո խոսքն արդարության
 Դատապարտում է ինձ շատ ավելի
 Խիստ, իրավացի, քան սատանային.
 Չի նա հայտնվեց հենց նրա համար,
 Որ չարիքների նախահոր բոլոր գործերը քանդի
 Եվ նորոգի իմ պատկերն հնացած՝
 Իր ինքնության մեջ ստույգ խառնությամբ
 Միավորելով մեր կերպարանքն ու էությունը ողջ
 Մեծն Աստծո կերպ ու իսկության:

Նրան անհամար իր շնորհներից ոչինչ չտվեց.
 Ինձ շոպյորեն օծուեց բոլորով.
 Նրա համար նա բնավ չտանջվեց,
 Մինչդեռ ինձ համար պատարագվում է
 շարունակաբար.

Նա անհաղորդ է կյանքին, այնինչ ես
 Վայելում եմ միշտ փրկագործություն,
 Նա խաչով վանվեց, իսկ ես՝ պորացա,
 Նա լույսից մերժվեց, ես միացած եմ անկալի
 փառքին.

Նրան երկրում էլ հանգիստ չտվեց,
 Ինձ սեփականեց երկինքը անգամ.
 Նրանից կտրեց երաշխիքն հուլսի,
 Իսկ իմն հաստատեց առանց խզելու.
 Նրան խոզերի բոլուկների մեջ արգելափակեց,
 Մինչդեռ իմ մեջ հենց ինքը պորացավ.
 Նրան բաղդատեց կարիճների հետ,
 Իսկ ինձ հոչակեց լույսի ճառագայթ.
 Նրան սողունի նմանեցրեց,
 Մինչդեռ ինձ կնքեց իր իսկ անուսով:

Բ

Լքելով բոլոր երախտիքները բարերար Աստծո՝
 Հակամեա եղա չարին՝ նրա հետ
 Դժոխքի խորքը նայելու համար,

Ես, անարժանս ամեն բարիքի,
Երախտամոռս անշնորհակալ, դրժողս սիրո,
Կաշկանդվածս պիրկ մեղքի թոկերով,
Խոցվածս խորքից երկվամներիս,
Որ արմավենու ծառ եմ բլկտված,
Աղարաված գինի, հեղեղված ցորեն,
Ջնշոտված մուրհակ, պատառված վճիռ, խարդախված
կնիք,

Դիմափոխված տեսք, այրված հանդերձանք,
Կորած ըմպանակ, խորասուզված նավ,
Փշրված մարգարիտ, ընկղմված գոհար,
Չորացած մի տունկ, խորտակված նեցուկ,
Իսպառ փտած փայտ, եղծված մանրագոր,
Փլատակված տուն, խարխլված խորան, արմատախիլ
բույս,

Յուղ՝ թափված աղբոտ հրապարակում,
Մոխրակույտերի վրա հոսած կաթ,
Դժնի մահապարտ՝ քաշերի գնդում:

Քանպի շարունակ անձն իմ ողբալի,
Հին Բաբելոնի օրինակներով,
Երուսաղեմի հետ խրատ լսեց
Մարգարեներից, բայց չխրատվեց:

Եվ ահա, այստեղ անգոսնում գտա, այնտեղ՝
անարգանք,

Այստեղ՝ դսրովում, այնտեղ՝ պարսավներ,
Այստեղ՝ ծանակում, այնտեղ՝ նախատինք,

Այստեղ՝ դառնություն, այնտեղ՝ կշտամբանք,
Այստեղ՝ վարանում, իսկ այնտեղ՝ լքում,
Այստեղ՝ հեծություն, այնտեղ՝ հառաչանք,
Այստեղ՝ կասկածներ, այնտեղ՝ իրացում,
Այստեղ՝ տազնապներ, այնտեղ՝ հատուցում,
Այստեղ՝ փորձություն, այնտեղ՝ դատաստան,
Ուր չի փնի ո՛չ իրավունքի խոսք, ո՛չ ձայն աղերսի,
Ո՛չ օրերը՝ թիվ, ո՛չ ժամանակը վախճան կունենան,
Ո՛չ հուտ շավիղ կգտնես, ո՛չ էլ՝ ողորմության դուռ,
Ո՛չ՝ պահապան աջ, ո՛չ էլ՝ օգնող ձեռք:

Գ

Բայց ապավեն ես դու և փրկություն,
Խնամարկություն ու երանություն,
Ողորմում ես դու, քավում, բժշկում, ո՛վ միակ կոր,
Կենսաձիր, անձառ, տեր Հիսուս Քրիստոս բարերար
Աստված,

Օրինյա՛լ և օրհնյա՛լ և դարձյալ օրհնյա՛լ,
Քո սուրբ Հոգու հետ բարձրացած հավեռ
Մեծիդ իսկության հոր փառքի համար՝
Հավիտյաններից հավիտյանս. ամեն:

Ա

Արդ, երբ մտքիս մէջ հնչում է անդու
 Ահագնությունն այն վերն հիշվածների,
 Որ ասավածային սպառնալիք են, հասած եղկելուս,
 Ինչպե՛ս դադարի տղերգությունն իմ,
 Կամ ինչպե՛ս, ինչպե՛ս ցամաքի հեղեղն
 արտասուքներիս:

Չի էթե նույնիսկ քառավտակյան
 Փետերն այն, որոնք ծավալումներով հորդ ու
 բազմահոս
 Ոռոգում են ողջ երկիրն ու երեմ՝

Լիառատորեն բաշխված բոլորին,
 Ակունքներով ու հոսանքով իրենց աչքերս Եզվեն,
 Դարձյալ չեն կարող մարել բոցն անեղ անքիվ
 մեղքերիս:

Թե մարգարեի ըղձանքի նույնիսկ
 բազմապատկությանը՝

Գլուխն իմ անվերջ Եզվի ջրերով,
 Իսկ տեսողության ճրագարաններս աղբյուրներ
 հորդեն,

Չեն բավի, մեկ է, կործանված հոգուս
 Վիշտն ու ցավերը ողբալու համար:

Ոչ էլ բանահյուս ու լավան կանանց
 Բազմությունները համորեն՝ անվերջ ողբ ու շայլերով՝
 Կկարողանան երգի վերածել ու երգով պատմել
 Խորախոր խոցված սրտիս աղետներն այս
 դառնակակիծ:

Բ

Իմ լինելության օրն է նսվյալ
 Եվ ոչ թե Հոբի կամ Երեմիայի,
 Որոնցից մեկին մինչևիսկ չարժի աշխարհն այս
 ամբողջ.

Ոչ թե մերժելի, այլ տունելի է ծնունդը նրանց.
 Պատշաճում է այդ անեծքն այն օրվան,
 Երբ աշխարհ եկա ես՝ անարժանս լուսիս, բարիքի,

Կորստյան որդիս, մահվան դրացիս, մեղքի մշակս
Եվ արբանյակս անօրենություն:

Չմնացի ես հաստատ, բարերա՛ր,
Կյանքի այն ուխտին, որ սահմանեցիր.

Չհետնեցի անմահացուցիչ

Ու կենդանարար պատվիրանին քո.

Չարչարվեցի երեք արմաթք հնձելու համար,

Որ խռովահույզ ձմեռնամուտին

Պատրաստված լինեմ կերակրվելու.

Չկառուցեցի ամրակուռ որմեր

Եվ ոչ էլ հարկին ձեղուն ձգեցի,

Որ պատսպարված լինեմ սրկաղաշունչ փոթորիկներից.

Չամբարեցի գեթ մի փոքր պաշար

Անհատնում ուղին դուրս գալուց առաջ,

Որ փարատեի տագնապը սովի.

Չպատրաստեցի մաղթանք ու աղերս,

Որով համարձակ կարողանայի քեզ ներկայանալ.

Սրբակյաց վարքով փրկության թռչակ չապահովեցի,

Որ նորոգությունս երաշխավորեր.

Այս կյանքի ճամփին խելամիտ չեղա

Հաշիվներես մեջ՝ իմ մատնիչի հետ,

Որ դատավորի ձեռքից հենց այստեղ պրծած լինեի.

Չներկայացա օրհնալիր ձեռքով,

Որ մաքրագործված հաղորդակցեի օրենսդրի հետ:

Ո՛չ դիմացից ինձ անվտանգություն,

Ո՛չ էլ թիկունքիս պատսպարություն ապահովեցի,

Ո՛չ աչ ձեռքիս մեջ զենքեր ունեցա

Եվ ո՛չ էլ ձախով վահան կրեցի,

Որ պատերազմում կարողանայի մնալ անվնաս.

Ո՛չ նժույգներես վրահ հագցրի,

Ո՛չ մարտիկներես՝ զինավառություն,

Որ կարենայի ձակատ հարդարել:

Վաղահաս պտուղն աչքաթող արի,

Իսկ վերջնահասից արդեն ուռացա.

Եվ ահա բոլոր բարիքներից կուրկ ջվարել եմ ես.

Ո՛չ ունեմ հիմա մաքրության ծաղիկ

Եվ ո՛չ էլ, ավա՛ղ, ողորմության յուղ:

Գիշեր է խավար, մտայլ ու անշող.

Մահվան անհատնում նիբիով եմ քնած,

Մինչդեռ տագնապը կանչողի փողի ձեպում է

անդուլ.

Հարսանյաց վարդից նորեն մերկացա

Ու վարքիս ձեթը թափեցի կրկին,

Եվ հարսանիքի դուռն ահավասիկ փակվում է իմ դեմ:

Գ

Ինչպե՛ս ստանամ այսքան վշտերիս

մխիթարություն,

Վարանումներին իմ, այսքան մտայլ ու անլուսաշող,

Կյանքի նուսավառ յուսավորություն որսեղի՛ց խառնեմ,

Կամ ո՛ր հաստատեմ զարշապարներն իմ,

Ո՛ր ապավենին աչքերս հառեմ,
Ի՛նչ անդորր գտնեմ այս ծփանքներին
Կամ ո՛ր ըղձալի անքույթ դյուրության ձեռքն իմ
կարկառեմ:

Եթե բարձրաբերձ ձեղունին երկնի,
Այնտեղից ծծուճք ու հուր անձրևեց Սողոմի վրա.
Եթե խորախոր անդնդին երկրի,
Սա բացեց կոկորդն իր խժռողական,
Լափեց Դաթանին ու Աբրիոնին ողջ բանակներով:

Եթե հանդգնեմ փախչել բռնողից,
Գուցե ինձ ճանկի վիշապն ահավոր.
Եթե թափառեմ զապանների հեռ,
Սրանք ավելի պիտի շտապեն
Արարչի վրեժն ինձնից առնելու,
Քան Եղիսեի վրեժն հանեցին
Այն բեթելացի մատաղ ու մանուկ քրմորդիներից:
Եթե աչք հառեմ ամենատարած օդի
պարպուռյան,

Այն Եգիպտոսի համար շոշափվող խավարի փոխվեց.
Թե թռչուններին, երկնքում ճախրող,
Նրանք կանչված են սպանո՞ղ՝ գոհերի
Բոսոր դիակներն ուտելու համար:
Եթե խիպախեմ տկարների դեմ,
Ի՛նչ հարկավոր են էլ առյուծներն ինձ,
Բոռ ու պիծակից կսպառվեմ իսկույն.
Եթե գիշատիչ արջերից փրկվեմ,

Պիտի պատահեն ինձ մժեղները արյունածարավ:
Եթե ինչ-որ տեղ նստեմ քիչ անհոգ,
Վրաս կմաղվեն մժողուկներն անարգ
Եռացող հրի ցնցուղների պես:
Եթե եղջյուրից ռնգեղջյուրի փախչելով պուկ
տամ,

Կկեղեքեն ինձ չնչին մուկների
Մորմոքեցուցիչ ճիրաններն անպոր:
Եթե թաքնված կուչ գամ մի խորշում
շտեմարանի,
Գարջ ու աղտեղի գորտերը պիտի լլկեն ինձ անվերջ.
Եթե ինչ-որ տեղ ապաստան գտնեմ անդաստաններում,
Պիտի պաշարեն անթիվ տարմերը շնաճանձերի:
Մի կողմ են թողնում խառնիճ-մարախի
բանակներն հպոր,

Թունավոր թրթուր, անշունչ թվացող այլ չքոտիներ,
Ջրակարծ կարկուտ, ավերիչ եղյամ,
Որոնք մեր աչքին թեպետև անպեն, խղճուկ են թվում,
Սակայն Աստծո մի ակնարկումով՝
Այնպիսի՝ ուժգին հարված հասցրին
Անբարիավաճ ու գոռ փարավոնի հպոր տերության,
Որ բռնապետին հաղթելով՝ տեղից դուրս վռնդեցին:
Սրանք հոգետանջ, գաղտնի վնասող
Այն լկանքների ու տանջանքների
Գոյաձևերն են, գաղտնի ու ծածուկ,
Որ եզրիպատացի անօրենները կրեցին այնժամ:

Ո՛վ ամենազոր հասող համայնի և անը
բուրի,

Հանի՛ր ատելի ոսոխներին դեմ, հալածի՛ր նրանց
Եվ ողորմի՛ր ինձ կրկին գթությամբ՝
Փրկարար ձեռքդ մեկնելով լիված,
Բազմակոշկոճ ու վարանած մահվան դատապարտյալիս,
Չի դու ես միայն ճանաչվում Աստված,
Փառաբանված քո հոր հետ, սուրբ Հոգովդ՝
Հավիտյաներից հավիտյանս. ամեն:

Արդ, որովհետև քո աստվածային հոգատար
ձեռքով՝

Սիրող մեջ, ինչպես պտղը քուրայում,
Շարունակ եռում՝ չեմ պնդվում երբեք,
Խառնվում եմ անվերջ ձուլվելու համար, բայց չեմ
միանում,

Ուստի երկնավոր դու արծաթագործ,
Իմ գոյացության ամենահնար
Արվեստավոր ու ճարտարապետ իմ,
Ձուր ես աշխատում, ջանում ինձ համար:

Ըստ մարգարեի հայտնի առակի,
Իմ չարությունը չհավկեց երբեք:

Եվ ահա այսպես, սաստիկ մոլեգնած՝

Մի ողորմելի ու մի դիմաբախ խելագարի պես
Բարբաջում եմ միշտ հանդուգն ու անկարգ,
Որով ավելի բազմապատկում եմ պարտք ու մեղքերն
Իմ,

Քան թե հաշտության մի հնար գտնում:

Եվ արդ, որպեսզի հանդերձայնների

Համար պատրաստած տանջարաններում
Դեպքերն անընտել, պատահարները անվարձ,
անսովոր,

Դիպվածներն անփորձ ու անօրինակ չթվան հանկարծ,
Այստեղ մարմնիս մեջ անմոռաց պահեց
Մնացորդները նախկին անեծքի,
Որպեսզի փոքր ու անարգ տարրերին
Ընտելանալով՝ մեծին սովորենք:

բ

Կան որովայնի ինքնածին ճապուկ,

Խլլառուն պես-պես բոտոտ-ձիճուներ,
Աղիքների գարշ որդեր գաղտնակուր,
Հրափայլ, այրող պալար-այտուցներ,
Պուռկներ, պուտեր, բոցի պես կիպող,
Անիծներ անձև, քրտնածին գապիր

Կակծեցուցիչ, եռքոր հարուցող ոհմակներ անարգ

Եվ հրոսակներ վայրենաբարո,
Որ ինչպես դևեր գիշերամարտիկ,
Ինչպես մենապեն ու խավարասեր գնդեր բարբարոս
Եվ արաբական խոլ ու քանաւար, կատաղի գայլեր,
Կոր-կոր ընթացքով, գույնով արջնաթույր
Եվ կարիճների խայթոցների պես
Կրկնապարույր ու կռածայր կտցով,
Ասես թե դժնիկ փշերով, անվերջ
Խայթում, խոցոտում, ծծում, քամում են արյունը խոնավ
Եվ անկողնի մեջ, հանգստի մահճում
Չարչրկում, լկում ու տանջում են մեզ:

Իսկ եթե մեկը ձեռք մեկնի հանկարծ

Արժանի պատիժ փոխհատուցելու,
Իսկույն պզուռ են իրենց պատճառած վնասը մարդուն
Եվ, լերկամարմին իրենց չքությամբ,
Ասես թե առած, թռչում են փութով
Ու ոստոստելով մարախների պես՝
Փախուստ են տալիս ամեն ուղղությամբ
Եվ բազմապատիր ու նենգաբարո աղվեսի նման
Խորամանկելով՝ մտնում ծակուծուկ,
Որպեսզի փրկվեն մահվան երկյուղից:

Այսքան չքոտի իրենց եղկությամբ՝

Ոչ միայն գեղջուկ, խառնիճաղանջ ու ռամիկ
մարդկանց,
Այլև ահարկու և հզորապոր թագավորներին

Փախցնում, վտարում, հանում են նրանք
Դեպի բարձրաբերձ վերնահարկերը ապարանքների
կամ թե ստիպում ապրել բացօթյա:

Քաջարի մարդիկ, որ ամբոխների վրա իշխեցին,
Որոնք տիրեցին ժողովուրդներին
Ու շատ ազգերի բաղաքներ առան,
Խոստովանում են պարտությունն իրենց հաղթ
բազուկների

Ասելով՝ քանզի չկարողացանք
Մենք դիմակայել մեզնից ավելի պորավորներին,
Ուստի խույս տալով՝ հասել ենք այստեղ:

Գ

Բայց ինչո՞ւ եմ ես վբաղվում մանր,
ձղձիմ, չքոտի ու ծիծաղելի այդ գոյակներով,
Եթե ոչ միայն, որ դրանք պորեղ ու անհերքելի
Ջատագովներ են աստվածության և
Հանդերձյալներն են ինձ հիշեցնում,
Ընծայված իմ իսկ մարմնից ինձ՝ որպես
Ստորեկության դառը պտուղներ:

Ավելանում են սրանց դեռ նաև
Եկամուտ տարբեր ախտերն սպանիչ
Եվ ուտիճների կույտերն անողոք,
Որոնցից պրծնելն անհնարին է.
Մնում է միայն, հարկադրաբար,

Նրանց պատճառած այդ քստմենքի
Չարչրկումներով՝ զայիք մեծագույն
Տառապանքները իմատասիրել,
Չի, միևնույն է, չկա ոչ մի տեղ, անկյուն՝ դրանցից
Փախչելով մի կերպ ապաստանելու.
Առանց ջո կամքի ու հրամանի,
Մարդկային ամբողջ կարողությունն ու հնարները ողջ
Նրանց նկատմամբ ի դերն ելան:

Իսկ դու, բարեբա՛ր, եթե կամենաս
Փրկել, նորոգել, քավել, բժշկել ու կենսագործել,
Կյանքի ամեն դեղ ու դարման ունես բավականաչափ.
Ամեն ինչում քեզ փա՛ռք հավիտենից հավիտյանս.
ամեն:

Ի խորոյ սրբի խոսի աստուհեք

Ա

Արդ, երկրային այդ չքոսիներից,
 Որոնք գոյություն իսկ չեն համարվում,
 Խոսքիս ընթացքը ուղղում եմ ի վեր մեծագույնների՝
 Հանդիսադրելով գործերն անեղի արդար, անաչառ:
 Քանի որ եթե մինչևիսկ լինեն
 Մերձավորագույն մարդիկ Աստծո,
 Ինչպիսիք էին նահապետները սկզբնաճանաչ,
 Մարգարեները, մաքրագույն, անեղծ,
 Առաքյալները, սուրբ, անբժագույն,
 Կամ ընտրելագույն, ինչպիսիք էին մարտիրոսները,

Եթե դու ինքդ չմարդասիրես,
 Աննվա՛յ բարի, անհատ գթություն,
 Խնամածություն անփոփոխելի,
 Չո՛ր է նրանցից փրկություն հուսալ:

Բ

Քանզի եթե ես դիմեմ հենց իրեն սուրբ
 Աբրահամին,

Ինչպես մեծատան խղճուկ առակն է ինձ ուսուցանում,
 Անգոր կլինի տապից պապակիս մի կաթիլ ջուր տալ,
 Չի մարդ է և նա, մարդկանց ընդհանուր
 անճարակությամբ.

Եթե Մովսեսին՝ նա ևս զերծ չէր տկարությունից.
 Անկարող եղավ մինչևիսկ փրկել
 Շաբաթ օրը ցախ հավաքող մարդուն.
 Թե Ահարոնին՝ նա ինքն օգնության կարիք ունեցավ.
 Իսկ եթե Դավթին՝ չէ՛ որ իր բոլոր
 Բարի գործերի բազմությամբ հանդերձ՝
 Նա էլ չմնաց առանց հանցանքի.
 Իսկ եթե Նոյին, Հոբին, Դանիելին,
 Ապա Եպեֆիել մարգարեն նրանց
 Հենց անվանապես հիշատակելով՝
 Աստծո անունից այս է ծանուցում.
 «Կենդանի եմ ես,— ասում է տերը,—
 Սակայն վերահաս իմ բարկությունից

Իրենց ուստրերին, դաստրերին անգամ
Չեն կարողանա նրանք ապատել,
Կփրկվեն միայն անձերը իրենց.
Եթե Պետրոսին՝ հավատքի վեմին՝
Քո խնամքներից փոքր-ինչ խորթացած՝
Նա էլ ունեցավ որոշ վրիպում:

Չեմ ուզում հիշել բազմաթիվ այլոց,
Որոնք, թեպետև երանելիներ,
Անձնատուր եղան որոշ թուլության, տարբեր կրքերի.
Դրանցից էր և Հովաս անունով ոմն մարգարե,
Որի գայթումներն, իր աստվածառաք ծառայության
մեջ,

Շատերի համար մնում են դեռևս անբացատրելի,
Թեև ինչ-որ կերպ կարելի է և այն մեկնաբանել:

4

Որ գորությունը մարդկային իրոք
Սահմանափակ է փրկության համար,
Յուրյ տվին և այդ ընտրյալներն իրենք՝
Ապավինելով միշտ բարերարիդ ողորմածության.
Չորավորվեցին ամենակալից,
Խնամարկվեցին պաշտպանից հպոր,
Բազմահնարից գտան քավություն,
Ապատարարից շնորհ ստացան,
Անախտականից՝ ապաքինություն,

Անապականից կենսագործվեցին,
Լուսավորվեցին նորոգչից անձառ:

Ուստիև, ահա, ճանաչելով չափն
Ու գորությունը մարդուս բնության
Եվ ունենալով օրինակն այդ մեր էակիցների
Իբրև սփոփանք, քաջալերություն,
Աներկբայելի հույս ու հավաստիք հուսահատներին,
Քե՛զ եմ դիմում արդ, ո՛վ կենսապարզև որդիդ Աստծո,
Քրիստո՛ս, օրինյալ ըստ ամենայնի:

Եթե հիշենք և համանշանակ
Առածն երջանիկ այն իմաստունի,
Խոսքն այս կրկնակի կհավաստիանա.

«Ավելի լավ է ընկնել ձեռքն Աստծո, և ոչ թե
մարդկանց,

Քանզի որպիսին ինքն է գորությամբ,
Այդպիսին է և ողորմությունն իր»:

Թեև Դավթին է սա վերաբերում,
Որն Աստծո կողմից առաջադրված
Երեք պանապան պատուհասներից
Կամովին ընտրեց պատիժը մահվան,
Իբրև հավերժող կյանք՝ Քրիստոսի հույս ու հավատով,
Եվ ոչ թե մյուս առավել փոքր
Երկուսը, որոնք տանջում են երկար ու չեն ողորմում,—
Բայց եթե ինքս էլ, պատշաճելով ինձ,
Օրինակեմ այն որպես փրկության
ձար, միջոց, հնար կորած իմ անձին,

Որ տոչորվում է ապրելու տենչով,
 Անհարմար ոչինչ արած չեմ լինի.
 Ձի ողբերգության իմ այս մատյանում
 Ոչ թե դրանով նվաստացնում եմ այդ փրկվածներին,
 Որոնց շնորհիվ կարելի է լոկ մտանալ տիրոջ,
 Այլ պատկում եմ անուկը փրկչի,
 Բարեհռչակում շնորհը նրա ամենքի հանդեպ
 Եվ խոստովանում խոսքով աներկբա,
 Որ նույնիսկ նրանք, որոնք շատ բարձր են
 Քոչում իրենց սուրբ վարքի թներով,
 Դարձյալ մշտապես կարոտ են դեղին իր ողորմության:

Դ

Ուտաի և դու հո՛ւյս, կյանք ու փրկություն,
 Դու բժշկություն, դու անմահություն,
 Դու երանություն, լուսավորություն,
 Անդորրացրո՛ւ ինձ մեղքերից իմ տաճանալույզ,
 Որպեսպի ինքդ էլ հանգստանա այս
 Հեծեծանքներից, տաղաուկ, միալար,
 Այս ձանձրացուցիչ թախանձանքներից,
 Դու, որ բերկրում ես ոչ այլ ինչով, քան մարդկանց
 փրկությամբ,
 Օրհնաբանյա՛լդ հավիտյանս. ամեն:

Ա

Հույժ երջանիկ է ու փառավորված կարգը
 սրբերի,
 Որոնցից ոմանք թեպետ երբեմն փոքր-ինչ
 գայթեցին,

Բայց հաստատվեցին ավելի հաճախ,
 Քիչ սասանվեցին,
 Բայց հոգու պայծառ շողերի վառմամբ
 Մաքրված՝ դարձյալ լուսավորվեցին.
 Մեկն հաստատում է նրանց պանգվածի
 Տկարությունը հասարակաստեղծ,

Մյուսը, սակայն, բնության օրենքն իսկ գերազանցող
Վարքն առաքինի, հրեշտակային:

Եվ ահա սրանք, որոնք օրհնված են
Հենց Քրիստոսի հոր ամենակալ
Ու աստվածային բերանից, ընտրյալ,
Տոնելի, խնկյալ ու բարեբանյալ,
Այլ նաև պաշտյալ՝ որպես անդամներ տեր Քրիստոսի,
Հարդարյալ՝ իբրև ապաստարաններ սուրբ Հոգու
համար,—

Չունեն իրենց մեջ խավարի նշմար կամ որևէ հեռք,
Այլ ամբողջովին անկեղծություն են,
Արդարություն են վեհ ու լուսաշող
Եվ, որքան Աստծո մարդը կարող է, նման են
Աստծուն:

Պարզերես են ու ճակատները բաց,
Վարքով անբասիր, բարձր ու անխտոր,
Կյանքով անթերի, ազնիվ ու զգաստ,
Բարեպաշտությամբ ամուր, աներեր,
Ընթացքով արի ու անկասելի,
Հավատամքով միշտ միատարր, անշեղ,
Համարձակությամբ հաղթ ու անկոտրում,
Հայացքով հստակ, անշփոթ, պայծառ,
Առաքինությամբ վերնային, անկոխ,
Պատկերով մաքուր, անբիծ, անաղարա:
Աստված հենց ինքն իր վարդապետությամբ մեզ
լուսավորեց,

Որ նրանց անվամբ ու հիշատակով՝
Իր հաճություները, խոովության մեջ, կարող ենք
հայցել:

Բ

Անայտան եմ ես ամեն ինչի մեջ
Եվ պարավելի՝ որքան խոսքերը զորեն ասելու,
Ես, որ նիրհում եմ, մինչդեռ արթուն եմ,
Թմրում եմ, երբ որ զգաստ եմ թվում,
Բարեպաշտելիս զայթակղվում եմ
Եվ վրիպում եմ աղոթք անելիս.
Ընթացքիս պահին կանգնում եմ տարտամ,
Դեռ չարդարացած՝ նորից մեղանչում,
Դեռ չխաղաղված՝ հուզվում եմ դարձյալ,
Արշավ չսկսած՝ իսկույն նահանջում,
Գնալուս պահին ընկրկում եմ ետ,
Լույսն եմ պրտորում խավարի մասով,
Օշինդր եմ խառնում քաղցր համի հետ,
Բարու հիևվածքին հյուսում եմ չարիք,
Ոտքի չկանգնած՝ ընկնում եմ կրկին:
Ծաղկում եմ, սակայն պտուղ չեմ տալիս,
Ասում եմ, սակայն չեմ անում ոչինչ,
Խոստանում եմ, բայց չեմ գործադրում,
Պարտավորվում եմ՝ և չեմ կատարում,
Չեռքս պարզում եմ, բայց քաշում եմ ետ,

Յուցադրում եմ՝ և չեմ ընծայում,
Մոտեցնում եմ, սակայն չեմ տալիս:

Վերավորվում եմ՝ նախկին վերքերս դեռ
չդարմանած,

Դեռ չհաշտեցրած՝ խռովում նորից.
Անիրավորեն դատի եմ դիմում՝
Եվ ինքս եմ դատվում արդար ու իրավ,
Գրվում եմ, սակայն ջնջվում եմ իսկույն,
Նավարկում եմ, բայց շեղվում եմ գծից,
Սկսում եմ՝ և չեմ հասնում վերջին:

Դեռ չամրապնդված՝ խախտվում եմ դարձյալ,
Չլցված՝ նորից մնում եմ թափուր,
Այստեղ մի փոքր կարգի եմ գալիս, այնտեղ՝
քայքայվում.

Դեռ չհավաքված՝ ցրվում եմ կրկին,
Հիմքը գցում եմ, բայց չեմ ավարտում:
Մեկը՝ վաստակում, սպառում եմ բյուր,
Գանձում՝ աննշան, վատնում եմ անթիվ:
Ուրիշներին եմ խրատում, մինչդեռ ես ինքս եմ
անփորձ,

Սովորում եմ միշտ, սակայն ճշմարիտ
Գիտության հասու չեմ դառնում երբեք:
Մարած չարիքն եմ արծարծում նորից.

Հափիվ մի փոքր սիրտ առած՝ դարձյալ լքվում եմ
անհույս.

Լարվում եմ, սակայն եեսց տեղն ու տեղը թուլանում
կրկին:

Այս կարկառում եմ, այն պատահումում,
Եղիշը քաղում, տնկում եմ ատառակ:
Հափիվ բարձրացած՝ ցած եմ գորվում,

Մտնում եմ բույնը որպես աղավնի,
Բայց դուրս եմ ելնում այնտեղից ազոռվ.
Գալիս եմ ձերմակ, վերադառնում եմ լրիվ սևացած:
Քեզ դավանող եմ համարում ինքս ինձ,
Սակայն նվիրվում եմ սպանողին.
Հափիվ հանդիպած՝ թիկունք եմ դարձնում:

Մաքրվում եմ և մրտովում դարձյալ,
Լվացվում եմ և իսկույն վազրոտում:
Դավթի կերպարանք առած՝ անում եմ գործը Սափուղի.
Շրթունքներովս ճշմարտում եմ, բայց սրտովս՝ ստում:
Աջով տնտեսում, ցրում եմ ձախով.
Ցորեն ցանելիս, որում եմ խառնում:

Իջած բարձրագույն իմաստությունից՝
Դառնում եմ ես այն, ինչ որ ինքս կամ.
Դրսից առնում եմ հրեշտակի տեսք, ներքուստ՝
դիվանում.
Ուռքով հաստատվում, բայց տատանվում եմ շարունակ
մտքով.

Սուտ ձևանում եմ, իրոք խոտորվում.
Կեղծում եմ արդար, սակայն գործում եմ
ամբարշտություն.

Դասվում եմ կարգը հեզամիտների,
Բայց կաքավում եմ միշտ դեների հետ:
Մարդկանցից գովվում, բայց պարսավվում եմ
տեսնողիդ կողմից.

<Ողածիններից «երանի՛», սակայն
Լուսորդիներից լսում եմ «ավա՛ղ».
<Ձանդանում եմ հետին ռամկին,
Ընկնում եմ աչքից մեծ թագավորիդ.
Դատավորի սուրբ ատյանը թողած՝
Աղերս եմ անում խառնիճաղանջին.
Վեհերից մերժված՝ խաժամուժների մեջ եմ սողոսկում:

Պճնազարդվում եմ մարմնով արտաքուստ,
Բայց իրականում ճայի գույն ունեմ.
Մոտենում եմ, որ դաշինք հաստատեմ,
Բայց ուխտակորույս վռնդվում եմ դուրս.
Այսօր մի մաքուր հոգեկիր եմ ես, վաղը՝ խելագար.
Թողած տերուհի պատվիրանները՝
<Նետնում եմ միշտ օձի սաղրանքին:

Արիանում եմ կորիճի նման,
Բայց վախկոտի պես ետ եմ ընկրկում.
Կրում եմ օրվա ծանրությունները,
Բայց վարձքի ժամին մնում եմ անմաս.
<Նովից խոսում եմ ճռռում ու մեծ-մեծ,
Սակայն պապանձվում ու կարկամում եմ
պատասխան տալիս.

Արևածագին հարուստ եմ թվում,

Իսկ մայրամուտին դեզերում եմ ու հածում
ձեռնուխայն:

Ճերակույտական աթոռին բազմած՝
Ընկերակցում եմ խելահեղներիս:
Ննջում եմ ահ ու տարակուսանքով,
Արիավիրքներով վարհուրած՝ վարթնում:
Անդաստանները սրտիս հերկում եմ վատշվերաբար:

Փութաջան եմ միշտ չարիքների մեջ
Անառակ որդիս, տարագիրս անդարձ,
Մոլորս անպղշում, տրտումս անսփոփ, ինքնակամ
գերիս,

Ապականության ու մահվան ծառաս,
Տանջվածս անողոք, մատնվածս անփրկում,
<Վատվածս անպատվաստ, շիջածս անարծարծ,
Ջարդվածս անամոք, կործանվածս անբույժ:
Եվ եթե պետք է ասել ավելի խիստ
նախատինքներ,

Կգրեմ այստեղ, կգրեմ անվերջ
Ու չեմ խնայի անօրեն անձիս,
Որ խոփվների կույտ է գեհենում այրվելու համար:
Նախանձ ծնունդ եմ, նախկին հողածին Կայենի
նման,

Ես էլ երկնային մի նոր Ադամի,
Եվ որպես նշան ամբաստանության,
Կրում եմ իմ մեջ, աշխարհում, ոչ թե շնչառությունս,
Այլ նախատինքիս խոսքերը միայն:

Արդ, ո՞ր կարող եմ գտնել փրկություն,
 Երբ սկզբնահայրն հավատի անվերջ,
 Հուսահատության այս անձուկ վայրում,
 Իմ անգթության չարիքներն է միշտ հիշել տալիս ինձ.
 Մարգարեների մեծն է անխնա
 Կոշկոճում սաստիկ խոսքի քարերով,
 Արին բարեփառ՝ նիպակ ու տեգով խոցամահ անում,
 Բնաջնջում է ճշմարտի պատկերն Աքարի նման,
 Վեհն աստվածարյալ՝ հարազողների վրեժին մատնում,
 Կանխատեսողն է մարգարեածին՝
 Ամաղակեցու նման սպանում արարչի առաջ,
 Վատնում է բոցով իր երկնատարափ՝ նախանձորդն
 Ասածո,

Հնի լրումն ու սկիզբը նորի
 Հեծանոցով իր հանձնում է քամուն,
 Առաքյալների պետը անողոք
 Կենսաբկում է Սափիրայի պես,
 Հոգեքնիչի քարոզն իսկ կենաց՝ մահ է ինձ բուրում:
 Երբ անաչառ են իմ հանդեպ նաև
 Կաճառներն ամբողջ երջանիկների,
 Սպառազինված վերնայնի սաստիկ հրամաններով.
 Հրեշտակների հետ նաև մարդիկ,
 Այս հողագնդի ու տիեզերքի հետ տարերքները ողջ,
 Անկզաններն ու շարժուններն համայն,

Որ դատապարտած ինձ անուր լլկանք ու
 ամանջանքների,
 Ազդարարում ու պատկերում են միշտ աչքերիս առաջ
 Նաև ապագան առավել դժխեմ:
 Արդ, կորցրած այսպես վատահույությունն ու
 անդորրը կյանքիս,
 Ալեկոծվում եմ սաստիկ հողմածեծ
 Փոթորկահույզ ու հավերժ մրրկածուփ մի ծովի նման:
 Եվ եթե մեկը քննախույզ լինի ուշիմ հայացքով,
 Կտեսնի անթիվ, բյուր ու անհամար,
 Փոքր ու մեծամեծ, բազմատեսակ ու կանազանահերպ
 Խմբեր լողացող կենդանիների,
 Որոնք անհատնում ամենի վտառ ու երամներով
 Եռում, վեռում են, սուրում, պանում մարմնիս ծովի
 մեջ,
 Ու կհաստատի ճշմարտությունը գրած խոսքերիս:

Սակայն դու ինքդ, ո՞վ օրհնաբանված անմահ
 թագավոր,
 Բարի, երկնավոր, մարդասեր Քրիստոս,
 Կենսաձիր Ասածո միածին որդի,
 Հպոր, անքնին, անպատում, անձառ, քավիչ, ահավոր,
 Սաստի՛ր ամենի ձմեռաբուքն այս մրրկահույզ
 հոգուս.

Դադարեցրո՛ւ այեկոծ սրտիս
Ծարավումների տենդը մոլեկան,
Սասն՝ ու կապերով, երասաններով բռնած ամրապինդ՝
Նվաճի՛ր, զսպի՛ր վայրագությունը ցնդած մտքերիս:

Թող հրամանով մեծիդ խաղաղվի
Ամենավարան բուքն այս խելահեղ.
Ջնջի՛ր, խափանի՛ր ամոթի խորհուրդ ու գաղտնիքների
Ուրվականները բազմակերպարան՝
Հորդաներն անասն՝ այդ երկրակենցաղ ավազակների:

Համարի՛ր աղոթք մի մշտամատույց
Թախծանվազ իմ ողբամատյանի
Նորընծա տողերն այս ողորմաղերս.
Հա՛ն անդնդախոր վիհներից մահվան
Եվ չքնաղ կյանքո՛վ օծտիր փրկված այն մարգարեի
պես.

Ընդունի՛ր սիրով խոստովանությունն իմ այս
ինքնադատ

Եվ տո՛ւր սփոփանք դառը վշտերով
Ուժգին հեծե՛նոդ հուսահատավածիս:

Եվ քեզ, սուրբ Հոգով, բարձրյալ հորդ հես,
Իշխանություն, փա՛ռք հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոց արարի խոսի ասարծու Հեզ

Ա

Ձեզ եմ ուղղում արդ իմ խոսքը, խմբե՛ր
մենակյացների,

Վանասների աշակերտություն,
Որ անբավ բարի պարզկների հույս-ակնկալությամբ՝
Ձեր մերկ մատներով կորագրվել եք երկնավոր տիրոջ,
Բանական պես-պես խորտիկների այս
Սեղանը ահա ձեզ եմ ընծայում.
Ընդունեցե՛ք այն որպես մի ավանդ խոստովանական
Ի նորոգություն և ի փրկություն ձեր հոգիների:

Մրա միջոցով իմացե՛ք մարմնի

պատշաճությունը,

<Իջեցե՛ք խոսքը մարգարեական,

Որը արված է մեզ իբրև խրատ.

«Որևէ մարմին թող չպարծենա Աստծո առաջ»,

Ինչպես և՝ «Չկա արդար ոչ մի մարդ»:

Մի՛ մոռացեք և խոսքը տերունի.

Եթե մինչևիսկ պատվիրանները կատարած լինեք,

Համարեցե՛ք ձեզ անպիտան ծառա.

Չլինի՛ թե որս դառնաք խաբողին.

<Իջեցե՛ք նաև Գրքի խոսքը այս՝

«Նրա կերակուրն ընտրյալներն են հեկց»:

Քանզի ես ինքս էլ, որ այս մասնավոր

Նվազ պտուղով սնուցում եմ ձեզ,

Կամավորապես դատապարտելով ինքս ինձ անձամբ՝

Վկայում եմ, որ ունեմ բյուր անբույժ,

Ամբաստանության արժանի մեղքեր,

Եվ հոժարակամ հանձնառությամբ ինձ հաստում եմ
նաև,

Սկզբնահորից սկսած մինչև

Նրա ծննդի սերունդը վերջին,

Մարդկային ազգի ողջ չարիքների համար պարտական:

Բ

Անսխործությամբ լսեցի անպարտ

Մեկի բերանից խոսքն այս անհարմար՝

Ուղղված հենց նրան, որի առաջ և ոչ մի երկրածին

Մարդ արդարանայ բնավ չի կարող.

«Չնացա ու չպառնկացա երբեք իմ կյանքում,

Ոչ էլ աշխարհիկ քաղցրությունների

Մահաբույր հաճույքն ես ճաշակեցի»:

Սա էլ է կոչվում անօրենություն

(Թող ների Աստված խոսքերն այս նրան) .

Եթե մինչևիսկ ճշմարիտ լինի

Ասածը, մեկ է, սայթաքում է այդ,

Ճիշտ հրեաների ասածի նման, ըստ Չաքարիայի,

Որ փարիսեցու խոսքն է հիջեցնում.

«Գոհությո՛ւն Աստծո, զի հարստացանք»:

Սակայն քանի որ ես ինձ հանձնեցի եմ

Ամենագիտակ Աստծո առյանին,

Որ մտքում եղած աներևույթներն անզամ կշռելով՝

Դրանց համար ինձ ուզում է դատել

Ամենաիրավ պատժի հատուցմամբ,

Չեմ կերպարանի ամենատեսին,

Չպիտի կեղծեմ քննողի առաջ,

Չպիտի ստեմ չկատարվածներն իսկ նկատողին,

Խաբեբայությամբ չեմ ջանա մտնել նրա աչքը ես,

Չեմ քաղարկելու ցոփությունն իմ չար՝ բարեշուք

տեսքով,

Չեմ հարգի երբեք անձն իմ ապիկար
Որպես ընտանի, հարապատ պատկեր,
Չեմ խենեշանա օտար վարդերով,
Չպիտի պճնվեմ այլ պայծառությամբ
Եվ ոչ էլ անձիս տգեղությունը
Պիտի պարտակեմ պաճուճանքներով:

Չկա ո՛չ մի մարդ այնքան մեղավոր, այնքան
անօրեն,

Այնքան ամբարիշտ, այնքան անիրավ, այնքան
չարագործ,

Այնքան մոլորված, այնքան սխալված, այնքան
մոլեգնած,

Այնքան խարդախված, այնքան շաղախված,
Այնքան ամաչած ու դատապարտված,
Որքան որ ես եմ.

Միմիայն ե՛ս եմ, և ուրիշ՝ ոչ ոք.
Ե՛ս եմ համայնը, և ամենքինն է պարփակված իմ մեջ:

Ո՛չ ամենևին հեթանոսները, որ անգեա էին,

Ո՛չ հրեաները, քանզի կուրացան,
Ո՛չ տգետներն ու խաժամուժ մարդիկ,
Քանզի գուրկ էին իմաստությունեից.
Միայն ե՛ս, քանզի, որպես իմ անձին

ամբաստանություն,

Վարժապետ անուն նույնիսկ կրեցի.

Կոչվեցի ռաբբի, ռաբբի՛, եղծելով զովեսան առ
Ասոված.

Անվանվեցի և բարի, եղկություն ինձ ժառանգելով.
Մարդկանցից նաև սուրբ վկայվեցի,
Երբ անմաքուր եմ Աստծո առաջ.

Դիտվեցի արդար, երբ ամբարիշտ եմ բոլոր կողմերով.
Գովասանքներով մարդկանց՝ հրճվեցի,
Որ Քրիստոսի ատյանում ձաղվեմ.

Դեռ ավագանից կոչվեցի արթուն,
Սակայն ննչեցի մահաբեր քնով.

Հսկող հորջորջում նույնիսկ ստացա օրս փրկության,
Սակայն աչքերս փակեցի ամուր զգաստության դեմ:

Ահա և այժմ՝ արդար դատաստան,
հանդիմանություն,

Նոր կշտամբանք, հին դատապարտություն,
Ամոթանք դեմքի ու հոգու տազնապ,
Քննություն՝ փոքր բաների համար,
Որ ունեն կշիռ մեծամեծերի:

Գ

Բայց դու, միակ տեր Ասովա՛ծ մարդասեր,
Անքինախնդիր ու երկայնամիտ,
Կակծեցուցի ինքնադատական
Նախատինքներն այս վերջին օրն անեղ
Համարի՛ր որպես դատապարտություն մեղապարտ
անձիս:

Քող որ չլսեմ այս բոլորն այլևս քեզանից,
գթա՛ծ,

Քանի որ դրանք ինքս ինձ անձամբ վերագրեցի.
Ջնջի՛ր, ուրեմն, ու վերացրո՛ւ
Դատապարտության կնիքն ինձանից,
Որ կապված եմ քեզ տենչանքով հոգուս.
Անհետացրո՛ւ այս ամոթալի
Նախատինքները խայտառակության,
Ծածկի՛ր մերկ մարմնիս ազեղությունը աջով քո
կարող,

Պարզևի՛ր հանգիստ մեղքի բեռներով
Սաստկապես ծեծկված բազմաչարչարիս,
Կարգի՛ր ինձ բարվոք վերելքի ճամփա՝ կյանքիդ
հասնելու,

Որպես հիշատակ քո ողորմության՝
Ապահովի՛ր ինձ կատարյալ կյանքով՝ մահվանից հետո,
Օրհնյա՛լ երկնքում ու երկրի վրա
Եվ բարեբանյա՛լ ըստ ամենայնի՝
Հավիտյաններից հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոյ արքի խոսի աստծո Հեք

Ա

Քազավո՛ր բարձրյալ, կյոր, անավոր,
Օրհնյալո միայն տե՛ր Հիսուս Քրիստոս,
Կարող ես կյանքի հուսահատության անեծքն սպանիչ
Փոխել օրհնության կենդանապարզև,
Պարավանքները վիատեցնող՝
Ձվարթացուցիչ գովասանքների,
Ամոթի դիմաց՝ համարձակություն.
Լքվածության տեղ՝ պատիվ շնորհել,
Տարագրման տեղ՝ բարիքների հույս,
Բաժանման դիմաց՝ միավորվելու ակնկալություն,

Ահաբեկչական խնօքի փոխարեն՝
Մխիթարություն ամենագորով
Եվ միապատիկ դատապարտության
Դիմաց՝ կրկնակի ազատագրում:

բ

Ողորմի՛ր մահվան մեղապարտիս, տե՛ր,
Կենդանի շունչս փչելու պահին,
Երբ կողողագին բարձունքիդ հառվի հայացքս
տարտամ,
Եվ տագնապահար մտքիս տեսությամբ աչքիս դեմ
բերեմ

Բազմավտանգ ու անճողուպրելի,
Անխուսափելի ընթացքիս ուղին,
Երբ հարկիս երդից շավիղը էլքիս
Դիտելով թշվառ կիսամեռությամբ,
Այլայլված դեմքով, մատներով դողոշո,
Կարկամ հառաչմամբ, նվաղ հեծությամբ, ձայնով
կերկերուն,

Բազմատարակույս թախծալի հոգով՝
Սրտիս խորքերից իմ արարքների համար հառաչեմ:
Բայց դու կարող ես, անշուշտ, բարեգո՛ւթ,
Եվ այն ժամանակ զորավորապես հրաշագործել
Ասելով ինձ, թե՛ «Թո՛ղ առողջանա խորտակված
հոգիդ»,

Եվ կամ՝ «Թո՛ղ ներվեն քո մեղքերը քեզ»,
Կամ՝ «Գնա՛ հանգիստ, սրբված մեղքերից»:

Իսկ այն, ինչ որ ես չպիտի հասցնեմ այնժամ
պաղատեյ,

Ընդունի՛ր այսօր մարդասիրաբար,
Ո՛վ երկայնամիտ, բազմաշնորհ ու ամենակեցույց:

Ձի ես, որ այժմ այսպես պերճախոս,
Խրոխտաձայն եմ, սիգաքայլ, հպարտ,

բարձրապարտեց,
Այնժամ մեկնված՝ պիտ պառկեմ որպես

Անկենդան դիակ, ախիսոս, անլեզու,
Ձեռքերս կապված, խեղ անդամներով,
Շրթունքներս խուփ, աչքերս փակված,
Իբր անշարժ տախտակ, կիսայրված խանձող,
Անկգա արձան, անբարբառ պատկեր,
Անշունչ գոյություն, խղճալի տեսիլ,
Եղկելի կերպար, ողբալի տիպար,
Ողորմելի դեմք, արտասվելի տեսք, համրացած լեզու,
Խորշակահար խոտ, թոթափված ծաղիկ,
Այլակերպված գեղ, մարած մի կանթեղ,
Մեամեչ կոկորդ, խոպանացած սիրտ,
Գոց զգայարան, ցամաքած աղբյուր,
Թալկացած մարմին, նեխած որովայն,
Քառեղված տաղավար, շարդոտված ուտեր, մասնատված
հոդեր,

Կտրատված մի ծառ, սղոցված արմատ, բարձիթողի
տուն,

Հնձած անդաստան, արմատախիլ բույս,
Մոռացված պահեստ, օտար բարեկամ,
Թաղված զարշոյթուն, մերժված ասելի,
Խտփանկած արգելք, անարգված կմախք,
Որպես անպիտան դարձած ոտնակոյս,
Մի կարիքավոր այլոց մաղթանքին,
Որոնք թշվառիս հավատքի ձայնով՝
Հառաչախառն ու արտասվացող
Աղերսի երգեր ուղղելով մեծիդ բարեգթության՝
Բարձունքներն ի վեր պիտի տարածեն,
Նվազեն օրհնանքն իմ՝ դարձիս առ քեզ,
Պաշտամունքս՝ քո փրկիչ նշանի,
Մեծիդ հարության ճշմարտության՝ իմ հավատն
աներեր,

Բարեբանումս՝ փառքիդ հայտնության,
Նոստովանանքն իմ՝ մեծ դատաստանիդ
ահավորության,

Ձարհուրանքս՝ քո կշտամբանքներից,
Երկրպագումս՝ ինձ ուղեկից Հոգուդ,
Համբույրս՝ օժմանդ տյառնագրության
Եվ պաղատանքս՝ թագավորելու քեզ հեա, տե՛ր
Հիսուս:

Արդ, թեև լքվեց, մերժվեց, բաժանվեց,
Քշվեց, սլացավ, փախավ, վերացավ,

Ձրկվեց այս կյանքի գոյակցությունից կենդանությունն
իմ,

Բայց քո պարգևած հույսը մշտապես
Պահվում է իբրև մի հարամնա ու անջնջելի
հիշատակարան:

Գ

Տե՛ս ողորմությամբ՝ վարանումները
տարակուսայիս,

Միայն բարեգութ և փառաբանված որդի՝ Աստծո,
Որպեսպի քավես, բուժես, նորոգես,
Կյանք տաս, պաշտպանես, պատկերավորես,
Վերականգնես ու վերահաստատես,
Ստեղծագործես կրկին երջանիկ անարատությամբ.
Ձի քո ձեռքում են ն՛ կարողություն,
Ե՛վ փրկագործում, ն՛ ողորմություն.
Անկարությունից բոլորովին վերծ
Չորություն ես դու ամենակատար,
Անհաս բարձրություն, իշխանություն և
Թագավորություն անվախձանական,
Ինքնէ իսկություն, բացարձակություն ամենատեղի,
Բարերարություն, լուսավորություն,
Որ պսակված ես փառքով տիրապես,
Առանց պակասի ու անհավելված,

Խնկված խորհրդով անհաս, անմեկին սուրբ
Երրորդության

Եվ գոհաբանված հավիտենապես
Հավասարազոր ու միապատիվ
Համագոյության երկրպագությամբ՝
Երեկ և այսօր և հավիտենից հավիտյանս. ամեն:

Ա

Տե՛ր ամենայնի, արքա երկնավոր,
Ամենքի համար ամեն ինչի մեջ միշտ երկայնամիտ,
Անքնին որդի կենդանի Աստծո,
Այնտեղ իսկապես պետք է ողորմել,
Որ չքացել է լիովին ամեն ակնկալություն.
Այն ժամանակ է բարեգործել պետք,
Երբ տեսությունն է սուքի խափանված.
Այնժամ պետք է միշտ մարդասեր լինել,
Երբ տկարության վտանգը իսպառ
Տիրապետում է ներսից ու դրսից.

Այն ժամանակ է լինում հարկավոր
Բժշկությունը սրբազան ձեռքիդ,
Երբ բոլորովին տեղի է տալիս կենդանությունը
Մարդու էության բոլոր մասերում.
Այնտեղ պետք է միշտ օգնության հասնել,
Ուր չկա ելքի որևէ հնար.
Այնժամ կերևա մեծությունը քո,
Երբ բուժես վերքերն հուսահատության.
Այն է իսկական քո բնությունը,
Որ անակնկալ ժամին փրկություն հրաշագործես.
Հստակահանդեսը քո այն կլինի,
Որ վերջին շնչում կյանքի փակված դուռն իմ առաջ
բանաս.

Այն է շնորհը քո վայելչական,
Որ մոռանալով չար գործերը իմ՝
Հիշես շարունակ բարությունը քո.
Նրանով ես հենց դու անոխակալ,
Որ ապերախտիս երախտագետի հետ խնամարկես:
Սրանք տեսնելով պիտի համոզվեն,

Որ այս բանական նվերն իմ առ քեզ
Ընդունել էս դու նախկին գթությանք
Եվ սովորություններն իմ, չար ու հոռի, պիտի
խափանես:

Բարեբանություն, գովքեր են հյուսվում,
Եղանակվում են երգ ու նվագներ,
Երբ տերը բարի՝ իր չար ծառային
Վարձատրում է բարեգործների հասանելիքով.
Այնպես որ, մինչդեռ նա սպասում է իրավամբ բանտի,
Սա արքայական ապարանքում է հանգչեցնում նրան.
Մինչ վճռված է նրան տղմի գուր,
Սա գուրգուրում է պերճաշուք ու ձոխ
Բազմոցների ու գահույքի վրա.
Մինչ սպասում է աչքերն հանելուն,
Հայացքը նրա ուղղում է դեպի զվարթ բարձունքներ.
Մինչ դողդողում է, որ իր մատները պիտի ծայրատեն,
Սա մատուցում է նրան մատանին համարձակության.
Մինչ վախենում է գանակոծումից,
Նրան գթառատ իր գիրկն է առնում.
Մինչ պատրաստվում է սեռով՝ կորստյան,
Բազմության առաջ, ի տես բոլորի, վեր է
բարձրացնում.

Մինչ սպասում է տանջամահության,
Կյանքի հետ նաև փառք է շնորհում.
Մինչ բռնված է գլխատման դողով,
Պսակներով է կարդարում նրան:
Սրանք են, գթա՛ծ, պտուղներն օրհնյալ
Սքանչելարմատ շողափիղներիդ,
Սրանք՝ կենարար արգասիքները

Հրամանների քո արարչական,
Այս է խորհուրդը խոստովանված քո իղձ ու
տենչերի,
Լույսի շողերը ճառագայթների քո համայնասփյուռ
ե՛վ բարեբանյալ ճաշակներն ախորժ մե՛ծիդ
բաղցրության:

4

Այս բոլորն ահա քոնն են միայն, տե՛ր,
Քանպի գրված են քո ներշնչանքով,
Ուստի և, օրհնյա՛լ, աղաչում եմ քեզ,
Մի՛ թող անկատար աղերսանքն իմ այս,
Որ ուղղված է քեզ քո իսկ բաղձանքով:
Բա՛ց բարությանդ գանձարանը, տե՛ր,
Ըստ առակողի աղերսանքների.
Իմ չարիքներից չխառնես այնտեղ
ձոխ բարիքների պաշարներին քո.
Միբեյիներիդ՝ ողորմածության ու գթության հետ,
Չշտեմարանես ատեյիներդ՝ ոյս ու բարկություն.
Քո նվիրական ստացվածքի մեջ
Չպահես մե՛ծիդ անխորժեյի
Մթություններ ու դաժանություններ,
Այլև ինձ համար վնասիչ մեղքեր ու թշվառություն.
Կենացդ գրքում օրհնյալ քո աշով
Չգրես, գթա՛ծ, պարտամուրհակը իմ անեծքների.

Ինձ անհնարին համարվածները
Ցույց տալով դյուրին ու հեշտ չափազանց՝
Առավել ևս կբարձրացնես անուևը քո, տե՛ր:
Շատ են պարտքերս, չափից ավելի,
Ողորմությունդ, սակայն, անսահման
Բարձր է ամեն մի հրաշալիքից.
Բազմաբազում են մեղանչումներս,
Բայց հույժ նվազ են քո ներողության
համեմատությամբ,
Հաճախական են չարություններս,
Բայց հաղթական է ամեն ինչի դեմ
Մարդասիրությունն ամենակալիդ.
Արատներն անձիս համար են ծանր ու անթվելի,
Բայց քեզ համար շատ թեթև են նրանք ու
սահմանափակ.
Անոթահարիս պտղաբերած ողջ
Մեղքերի բեռներն այնքան ուժ չունեն կենդանանալու,
Որքան հիշատակն անմահիդ մահվան՝
Կործանարարի բռնությունները վանելու համար:
Փոքրիկ խավարն ի՛նչ կարող է անել Աստծուդ
լույսին,
Դույզն աղչամուղչը մե՛ծիդ ճաճանչին ինչպե՛ս
դիմանա,
Ինչպե՛ս կշռվի քո խաչելության չարչարանքի հետ
Հեշտասիրական սանձարձակությունն իմ տկար
մարմնի:

Ի՛նչ են քո աչքում, ո՛վ ամենակալ,
Բազմակույտ մեղքերն ամբողջ տիեզերքի,
Եթե ոչ, հողի գյուրափխրուն կոշտ,
Որ մի կարծրության բախմամբ՝ անհապաղ
Փռչի անտառի կցնդի անհետ,
Կամ թե անձրևի չնչին պղպշակ,
Որը հոտանքով բազմապեղ կամքիդ
Պայթելով՝ իսկույն պիտի չքանա:

Իմ հանցանքները բավելու համար
Ամենահնար պորությունը քո
Պետք չունի ինչ-որ մի ժամանակի.
Ո՛չ ակնթարթի, ո՛չ թեթևակի մի ակնարկության,
Ո՛չ վայրկենապես նետված հայացքի,
Ո՛չ իսկ ավարտին չնչին հապաղման,
Ո՛չ արագոտն մի քայլափոխի,
Ո՛չ մի կանգնաչափ բարձունքից ցայտող կաթիլի
անկման,
Ո՛չ մտքով անգամ մի գիծ քաշելու,
Ո՛չ արագության շանթ ու կայծակի,
Ո՛չ իսկ միջոցի մի շնչառության:

Այս բոլոր չնչին անկերպ, անորոշ
Եվ հույժ անկայուն օրինակներից
Ոչ մեկը այնքան առժամանակյա ու փութանցիկ չէ,
Որքան մեղքերիս պահեստում դիպված
Սառցակույտերի հալվել, ցնդելն ու
Անհետանալը մեծիդ պորությամբ,

Աստված բոլորի, տե՛ր Հիսուս Քրիստոս,
Կենդանի Աստծո անքնին որդի,
Դու, որ արև ես տալիս քաղցրությամբ
Բարիների հետ նաև չարերին
Եվ անձրևում ես անաչառորեն ամենքի վրա,
Կշռում բաշխում ես իրավամբ նրանց
Հոգս ու վշտերը հավասարապես,
Եվ նրանց, որոնք մեծապես հանգիստ՝
Ակնկալում են պարզները քո,
Փորձության փոքրիկ խթանով՝ սակավ
Պարտքերն այստեղ ես վճարել տալիս,
Իսկ երկրայինը նախընտրողներին
Ներում ես մեծիդ ողորմածությամբ,
Սրանց էլ դարման տալով նրանց հետ՝
Միշտ սպասում ես դարձերին առ քեզ.
Բոլորի համար՝ փա՛ռք ամենակոր,
Բարեխնամող ու երկայնամիտ հրաշագործիդ,
Օրհնաբանությո՛ւն հավիտյանս. ամեն:

Ա

Աստվա՛ծ ողորմած, բազմագութ, հզոր,
 Անճառ, կենարար, օրհնյալ, մարդասեր,
 Քո կամքի համար չկա ոչ մի բան անձեռնարկելի,
 Քեկույ այն լինի մինչևիսկ մտքով
 Անըմբռնելի, անհաս, անհնար.
 Դժնի փշերի փոխարեն նույնիսկ
 Հատուցում ես միշտ քաղցրահամ պտուղ,
 Սկզբնահա՛յրդ նոր պարմանասքանչ կյանքի կանտի.
 Քանկի բարիքներ գործել ատելուն,
 Աղոթել իր իսկ հալածչի համար,

Փրկություն հայցել իր խոցառողին
 Եվ սպանողին ներումն խնդրել,—
 Դու էիր միայն, որ ընծայեցիր
 Այս սքանչելի պտուղները մեզ,
 Քաղցրությամբ անճառ ու անօրինակ,
 Ախորժահաճո՛ օրհնյալ քո կամքին
 Եվ ճաշակելի՛ շուրթերիդ գովյալ,
 Ծո՛ւնչդ մեր կյանքի և գորությունդ մեր

գեղեցկության,

Տե՛ր Հիսուս Քրիստոս, օրհնյալ ի բարձունս:

Յեպետ ապերախտ ու բազմավրեպ երկրածին
 մարդիկ

Քո բարեմատույց ձեռքերին անգամ
 Միայն չարությամբ փոխհատուցեցին,
 Բայց դու լինելով լույս ու լուսատու՝
 Անե՞ծք չես լսում, խորշում ես չարից,
 Կորուստ չես ուզում, չես ցանկանում մահ,
 Խռովությունից չես հուզվում երբեք,
 Չես տրվում ցամառն և բարկությունից չես
 բռնադատվում,

Սիրուց չես մթնում,
 Չես այլակերպվում գթածությունից,
 Բարությունից քո չես փոխվում բնավ,
 Քիկունք չես դարձնում, չես ջրջում երես.
 Լո՛ւյս ես համորեն և ամբողջովին փրկագործություն:

Բ

Եթե ցանկանա քավել, կարող ես,

Եթե ամոքել, բուժել՝ կորավոր,
 Թե կենդանացնել՝ ձեռներեց, հասու,
 Եթե շնորհել՝ առատապարգև,
 Եթե ողջացնել՝ ամենահնար,
 Եթե ընծայել՝ ամենազեղուն,
 Թե արդարացնել՝ ամենակատար,
 Եթե սփոփել՝ ամենախնամ,
 Եթե նորոգել՝ ամենակարող,
 Թե հրաշք գործել՝ ամենքի արքա,
 Եթե հաստատել կրկին՝ արարիչ,
 Թե գոյություն տալ վերստին՝ աստված,
 Թե խնամարկել մեզ՝ ամենատեր,
 Եթե մեղքերից կորզել՝ հանձանձիչ,
 Թե անարժանին ընծայել՝ օրհնյալ,
 Եթե որսողից ազատել՝ փրկիչ,
 Եթե զանձերդ զեղել մեզ՝ հարուստ,
 Թե ձեռք կարկառել նախքան մեր կողմից խնդրելն՝
 անկարող,

Եթե դուրս բերել անձկություններից՝ անդորրապարգև,
 Թե ետ ընկածին կանչել՝ հոգատար,
 Եթե հաստատել սասնելիս՝ վեճ,
 Եթե ծարավիս հագուրդ տալ՝ աղբյուր,
 Թե ծածկյալները ցուցադրել՝ լույս,
 Եթե ծանուցել օգտակարները՝ ամենաբարի,

Եթե արատներն անտեսել՝ անոխ,
 Եթե փոքրիս հետ դատի չմտնել՝ ամենաբարձրյալ,
 Եթե ծառայիս ձեռք մեկնել՝ հաստող,
 Եթե պաշտպանել աշովդ՝ հոգածու,
 Եթե մատուցել հուսահատյալիս դարման՝ սնուցիչ,
 Եթե անգետիս հոգալ՝ վարդապետ,
 Եթե դիմողիս առ քեզ ընդունել կրկին՝ ապավեն:

Գ

Այս բոլորն ահա քո ձեռքում են լոկ, տե՛ր
 ողորմության,
 Ոչ միայն զրված, այլև կատարված ու գլխավորված,
 Ո՛վ համբերատար նախամարտիկդ նահատակության,
 Որ հզորապես խիպախելով՝ իմ փրկության համար
 Մտար ապարեկ ճակատամարտի,
 Որպեսզի վիշտ ու տառապանքների վարժությամբ
 կրթած՝
 Կակղացես, մեղմես բռնությունը կարծք այս գոռոզ
 մարմնիս.
 Անպարտականդ՝ չարչրկումներով մարմնիդ չափեցիր
 Տաժանելի ողջ տագնապները մեր բնության հառուկ,
 Որ ունենալով փորձ ու օրինակ՝
 Առավել գործուն ցույց տաս մեր հանդեպ
 գթությունը քո,
 Օրհնաբանյա՛լդ հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոյ արարի խոսի ասարծու ԸԵԲ

Ա

Օրինաբանված է և յուսանորոգ
 Մեծ պահսի ուրբաթ օրն այն ահավոր,
 Երբ արարածներն ուժգին սասանմամբ
 Տարորոշվեցին երկու մասերի՝
 Փոխակերպվելու նոր երկնակենցաղ
 Անայլայելի մի այլ էության՝
 Բարձրացածների խոնարհեցմամբ ու
 Կործանվածների վերամբարձումով:

Արդ, բարեպատեհ ժամն հասավ և ինձ
 Գրելու նվազն այս հռոռչաձայն՝

Չվարճախառն ահ ու երկյուղով,—
 Չարչարանքներդ մասին եմ այստեղ ցանկանում
 անել,
 Որոնք կրեցիր դու իմ պատճառով, Ասավա՛ծ բոլորի:

Բ

Կանգնեցիր խոնարհ՝ իմ կերպարանքով
 Քո ստեղծածի առյանի առաջ
 Ու չխոսեցիր տվիչդ խոսքի,
 Չբարբառեցիր հաստիչդ լեզվի,
 Չայն չարձակեցիր սասանիչդ երկրի,
 Չմոնչացիր, ո՛վ ամենացունց փողդ ահագնաձայն.
 Ո՛չ նախատեցիր երախտիքներովդ
 Եվ ո՛չ էլ իրենց չարագործությամբ ըմբերանեցիր.
 Չմատնեցիր դու ամոթի նրանց,
 Որ քեզ մատնեցին տանջանքին մահու.
 Ո՛չ քեզ կապելիս դիմադրեցիր,
 Ո՛չ ապտակելիս փոքր-ինչ դառնացար,
 Ո՛չ անարգեցիր դեմքիդ թքելիս,
 Ո՛չ հուզվեցիր, երբ կոփահարեցին անողորմաբար.
 Չսրտմտեցիր, երբ հեզնեցին քեզ,
 Ու չայլավեցիր, երբ ենթարկեցին ծաղր ու ծանակի:
 Իբրև տկարից՝ հանեցին քեզնից պատմութաւնը քո
 Ու դարձյալ հազցրին՝ իբրև անփրկում կալանավորի:
 Եթէ կրկնակի չըմպեր քացախն այն, խառնված
 լեղու հետ,

Նախկին դառնության մաղձն իմ մթերված դուրս չէր
թափվելու

(ձաշակեց վիատ ու մերժեց իսկույն տարակուսանքով.
Առան կատաղած ու դարձյալ տվին անպատկառորեն) :

Եվ խառնիճաղանջ ամբոխի առաջ

Գանահարելով նրան սաստկապես

Ու ենթարկելով անարգանքների՝

Ծնկի իջեցրին ծաղրելու համար՝

Դնելով գլխին և փշե պսակն արհամարհանքի:

Գ

Հանգիստ չտվին կենդանարարիդ,

Հարկադրեցին կրել պատրաստված գործիքը մահվան.

Ընդունեցիր այն իբր երկայնամիտ, առար իբրև հեզ,

Բարձրացրիր անխոս իբրև համբերող,

Շալակեցիր այն փայտը վշտայի իբրև հանցապարտ,

Տարար ուսամբարձ պենքն այն կենարար, պերթ

հովաաշուշան,

Որ զիջերային արհավիրքներից

Պահպանած իննես քո ձեռքով կերտած

Մեր գոյացության գահը մարմնեղեն՝

Դատապարտության վայրը փոխելով խրախճանության:

Դուրս հանեցին քեզ՝ որպես ողջակեզ,

Կախեցին, ինչպես խող Սաբեկի,

Փռեցին խաչի սեղանի վրա՝ իբրև պատարագ,

Գամեցին ամուր՝ որպես չարագործ,

Կապկպեցին պիրկ՝ իբրև ապատամբ,

Քե՛զ իսկ, երկնավոր խաղաղությանդ՝ իբրև ավապակ,

Մեծությանդ անհաս՝ իբրև եղկեյի,

Քերովբեներից երկրպագվածիդ՝ իբրև քամահրայ,

Կենաց պատճառիդ՝ իբրև մահապարտ,

Ավետարանի նկարչիդ՝ իբրև օրենքի լուսող,

Մարգարեներին ներշնչողիդ ու

Տիրոջդ՝ որպես գրքերի պեղչիչ,

Փառքի ճաճանչիդ, հոր խորհուրդների կնիքիդ անձառ՝

Իբրև դիմամարտ ծնողիդ կամքին,

Օրինյալիդ՝ իբրև տարագրական,

Օրենքի կապը քանդողիդ՝ իբրև «նպովյալ այր մի»,

Հուրն սպառողիդ՝ իբրև անձնատուր մի կալանավոր,

Անմատույց լույսով պարածածկալիդ՝

Իբրև հողածին մի ձերբակալված:

Դ

Ո՛վ երկայնամիտ բարերարություն,

Ողորմածություն քաղցր ու բավագուրթ,

Որ անօրեն ու երայտամտոռաց ծառայիս համար

Հանձն առար բոլորն այս սիրահոծար, կամավորապես

Այն մարմնով, որ քեզ միավորեցիր

Եվ մինչև շիրմի քնարանը քո

Ամբողջ լուսյամբ մնացիր միշտ նույն Աստվածն
անքնին՝

Նույն նախատինքը կրելով անճառ քո համբերությամբ
Եվ ապա դարձյալ հարություն առար
Ինքնիշխանորեն, լուսավարդ փառքով,
Աննվազ մարմնով ու լիակատար քո աստվածությամբ:
Օրհնյա՛լ փառքով ու գովյալ գթությամբ
Եվ ողորմությամբ բարեբանված միշտ,
Հավիտյաններից հավիտյանս. ամեն:

Ա

Հողանյութ դեմքով ընկած երեսիս,
Մարդրական երկրպագությամբ զետնին խոնարհված՝
Երախտավորիդ ողորմածության
Կենարար ոտքն եմ ահա համբուրում՝
Ուղերձելով այս աղերսը Ձեծիդ:

Բ

Աղաչում եմ քեզ, միա՛կ հոգածու, մարդասեր,
գթած,
Կեցուցիչ հպոր, պորավիզ, պաշտպան,

Յող որ ինձ համար մարդացած Աստուծոյ
Կրած փրկարար տառապանքները ընդունայն
չանցնեն.

Ի դերն չելնի մատնության օրվա
Գիշերը թափած քրտինքդ արնախառն.
Յող չստվերանա յույսն երախտիքիդ,
Որ պարզկեցիր թշվառիս ձրի, առանց հատուցման.
Յող չանհետանա քո շնորհների ավետոսն անձառ,
Որ նորոգել է կայրակը կողիդ.
Անօգուտ չանցնեն պտուղները քո չարչարանքների,
Որ մատուցեցիր իմ կարոտության.
Յող չպարծենա վանված բանասարկուն՝
Յուրացնելով ստացվածքը քո.
Հաղթի՛ր քո կամքով իղձերին չարի.
Յող որ վերստին ապշի՝ մի անգամ վարիուրածն
արդեն.

Հավիտենապես դատապարտվածը թող պարավի՛ր կորից.
Մի՛ խնայիր քո խոսքն ապատարար,
Որն ընծայվելով՝ ստեղծածներիդ
Վերադարձնում է վերստին առ քեզ:

Հուսահատության չսպասված ժամին,
Երբ բոլորովին անհետացել էր
Ամեն մի շարժում, շունչ կենդանության,
Անձառ հրաշքներ բարեգործեցիր.
Մեռար անմահդ և նորոգեցիր մահացածներին.

Եթե փոխեցիր օրենքն ու կարգը համաձևության,
Ապա դյուրինը, հեշտն ու առավել
Հնարավորը մի՛ վանար մեզ,
Սկզբնաձի՛րդ ողորմածության,
Բարեգութ, օրհնյալ և երկայնամիտ անմահ թագավոր:
Ներգործի՛ր խոսքովդ ամենակարող,
Որով առաջին օրն արարչության յույսն ստեղծեցիր,
Եվ անմիջապես լավի կփոխվեմ.
Քանի որ ինքս շանագիր չեղա հետևել յուսիդ,
Դո՛ւ ել ինձ այցի, հայրական յուսից ծագած
ճառագա՛յթ.

Հանցապարտ ծառաս թող կանչվեմ քեզ մոտ՝
Գտնելու շնորհ ու ողորմություն.
Երկար ժամանակ հարկավոր չէ քեզ
Բոլոր պարտքերիս հատուցման համար.
Տառայայախ լոկ շնորհ արա քո երեսը տեսնել,
Լո՛ւյսդ՝ խավարում վիատ սրտերի:
Արգելափակի՛ր Հանապարհը այն,
Որով բազմազեղ բարիքները քո
Խույս են տալիս միշտ իմ հիշողության տեսողությունից.
Ինձ համար պահի՛ր քո հարամնա
Գանձերի շնորհն ամենապայծառ,
Որի շնորհիվ պատվական դարձած՝ քոնը
համարվեմ,

Պաշտպանվեմ քեզով, անսահմա՛ն բարի:

Ողորմի՛ր, գթա՛ծ, աղաչում եմ քեզ,
 Ողորմի՛ր, եպո՛ր, կրկին ողորմի՛ր:
 Ո՛վ համակ բարի, չարիքները իմ
 Մի՛ փոխատուցիր վիշտ ու ցավերով,
 Վտանգվածիցս շնորհները քո ետ մի՛ վերցրու,
 Եունչն ամենօրինակ հոգուդ՝ մի՛ խլիր,
 Մի՛ ջնշիր ինձնից կնիքը խնկլալ
 Քո արքունական ու սուրբ պատկերի:

Սրբված մտքիս մեջ թո՛ղ չհայտնվեն մեղքերի
 փշեր.

Մի՛ խզիր սիրուս՝ քեզ միավորող կապը ամրապինդ,
 Մի՛ գրկիր ճարտար ու վայելչարվեստ
 Լեզվով խոսելու պորոթյունից, տե՛ր,
 Հաջողվածն աջիս մի՛ նվազեցրու,
 Որպեսզի բաշխեմ մասունքը լույսիդ:

Մի՛ գրիր պարտքերս ծանր ու մահացու՝

Կյանքի դպրության քո մատյանի մեջ,
 Մի՛ պահիր և ինձ մի՛ վերագրիր,
 Հիշել մի՛ տուր միշտ, մի՛ ամաչեցրու,
 Մի՛ նախատիր ինձ, մի՛ ոտնահարիր,
 Մի՛ արձանագրիր արարքներս մեղկ,
 Կործանիչ գործերս էլ մի՛ ամբարիր,
 Մի՛ ամբաստանիր որպես հանցագործ:

Մի՛ աճեցրու ինձ հետ միասին ծառն անեծքների,

Մի՛ ծլարձակիր իմ մեջ վնասիչ սաղարթ ու թփեր,

Մի՛ բարունակիր մեղքերի ծաղիկ,
 Մի՛ պողաբերիր բերքն ամոթաբեր:

Մի՛ դիր իմ առաջ թուղթը պարտքերիս.

Քո աշխարհաստեղծ մատների վրա
 Մի՛ հաշվիր արդյունքն արած գործերիս.
 Մի՛ դիմախոսիր այդքան ահարկու՝
 Անօրենությունս հիշատակելով.
 Կամքիս մի՛ հանձնիր ավանդն իմ հոգու,
 Որ չմատնեմ այն գերեվարության.
 Այստեղ ինձ բնավ մի՛ փառավորիր,
 Որպեսզի այնտեղ չդատապարտես.

Անցավոր կյանքի այս նվազությամբ՝
 Հավիտենական բարիքներն անբավ ինձ տուժել
 մի՛ տուր.

Մի՛ չափիր փառքը անվախճանեփ՝
 Այս ժամանակի կարճատևությամբ.
 Այս վշտահառաչ հովտի փոխարեն՝
 Կյանքն անապական գրավի մի՛ դիր.

Մի՛ փոխանակիր լույսը քո անճառ՝
 Մռայլ ու անշող այս խավարի հետ.
 Չեռքից բաց մի՛ թող սանձերը մտքիս,
 Որ ես չընթանամ խոտոր ճամփեքով.
 Հանգստիս համար բավականության
 Սահման մի՛ հաշվիր կամուրջն աշխարհի.
 Հովիտն հանճարիս մի՛ պահիր խավար սովերի ներքո,
 Որ հանդերձայում չխայտառակվեմ:

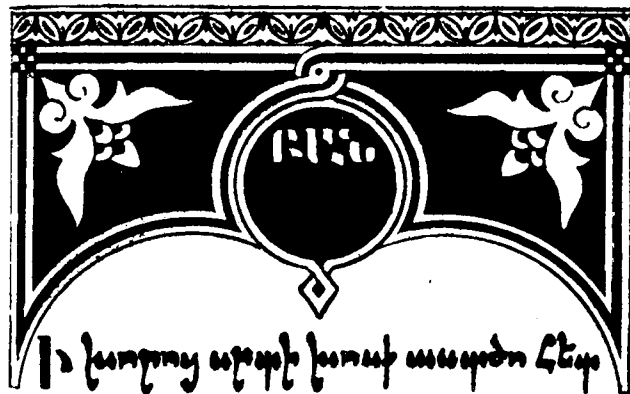
Եթե ամբարես չար գործերս անթիվ, կմեռնեմ
ողջ-ողջ.

Եթե սրսիս մեջ շտեմարանես,
Այստեղ կիզվելով՝ պիտ այրվեմ անբոց.
Անօրենությունն իմ եթե քնես,
Առանց բարձրայիդ ներկայանալու կհաղվեմ իսպառ.
Եթե մեղքերս ինձ թողնես տնկակից,
Նրանցով մաշված՝ կսպառվեմ անհետ:

Դ

Ակնարկի՛ր, զորե՛ղ, ամենակարող,
Որ չարությունը փախչի ինձանից,
Որպեսզի նրան բարությունը գա փոխարինելու.
Հրամայի՛ր քո կորուսյալս անբավ,
Բարեգո՛ւթ, զովյալ և ինամակալ,
Անշիջելի՛ լույս,
Որ բնությունը հարկիս մարմնեղեն,
Գոյավորող իր ողջ անդամներով, վերանորոգվի,
Որպեսզի այնտեղ անբաժանորեն
Միայն դու բազմած հանգիստ բնակվես այնործ
տենչանքով՝

Միավորելով քեզ հետ իմ հոգին,
Վերակազմես ինձ անարատությամբ՝
Վանելով իսպառ ապականությունն ամբողջ մեղքերիս,
Ամենակեցույց անմահ թագավոր,
Տե՛ր Հիսուս, օրհնյալ՝ հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոց արարի խոսի ասարծու Հէպ

Ա

Հիշի՛ր, տե՛ր զթած և արդարասեր, Աստվա՛ծ
Հշմարիտ,
Ու մի՛ մոռացիր, որ իր բնությամբ
Միայական է մարդը մշտապես,
Եվ դու ես միայն օտար խավարի ու մոլորության.
Չննի՛ր ինձ դարձյալ, տե՛ս ալեխոով արյան
հորձանքն իմ,
Որ ծավալվում է երակներիս մեջ ամեն ուղղությամբ.
Մտեցի՛ր միայն ինձ որպես բժիշկ.

Չէ՛ որ ես մարդ եմ, ո՛վ անգոյատես,
Որն ստեղծված է, քո վկայությամբ, թերի, խակամիս:
Եվ որպես մի մարդ, երկրածին մարմին մի
մահկանացու,

Ես էլ չեմ կարող մնացած լինել
Անսխալական, անգայթ, անխոտոր.
Ուստի ավելի ճիշտ է ընդունել ինձ էլ մեղապարտ,
Քան սուտ համարել ասածները քո.
Քանզի, արդարև, հայտնի է և քեզ,
Որ արարածը չար է էությանբ,
Որ բնածին է չարությունը մեր,
Եվ անվտփոխ են խորհուրդները մեր հավիտենապես,
Ըստ իմաստունի կանխասացության:

Բ

Թերևացրո՛ւ, գրա՛ծ, սաստկությունն այն
տանջանքների,

Որոնք պատրաստված սպասում են ինձ,
Որպեսզի դարձնեն զեհենի որդու
Մահու կարգարանք հավիտենական.
Ջնջի՛ր պարտքերն իմ ամոթահարույց,
Որոնք պահված են հետին առյախում
Ազգարարվելու թշվառականիս՝ որպես նախատինք:
Այժմ իսկ ընծայի՛ր ողորմածությամբ՝ պատիժ
հաշտարար,

Որ է՛լ ավելի անտանելիներ սահմակեցուցիչ
Չպատկերանան աչքերիս առջև,
Կենարար պղջման փոխարեն՝ անհույս
Տատամս ու շփոթ պատճառելով ինձ,—
Դատաստանն ահեղ, դատավորն անխաբ, անկաշառելի,
Սոսկալի ամոթ, դաժան կշտամբանք,
Հանդիմանություն անխուսափելի,
Անճողոպրելի տագնապ ու երկյուղ,
Անսխալ սարսափ ու դող անվախճան,
Ատամնակրճում անբժշկելի,
Անմխիթար լաց, անամոք կորուստ,
Նվովքն ահավոր քո պատգամների,—
Ուր չկա ո՛չ գուռ, ո՛չ ողորմություն:

Ահա երկինքը պիտի գայարվի,
Երկիրն հատակի կարծրակերտությամբ՝
Խոլ դղրդյունով նման կղառնա մրրկահույզ ծովի,
Որի կռակներն ահագնակուտակ
Նախ խուճապահար անես փախուստ են տալիս
իրարից,

Ապա դեմընթաց խուժումով բախվում,
Երկուստեք կասում ու խափանում են ընթացքը
միմյանց.

Հողպանգվածը իր լայնատարած ամբողջ
թանձրությամբ

Հիմքից սասանված՝ պիտի խարխվի.
Ընդերքի խորքի ուժգին բախումից ահեղաթնդյուն՝

Կհարթվեն լեռներն, ու հրդեհվելով
Կհավեն ծայտերն ու տարերքները ամեն գոյաբայան.
Երկինքն այլայլված՝ կընդունի իր տեսքն անեղծանելի.
Արարածները իրենց տարերքով
Փոխված՝ կտանան մի նոր կերպարանք:

Ասպարեզ կգան գործերը ծածուկ,
Հայտնի կդառնան մեր կրքերն անտես,
Վարքն ու բարքն ամբողջ, հույզերը ներքին
Պարզ կնկարվեն մեր մարմնի վրա:
Երկնի թագավորն ատյան կնստի,
Հատուցման վճիռն իր ձեռքում պատրաստ:

Վա՛յ ինձ յոթն անգամ՝ կրկին եղկույամբ,
Ըստ այս համբանքի չափի ու կշռի,
Որը թվերի անբավություն է պարփակում իր մեջ:

Ողբալի՜ հոգիս, ի՛նչ պիտի անեն
Այդ անեղ օրվա վտանգի պահին,
Որի նախապես հիշելն ավելի
Սարսափ է ազդում, քան հանդիպումը:

Խուճապն այդ պահի, անձողոպրելի ու
տազնապահար,

Ոմն մարգարե պատկերում է մեզ այս օրինակով.
Ասենք, փախչում է մեկը առյուծից,
Եվ արջն է դեմից պատահում նրան.
Փախչում է արջից ու մտնում է տուն,
Չեռքը հենում է պատերից մեկին,
Եվ հանկարծ նրան խայթում է մի օձ:

Ապա ասում է, առավելապես
Սաստկացնելով պատկերն ահավոր.
Իրոք խավար է տիրոջ օրը մեծ,
Օր մուսյուրյան, մութի, օր ամպի ու մառախուղի:

Գ

Եբբ որ կենակից պահապան հրեշտակ
նստիկանն հզոր

Անշառորեն ամբաստանի, և
Իր արդարադատ վճիռն արձակի հատուցողն անեղ,
Սպասավորներն արքայի այնժամ
Անխնայորեն պիտի խուճապեն՝
Մի մասնի կյանքի հրավիրելու,
Իսկ մյուսներին՝ դատապարտելու ամոթի անանց.
Ոմանց կընդունեն ծիծղուն, ծպտերես,
Իսկ ինձ՝ դեմքերով սահմուկեցուցիչ ու քստմնելի.
Ոմանց կընծայեն յուսապարզ պսակ,
Այրոց կզուծեն չարամահ կորուստ.
Արդարներն այնտեղ կանն միայն ավետիքի ձայն,
Իսկ ես՝ բոթն անեղ անվերջ վշտերիս.
Մինչ բարիների նկատմամբ մահվան
Հաղթանակն այնժամ անդարձ կմեռնի,
Չարագործներին՝ կշարունակվի մնալ հարակա.
Դռան բախումը կդառնա իզուր,
Քանի որ անցած կլինի արդեն ժամը գթության:

Երբ բացվեն գրքերն սքանչելահրաշ,
Որոնք ճշգրիտ արտացոլումն են, մինչև այդ ծածկված,
Մարդկային ամբողջ վարք ու բնության,
Երկրում կատարված բոլոր գործերի,
Որի համար և գոյություն առան էակներն համայն,
Ամեն մեկինն հենց իր մարմնին իսկույն
Ստույգ անթերի գրությամբ՝ պիտի հայտնված երևան.
Կպատկերանան մեր աչքի առաջ
Երկրավոր մտքի, իմացության դեմ
Փակված ու կնքված խորությունները անձառ,

անպատում:

Շահավաճառներն այն՝ ողբերի ու
արասուփների,

Որոնցով երկրից հնարավոր է երկինք գրավել,
Այստեղ կմերժվեն ու կարհամարհվեն
Որպես ուշացած ընդունայնություն.
Այստեղից կանխավ ի վեր չառաքված
Հեծեծանքներն ու հառաչանքները
Այլև լսելի չեն լինի այնտեղ.
Ողորմությունն ու նվիրումներն այն,
Որ սերմանված են կծծությամբ, երբեք
Լուսափայլ վառամբ ճամփա չեն բանա:

Այնտեղ տապանը՝ նախահանցների,

Կտակարանը՝ տիրանենգների,

Նշանն ահավոր՝ ներկաներիս դեմ

Բարձրացած պիտի մեծաբարբառ ու խիստ
դատախազեն.

Այդ նույն սուսկալի հրապարակում՝
Ե՛վ հաղորդության ուխտը հայրենի,
Ե՛վ անտեսների վկա խորանը,
Ե՛վ սուրբ արյունը մեծագործ Աստծո,
Որպես անխնա և իրավացի ամբաստանողներ,
Իմ առաջ պիտի տարածեն բոլոր
Տանջարաններն այն պահպանակերպ,
Որոնք հենց ինքս եմ անձամբ ինձ համար այստեղ
պատրաստել.

Հուսակտուրս էլ ինչպե՛ս գտնեմ մխիթարություն.
Չի եթե նույնիսկ զորքերը լույսի՝ արդարների հետ,
Որ փառավորված են երանությամբ, սարսում են
դողով,

Չեն համարձակվում նայել ահավոր
Տեսարաններին մեծ դատաստանի,
Հապա եղկելիս ավանդակորույս,
Սատակման որդիս ի՞նչ պիտի անեմ,
Ես, որ ոչ միայն չեմ արժանանա պսակապարզման,
Այլև պատուհասն իմ պիտի լինի
Անտանելի, իսկ կորուստս՝ անսպառ:

Դ

Բայց դու շտապով փրկարար ձեռքդ
Մեկնի՛ր կորստյան մատնված գերուս,

Ամենապարզև պորոքո՞ւն անճառ,
Որ քո օգնությամբ ետ դառնամ կրկին դժոխքի դռնից
Եվ, պատրաստվելով կատարելապես,
Պատուհասներից պրծնեմ անվտանգ.
Քող որ այստեղից աչքերով մտքիս
Տեսնելով գալիք դիպվածները ողջ՝
Բավականանամ լոկ տազնապահույլ
Արհավիրքների լուրը լսելով,
Անեղահամբավ տառապանքներից
Քո բարի կամքով փրկված ազատվեմ
Եվ առյուծների կորյուռներիս այն չմատնվեմ

հանկարծ,

Որոնք ուզում են խլել ինձ քեզնից որպես կերակուր,
Որպեսզի խժռեն ժանտ ժանիքներով, ի հագուրդ

մանվան,

Եվ պարարյալիս այստեղ՝ քաշքշեն ու հպեն այնտեղ,
Ուր պահվում են միշտ մնացորդները անհատ

մթերքի՝

Հավիտենապես լափելու համար:

Արդ, դու կարող ես միայն ինձ կորզել մանվան
երթախից

Եվ առաջնորդել դեպի անանց կյանք ու երանություն,
Միա՛կ ազավեն, լույսի՛ թագավոր, տե՛ր Հիսուս

Քրիստոս,

Օրհնաբանյա՛լդ հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոյ սրբի խոսի ասարծու Հեղ

Ա

Անա ենթարկված այսքան անողորմ,

Դառն ու սրտաբեկ հուսահատության
Եվ աստվածային սահմոկեցուցիչ բարկության անեղ,
Քախձագին հոգով իսպառ տազնապած՝

Աղաչում եմ քեզ, սուրբ Աստվածածի՛ն,
Ո՛վ մարդ-հրեշտակ ու մարմնատեսիլ անբիծ քերովբե,
Երկնի թագուհի, անխառն՝ ինչպես օդ, մաքուր՝
ինչպես լույս,

Անեղձ՝ երկնաճեմ արուսյակի պես,
Անապակությամբ զերապանց՝ անկոխ սրբություններից,

Առատախոստում երանության վայր, շնչավոր եղեմ,
Բոցեղեն սրով պաշտպանված՝ կենաց անմահության

ձառ,
Նովանավորված, գորացած՝ բարձրյալ արարչի ձեռքով,
Հանգստյամբ հոգու՝ շնորհապարզված ու

մաքրագործված,
Հարդարված, որպես տաղավար, որդուդ սուրբ
բնակությանբ,

Անդտ մաքրությամբ հանդերձ՝ գթասիրտ,
Անբիծ սրբությամբ հանդերձ՝ բարեխոս ու խնամակալ,
Ընդունի՛ր մաղթանքն այս աղերսական՝ քեզ
դավանողիս,

Խառնելով մեծիդ նվիրած նախկին ներբողներիս հետ՝
Մատուցի՛ր որպես պաղատանքը քո.

Միավորի՛ր ու հյուսի՛ր հեծեծանքն իմ դառնակակիծ
Աղերսանքներին քո երանելի ու նվիրական,
Ո՛վ կենաց պտղի օրհնաբանված տունկ,

Որ ապավինած քո սուրբ մայրության
Եվ լուսավարդված, միշտ աջակցություն,
Բարեգործություն գտած քեզանկից,
Ապրեմ միածին Քրիստոս որդուդ ու տիրոջ համար:

բ

Օգնի՛ր թևավոր քո աղոթքներով,
Ո՛վ խոստովանված մայր կենդանության,

Որ այս աշխարհի հովանից դուրս գալիս՝
Առանց տանջանքի մեկնեմ դեպի կյանք,
Դեպի պատրաստած օրևաններդ,
Որպեսզի թեթև լինի վախճանը
Անօրենությամբ ծանրաբեռնվածիս:

Օրն հոգեվարքի դարձրո՛ւ ինձ համար մի տուն
ցնծության,

Ցավալերծո՛ղդ երկունքն Եվայի.
Խնդրի՛ր, աղաչի՛ր ու բարեխոսի՛ր,
Քանզի անպատում մաքրությանդ համար,
Հավատացած եմ, խոսքդ կընդունվի:
Արցունքով օգնի՛ր ինձ, վտանգվածիս, գովյա՛լդ
կանանց մեջ.

Ծնրադիր խնդրի՛ր հաշտությանս համար, ծնո՛ղդ
Աստծո.

Հոգածո՛ւ եղիր թշվառիս հանդեպ, խորա՛ն
բարձրյալի.

Չե՛նք տուր ընկածիս, երկնայի՛ն տաճար.
Փառավորի՛ր քո որդուն քեզանով՝
Աստվածորեն ինձ հրաշագործել,
Տալով քավություն և ողորմություն,
Ո՛վ դու Աստծո աղախին ու մայր.
Թող փրկությունս ցույց տրվի քեզնով,
Եվ քո պատիվը ինձնով բարձրանա:

Եթե գտնես ինձ նորից, Տիրամա՛րթ,
 Եթե ողորմես, անե՛ղծ սրբուհի,
 Թե կորուսայիս շահես, անարա՛տ,
 Եթե խրտածիս հոգաս, երջանի՛կ,
 Թե առաջ տանես ամոթահարիս, ո՛վ բարեշնորհ,
 Եթե միջնորդես հուսահատվածիս համար, միշտ
 սու՛րբ կույս,
 Եթե մերժվածիս ընտանեցես, մեծարյա՛լդ Աստծո,
 Եթե ցույց տաս ինձ գթածությունդ, լուծի՛չդ անեծքի,
 Եթե ամոքես հուզվածիս, հանգի՛ստ,
 Եթե ազատես այս ալեխոռոկ
 Վարանումներից, ո՛վ խաղաղարար,
 Եթե ճար գտնես գայթածիս, գովյա՛լ,
 Եթե ինձ համար մտնես ասպարեզ, մահվա՛ն
 նահանջիչ,
 Թե անուշացես դառնություններն իմ, համա՛կ
 քաղցրություն,
 Եթե բաժանման խոչընդոտները քանդես, հաջտարա՛ր,
 Եթե սրբես ինձ անմաքրությունից, եղծմա՛ն
 ընդոտնիչ,
 Եթե փրկես ինձ՝ մատնվածիս մահվան, ո՛վ կենդանի
 լույս,
 Թե ձայնը լացիս կտրես, բերկրոթյո՛ւն,
 Թե խորտակվածիս կազդուրես նորից, կենսապարզե՛
 դեղ,

Թե կործանվածիս նայես, հոգեյի՛ց,
 Եթե ընդունես ինձ ողորմությամբ, նվիրյալ կտակը
 Օրհնյա՛լդ միայն երջանկապելու անբիծ
 շնորթերով,

Ահա մի կաթիլ կուսական կաթիդ
 Մեջս անձրևելով՝ կյանք է տալիս ինձ,
 Ո՛վ մայրդ բարձրյալ տիրոջ Հիսուսի՛
 Արաբշի երկնի և համայն երկրի,
 Որին ծնեցիր դու անձառորեն՝
 Բովանդակ մարմնով ու համաբոլոր իր
 աստվածությամբ,
 Որ փառավորն է հոր հետ, սուրբ Հոգով,
 Կապված էությամբ և անքննությամբ մեր բնության
 հետ,
 Որն ամենայն է և ամեն ինչում՝
 Որպես մեկը սուրբ Երրորդությունից.
 Նրան վայել է փառք հավիտենից հավիտյանս. ամեն:

Ին խորոյ արբի խոսի ասարծու Հեգ

Ա

Սուրբ Աստվածածնի մաղթանքների հետ
ընդունի՛ր, գթա՛ծ,

Եվ աղերսագին խնդրանքներն ահա
Ամահ յուսակերպ հրեշտակների,
Որոնք ինձ համար մաքուր բերանով գոչում են
անլուս

Հանապազօրյա բարեխոսությամբ:

Բարերարիցդ միշտ բարեգործված՝

Բարի են նրանք, չարին անընտել,
Եվ ամենակալ քո հրամանով

Հաստված զորքեր են հպոր, բարձրալիդ ազնարկին
հլու,

Սուրբ ու անարատ, մաքուր ու օրհնյալ,
Վայելուչ, հաղթող ու անպարտելի,
Եվ արագաշարժ՝ մտառեռության ընթացքի նման:

Բ

Բարեխոսներ են սրանք, հոգածու և խնամակալ՝
Աշխարհի այգում արմատավորված,
Պաճուճված միայն սին սաղարթներով,
Պտուղներից զուրկ այն թզենու, որ
ձշգրիտ պատկերն էր թշվառ մարդկության,
Անբերրի ամբողջ երեք ձիգ տարի
(Համակ ժամանակն հավիտենության՝
Անցյալն՝ ապառնու և ներկայիս հետ):

Նրանք մեր շուրջը դեգերում են միշտ՝
Կարեկցելով մեր տառապանքներին,
Հոգալով, որ մենք լինենք բախտավոր
Եվ կենդանությամբ հավիտենական
Աղոթում են մեր փրկության համար՝
Այս խոսքն տանելով.

«Քո ձեռքի գործը, տե՛ր, մի՛ անտեսիր»:

Մեկ համար է այս աղաչանքն, իրոք,
Որ տնօրինմամբ բարերար Աստույզ անում են նրանք.

Քանզի վեհերն այդ հաստված են խոսքով,
Իսկ մենք ձեռքով ենք արարչագործված:

Ահեղ հատուցման մեծ դատաստանին
Նրանք գալու են որպես վկաներ
Ու դատախազներ ճշմարտապատում
Երկրավորներին հանցավորության
Եվ ահավորից ատյանի առաջ անաշտորեն
Մեզ համար պիտի լինեն հաշվետու.

Քեն այնտեղ էլ մեզ կարեկցելով՝
Պիտի արձակեն սշտանվեր երգն իրենց ողբաձայն.
«Ողորմի՛ր, նրանց դու ստեղծեցիր, ուստի մի՛
կորցրու»:

Գ

Վեհ անմահների գոհաբանական խնդրանքների
հետ

Հոտոտիր և մե՛ր հեծեծանքները, Աստվա՛ծ բոլորի,
Որ քո գթությամբ գերազանցում ես
Երկնավորներին, երկրայիններին,
Բարերարելով թե՛ մեզ, թե՛ նրանց:

Եվ արդ, անախտներն այդ հրաշատես,
իրակերպարան,

Մաքուրներն անխառն, անմեղ, բոցանյութ,
Հոգեղեններն այդ կտոր ու անպարտ,
Շնորհիվ իրենց բարեկարգության

Ընտիր ձիրքերի առավելության ամենաճեցուն,
Այլ գիտության, գերափայլ ու ձուխ,
Ջեռուցողներն այդ տիրասիրության
Անցուրա ջերմության ինքնաբուն տապով
Իրենց պես նաև արծարծում են մեր
Սառած սրտերի շիջումն անբորբոք,
Որպեսզի նրանք այրվեն անաղոտ
Այս խորանի մեջ, մեծախորհուրդ սուրբ սեղանի վրա,
Առանց նիրհելու ու դանդաղելու
Սպասելով միշտ ամենաստեղծիդ
Վեցուցիչ կամքի հրամաններին երանապարզ՝
Անբաժանորեն միացած Աստծուն
Քերովբեական առաքինությամբ:

Պետություններ են նրանք վերնային,
Չինվորություններ ահավոր, անբիծ
Եվ պապատակյա պաշտոնյաներ են երկնավոր
Աստծուդ,

ձաձանչի ցուլեր՝ լուսեղեն ամպիդ:

Գ

Նրանց շնորհիվ, ահա, հողեղեն
Մեղավորին էլ ողորմի՛ր, Հիսու՛ս,
Աղաչանքներով իմ հրեշտակի
Վերադարձնելով դեպի քո բարի լուսավոր ձամփան,
Որպեսզի հոգուս ավանդը, որի պաշտպանությունը

Նրա տեսչության դու վստահեցիր,
Որն ընդունեց նա քեզանից այստեղ, դեռ այս
աշխարհում,

Ինձանով բերկրած սրտի խնդությամբ,
Քեզանից օրհնված անեղադրելի՝
Հրճվալի դեմքով ու կենսավարք
Ընծայաբերի, գովյա՛լ ողորմած,
Քեզ՝ անհաս փառքի արքայիդ վսեմ,
Հավերժ կենդանի հրեշտակներիդ
Ամենաուրախ խրախճանքներում:
Եվ քեզ, անքնի՛ն, անհաս հորդ հեռ և անձառ

Հոգուդ,

Վայելում է փա՛ռք, երկրպագություն հավիտյանս.
ամեն:

Ա

Ասովա՛ծ բարերար ու բազմապարզ անմահ
թագավոր,
Կյանքի ապավեն, լույսի կերպարանք, բայն
հանգստարան,
Որ մեղավորիս համար մարմնացար
Ու կատարեցիր անպատում գործեր, հրաշքներ
բազում,

Մինչև հասցրիր կատարելության
Մարդեղությունդ՝ քո ամենալիր աստվածության հեռ:

Այժմ, հանուն սուրբ առաքյալների,
Ձեռնադրված քո երկնաստեղծ ձեռքով, սուրբ
Հոգովդ օժված,

Որոնց արժանի գովեստն ես արի,
Ըստ կարողության, մի այլ գրվածքում՝
Հանուն փառքի քո, տե՛ր ամենայնի,
Ողորմիր և ի՛նձ՝ հիշելով սերն այն,
Որին դու նրանց արժանացրիր:

Նրանց միջոցով բաց և ի՛նձ համար էլքի
ձանապարհ

Գեայի ըղձալի լույսն երանության.
Նրանց հովվության բարի ձայնը թող
Հասնի ինձ որպես կենարար ողջույն:

Թող որ ես նույնպես անեղծ փրկության
Տոնելի հույսի բաժին ունենամ
Նրանց հետ, որոնք առաջնորդներ են
Կյանքի, այս պատվի նախաշնորհներ,
Փառավոր խմբեր, գետեր բանական,
Ավետավորներ բարձրաբարբառ ու իշխաններ վսեմ,
Պճնված թագերով պերճ ու լուսափայլ,
Պայծառ՝ շնորհի վորության վարդով անկողոպտելի,
Նվիրագործված տիրական լույսի
Զվարթացուցիչ լուռով սրբազան:

Աղաչում եմ և բարձրյալ Աստուծոյ
Մեծ պատվիրանի աշակերտների,
Նահատակությամբ ընտիր ճանաչված վկաների հետ,
Որ վշտաչարչար մահացու մարմնով
Եվ անդամներով բազմատառապանք ու ամենակիր,
Երկրավորական ու հողապանգված իրենց բնությամբ
Բոլոր նյութեղէն գոյությունների,
Տարերքների դեմ կոխվ մղելով՝
Պսակապարդված փառավորվեցին
Ու կենդանացան ընդմիշտ հոգեպես
Եվ արիաբար կրելով մահվան ամեն փորձություն՝
Մարտիրոսվեցին սուրբ ճշմարտության
Ու էլան երկրից, ըստ մարգարեի,
Այստեղից արդէն աներկբա հույսով՝
Տեսնելով անտես ծածկված հոգեղէն բարիքներն
ամեն.

Որպես աշակերտ առաքյալների
Ու չարչարակից, իրենց գործերով
Կատարելապես նրանց հավասար,
Պարում են հիմա խրախճանքներում
Հավիտենական երանության մեջ:
Հարգելով նրանց մաղթանքներն հաճո ու
ընդունելի
Եվ արյունընծա, վաստականվեր

Ու քրտնակնորով աղերսներն առ քեզ՝
Ընդունի՛ր դարձյալ և ինձ՝ նրանց հետ
Հիմնավորաբար շողկապելով քեզ անեղծ փրկությամբ:

Դ

Նրանց հետ, որոնք արյունով ներկված՝
Անցան սրի ու կրակի միջով,
Կան և ճգնավոր հայրեր սրբակյաց,
Քեզ հետևողներ, որդի՛ Աստծո,
Որ անպարտելի իրենց քաջությամբ
Եվ զգաստությամբ անգայթ, անպատիր,
Միշտ արիաբար կռվեցին ընդդեմ
Դժնի ու գոռոզ մարմնի բռնության
Եվ հալածեցին անմարմին փորձչին.
Արհամարհելով չարչարանքների ծանրությունը ողջ,
Երկրային կյանքի ասպարեզներում մաքառելով
միշտ՝

Աշխարհիս ծովից, անծիր, ալեծուփ,
Թանձրակազմ մարմնի ծանր տապանակով՝
Թռչելով թեթև թևերով հոգու՝
Հասան ըղձալի կյանքի հանգրվան.
Իբրև սիրողներ վերին վիճակի,
Անցյալի մասին առանց խորհելու,
Հաղթության թագը համարձակորեն գլխներին դրին,
Պճնված իսկապես պայծառ ճոխությամբ:

Արդ, արժանավոր աղերսանքներով
Ու նվիրական խնդրանքով նրանց՝
Նրանց հետ մեկտեղ ընդունիր նաև ի՛նձ,
պատժապարտիս:

Ե

Ահա և խառնած խոսքս անմաքուր
Վերոհիշյալ այն երջանիկների
Փառատրական աղերսարկության,
Որոնք ինձ համար աղաղակում են քեզ ի հաճություն,
Պաղատում են քեզ նրանց հետ և ես,
Ինչպես քաղցրության խառնած դառնություն,
Կամ փուռ ու տատասկ՝ ողորկության հետ,
Վայելչության հետ՝ այլանդակություն,
Կամ տիղմ՝ մարգարտի, հող՝ պտված ոսկու,
Անարգ քար՝ ազնիվ ձուլյ արծաթի հետ,
Ճշմարտության հետ՝ կեղծապատրություն
Կամ ատամնառու ավապահատիկ՝
Հացի փափուկ ու թարմ վաղեզվածի հետ:

Արդ, լսի՛ր, կո՛ր, ամենահեար,
Նրանցն՝ ինձ համար, իմը՝ նրանց հետ՝
Ի գովեստ նրանց, ի փրկություն իմ և ի փառս քո,
Ո՛վ ամենագութ, բարերար, օրհնյալ,
Անձառ, անպատում, անեղծ, անստեղծ:

Քունն են ձրերն ու շնորհներն համայն.
Դու ես սկիզբն ու սկզբնապատճառն ամեն բարիքի.
Զե՛ որ դու ոչ թե դատապարտիչ ես, այլ ապատարար,
Ո՛չ թե կորուսիչ, այլ միայն գտնող,
Կենսաշնորհ ես, ո՛չ թե մահարար,
Ո՛չ թե տարագրիչ, այլ համախմբող,
Ո՛չ թե մատնիչ ես, այլ կենդանարար,
Փրկար ես դու, ո՛չ թե ընկզմիչ,
Ո՛չ թե կործանիչ, այլ բարձրացնող,
Ո՛չ թե անիծիչ, այլ օրհնող միայն,
Շնորհաձիր ես, ո՛չ թե վրիժառու,
Սփոփիչ, ո՛չ թե թշվառացնող:

Ո՛չ թե եղծանում, այլ գրում ես դու,
Ո՛չ թե սասանում, այլ հաստատում ես,
Մխիթարում ես, ո՛չ թե ընդոտնում.
Որոնում ես միշտ կյանքի հնարներ,
Ո՛չ թե հորինում միջոցներ մահվան.
Հակամխաված ես ո՛չ թե սատակման,
Այլ փրկագործման ողորմածորեն.
Ո՛չ օգնությունդ ես մոռանում բնավ, ո՛չ լքում բարին,
Ո՛չ վանում ես գթությունը քո.
Ո՛չ թե տալիս ես կորստյան վճիռ,
Այլ ազատության կտակ ու պատգամ:

Ո՛չ անարգվում ես առատությունից,
Ո՛չ շնորհներիդ համար բամբասվում,
Ո՛չ պարզներիդ համար հայիռյվում,

Ո՛չ նախատվում ես ձրի բաշխելուց,
Ո՛չ պարտավում ես ներելուդ համար,
Ո՛չ քո բարության համար բանտարկվում,
Ո՛չ անպատվում ես քաղցրությանդ համար,
Ո՛չ էլ հեղությունդ համար քամահրվում.
Սրանց համար, տե՛ր, առաքվում են քեզ ոչ թե
տրտունչներ,

Այլ անլռելի գոհաբանություն:

Անհետացրո՛ւ մեղքերս, հզո՛ր,
Լուծի՛ր անեծքներն իմ, օրհնաբանյա՛ր,
Քավի՛ր պարտքերիս բեռը, ողորմա՛ծ,
Ջնշի՛ր հանցանքներն իմ, ո՛վ բարեգութ,
Մեկնի՛ր ինձ միայն մատդ օգնության՝
Իսկույն կդառնամ անբիծ, կատարյալ.
Ի՛նչ կա քեզ համար սրանից, բարձրյա՛լ, ավելի
դյուրին,

Եվ մեղապարտիս համար՝ կարևոր.
Ուստի քո ստեղծած պատկերիս կրկին
Կենդանագրի՛ր, ո՛վ բարեխնամ,
Շնորհի շունչը քո մաքրագործող ու լուսանորոգ՝
Պաշտպանելով իմ բազմամեղ ոգին:

2

Մի՛ բեր, ողորմա՛ծ, ինձ օր տարածամ այնքան
շուտափույթ,

Որ ես անվաստակ ձեռնունայնությամբ

Անցնեն այս կյանքի թերավարտ ուղին.
Մի՛ մատուցիր ինձ ծարավիս ժամին դառնալի բաժակ.
Մի՛ փակիր, գթա՛ծ, հաշողության դուռն հոգեշահ
գործիս,

Եվ թող դարանից հանկարծ դեմ ելնող
Ավապակների ասպատակի պես
Մահվան գիշերն ինձ վրա չհասնի.
Թող խորշակաշունչ տոթից տապահար՝
Արմատներս հանկարծ անպատրաստ պահին
չչորանան, տե՛ր,
Ոչ էլ գաղտնապես եղծվեմ լուսնական
արհավիրքներից.

Թող մեղքի սառույց չպահվի իմ մեջ,
Ջրակուր չանեն ինձ անհետ՝ կյանքի հեղեղներն այս
հորդ.

Թող հանգիստն, անգետ, մահ չպատճառի,
Նինջը՝ կործանում, կամ քունը՝ կորուստ.
Թող վախճանն անդեպ չարշավի վրաս,
Ոչ էլ շունչս հանկարծ արգելակվելով անդարձ
խափանվի:

Է

Դու ես, տե՛ր, միայն գթած, բարերար,
Երկայնամիտ ու ամենակարող,
Ամեն անհասի հասնելու համար անճառ կորավոր՝

Քավության, փրկման, կենագործելու,
Լուսավորելու, վերհաստատելու,
Գիշատիչների ու վիշապների
Ժանտ ծանիքներից կյանքի կորվելու,
Խոր անդունդներից՝ առաջնորդելու բերկրալի լույսին,
Այն մեղքերի հորձանուտներում խեղդվելուց փրկած՝
Արդարների հետ երջանիկ՝ փառքով բազմեցնելու:
Ամեն մի հոգի, շնորհիդ կարոտ,
Ակնկալությամբ, հույսով պատարուն սպասում է քեզ,
Լինի երկնավոր, թե երկրաբնակ,
Մեղքերով ընկած, թե արդարությամբ հաստատված
կրկին,

Թե՛ տեր, թե՛ ծառա,
Թե՛ դշխ տիկին և թե՛ աղախին,
Չի կենդանության շունչը բոլորի քո ձեռքում է լոկ:
Եվ քեզ՝ Հորդ հետ և քո Սուրբ Հոգուն
Փա՛ռք հավիտենից հավիտյանս. ամեն:

Ին խորոյ սրբի խոսի ասարծու Հէպ

Ա

Բարձրյա՛լ անքին, պրոություն ահեղ,
 Արարածոց տեր, երկնի թագավոր,
 Հոնշտակների ստեղծող, հաստիչ հրեղենների,
 Մտքի գոյարան, հոգու բարի պետ,
 Ապավինման աշ, անվրդով հանգիստ,
 Լույսի տեսարան, բերկրառիթ ճաճանչ,
 Երանության ռահ, կյանքի շարժառիթ,
 Բանականության սկզբնապատճառ,
 Անշար փրկություն և խաղաղության շունչ ու
 առաջնորդ,

Ամրության պարիսպ, պահպանիչ պատվար,
 Բոցե ցանկապատ անբավ օրինության
 Եվ անխուսթյան չափանիշ, սահման,
 Ողբերգության այս մատյանում գրված
 Խոստովանական աղերսանքներով՝
 Ի բարին հիշի՛ր մարդկային ազգից
 Եվ նրանց, որոնք թշնամի են մեզ.
 Տուր լիակատար քավություն, գթա՛ծ, ու ողորմություն:

Եվ իմ պատճառով, իմ հանդեպ տածած մեծ
 սիրուդ համար,

Մի՛ բարկացիր, տե՛ր, դու նրանց վրա՝
 Իբրև սրբերին բամբասողների,
 Այլ իբրև չարին նախատողների
 Եվ արդարացի կշտամբողների՝
 Ների՛ր դու նրանց հանցանքներն իրենց:

Եթե նրանց հետ քեզ ներկայանանք, ո՛վ
 արդարադատ,

Ոմանք մեր հանդեպ կարող են դուրս գալ պակաս
 հանցավոր

Եվ իրավացի, միգուցե, նաև մեզ բամբասելով,
 Մինչդեռ քո հանդեպ իմ բավօրինակ
 Ուխտապանցությունն, ամենապարզև՝
 Անթիվ է, անբավ ու անկշռելի:

Արդ, տե՛ր, նայելով անարգիս՝ հիշի՛ր

մեծությունը քո,

Եվ երբ քեզանից բարիքներ խնդրեմ ինձ ատողներին,
Նրանց համար էլ, որ քուն են նույնպես,
Ըստ մեծությանդ, անճառելիներ հրաշագործի՛ր:

Ինձ խայթողներին մի՛ բնաջնջիր, այլ ուղղի՛ր
միայն.

Հանելով խոտան բարքը երկրային՝
Արմատավորի՛ր առաքինություն իմ ու նրանց մեջ:

Մանավանդ չէ՛ որ դու լույս ես ու հույս,
Իսկ ես խավար եմ ու հիմարամիտ.
Դու՝ փառաբանված բարի իսկություն,
Ես՝ ամեն ինչով չար ու ապիկար.
Դու տնօրենն ես երկնի ու երկրի,
Ես իշխանություն իսկ չունեմ շնչիս ու հոգուս վրա.
Դու՝ բարձրյալ, առանց հոգս ու վշտերի,
Ես՝ տագնապահար ու տածանավոր,
Դու՝ վեր երկրային բոլոր կրթերից,
Ես անարգ կալ եմ ու զարշեկի հող.
Դու՝ հարամնա, ըստ մարգարեի,
Անհասանելի բարձունքիդ վրա,
Իսկ ես, ըստ նրա, կորստական եմ հավիտենապես.
Քո մեջ նենգություն ու խավար չկա,
Իսկ ես, որ ավանդն իմ չպահեցի, կ՛ այս եմ, կ՛ այն:

Դո՛ւրս բեր ինձ բանտից,
Արձակի՛ր բոլոր կապանքներն իմ այս,
Այս շղթաները պրկող՝ կտրատի՛ր,
Փրկի՛ր խեղդվելուց, վե՛րջ տուր տագնապիս,
Քանդի՛ր կապկապող երկաթներն այս ողջ,
Հա՛ն պաշարումից, տարափույսներիս վարմից
ազատի՛ր,
Սփոփա՛նք տուր իմ տխրություններին, տանջանքիս
անդորր,
Վիշտս փարատի՛ր, տվայտանքներիս խաղաղություն
բեր,
Լացիս՝ ամոքում, հեծեծանքներիս՝ ապաքինություն,
Ողբ ու կականիս՝ դադար ու հանգիստ:
Տե՛ր ողորմության և պարգևատու ամեն
քաղցրության,
Հզորիդ արյան գնով փրկվածիս
Անտես անելով իկուր մի՛ կորցրու,
Կանգնեցրո՛ւ ինձ, որ բազմավտանգ
Այս հիվանդությամբ ճարակված՝ մահվան ափին եմ
հասել:

Ահա բարդվեցին ու կուտակվեցին
Կյանքիս տարիներն ընդունայն ու փուչ,
Քանակի այն օրից, երբ մորս արգանդի

Անդաստանից եւ լույս աշխարհ եկա,
Ընկալուված որպէս մեղքի դժնիկ փուշ,
Եղա անպիտան.

Բայց դու մի՛ լինիր ինձ խոցող խայթոց,
Ինչպէս երբեմն Հուլայի տոհմին
Եվ կամ Եփրեմի սերնդին եղար:

Երբ որ բարեսերմ ցորենի տեղ՝ միշտ

Հոգուս մեշ տնկած աճեցրի խայթող
Ընդարմացուցիչ ինքնաթույն խտտեր,
Ինչպէ՛ս չկոչեմ անձն իմ գարշելի
Ու անիծաբեր անդաստան, խեղդված մեղքի փշերով:

Երբ արդարություն չսերմանեցի,

Օվսեի խոսքի համաձայն, ինչպէ՛ս
Կարող եմ հնձել պտուղը կյանքի:

Յուլացավ ընկավ կուտական ստինքն անձիս
մաքրության,

Ըստ մարգարեի, որ Իսրայելի մասին է ասել,
Բայց դու կարող ես վերականգնել, տե՛ր:

Վառված Հուլայի մոլեկան վարքով՝

Կամքիս մահի՞ճը արձակ, ցոփությամբ

Բաց արի սեղէիս դների համար,

Բայց դու կարող ես նորից հավաքել՝

Վերադարձնելով նույն զգաստության:

Եթէ մարմնական կցորդությունն այն
մարգարեի հետ

Անարատ, անբիծ դարձրեց պոռնկին,

Հապա, փրկությո՛ւն, եթէ հոգեպէս դո՛ւ ինձ միանաս,
Պիտի կրկնակի ինձ մաքրագործես:

Եթէ անկենդան արեգակն այս, որ
Հեց դո՛ւ ես որպէս մի մատակարար օտեղծել
երկրին,

ձահձացեխերը ցամաքեցնում

Ու հասցնում է պտուղները խակ,

Հապա դու ինքդ, որ արարիչն ես

Ամեն գոյության ու Հոգին Աստծո,

Որքա՛ն ավելի կարող ես զպզիր տիղմը չարիքի

Ու պիղծ մեղքերի մթերված թարախն իսկույն սպառել:

Ահա թէ ինչու, խոսքիս ընթացքում,

Փութացի քեզնից՝ ինձ ատողներին նախ բարիք
հայցել,

Որպեսպի մերժված վնասակարիս ու մահապարտիս

Հանկարծ հղորիդ ամենախնամ

Աչքից չձգես, օրհնյալ՝ գթություն.

Կենդանությունն տուր ամենամեղիս մարմնին ու
հոգուս,

Որ կարողանամ մտքով լինել միշտ քո էության հետ:

Բարեգործներին բարիք խնդրելուն,

Բնության կարգով, հակամիտված է ամեն գոյություն,

Եվ ամեն հասակ այդ պատվերը քո

Ի վիճակի է, անշուշտ, կատարել,

Բայց նույն սիրով ու ջերմեռանդությամբ

Իրագործել և երկրորդն այն՝ արդեն

Նշանակում է նմանել Աստուծոյ,
Այդ պատճառով էլ գերադասեցի
Թշնամիներն բարիք աղերսել,
Քան երախտավոր բարեկամներն:

Դ

Մեկի փոխարեն կրկնակի՝ հիշիր նրանց,
բարերա՛ր,

Որ ընդունեցին անարժանիս քո վսեմ անունով.
Ընորհի՛ր նրանց, տե՛ր ամենաառա ու անխակալ,
Վարձքը արդարի ու մարգարի.
Թեպետև ինքս լիովին գուրկ եմ արժանիքներից,
Սակայն նրանք, ըստ իրենց հավատի
Եվ հուսապատար ակնկալության,
Մեղավոր գերուս նայում են բարի, ուղղամիտ
կամքով,

Կարծելով հոգուս պահարանում ես
Ծածկույթի ներքո ունեմ լիառատ
Սուրբ մասունքներից քո կենսապարգև:
Արդ, պատժապարտիս, որն անկարող է
Թաքնվել մեծիդ տեսողությունից
Եվ խուսափել քո կշեռքից ուղիղ ու անխաբեյի,
Մտտենալով քո անասմանորեն քաղցր գթությամբ՝
Մաքրի՛ր, որպեսզի տիեզերական
Մեծ դատաստանին ներկայանալիս չլնայտառակվեմ:

Ինչպես հաճում են սիրելիներդ
Քո անվան համար ինձ՝ անարժանիս,
Վայելուչ շուքով պատվել՝ նայելով
Մաքուր զգեստիս բարեձևության
Եվ երանելի հաշվել եղկելուս՝
Անգիտակ գաղտնի իմ արատներին,
Դու էլ, ձեռնաեհա՛ս, ամենապարգև,
Օրհնյալ, մարդասեր և ամենողորմ,
Թշվառականիս հեծության համար՝
Հաշտվի՛ր նրանց հետ և, ըստ հավատի,
Վերջին հատուցման օրն այն ահավոր ու ամենավորձ
Ընծայի՛ր նրանց, տո՛ւր որպես պարգև մեծությունդ
անեղձ

Ու պսակը քո հավերժ անթառամ:

Ե

Ստրուկիս համար ու սովատանջիս՝
Երաշխիքն ես դու փառքի, փրկության,
Անսպառելի, անհատ գանձերի,
Եվ շնորհներդ այդ շրջանակելով երկնքին ի շահ՝
Խոսքիդ զորությամբ՝ ճոխանում ենք մենք:
Տե՛ղ սահմանիր, տե՛ր, ինձ համար խաղաղ
ջրերի ափին.
Ամրապնդի՛ր ինձ անխախտ, անվրդով մի
վստահությամբ.

Հաստատի՛ր, օրհնյա՛լ, իմ մեջ անկասկած,
 Աներկբայելի հույսի ամրություն.
 Պաշտպանի՛ր աշովդ ամենախնամ.
 Սասանվածիս տո՛ւր անխռով անդորր,
 Տարակույայլիս՝ լույսի ապավեն,
 Բազմաշարչարիս՝ մեծ երջանկություն,
 Հուսահատվածիս՝ օգնություն կյանքի,
 Լքվածիս՝ անեղծ օժանդակություն
 Ու նահանջածիս՝ վերընթացություն անսայթաքելի:

Քանի որ դու ես տերն ամենայնի,
 Եվ ամենայն ինչ քեզնից է միայն.
 Քո ձեռքն է բաշխում այն բոլորն, ինչ որ
 Հավաստի պետք է ամեն մի կյանքի.
 Եվ քեզ վայել է փա՛ռք հավիտենից հավիտյանս.

ամեն:

Ա

Արքա՛ երկնավոր, թագավոր բարձրյալ,
 Տեր ամենայնի և բոլորի հույս,
 Հոգեղենների հաստիչ, ստեղծող բանականների,
 Արարյալների սկզբնապատճառ
 Եվ կազմավորիչ լինելիների,
 Լույսի պարզևող, այգի շարժառիթ
 Եվ վաղորդայնի նախապատրաստող,
 Իրիկվա ցուցիչ, տարրիչ խավարի,
 Արհեստ-արվեստի բարեննարող
 Եվ իմաստության գործադիր խթան,

Օրհնյալ քավարան, հալիչ մեղքերի,
 Ցավի հալածիչ, լուծիչ դառնության,
 Հանգստի օրրան, նիրհի հնարող,
 Քնի հարմարիչ, պարզելիչ ննջման,
 Շնչի պահապան-հարակարգողիք
 Եվ զգայության անխափանհարար,
 Տնորքի ցրիչ, այլափոփոխող անուրշ-երազի,
 Թախծի անոքիչ, վանող զարհուրման,
 Ծփման խաղաղիչ, խափանիչ խիթման,
 Փարատող տագնապ-տարակուսանքի,
 Խարդախման սարսափ, չարի խարպան,
 Ախտի փախուցիչ, ընկղմիչ գայթման:

Բ

Պաշտպանի՛ր ինձ քո երկնաստեղծ ձեռքով
 Եվ կորացրու աշուղ բարձրացած,
 Ամփոփի՛ր թևով ամենակալիդ,
 Ծածկի՛ր խնամքով քո աստվածային
 Եվ ամրապնդի՛ր վերնայիններիդ վերակացությամբ,
 Պարսպի՛ր շուրջս քո անմահների գումարտակներով,
 Պարփակի՛ր ամուր բոլոր կողմերից
 Հրեշտակներիդ միաբանությամբ,
 Ընդդիմամարտին վանի՛ր, վտարի՛ր
 Զվարթուններիդ կորախմբերով,
 Պաղատանքներով սուրբ Աստվածամոր

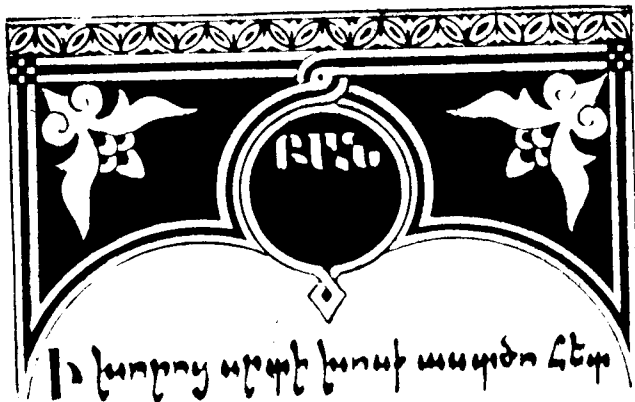
Հովանավորի՛ր արեկոծյալիս,
 Անդրանիկներիդ բանակները ինձ կարգի՛ր պահապան:
 Աչքերիս հեռ բա՛ց տեսանելիքը նաև իմ մտքի,
 Ոգուս պես նաև թեթևացրո՛ւ
 Ծանր կրքերիս հափրանքն այս տարտամ,
 Փարատի՛ր անհեռ լերդացած այս բուք
 Հիմարությունն իմ զգայությունից,
 Թորափի՛ր պատճիս թանձրությունը բիրտ, միա՛ն
 քարեզործ:

Լույսը բացվելիս ողորմությունդ էլ թող ծագի
 վրաս,

Արևելի հեռ՝ թող որ անձկացած սիրտս թափանցի
 Եվ արդարության արեգակը քո,
 Փառքիդ ձաճանչը ջանհանա մտքիս խորհրդարանում,
 Տյառնագրումը խաչիդ՝ համապիտուռ
 Տարածվի շնչիս ու մարմնիս վրա:
 Քեզ եմ ավանդում այսօր քո կերտած

տաղավարը իմ,

Որ պահպանակն է մեջն եղած ոգուս,
 Քանի որ դու ես Աստված անքնին,
 Ամենքին հասու և ամեն ինչում բովանդակապես,
 Օրհնաբանյա՛րդ հավիտյանս. ամեն:

Ին խորոյ սրբի խոսի ասպծո Հէտ

Ա

Արդ, քանզի պարթ արթնությունը մեր նիւշ
ես համարում,

Իսկ լուրջունը խոր թնության մեջ՝
Առ քեզ ունեցած ուղիղ հավատքով՝
Աչքերի սրափ-անթարթ բացություն,
Լսելով աղերսն այս հեծեծագին՝
Քո իմաստությամբ ձեռնարկած երկիս տո՛ւր
հաջողություն:

Ձորացրո՛ւ, տե՛ր, ճգնավորական
Արի ու բարի այս գործի համար.

Օգնակա՛ն եղիր տկարությանս,
Քերեացրո՛ւ սկիզբը ծանր այս աշխատանքի,
Դյուրընթա՛ց արա, մշտապես կարո՛ղ,
Առաջադրած ձեռակերան իմ այս,
Արագացրո՛ւ ավարտը կրա,
Բերկությամբ հասցրո՛ւ գործի վախճանին,
Շտապեցրո՛ւ իմ հանդիպումը նպատակիս հետ,
Ուղեկի՛ց եղիր ճամփիս ընթացքին,
Վսեմ թռչչով դեպի օգտակարն արագ հասցրո՛ւ:

Աջ կողմն եղի՛ր ամենածանր վտանգիս պահին,
Անձկության դեպքում ձայնդ լսել տո՛ւր,
Կորստյան ժամին ձեռքովդ ապասի՛ր,
Մատովդ օգնի՛ր, երբ որ նեղն ընկնեմ,
Հարթի՛ր արգելքը դժնի խափանման,
Ամբակումի պե՛տ, հոգեղեն մեկի առաքմամբ փրկի՛ր,
Օժտի՛ր ինձ խոսքով, երբ որ առյանում
Բազմության առաջ կանգնելիս լինեմ,
Իմաստությո՛ւն տուր քննության ժամին:

Կամքիդ ամպերով հովանի՛ եղիր ինձ
իրաջապես,

Կենացդ փայտով հանդարտեցրո՛ւ մրրիկը ծովիս,
Հրամանովդ սանձի՛ր պատկերներն այս
երկրակենցաղ,

Քանզի եթե, տե՛ր, ողորմությունդ ցույց տալու լինես,
Լույծ կռակները ապառաժից էլ կարծր կղառնան,

Իսկ եթե անտես անես ցամաքում,
Ամուր գետինը անկայուն դարձած,
Խարխլված, փլված՝ իսկույն կհոսի մեր ոտքի տակից:

Բ

Ընդունի՛ր, Հիսո՛ւս, ձեռնարկությունն այս
Իմ պաղատական՝ քեզ ի հաճություն,
Փոխի՛ր շփոթն ու տարակույսներն իմ
Ամենավարան՝ մեծ վստահության:

Ինչպես ջրաշեղջ ամենակործան աղետի
դարում

Հարթավայրերում աննոգ, աներկյուղ
Ապրողները, քո ողորմությունից
Չրկված, մատնվեցին անհետ կորստյան,
Այնինչ բազմերը հիմքին տատանվող
Փայտամած լաստին վստահածներն այն,
Ապավինելով գթածիդ անվան, փրկված ապրեցին,—
Ահա նրանց պես և ինձ՝ մշտները
Աղաչավորիս, մարդասիրաբար
Փրկելով հասցրո՛ւ խաղաղ հանգրվան,
Որպեսպի լքած պարտքերիս ծանր
Ստվարությունը այս ստորաքարջ,
Հետս բերելով վարձը հոգևոր քո շնորհների,
Քո առակավոր խոսքի համաձայն,

Քամ, տե՛ր, անբաժան քեզ միանալիս
Հավիտենապես, օրինյա՛լդ համակ:
Այս մաղթանքներին միացած նաև.

Հոգեղենները մմենամաքուր՝
Մարտիրոսների հետ այն հողեղեն,
Որոնք փորձվեցին հրով ու ջրով
Եվ մեր փոխաբեն՝ շունչն արձակելիս
Խնդրեցին մեծիդ ու մեզ հիշատակ թողին՝
օգուության,—

Համաբանաբար մեզ ձայնակցելով՝
Մեզ հետ պիտ ատեն՝ թող լինի՛, լինի՛:

Ա

Այսքան բազմակերպ շարակարգութեամբ
 Յայնժամից ողբ ու հառաչանքներին
 Փոխարեն գթա՛ բոլորի հոգուն,
 Քազավո՛ր գովալ և երկայնամիտ.
 Առավել նրանց, որոնք կորցրին
 Կյանքի փրկութեան հույս ու ապավեն,
 Որոնք անպատրաստ ննջեցին հովեա՛
 Ձեթի պակասից մարած լապտերով:

Ահա հիշի՛ր այս, տե՛ր իմ գթութեան,
 Եվ իրավացի՛ համարիր դու ինձ և ա՛յս խնդրանքով.

Քանզի ի փառս սքանչելի ու ահալոր մեծիդ՝
 Մարդուս կազմվածքը բաղադրեցիր տարրերից
 ներհակ,

Որոնցից մեկը բանձր ու ծանր է, մյուսը՝ թեթև,
 Մեկը՝ սառնաշունչ, մյուսն՝ հրային,
 Որպեսզի մենք այդ հակամարտների
 Դիմադրությունն իրար նկատմամբ
 Անաչառ կերպով հավասար պահած՝
 Ներդաշնակելով՝ արդար համարվենք:

Եվ առաքինի այս դատողությամբ,
 Որքան էլ տարրով վերապացիկ բարձր ճախրեինք,
 Չպետք է մտքից հանեինք իսպառ
 Խոնարհությունը հողին նայելու
 Եվ ընդունեինք տքնության պսակ:

Բայց որովհետև վրիպեցինք այս ուխտի
 կանոնից,

Հողի տարերքով, անասունի պես,
 Սահեցինք իջանք ու կլանք երկրին,
 Եվ մեկը ախտով, մեկն անգթությամբ,
 Մյուսը անսանձ որկրամոլությամբ՝
 Ընդմիջա անհագուրդ մի գազանի պես
 Կառչած մնացինք բնությանը մեր:

Լինում է նաև, որ մեկնումեկը այս չորս

տարրերից
 Անվուսպ սլացքով, անսանձ ոստնումով տեղից դուրս
 պրծած՝

Ամբարտավանում է վայրենաբար,
Եթե այրվում ենք ջո սիրո տապով՝
Բոցիդ նշխարով, որը մեր մեջ է,
Նրան առընթեր ցուրտը կենակից
Կասեցնելով այդ՝ արգելակում ու կանխում է բարին.
Եթե օդային-հրեշտակային
Տարերքով պարզվում, ձգվում ենք առ քեզ,
Ծանրությունը մեր թանկը ու հողային անդրանիկ
Ներքև քարշելով՝ խափանում է այդ:

Բ

Եվ այսպես, բոլոր կողմերից պարտված ու
լքված իսպառ,
Իբրև ապիկար հաշմված՝ մերժվեցի ու վռնդվեցի,
Վատնված լիովին՝ մահվան գիրկն ընկա,
Որի պատճառով, պարզեցից կրկված,
Ողորմության եմ հայացքս հառել
Եվ ամոթահար դեմքով՝ կրողս համայնինն իմ մեջ
Աղերսում եմ արդ բոլորի համար,
Որոնք թեև ողջ, բայց մեռած են քեզ,
Քանզի կարող ես, հնարներ ունեւ
Եվ ինձ պես մեռյալ կորուսյալներին փրկագործելու.
Ամեն, ամեն ինչ պորելի է քեզ,
Նամանավանդ որ ջո այդ անտկար կարենալուդ հեռ
Նաև կամելդ է քեզ ախորժեղի:

Գ

Եթե միանան երկու բարգավաճ
Այդ կենսանորոգ շնորհները ջո՝
Կարողանալդ կամենալուդ հեռ,
Կանցնի և ամեն հուսահատություն
Ու վիատություն մեղավորներից,
Եվ կժամանի ջո հրամանի՝
Հոգիներ բուժող լույսն ավետաբեր,
Տե՛ր ամենայնի, օրհնաբանյա՛լդ հավիտյանս. ամեն:

Ա

Քանի որ, ահա, սակավմասնյա
 կտակամտայան այս ողբերգության
 Իր վախճանին է մոտեցել արդեն,
 Այնպե՛ս արա, տե՛ր, որ ինքնանախատ
 Ու կշտամբական այս խոսքերի հետ
 Դադարեն ընդմիջա և չար ու հոռի սովորույթներն իմ:
 Չէ՛ որ քո դրած կանոնակարգով
 Դատապարտայալիս հույս ավետեցիր
 Ատելով՝ հայրս չի կամենում, որ
 Այս փոքրիկներից գեթ մեկը կորչի.

Եվ դարձյալ՝ Հորս կամքն այն է, որ ես
 Ինձ հանձնարարված բոլորին նայեմ, պահեմ
 անկորուստ:

Բ

Օրհնաբանված ես քո գթածությամբ
 Եվ քո քաղցրությամբ բարեբանված միջո,
 Խոստովանված ես որպես հանդուրժող,
 ձանաչված ես քո խնամարկությամբ,
 Ավետարանված՝ որպես փրկության,
 Ներբողված ես քո առաաաարությամբ,
 Քո պաշտպանությամբ բարեհռչակված,
 Որպես փրկարար՝ պսակված փառքով,
 Երկրպագված ես բարձրությամբ անբավ
 Ու պաշտված անհաս քո անքնությանբ,
 Գովաբանված ես որպես միշտ հաղթող
 Ու վերաձայնված քո մեծ պորությանբ,
 Խնկավորված ես որպես ողորմած,
 Համբուրված ես քո եկզությանբ անձառ
 Ու ճաշակված ես քո խոնարհությամբ.
 Օրհնաբանված են քեզ հետ նաև քո ծնողն

երկնավոր՝

Աստվածն ամենքի մխիթարության
 Եվ քո սուրբ Հոգին ամենաբարի,
 Որք կանոնեց չանտեսել երբեք

Քշեամու ընկած գրաստը անգամ
Եվ անբանությամբ սայթաքած մարդուն:
Երախտիքներդ իմ մեջ են, հպո՛ր,
Իսկ բարձունքներում տունվում է մեծիդ
Առաքինությունն՝ անվերջ, անվախձան

փառաբանությամբ,

Որին, ընդունված պաղատանքներով մարտիրոսների,
Թող որ միանա նաև ձայնը իմ այս աղերսական՝
Որպես հաճեյի անուշաբուրում:

Եվ փրկանքով այս հաշտարար խոսքի՝

Քավի՛ր, բժշկի՛ր, ամենակարո՞ղ,
Առաջին մեղքերն ու վերքերն անտես՝
Մարմինն ու հոգին մահվան ենթարկող
Միջինների ու վերջինների հետ,
Ներքինները ու արտաքինները, հետք ու բծերով
Եվ հարվածների խարաններն անթիվ.
Մաքրած դեղերով քո ողորմության՝
Ջնջի՛ր, փարատի՛ր խածվածների այն
Բուշտ ու պուտերը պանապանագույն,
Որ ցույց են տալիս մեր այս բնության՝
Քեզ այսօրծի հետ նաև զարջելին:

4

Եթե ծերության հասնելու լինեմ
Արժանավորս մահվան՝ բարձրայիդ

առաջնորդությամբ,

Մի՛ լքիր անկոր տկարությունս
Եվ մի՛ անարգիր ալիքները իմ,
Կործանվածիս էլ մի՛ կորացրու,
Մի՛ նվաստացրու կքվածիս նորեն,
Խոնարհվածիս էլ մի՛ ստորացրու
Եվ առկայծողիս մի հանձնիր շնչին վայրագ հողմերի.
Մի՛ թող դողողջիս ապավինապուրկ,
Սառածիս՝ անօգ, մերկ ու անհանդերձ:

Տազնապահարը թող որ չմնա անձար, անսփռվի,

Հարկը խարխլված՝ անխնամակալ,
Պատկերն հնացած՝ անշուք, անպատիվ,
Պարարտությունը թող չանհամանա,
Թող որ չանարգվի փառքը շնորհի,
Ու չարհամարհվի հնությունը հեգ:

Թող չալեկոծվի նավը իմ հոգու,

Երկարությունը հույսիս՝ չխավի,
Ու չկտրվի շավղիս լարն իսպառ,
Միաքս չցնդի, ու չբայքավի կազմվածքը գոյիս,
Թներս ամբարձման թող որ չփետվեն,
Թող զվարթալեմ գեղեցկությունս իմ չտգեղանա,
Ու չանհետանա ճաճանջը փայլիս,
Պատուխանները աչքիս՝ չփակվեն,
Եվ ոչ էլ նրանց լույսը խափանվի,
Թող չընկնի պատկերն իմ այս բանական:

Աղաչում եմ քեզ սեա, բարեգո՛ւթ,

Ու պաղատում եմ բոլոր սրբերով.

Լսի՛ր ինձ կանխավ, որպեսպի հետո, արդեն ուշացած,
Աղաչանքներն իմ այս չմոռացվեն:

Առաջնորդեցիր ինձ ու փրկեցիր, ըստ
ազդմուտդի,

Ազատի՛ր նաև, երզողի նման,
Այս չարակասկած տարակույսներից,
Որոնցից այնպե՛ս ասրտափում եմ ես:

Թեպետև, իրավ, քեզնից հասարակ
Իմ կերակրի վարձին մինչևիսկ արժանի չեմ ես,
Բայց դու կարող ես, քո սովորությամբ,
Բարեգործել և ապերախտներին:
Քոնե եև անպատում սքանչելիքներն ամեն բարիքի,
Եվ դու ես միայն ամենքին՝ անչար
Հանդուրժողությամբ հրաշագործում,
Հոր հետ, սուրբ Հոգովդ, օրինյա՛լ հանապազ
Հավիտյաններից հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոյ արարի խոսի ասարծու Հէպ

Ա

Արդ, բեկված հոգով, վիատված մտքով,
խորտակված սրտով՝

Ձուրը իմ կամքի և կաթիները
Արտասուքներիս առջև եմ թափում,
Չամարաթացի մարգարեի պես,
Որ ջուրն առնելով՝ սկավառակից
Հեղեց քո առաջ, ո՛վ ամենատես,
Օրինակ տալով ժողովրդին, որ
Խոստովանությամբ, հնազանդությամբ
Ընկեն կենարար գարշապարներդ:

Ընդունիր հյուսվածքն այս աղիողորմ
հեծեծանքներին

Եվ այս բանական նվերն հոտոտի՛ր
Որպես անարյուն գոհաբերություն.
Օրհնությամբ սրբի՛ր ու մաքրի՛ր ամեն
Տառը մատյանի այս ողբերգության.
Վավերագրի՛ր, հաստատի՛ր, կնքի՛ր
Այն որպես արձան հավիտենական՝
Ընտիր ու հաճո գործերի կարգում:

Թո՛ղ որ առջևդ լինի մշտապես
Ու լսելիքիդ հնչի շարունակ,
Խոսի շուրթերով քո ընտրյալների,
Հրեշտակներիդ լեզվով բարբառի,
Թո՛ղ տարածվի քո աթոռի հանդեպ
Եվ ընծա բերվի քո սուրբ սրահում,
Խնկի տաճարում անուկ կրող
Ու բուրի փառքիդ սեղանի վրա,
Պահպանվի հավետ քո գանձարանում
Եվ ամբարվի քո ստացվածքի մեջ:

Թո՛ղ որ հռչակված հասնի ազգերին,
Ժողովուրդներին բարոզվի ի լուր,
Տպվի դռներին բանականության
Եվ զգայության սեմերի վրա դրոշմվի ամուր:

Ու թեպետ որպես մի մահկանացու՝ պիտի
վախճանվեմ,

Բայց այս մատյանի հարակայությամբ կմնամ անմահ:
Կամքովդ թող, տե՛ր, սա մնա անեղծ,
Պատժապարտիս դեմ բարձրացած որպես
Անաշառ դատող, անդուկ կշտամբիչ,
Անպատկատ բարիչ, անխիղճ նախատող,
Անգուժ պարսավող, անհաշտ ծանակիչ,
Անողոք մատնիչ, անողորմ տանջող,
Անկաշառ դահիճ, անխնա հայտնիչ,
Անզգամ ու բիրտ հրապարակող
Եվ ամբաստանող մի աշխարհայուր.
Բարձրագոյ փողով անլուռ, անդադար ազդարարելով՝
Թող որ հանցանքներն իմ խոստովանի:

Այս գիրքն իմ ձայնով անձիս փոխարեն
Իբրև ես՝ պիտի միշտ աղաղակի,
Տարածի այն, ինչ ծածկված է եղել,
Ինչ որ գաղտնի էր, պիտի հռչակի,
Կատարածներս կականի ողբով,
Մոռացվածները բերի ասպարեպ,
Ինչ որ եղել է անտեսանելի ու աներևույթ,
Մերկացնելով՝ դուրս հանի հանդես,
Բարուբանքներս պիտի տարփողի,

Հրուպարակի՝ ինչ որ թողված է եղել խորքերում,
Մեղքերս պատմի, բաքնվածները
Ցուցադրի բուն կերպարանքներով:

Սրանով պիտի խայծերն ի հայտ գան,
Որոգայթներն ու կորթերը բացվեն,
Երևան հանվեն անպատումները,
Չարիքների ողջ մնացորդները լիովին քամվեն:
Եվ իմ ցամաքած, գոս ոսկորների
գանձապահեստում

Թող թագավորի քո շնորհների
Ու ողորմության շունչը, Քրիստո՛ս,
Որ կենդանանար գարնանամուտի սկզբնայուսի՝
Կենսանորոգման այն օրը պայծառ՝
Անմահ փրկության քո ցողով աճած
Ու բարունակած հոգևոր բարյաց ընձյուղները պերճ՝
Անթառամելի վերամբարձությանը
Դալարեմ դարձյալ ու ծաղկեմ կրկին,
Համաձայն շնչով քո՝ գրված գրքի հուսադրության:
Եվ թե՛կ՝ փրկողիդ միակ և Հոգուդ, հորդ
փառակից,
Միասնական քո տերության՝ անձառ սուրբ
Երրորդության,
Գովեստով փա՛ռք ու երկրպագությո՛ւն հավիտյանս.
ամեն:

Ի խորոց արքի խոստ ասագծո Հեք

Ա

Դու Աստված և տեր, կյանք ու արարիչ,
Ողորմած, գթած, երկայնամիտ լույս,
Անոխ, մարդասեր, պարզևող, փրկիչ,
Օրհնյալ, ներբողյալ ու բարեբանյալ,
Դարան ամրության և ապաստարան ամենավստահ,
Անենդ բարություն, անխավար ճաճանչ,
Մեղքերի քավիչ, վերքերի բժիշկ,
Ամատույցներին մոտիկ հպավոր,
Անօգներին ճար, անհույսներին ելք,

Դավանված որպէս որդի Աստծո.
Եվ ջեզ հէա ջո Հոր, հչոր, ահա՛վոր,
Ամենակալիդ Սուրբ Հոգուն, ջեզ հէա

Երկրպագելի՛

Փա՛ղք ու պաշտամունք, գոհաբանութիո՛ւն
հա՛վիտյաւա. ամեն:

Ի խորոյ արգի խոսի ասպծո Հէպ

Ա

Ո՛վ բարեբանված Աստձած երկնավոր,
Միակ արարիչ, տեր ամենակալ,
Մեծութիւն ահեղ, օրհնյալ գթութիւն,
Ողորմածութիւն խոստովանելի,
Երկրպագելի բարերարութիւն,
Խնամարկութիւն պաշտելի, տունված
մարդասիրութիւն,
Խնկյալ պահապան, բարձրյալ անքնին,
Մոտիկ կամարար, անխեթ ապավեն,
Սրտի սիտփանք, վշտի փարատիչ,

Յավի ամոքիչ, լքման սպառում,
Պարտքի վերացում, կարիքի դարման, կրքի
կարգադիր,

Խոսքի հարմարող, լեզվի սանձարկու,
Շնչի պարփակող, հագագի հաստիչ,
Մտքի ամփոփիչ, կամքի կրթարան,
Հուզման կանխարգել, մրկի հանդարտում
Եվ խաղաղություն վարանումների,
Որ ամենընթաց ինքնիշխանության
Թևերը բռնած՝ իմաստությամբ քո
Նվաճելով՝ միշտ ուղղում ես առ քեզ:

Բ

Ո՛վ երխտավոր միշտ գոհարանված,
Որ քո հեղությամբ անհպարտական
Ու երկայնամիտ՝ անձառ հրաշքով
Սրբերի մեջ ես հաճությամբ հանգչում.
Թագավոր բոլոր արարածների,
Ըստ ամենայնի ճանաչված գթած,
Սկզբնահայրդ ու նախաշավիղ սիրո ընթացքի.
Կյանքի ճանապարհ,
Որ քեզ դիմողիս առաջնորդում ես
Քաղցրությամբ դեպի քո լույսը վերին.
Ո՛վ ձեռնկալու ամենավստահ,

Որ թույլ չես տալիս գայթողիս բնավ ի վայր
կործանվել.

Հույսի կերպարանք,
Որ երևում ես որպես ճշմարիտ
Մի առհավատչյա աղաչողներին.
Հանգստացուցիչ ապավինություն,
Որ վտանգի ու դատապարտության չես մատնում
երբեք.

Ո՛վ ապատություն շնորհապարզ,
Որ տալիս ես ճոխ՝ առանց փրկանքի փոխատվության.
Աննախանձ, շոայլ առատատրություն,
Որ ճոխացնում ես հողանյութս անարգ՝ անհասիդ
փառքով.

Ո՛վ պայծառություն անբիծ, անսովեր,
Որ ճաճանչով քո վեճն բարձրության
Պարածածկելով՝ ծաղկեցնում ես կրկին թշվառիս.
Քավիչ մեղքերի,
Որ փրկությունից մերժվածիս նախկին
Իր վվարթությամբ կենսանորոգած՝
Վայելչություն ես տալիս վերստին.
Ամենահնար դյուրահասուցիչ
Ամեն մի անբավ գերամբարձության.
Դեպի խոստացված վայելքներ տանող
Ամենավստահ ելարանն ես դու.
Երանություն ես անձկալի, որին գտնելու համար
Կենդանի ջունչս կտայի սիրով, ո՛վ անմահություն.

Անփոփոխ կամք ես՝ քաժությամբ գերու
Չորացնելու, ո՛վ ամենագով,
Կենաց դեղն ես դու անսխալելի,
Որ մեռյալներին, լիովին եղծված,
Կենագործում ես սքանչելապես.
Ամենաստեղծ աներկբայելի,
Որ հրակեցին, քամուս տվածին
Եվ գազաններից լափվածին անգամ
Վերստեղծում ես մի ակնթարթում՝
Նախկին կազմությամբ ողջ ու անթերի.
Դու անկուգական ապավենն ես այն,
Բոլորի համար համարձակելի,
Որով, հիրավի, իբրև աստծո՝ պետք է պարծենալ:

Գ

Ձվարք քաղցրությամբ նայիր երկեքից
Հոգնաչարչարին ամենակործան վտանգներին, տե՛ր,
Եվ ապատի՛ր ինձ հեծեծանքներից այս դառնակսկիծ,
Հանգստացրո՛ւ, տո՛ւր անդորրություն
Եվ վրաս խուժող գումարտակներն այս աստակիչների,
Լինեն դրանք թե՛ նենգ, չարահնար,
Դժնի կենքերով սպառապիկված
Խոլ մարտիկների գնդեր դիվական,
Թե՛ քեզ ատելի աղծապիղծ մեղքեր պանազանակերպ,
Թե՛ կորստական ու վատնիչ հետքեր ախտ ու ցավերի,

Կտրի՛ր, հա՛ն, վանի՛ր, խափանի՛ր խապառ,
Անսահմանորեն հալածի՛ր հեռու
Ու տարագրի՛ր կրկնապես, մատնած անդարձ
կորստյան
Եվ կանգնեցրո՛ւ, հաստատի՛ր որպես կյանքի
նպատակ,
Ամուր մահարձան՝ նշանը խաչիդ՝
Ապավինածիս փրկությամբ ի քեզ:
Մեծ ահավորիդ անպարտ, անպատիր
Ու ամենահաղթ հրաշագործմամբ
Թո՛ղ քանդվեն բոլոր այս գաղտնածածուկ
Որոգայթները սատանայական,
Մերկանան չարի խարդավանքներն ու գայթերը
չքվեն,

Հնարադրված թակարդներն ամբողջ լինեն խայտառակ,
Երևան հանվեն խայծերը կարթի,
Բացվեն նենգողի ծուղակներն անտես,
Վերանա վարմի ամեն ծածկ ու քող,
Որոմնաբույսերն այրվեն տապահար,
Բռնացողների դավերն ստանան անեծք ու նզովք,
Ծվատվի ցանցը խաբեբայական ի մահ որսողի,
Պարսվի պատրողի ամեն բարուրանք,
Չրպարտիչների կենքերը հատնեն,
Ընկնեն սրերը մահ տարածողի,
Խորտակված թաղվի սաղորդի ամեն մեքենայություն,

Ու տազնապողի կապանքները պիրկ՝ քանդված
արձակվեն:

Թող երեսպաշտի կեղծ կերպարանքն իր բուն
տեսքն ստանա,

Ջախջախվեն մոլի հարձակումները ստահակների,
Ցիրուցան լինեն ուտիճ-ցեցերի տարմերն անպատկառ,
Պառակտված ցրվեն հրոսակները ավազակների,
Քայքայվեն խուժդուժ բարբարոսների հորդաները խո,
Քանդվեն ամրոցներն ստամբակների,
Կանխվեն լրբերի ամպրոպներն անպուսպ,
Փարատվի տարափն ազենտաբերի,
Ցնդի եղյամը չարափառության:

Թող որ խորտակվեն ամբարտավանի եղջյուրները
գոռ,

Բարձրաձողերը կեղծ դրոշների լինեն շարդուբուրդ,
Փշրավի հոխորտ գոռոպությունը բարձրահոնների,
Ետ շպրավի խեռ ճակատողների ամեն դիմաքշավ.
Թող Բեյխարի՝ թե անմարմնական ու թե մարմնավոր
Չորագնդերի դաշնը քայքայվի,
Մի ճամփով եկած՝ յոթով ետ փախչեն,
Հենց իրենք ընկնեն ինձ համար փորած վիհն
անդնդախոր:

Թող անցնեն անդարձ նեղչի ձմեռներն այս
ձանձրատաղաունկ,

Կտրվի կապը միաբանության
Հանապապաջան ավազակների.

Թող շողքորթի համբույրը շողոմ
Ճակատիս միայն հարուցի նողկանք,
Խոշտանգիչների նետարձակումներն անհետ
խափանվեն,

Սասանվի նավը խարդախողների,
Եվ ատամները կծոտողների արմատահանվեն:

Դ

Օրինյալ փայտովդ կենարար, որին
Պրկվեցիր Աստվածդ անըմբռնելի,
Այն բեռների սուրբ հիշատակով,
Որոնցով մահվան գործիքին զամվեց
Արարիչդ համայն երկնի ու երկրի,
Տերունական քո սրբազան արյամբ,
Որի շնորհիվ հսկա վիշապին որսացիր կարթով,
Լեզու դառնությամբ, որը ընպելով՝
Կորուսչի թույնը արտաքս թափեցիր,
Քո սարսափելի չարչարանքների
Պատմության թովիչ ճառագրությամբ,
Որով, լրբությունն ըմբերանելով,
Ամաչեցրիր հակառակողին,
Անվամբ քո անհաս, անճառ, անմեկինե,
Որից դողում են ու դատապարտվում
Սարսափահար ու սաստիկ սուկումով
Ե՛վ տեսանելի, և՛ աներևույթ էակներն համայն,—

Ահա այս բոլոր շնորհներով քո
Խոստովանողս թող որ ստանա
Քավություն, բուժում և պաշտպանություն:
Իսկ այն մահաբեր դառնաբույն օձին
Եվ ով որ դրոշեց նրան չարությանն իր տիեզերադավ,
Թող լինեն դրանք սատակման պատճառ,
Դրանցով ինքը անբժշկելի
Տառապանքներով մատնվի կորստյան,
Բռնվի ու կապվի:

Յող որ արարչիդ ողորմությունը միշտ լինի
ինձ հետ,

Եվ շունչս ու հոգիս միավորվեն քեզ հավեն
անբաժան:

Ե

Արդ, աղոթահայց և աղերսաձայն
Մաղթանքները այս ով որ ընթերցի,
Ով որ պաղատի տիրասիրաբար,
Մեր թե երեխա, կույս, երիտասարդ կամ թե աղային,
Հավասարապես. անաշուտրեն
Յող որ ստանա քեզնից, բարեգո՛րք,
Պարտքից սրբվելու մասն երանության,
Մաքրված նորից՝ հաստվի վերստին
Անարատությամբ, վերակերտվելով
Քո կերպարանքով անկոփոխելի:

Ահա տիրապես մեծագո՛ր, կարող,
Անխմանայի, անհաս, անպատում,
Նայի՛ր հաճությամբ այս արտառվախեժ
Ու կողկողազին հառաչանքներին,
Որ, ընծայվելով շուրթերից բոլոր,
Սուրբ Աստվածածնիդ բարեխոսությամբ
Ու խնդրանքներով համայն սրբերի,
Մատուցվում է քեզ՝
Ի սեր բարերար երկնավոր քո Հոր
Եվ քո Սուրբ Հոգու, նրան փառակից ու
կենդանատու:

Քանզի ամենքին դու ես ստեղծել,
Եվ քեզանից է եղել ամեն բան,
Դու ես իշխում ու տիրում բոլորին.
Փա՛ռք քեզ բոլորից, մեկիդ էական
Ու անծամանակ Երրորդությունից՝
Հավասարապես փառավորված միշտ,
Հավիտյաններից հավիտյանս. ամեն:

Ա

Տե՛ր, տե՛ր գթության և ողորմության,
Անուն մեծության, ձայն ահագնալուր,
Կոչում սաստկության, համբավ անպարփակ,
Դողալու բարբառ, հնչում հիասքանչ,
Բարերարության և ամենողորմ
Քաղցրության անսուտ հուսադրություն,
Որից սարսափած սասանվում են ողջ
Արարածները իրենց բնությամբ:
Ահիդ պակուցիչ սպառնալիքից
Սերովբեները ձախրում են, թնում,

Քերովբեները ամփոփվում են լուռ,
Պարուրվում է պարն իրեշտակների,
Երկնային բոլոր պետությունները
Հիացմամբ սարսում, ցնծում են դողով՝
Նավակառիքի առափ բերկրությամբ.
Դները սոսկում, և ընկրկում են գնդերը չարի,
Չքվում են սմբած հոգիները մութ ու խավարասեր,
Սկզբնաչարի իրեշտակները
Փահավիծում են անդունդներն ի վայր:

Խաչիդ նշանով խափանվում են խղ
Հարձակումները ընդդիմամարտի,
Փակվում են քինոտ ամաղակեցիք ստորին բանտում,
Անլուծանելի հանգուցումներով
Կապվում են խմբերն հակառակորդի,
Մահապենների գումարտակները
Բանտվում են անել զնդանների մեջ,
Դիվականները պրկվում են անեղ
Հրամաններից արգելաններում,
Դասակցությունը դիմախոսների
Կարկանդակ է ու սսկվում պապանձված,
Աներևույթի բազմությունները
Պարավանդվում են կորստյան հյուժմամբ
Եվ ակրուծելի շղթաների մեջ
Նեղվում են բոլոր առաքյալները սուտքքիատոսի:

Բ

Կեսգիշերային այս լուսյան մեջ
Նշանդ օրհնյալ՝ ձեռքիս մատներով
Քեզ եմ կարկառում, ո՛վ ամենատես,
Որ անգիտության խավարով երբեք չես աղոտանում,
Այլ բնակվում ես ու հանգչում ես միշտ
Ամատույց լուսի ջիւջ ոլորտներում:

Գոհաբանությամբ աղաչում եմ քեզ՝
Ա՛ն վշտահարիս հզոր թևերիդ պաշտպանության տակ,
Փրկի՛ր ներխուժող խուռնամբոխ պղտոր այս
ցնորքներից,

Մաքրի՛ր լիովին զգայարանը սրտիս տեսության,
Կենացդ փայտով ամրապնդի՛ր ինձ
Այս տխրաբախիժ անուրջների դեմ,
Արյամբդ ցողի՛ր իմ կացարանի շուրջն ամբողջությամբ,
Կողիդ կենարար սուրբ կաթիլներով
Սրսկի՛ր ճամփան իմ ելումուտի,
Քառաթևդ թող լինի մշտապես երգիս պահապան,
Վեր հառած աչքիս տեսության հանդեպ
Թող որ պատկերվի խորհուրդդ միայն
Ամենափրկիչ տառապանքներիդ,
Չարչարանքների քո գործիքը թող
Սեմիս ճակատին դրոշմվի ամուր,
Հավատքը հույսիս՝ կախվի հանապազ ծառիցդ
օրհնության:

Սանձի՛ր սրանցով, տե՛ր, հոգեսպանին,
Թող որ մուտք գործի պաշտպանը լուսի ինձ մոտ
անխափան.

Թերևացրո՛ւ բեռը պարտքերիս՝
Ակուր ցավերիս ծանրությամբ հանդերձ:
Եվ ահա մահձում, ամփոփված մտքիս լաբանի
մեջ,

Մտաբերելով պտուղները դառն հուսահատության՝
Խոստովանում եմ ամենագետիդ
Անօրեն ու չար գործերս բոլոր:

Գ

Հանգստացրո՛ւ հոգևատանջիս, տե՛ր,
Այսքա՛ն բավածուփ տառապանքներից,
Ցրի՛ր կործանվող հոգուս տազնապներն
ամենավարան,

Դառնությունները վշտերով հանդերձ,
Հառաչանքները ցավագեւած սրտիս,
Թշվառություններն իրենց անձկությամբ,
Խորտակումներն ողբը դառնահեծ,
Վիատությունն իր վարանումներով,
Տատամտումներն այս իրենց թմրությամբ,
Արբեցությունն իր հիմարության հետ,
Տարակույսներն այս խենթ ու խելագար,

Միրո սառուն ու տարփական ախտի հրայրքներն
անշեշ:

Օգնակա՛ն եղիր տկարիս, տարաամ ու
բազմատխուր,

Բարեգործ աշով ջո շնորհաձիր,
Նորոզող ձեռքով, մատով կենսաբաշխ,
Մշտափայլ փառքով, հարակայությամբ անապակ,
անեղծ,

Ձվարք երեսով, այնքա՛ն պաշտելի էիդ իսկությամբ
Եվ ջո բարձրությամբ երկրպագելի:

Կտրի՛ր չարաչար հեծեծանքներն այս կործանիչ
խեղճման,

Խափանի՛ր չարի հնարքները նոր
Եվ բանասրկուի խարդավանքը հին,
Ի մահ ձգողի դրդումներն օտար,
Հանապապաշան եղեռնագործի
Մտապատկերներն անարգ, անվայել,
Դժնդակ դևի որոզայթները ցնորապատիր,
Քովիչ կախարդի բոցաշնչությունն աղվական ու
մեղկ:

Պահի՛ր անվրդով այս մահանման
հանգստավայրում՝

Թաքուն մտքերից, սխալմունքներից նոր ու անսովոր,
Գայթուններից մեծ, այլև փոքրագույն
սայթաքումներից,

Չանձրություններից չար ու պատրական:

Վանի՛ր հանցավոր ծառայիս խելք ու
պգայությունից՝

Մտքերն անպատեհ, կրքերն ախտաբույծ, վարքը
բարտական,

Դեպքերն անպատկառ, հետքերը խտտոր,
Պատրանքներն ունայն ու ձաղածանակ,
Խոկումներն անարգ, բարբաշանքները արհամարհելի:
Ապավինածիս բարձրալիդ պահի՛ր

Անխաթար հոգով, մարմնով անարատ՝
Հողմերի շնչից, պեբախումից հորդ հեղեղների,
Փոթորիկների լվաւնքից դժխեմ,
Խոլ մրրիկների պոռթկումից վայրագ
Ու գազանների հարձակումներից:

Աչքս փակելիս սրտիս նայվածքը թող չմթագնի,
Այլ վճարթանա, պայծառ տեսք առնի ու վայելչանա,
Փայլի քեզ հետ, տե՛ր Հիտուս Քրիստոս,
Անշիջանելի լուսավոր վառմամբ:

Խոսքովդ մաքրի՛ր իմ ննջատեղին՝
Նեւգություններից, մտազբաղումից երկրասիրական,
Մեծիդ ատելի հիշատակներից,
Մտորումներից, վերնամարտ ու վես,
Հանցապարտական խեթություններից,
Տիրազավումից երախտամոռաց
Եվ աստվածընդդէմ մոլություններից հերձվածողական:
Ինձ խնամակա՛լ եղիր գնդերով վերնայիններիդ,
Պետություններով և իշխանությամբ,

Սուրբ աստվածության մաշուր, կորավոր
 Ու անպարտեղի պաշտոնյաներով,
 Առաքյալները ավետարանով թող ինձ պաշտպանեն,
 Մարգարեները՝ կտակարանով,
 Երջանիկները՝ մաղթանքով իրենց,
 Որ մատուցեցին վախճանի ժամին:

Որպեսզի նրիեն երկյուղով ու քեզ հաճո
 տրամությամբ

Եվ ուրախությամբ, քո շնորհներով, արթնանամ կրկին,
 Թե վիատությամբ ննջելու լինեմ,
 Թող հառնեմ դարձյալ հոգու բերկրությամբ,
 Եթե մեղքերով մտնեմ անկողին,
 Թող մաքուր խղճով, անբիծ, անաղարտ վեր կենամ
 նորեն:

2

Լսի՛ր դառնահեծ ու հառաչաձայն
 Ննդրանքներն իմ այս, միակ բազմագույն,
 Սուրբ Աստվածածնիդ և բոլոր ընտիր
 Արդարների ու նահատակների բարեխոսությամբ:
 Բոլորի կողմից, անմահական սուրբ
 Հրեշտակների դասի միջոցով,
 Իմ գոչմամբ փառք եմ վերառաքում քեզ՝
 Ի գովեստ քո Հոր և մեր Աստծո,
 Սուրբ Հոգուդ, համայնն հաստող, նորոգող՝
 Հավիտյաններից հավիտյանս. ամեն:

Ի խորոյ արարի խոսի ասարծո Ընթ

Ա

Աստված բարերար և ամենակալ,
 հավիտենական,

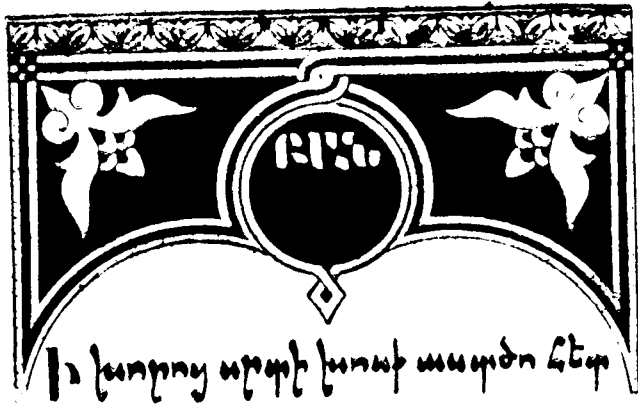
Արարիչ յույսի, հաստիչ զիշերվա,
 Դու կյանք մահվան մեջ և յույս խավարում,
 Սպասողի հույս և համբերություն վարանածների,
 Որ ամենարվեստ քո իմաստությամբ
 Սովերը մահվան այգի ես փոխում,
 Աննվազ ծագում, անմուտ արեգակ,
 Քանկի անկոր է մութը զիշերվա
 Ծածկելու փառքը մեծիդ տերության,

Որին ծնրադիր երկրպագում են Հակները ողջ
 Երկնավորներն ու երկրավորները,
 Բնակիչները սանդարամետյան:
 Ունկնդրում ես միշտ դու կապալների հեծեծաւքներին
 Եվ խոնարհների աղոթքին լսում,
 Ընդունում նրանց խնդրանքներն առ քեզ:
 Ասովա՛ժ իմ, կյա՛նք իմ, թագավոր ու տեր,
 Հո՛ւյս իմ, ապավեն և վստահություն,
 Հիսո՛ւս Քրիստոս, Ասովա՛ծդ համայնի,
 Սուրբ, որ հանգչում ես սրբերի հոգում,
 Վշտաբեկների մխիթարություն,
 Քավարան բոլոր մեղանշածների,
 Որ ամենայն ինչ գիտես դեռ նրանց լինելուց առաջ,
 Հղի՛ր պահապանս կորությունն աշիդ,
 Փրկի՛ր գիշերվա երկյուղից խավար,
 Փրկի՛ր չար դևից,
 Որ հիշատակը քո սոսկալի ու սրբապան անվան
 Համբուրելով միշտ շուրթերով հոգուս,
 Ենչիս անձկությամբ,
 Ապրեմ՝ պահպանված բոլոր նրանց հետ,
 Ձրոնք կանչում են քեզ ամբողջ սրտով:

Բ

Արդ, դրոշմից քո խաչի նշանի,
 Որ աստվածային արյամբդ ներկելով դու նորոգեցիր,

Մկրտեցիր մեզ որդեգրության շնորհով նրա
 Եվ հորինեցիր քո նմանությամբ՝ պատկերիդ
 փառքով,—
 Այդ պարզներից աստվածային թող դևը ամաչի,
 Ի դերն ելեն խարդավանքները նենգ ու դժնախոհ,
 Խափանվի ամեն վարմ ու որոգայթ,
 Մարտնչողները պարաված կործանվեն,
 Խորաակվեն բոլոր վեհքերը սուրսայր,
 Մշուշը ցնդի, մուրը փարատվի,
 Եվ մատախուղը չքանա անհետ:
 Թող որ բազուկդ հովանի դառնա և աջդ կնքի,
 Քանկի գթած ես, տե՛ր, և ողորմած,
 Անվամբդ են կոչվում ծառաները քո:
 Եվ քեզ, Սուրբ Հոգովդ, բարձրալ Հորդ հետ,
 Իշխանություն, փա՛ռք, հավիտյաններից հավիտյանս,
 ամեն:

Ա

Արեգա՛կ արդար, օրհնյա՛լ ճառագայթ,
 Լույսի կերպարանք, փափագ անձկալի,
 Անքնի բարձրյալ, անպատուս կորեղ,
 Բարու բերկրություն, հույսի տեսություն,
 Գովյալ երկնավոր, թագավոր փառքի,
 Քրիստոս արարիչ, խոստովանված կյանք,
 Քերություններն ու վրիպումներն այս
 Բազմասխալ իմ ողբամատյանի
 Ամենպոր քո խոսքով լրացրած՝
 Մատուցի՛ր որպես հաճելի աղերս երկնավոր քո հոր:

Դու, որ առնելով իմ տեսքն՝ ինձ համար
 Անծծքի ծանր փորձություններին
 Քեզ ենթարկեցիր, կենս՛ց օրհնություն,
 Բարեխնամող տես՛ւչ համայնի՛
 Քե՛ր երկնքում և թե՛ երկրի վրա,
 Եթե հանձն առար ինձ համար մեռել, Աստվա՛ծ
 բոլորի,
 Որքա՛ն առավել և այժմ պիտի հաճես կարեկցել
 Տաժանավորիս տվայտանքներին,
 Մեզնից ստացած ազգակից մարմնով՝
 Մեղապարտիս տեղ աղոթելով միշտ հորդ փառակից:

Բ

Քող շնորհիվ քո պատվական արյան,
 Որ մատուցվում է միշտ ի հաճություն առաքչիդ
 կամքին,
 Դատապարտյալիս պատիժներն համակ ջնջված
 վերանան,
 Պարտքերը կիջվեն, ամոթը ցրվի,
 Անարգանքները արվեն մոռացման,
 Դատավճիռը փոխվի ի բարին,
 Որդերը սատկեն, լացը վերանա,
 Ատամնակրճառուն իսպառ դադարի,
 Ողբերն սպառվեն, արցունքներն հատնեն,

Սուզը փարատվի, խավարն հայածվի,
Մարի, խափանվի հուրն այս սաստկաբոց,
Եվ բնաշնչվեն տանջարանները զանազանակերպ:

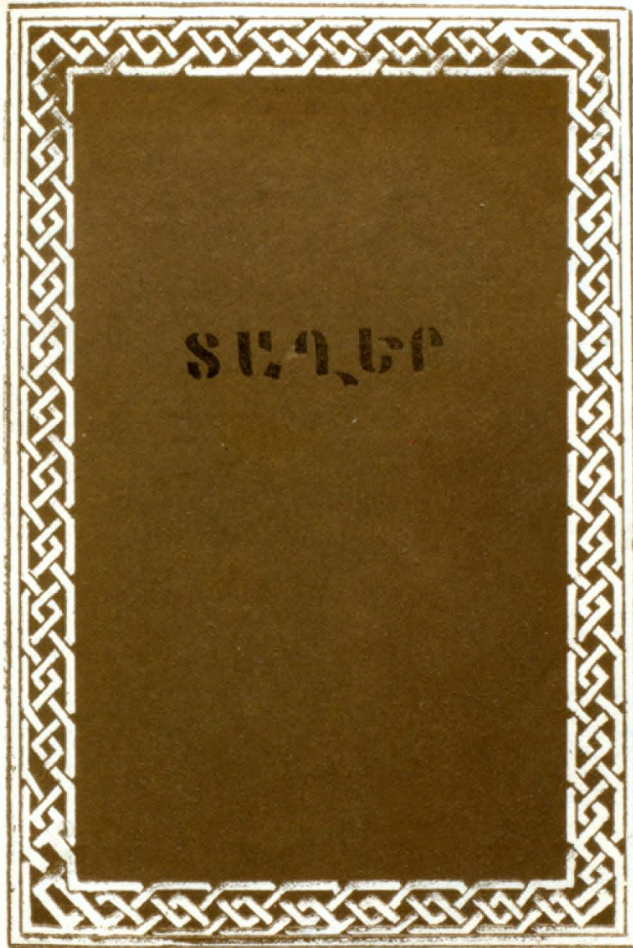
4

Քող որ ամենքին կյանք կամեցողիդ
Ու պարզևողիդ գթությունը գա,
Լույսդ ճառագի, փրկությունդ փութա,
Օգնությունդ հասնի, այցդ ժամանի,
Ողորմությանդ ցոզն շտապելով՝
Ոռոգի պապակ անդաստաններն այս
Քշվառությամբ խոր մահվան վիհն ընկած գոս
ուկորներին,
Եվ կենարարիդ սրբազան արյան բաժակն երկնավոր,
Որ միշտ անսպառ պատարագվում է
Որպես հիշատակ ննջեցյալների
Հոգու փրկության ու կենդանության,
Ծաղկեցնի ու պողաբեր դարձնի դաշտն իմ
մարմնդեն՝

Խնամարկելով լույս օրիդ համար,
Որպեսզի նրա մեղքերով իսպառ մահացած հոգին
Քո շնորհներով, թո մեջ պորացած, նորոզվի քեզնով,
Եվ եզ, ապատված մեղքերից, անմահ մի
կենդանությամբ՝

Հարության ժամին արդարների հետ
Արժանի դառնամ Հորդ օրհնության,
Որի հետ քեզ փա՛ռք, իսկ թո Սուրբ Հոգուն
Բարեբանություն՝ անյուռ գոհությամբ
Այժմ, հանապազ և հավիտենից հավիտյանս. ամեն:

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

ՏԱՂ ԱԶՆԻՎ

Երգ դյութակա՛ն, հեշտաբրբի՛ն,
Բարեկերտի ամփոփարան,
Խորիո՛ւրդ, խորիո՛ւրդ,
Համերամ վա՛րդ, համորեն վա՛րդ.
Տեկի-սափոր,
Նոճու նման բողբոջահյուս,
Եղեգնի պես դալարակերտ,
Գեղուղեջ հանց նշդարենի.
Նուրբ հոնքերի կից կամարով՝
Լուսապայծառ միջօրի՛ ժամ:

ՄԵՂԵՐԻ ԾՆՆԻՅԱՆ

Ծավալել էն աչքերը ծով
Առավոտվա ծովի վրա ծիծաղախիտ,
Ինչպես երկու փայլակաձև արեգակներ,
Շողն է նման լուսացնցուղ այգաբացի:

Թափվում էին այտերից՝ վառ
Դափնեվարդի ու նռնենու ծաղկաթերթեր.
Գեղաշիտակ իրանից սիրտն էր կարկաչում
Հուզավարար կենսատու սեր:

Կամար կապած թևերը գիրգ՝
Երգում էր նա ախորժալուր ու գեղգեղուն,

Ելևէջներն հյուսում իրար.
Շարժվում հանդարտ ու ձեւում էր թիկնեթեկին:

Բերանն երկթերթ, շրթունքներից վարդն էր
կաթում.

Լեզվի տավիղն էր քաղցրերգում հուզումնահորդ,
Շողում էին նույն կենսավառ
Սիրով չքնաղ ու գինեթույր
Ծամերն իրենց գիսակներով խոսպոպավոր:

Այդ վարսերը համերամ կա՛րդ, համորեն կա՛րդ,
Ոլորք առած եռահյուսակ՝
Բոլորվել են այտերի շուրջ.
Լուսափայլ է ծոցը, կարմիր վարդով լցված,
Դաստակներն են մանուշակի ծիրանի փունջ:

Բուրում էր նա կնդրուկի պես
Աստվածային հրով լցված մի բուրվառի.
Չային էր մեղուշ, քաղցրանվագ:

Չարդարված էր պատմունձանով գեղեցկատես,
Որ բենեզի կապույտ, որդան ու ծիրանի
Գույներով էր ոսկեշողում.
Գոտին կամար, արծաթափայլ,
Ոսկետառուն ու նրբակերտ՝
Պաճուճված էր ակնեղենով շափուղայի:

Երբ շարժվում էր մարգարտափայլ
զեղեցկությամբ,
Քայլերի հետ շողն էր կաթում իր ոտերից:

Քեզ պսակող թագավորին
Ու նորածին այն փրկչին փա՛ռք
Հավիտյանս հավիտենից, ամեն:

ԾՆՆՌՅԱՆ

Տնօրինմամբ աստվածային իր հոր աշի,
Հոր աշ կողմի փառքի լույսից
Հառազում է նա ծնողի սուրբ ծոցի մեջ,
Ծնվում է իր արփիական
Ծագմամբ՝ որպես անձնավոր սեր,
Որպես ծաղիկ կույսի ծոցում:

Հարապատ ծո՛ց, ծոցի ծաղի՛կ,
Անպի նման երկնից իջած՝
Քաղցրիկ սերն է ցողում մեր մեջ:

Ա՛մպ սիրաշարժ, և այլ ամպից
Օղին շաղամ՝ ցած մաղելով
Որպես անձրև մանրակաթիլ՝
Ծանուցում է իր սերը մեզ,
Լցնում տարփմամբ սիրաբողբոջ.
Սերն է սիրով միաբանվում:

Լուսինն հասած լույսի լրման՝ ճեմում է ճօխ.
Ճեմ է առնում իր ետևից
Արուսյակը գիշերավար
Բարկ աստղերի բույլերի հետ:

Առավոտյան ցողն է իջնում նոր Սրահին.
Նշողում է արշալույսը քաղցրաճահանջ.
Գարնանաբեր, գարնանաշարժ
Երգնավարդմամբ, գեղգեղանքով
Գումարվում է հարսնահանդես:

Եկեք մենք էլ զվարճանանք,
Վառվռելով ու խայտալով՝
Բարեհարգար տերն լինենք
Դալարագեղ թփի համար:

ՀԱՅՏՆՈՒԹՅԱՆ

Ավետիս մեծ՝ սուրբ խորհրդի,
Գաղտնի խորհուրդն՝ հայտնվեց մեզ.
Ավետիս, հոր լույսն է ծագել:
Իր ծոցածին էութունից.
Ավետիս, որ հայտնվեց Աստված
Էակներիս մեջ հողեղեն,
Ավետիս, պետն հրեշտակաց
Գաբրիելն երկիր է ուղարկվել,
Որ ավետիս տա սրբուհուն՝
Դատեր Դավիթ թագավորի.
Ավետիս քեզ, աստվածամա՛յր,
Ուրախ եղիր, տերն է քեզ հետ:

Ավետիս քեզ, աստվածամա՛ր,
Սերովբեի նման անբիծ,
Քերովբեի պես բարձրաթոռ,
Եռյակին մերձ լույս գերազանց,
Որից իջավ բյուրեքի մեջ
Լույսի արփին եթերաճեմ,
Շողողենի, փողփողենէջ
Մանրահեղեղ գաղտնի ջալիղ
Անձանոթի ճանապարհին:

Ավետիս քեզ, աստվածամա՛ր,
Կույտը Մարիամ, տաճար Աստծո.
Ավետի՛ս տուր և Աղամին,
Լուծվեց մեղքի անեծքն այսօր.
Ավետիս ձեզ, նահապետեն՛ր,
Չեր անձկալուն ահա տեսաք,
Ավետիս ձեզ, մարգարենե՛ր,
Եղավ լրումն օրենքների.
Ավետիս և քեզ, Բեթղեհե՛մ,
Երկիրդ Հուլյա, Եփրատի տուն:

Ավետիս ծառ-ծաղիկներին
Բողբոջախիտ, սաղարթավետ,
Գեղեցկաթույր, պտուղներով
Ակնահաճո, ախորժահամ,
Ձվաթթաբույր հոծ-խուռնախիտ

Քրթինապարզ վարդերի փունջ ջափրակներին,
Որ բացվել են ոսկեճաճանջ թերթիկներով
Ու կանաչել տերևապարդ:

Ավետիս էր երկրպագում
Մեծ Կարապետն այն Հովհաննես,
Օրինաբանում էր ավետիս
Եղիսաբեթ մայրն Հովհաննու:

Ավետում էր Հովհաննեսն՝ հորդ
Աղբյուրներին, վտակներին,
Որոնց ջրերն հույլ՝ վետվետուն,
Մանվածածուռի ծիծաղ ծավալ,
Կարկաչասահ ուղխխահոս,
Մանրածփին մանվածավայ
Շրջապտույտ այս կողմ այն կողմ
Թավավելով մանր ավազին՝
Միավորվում, խառնվում իրար,
Վայր, վեր, անէջ, վեր, վայր, ի վեր՝
Շտապում են դեպի ջրերն Հորդանանի:

Ավետիս և քեզ, Հորդանու՛ն,
Քրիստոս քո մեջ է մկրտվում.
Ավետիս քեզ, սո՛ւրբ Կարապետ՝
Չայն բարբառո անապատից:
— Ավետիս ինձ Հովհաննեսիս՝

Տերն իմ ձեռքով է մկրտվում,
Ավետիս ինձ՝ հարսին մաքուր
Ես եմ կանչող փեսայի մոտ,
Ավետիսի կոչնատերն եմ՝
Մի մերժեք գալ հարսանիքին:

Ավետիս և Աիրենոնին,
Սանիրային, Հորդանանին,
Որ ծփում է խռովահույզ խոր կիրճն ի վեր
Լեռնադղիրոջ հորձանքներով
Եվ հրակոծ լեռանց առափց հեղձամաղձուկ՝
Խոր հերձանցքով բացածավալ
Գարձապտույտ ճապաղ ձեպով
Շտապում է ծովը տեսնել:

Ավետիս մեծ՝ տիեզերքին,
Այսօր հնչեց ձայն բարձունքից.
Ավետիս ողջ ցեղին մարդկանց,
Այսօր Որդին է մկրտվում.
Ավետիս ձեզ, աղամորդի՛ք,
Տեսաք Հոգին աղավնակերպ.
Ավետիս, որ հայտնվեց այսօր
Խորհուրդը Սուրբ երրորդության.
Ավետիս միշտ պիտի երգենք՝
Քրիստոս օրհնյալ է հավիտյան:

ՀԱՐՈՒԹՅԱՆ

Փա՛ռք Քրիստոսի ամենագոր հարության:
Սայն այն իջնում էր Մասիս լեռն ի վայր,
Եվ նրա վրա աթոռներ կային կարգով շարեշար,
Եվ նրա վրա գահույք ոսկեղեն,
Եվ նրա վրա բեհեզ ծիրանի,
Եվ նրա վրա որդին արքայի.
Աչից վեցթևյան սերովբեներն են,
Չախից՝ բազմաչյա քերովբեներն են,
Առջևում նրա՝ մանկուք գեղեցիկ,
Գրկերում նրանց՝ խաչ տերունական,
Չեռքերում՝ քնար ու սաղմոսարան,

Որ երգելով ասում էին.

Փա՛ռք Քրիստոսի աննապոր հարության:

Բերել են, բերել են սայիկը,

Բերել են կանգնեցրել.

Եվ ահա չէր շարժվում սայիկն այն,

Եվ ահա չէր խաղում անիվն այն:

Վրան հարյուր բարդ խոլրձան, վեց՝ կորնկան,

Մի՛ մանուշակ խրձադիպած՝

Սայիկը աչ կողմից Մասյաց

Բերել են ու կանգնեցրել.

Եվ ահա չէր շարժվում սայիկն այն,

Եվ ահա չէր խաղում անիվն այն:

Սամիները արծաթից են, լուծը՝ ոսկուց,

Սամոտիներն՝ ապրշումից.

Շարանման վրան շարված

Փոկերն են հույլ մարգարտահուռ,

Խարազանը՝ փնջված ծաղիկ.

Եվ ահա չէր շարժվում սայիկն այն,

Եվ ահա չէր խաղում անիվն այն:

ձկուն էր ձորան այն ու ճապուկ,

Դալարամեջք, հաստաբազուկ,

Լայնաթիկունք, խարտիշագեղ, ահեղագոչ.

Նա ձայնում էր եկնամոյին,

Խայտում, ցնծում ու կանչում էր արթունահին:

Եզներն էին սաթ ու սպիտակ,

Շողկախայտուց, քաջընթացիկ, արագաքայլ,

Եղջյուրները՝ խաչանման,

Իսկ մազերը՝ հույլ մարգարիտ.

Եվ ահա շարժվում էր սայիկն այն,

Եվ ահա խաղում էր անիվն այն,

Օրորելով կուրծն առեղին՝

Ընթանում էր անուշ բուրմամբ:

Սայն Մովսեսի երկրորդ օրենքն էր Սյնայում.

Այն հարյուր բարդ խոլրձանը՝

Նահապետներ, մարգարեներ,

Կորնկանը վեցը բարդոց՝

Տիրոջ գործերը վեցօրյա,

Մանուշակն այն մի բարդոցով՝

Միավորյալ Երրորդություն,

Այն մանուկը խարտիշագեղ

Սուրբ Հովհաննեսն էր Մկրտիչ,

Իսկ սայիկի չորս կրծերը՝

Ավետարանը Քրիստոսի:

Գիլ գալիս էր զլզլալեն սայիկն ի գիլ.

Գալիս էր աչ կողմից Մասյաց,

Սայիկն ի գիլ գայիս էր գիլ գլգլան
Ու մտնում էր ճաշալով Երուսաղեմ
Իսկ որդիները Սիոնի
Երգում էին այս ատելով.
Փա՛ղք Քրիստոսի ամենապոր հարություն:

ՏԱՂ ՎԱՐՈՒՆՎԱՆՈՒ

Գոհար վարդն էր շղարշ ատել
Արփիական վեհ վարսերից.
Ծավալվում էր հուսկ վերևում, վարսերից վեր,
Ծաղկածիժաղ ծովն երկնային:

Եվ այդ ծովից համատարած
Պղպշում էր գույնն այն ծաղկի երփնափողփող.
Իսկ ճյուղերին հուրհրատում էին հասած
Պտուղները քրքումնաթույր:

Հուրհրատում էին նրանք սիրասնունդ
Հովանու տակ խուռն ու առատ տերևների.

Որ ստսավում էին ինչպես հրաշալի
Դավթի տավիղն աստվածատուր:

Վարդաստանն էր շողարձակում հուզարերանգ
Միծաղածուժի ծաղիկների երփնախաղով.
Սոսն ու տոսախն էին սփռել այնտեղ բոսոր
Դալարագեղ ոստերն իրենց:

Նոճիներն ու արոսենին նորաբողբոջ
Երջում էին՝ հեքով հուշիկ
Փզվելով վարդ ու շուշանին.
Շողջողում էր շուշանն հովտում,
Շողում էր դեմն արեգակի:

Հյուսիսային հովն հեզասահ
Հովհարում էր գիրգ շուշանին.
Հարավային լեռների վով
Օղն էր ցողում ջինջ շուշանին:

Ու շուշանն է լցվում շաղով,
Շող շաղով ու շաբ մարգարտով.
Արեգնափայլ ոսկի ամպից
Շաղն է ցողում ծաղկունքն ամբողջ:

Նշմարվեցին հետպիտե
Աստղերն առկայծ ու դարձդարձիկ,

Լուսինն առան բուլների մեջ
Ու երկնքի բիլ կամարին համատարած
Հոծ խմբերով շուրջանակի ճառագեցին:

Փա՛ռք Հոր, Որդուն և սուրբ Հոգուն
Այժմ և միշտ հավիտյանս հավիտենից:

Այն փոքրիկ հոտն է տրտնած՝
Արցունքի գետեր թափում,
Բզկտված երամն է հեզ
Հայացքը կողկողագին
Սնեռած դեպի երկինք՝
Պաղատում աղիողորմ
Քեզ, Աստվա՛ծ, որ որբերի
Հայրն ես ու հույսը միակ.
Մեզ ո՞ւմ ես, ո՞ւմ ես թողել.
Աղետ, հոգս, վիշտ ու կսկիծ
Ընկան մեզ միայն բաժին:

Հիշի՛ր ու մի՛ մոռացիր.
Չէ որ մեզ սեր խոստացար,
Հույս տվիր անսուտ խոթքով՝
Մինչ վախճանը աշխարհի
Կյանքում միշտ մեզ հետ լինել:

ՀՈԳՈՒ ԳԵԼՍՏՅԱՆ

Հանկարծահնչեց բխումն հայրածին
Խուռնածուփ եռքով, հրահուրնթաց ու բոցաշավիղ
Եվ հողմահնչեց երկնի դռներից
Բոց լեզուներով գալարամանված:

Ավետաքարով, բարեիրավեր
Պետրոսյան տրտմած դասը միաբան
Գոչեց բյուրակերպ հողմաշունչ ձայնով:

Հրով մաքրողին, հրեշտակների ինը դասի պես,
Գոհության երգեր ի վեր առաքենք,
Յոթնալար տավղով փառաբանություն հղենք սուրբ
Հոգուն,

Հոգուն Հոր, ծագած նույնատիպ տեսքով:

Հոգի՛ Աստծո, Հոգի՛ գորության,
Հոգի՛ հեզության, Հոգի՛ գիտության,
Մտքի, հանձարի և իմաստության,
Մի՛ դատապարտիր ինձ ու տաճարն իմ,
Շինված քո ձեռքով, կամեցո՛ղ բարյաց,
Քո կամենալը գործ է կատարյալ,
Ծրեանի՛ր ու բարեգործի՛ր իմ՝ բազմամեղիս մեջ:
Որ կարողանամ երգել ու երգով
Փառաբանել միշտ անեղականիդ.
Նաև կամքովդ վերանորոգի՛ր ինձ՝ ի փառս քո:

ՔԱՌԱՄՆԻՑ

Գնդերը սուրբ վկաների այն սոսկալի պատերազմում
Միաբանված մտան հանդես՝ հառան գլուխն ասպարեզի
Որպես հանուն տիեզերքի՝
Երանությամբ պատրաստակամ մարտիրոսներ,
Բանական զոհ, ողջակիզված աստվածության:

Ընդունելով վախճանն իրենց անտխրական
հոժարությամբ,
Համբերելով դժնակոշկոճ լկանքների՝
Մահն աչք առած մաքառեցին սաստկակակիծ,
քրտնակալակ,
Արտասուքը խառնած արյանն իրենց բոսոր.

Աղերսալի կողկողագին ազաչանք ու պաղատանքով
Խնդրում էին տանջանքների ավելացում:

Ուսուցիչները այդ բարի, անհավասար երկրի
մարդկանց,

Արիացած վայելչությամբ բուսորագույն,
Մարմնի անուր կտտանքներով
Թոթափելով բնությունը մեր կենակից՝
Ելան երկինք խառնվելու անդ երկնավոր պորքերի հետ:

Դարձան հայտնի, երևելի քարոզիչներ տիեզերքի,
Գրանցեցին կենաց գրքում հրեշտակների տոհմերը սուրբ,
Երանությամբ պատկվեցին անդ ի վերին Երուսաղեմ,
Զմայլվեցին տեսքով տիեզերքն ստեղծողի:

Խրախճանքով շքեղաշուք տեսան երկնի
բարձունքներում
Տիրոջ մարմնի ոսկորները, որոնք աստղերն են
աշխարհի.

Օրհներգեցին արարողին անմահության,
Նախընթացին՝ նահատակաց ի խրախույս:

Սրանցով էլ հիմնարկվեցին եկեղեցիքն ուղղադավան,
Որոնց եղավ անկյունակալ ներգործությունն արարողի.

Ամենաձիր պարգևում են միշտ մատուցներ
խնորոզների

Վերնաքաղաք Սիոնի նոր որդիներն այս:

Եվ սրանք էլ պիտի այնտեղ թագավորեն մեծ
ատյանում

Ու միշտորդներ լինեն կենաց վերջին ակեղ օրն
հատուցման:

Ընդունիր մեր աղոթքները սրանցով, տե՛ր արկայնամիտ,
Մերը՝ նրանց ու մեզ համար. ամենագո՛ւր Աստված,
քեզ փա՛ռք:

Հնչում է ձայնը կենսապարզի՝
— Դո՛ւրս արի, Ղազա՛ր:
Եվ դուրս է գալիս մեռյալն, սվեփա
Տալիս խմբերին սքանչելահարաշ,
Խմբերին մանկանց, երփնաբերթ ծաղկանց,
Նոճ ու արմավի դալար ոստերին,
ձոխ սաղաթթներին ուղղաբերձ սուսյաց,
Հապրեվարդերի, մանուշակների անթիվ փնջերին,
Որ բերել էին սիրողները բյուր՝
Ծիածանների գույները բոլոր
Խառնած խառնիխուռն՝ տեղության կիսած
Ծերունիների պերճ բազմության հետ:

Չիթենիների տերներ էին այնտեղ տարածու
Սուրբ ոտքերի տակ մաքրագարդոյի,
Որ լուսաճեմ էր ինչպէս հրարփին:
Եվ տավիղներով եռաշօինչ, ապճիո
Ու բամբերգաձայն՝ գալիեացիք
Խանդավառությամբ համերգում էին՝
Գարնանազվարթ Սիոնին ընծա,
Ընծա երկնայինն՝ սիրամոր պատգամ:

Նոճու փոխարեն ծարավ բավենու
Յող, որ ունեմ ես, թող խնկարկումով
Բարձրանա ի փառս քեզ՝ մեր նմանիդ,
Աննմանական համայնիդ անբավ,
Մասնավորված մեր տեսք-կերպարանքով:

Ինքնէից է էն, էից հարակա.
Փա՛ռք փառատուին, փա՛ռք ու պարզն միշտ
Այժմ և հանապազ, հավիտյանս. ամեն:

ՏԱՂ ԽԵՉԻ ՎԵՐԱՅՄԱՆ

Այն առյուծի ձա՛յնն եմ տում,
Որ գոչում էր քառաթևին,
Քառաթևին գոչում էր ու
Չայն էր տալիս սանդարամետ.
Սանդարամետը դողափար՝
Սասանկում էր. ահեղ ձայնից:

Ահեղ ձայնն այն, որ լսեցի,
Քանդում է իմ ամրոցները.
Ամրոցներս է ուզում քանդել,
Գերյալներին գերեղարձել:

Երանի՛ այն գերիներին,
Որ առյուծին ազար եղան,
Ազար եղան այն առյուծին,
Այլև չունեն տանջանքի վախ,
Տանջանքի վախ չունեն այլև,
Անանց պսակ են սպասում
Ու կտանան հյուսված պսակ
Անմահ արքա այն առյուծից:

Փա՛ռք տանք փրկչին, որ ազատեց
Գերյալներին խավար բանտից:

ՄԵՂԵՒԻ ՀԱՐՈՒԹՅԱՆ

Հավիկն, հավիկն արթնացած
Հերանոսներ տեսնելով՝
Չայնեց, ձայնեց տատրակին՝
Սիրասնուղ սիրելուս.
— Դարձի՛ր, դարձի՛ր, սոմնացի՛ղ.
Հոզանու տակ այն ժայռի.
Ե՛կ, հարսնուխի՛ղ, լեռներից ինձերի ու
Այծյամների դաշտերից:

Գալիս, գալիս են խմբվում
Եփրայիմում, Բեթելում,

Ելնում, ելնում ասօարեկ՝
Այգեստանում Կեդրոնի:

Հաց է պատրաստել,
Մորթել է գոհն իր,
Հնձանել գինի,
Շաճագույն, բոսոյի,
Խառնել է գինուն
Անուշ համեմունք:
Բաժակ մատուցվեց
Ի կոչ հարսանյաց,
Կոչո՞ւնք հարսանյաց.
— Եկե՛ք, ժողովո՞ւրդ,
Կերե՛ք իմ հացից.
Ըմպե՛ք իմ գինին,
Որպեսզի ապրեք
Հավետ անվախձան:

ՏԱՂ ՔԱՂՅՐԻԿ

Սև եմ ես՝ դուտարս Եվայի,
Ու գեղեցիկ, Երուսաղե՛ս.
Ահա նա՛ հարսն իմ բաղձալի,
Սիրով կապված փեսայի հետ:

Նման է իմ եղբորդին
Այծյամներին ու հորթերին եղնիկների.
Այն ձայնն է իմ եղբորդու
Խանդաղատուն սիրով լցված:

Ե՛կ, սիրելի՛ս, ե՛կ, մերձավո՞ր,
Անառներից Լիբանանի.

Ահա խայտում է հարթ իմ,
Խնձորներով ինձ պատեցե՛ք,
Տարեք մտքրե՛ք ինձ զինետուն:

Աղավնային աչքեր ունի,
Թե՛ կարմիր լար՝ ոսկեմանյակ.
Ահա նա լեռն է կնդրկի՛
Նարդոսի ու պնուսի պես անուշահոտ,
Գովեյի է զեղեցկությամբ,
Մանուկ, անհաս-անժամանակ.
Նա դիտարան լեռ է ասես,
Դաշտի ծաղիկ, հովաշուշան:

Մարգարեները խմբովին
Երգում են այն բլրի վրա.
Ահա նա լեռն է շուշանի,
Կինամոնի, վարդի հոտով...

Ելե՛ք, որդի՛ք նոր Սիոնի,
Տեսեք նրան Բեթղեհեմում,
Ելե՛ք և այն այրում ահա
Երկրպագե՛ք թագավորին,
Հովիվների հետ երգեցե՛ք,
Երկրպագե՛ք մոզերի հետ.
Նա ոսկին է թագավորի,

Խունկն Աստու՛ միակի Հոր,
Որին և՛ փա՛ռք, և՛ զոհուքո՛ւն,
Եվ հանապազ փառաբարություն.
Հավիտյանս հավիտենից
Քրիստոս օրհնյալ է բոլորից:

ՏԱՂ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ԵՎ ՍՈՒՐԲ ՏԱՃԱՐԻ

Երկնային պարությանը Սողոմոն մեծ արքան
Տաճարն էր կառուցում. տաշում էին փայտեր,
Քարերն էին հղկում՝ կարդաքանդակներով
Դրվագված փայտերը ամրացնելու համար:
Ցնցվում էր երկիրը, լեռներն էին թնդում,
Ժայռերն էին ձեղքվում
Չայնից մուրճադողորդ ձայթումների:

Կառուցում էին այն տասներկու նյութերից,
Տասներեք կողմերով ու մասերով տասնչորս.
Անրապնդում էին, հարդարում ու կոկում,
Փառապարդում նյութով երկնակապույտ.

Ներքնական սյուների բևեռները անգամ
Ու լծակներն ամբողջ արծաթապատ էին:

Տերունական տունն է մտնում Քիրիմ արքան
Ու տեսնում է արքան ամեն գույն ու վարդեր.
Շող ու շուշան, որդան, բացազույն սպիտակ,
Անդնդահես վտակ, թիթեղակերտ թշուն,
Ողջը մարգարտահուտ, ողջը մարգարտակերտ.
Կապ-կամարներն էին շողանման ձգվում կողակներից
կողակ:

— Որքա՞ն է թիվը այն կողակների,
Որքա՞ն է թիվը այն խորանների,
Որքա՞ն է թիվը այն կամարների,
Որքա՞ն է թիվը այն կանթեղների,
Ուրքա՞ն է թիվն այն վարագույրների,
Որքա՞ն է թիվը այն զանգակների:

— Հազար է թիվը այն կողակների,
Հազար է թիվը այն խորանների,
Հազար է թիվը այն կամարների,
Հազար է թիվը այն կանթեղների,
Հազար է թիվն այն վարագույրների:
Եվ մի բյուր թիվը այն զանգակների:

— Տաճարը այն ո՞ւմ է նման,
Օճոռքներն այն ո՞ւմ են նման,
Մարդակներն այն ո՞ւմ են նման,
Գերաններն այն ո՞ւմ են նման,
Խոյակներն այն ո՞ւմ են նման,
Սյուները այն ո՞ւմ են նման,
Պատվանդանն այն ո՞ւմ է նման:

— Օճոռքները այն՝ մարտիրոսներին,
Մարդակները այն՝ մարգարեներին,
Գերանները այն՝ քերովբեներին,
Խոյակները այն՝ առաքյալներին,
Իսկ սյուները այն՝ սերովբեներին.
Պատվանդանը սուրբ կույսին է նման,
Տաճարը վայել է Քրիստոսին:

Քաշեցին լարերը, ճախարակը խայտաց.
Չանգակներն հնչեցին, դրդոցաց աաճարը,
Սողոմոն արքայի սիրան հրճվանքից ցնձաց,
Նվագներով երգեր սավառնեցին դեպի երկնի
բարձունքները
Ու գոչյուններ վճարք՝ արելուփա:

Նախքան արարումն արարածների
Արարիչն աներբ նախասահմանեց
Բարեհավեր օրենք ու խորհուրդ:

Ճարտարապետված ճարն անճարների
Եռասրբությամբ պառկապարզված՝
Շարժվելով ի վայր՝ տեղ հասավ շուտով:
... Եվ Դավթի որդին՝ Սողոմոն արքան,
Քերթողն այն վտեռ ու շքեղաշուք,
Չարդարեց այն պերճ, վայելուչ փառքով.
Խորանին խիտ-խիտ ականապառնույճ պսակներ կապեց,
Կանգնեցրեց այնտեղ և վիմարձաններ

Աղափնանման յոթնաչիներով,
Շքեղաբարո գեղանազաճեմ, սիգաբալլ թռչուն,
Սիրամարգ, որը ասում էր կարծես.

«Այն ո՛վ է պարզել վեհաքանչորեն պարանոցն իր
օղ.—

Ես, որ եկել եմ ինձ արարողի,
Ինձ ուղարկողի կողմից և պիտ
Գնում եմ հեռո՛ւ, գնում եմ հեռո՛ւ,
Փայլելով պայծառ արփիանման ճաճանչումներով
Ու ծիրանեծիր տեսքով վառվողուն»:

Ինչպես լուսակաթ, արեգական շող,
Կաթում է թո մեջ խնկաբույր փուռս,
Մեկ համար շինված չքնա՛ղ քավարան,
Գեղեցկապաճույճ էթերանման վարդակամարով,
Ուր քառանկյունի սեղանն է կանգնած,
Պսակավարդված չորս հյուսակներով
Եվ հրաշքներով կարմնաաքախնչ:

Քո մեջ բազմում է արքայից արքան,
Որին չի բավում նույնիսկ անասման երկինքն արարչի,
Բաշխելով մարմինն իր մեկ, փրկավետ ու կենսապարգև,
Արյուն՝ անապակ ու անմահաբար:

Երկնային գորքն է թո շուրջը խմբվում՝
Դեմքերը ծածկած ահ ու սարսափով,
Փառք օրհներգելով բարձունքներն ի վեր
Հաստողին համայն արարածների:

Քրիստոս փրկչին՝ քեզ պսակողին,
Վայելում է փառք հավիտյանս. ամեն:

ԵԿԵՂԵՑՈՒՆ

Երկնից դեպի երկիր, երկրից դեպի երկինք.
Վայրէջք դեպի ներքև, վերելք դեպի բարձունք.
Երկինքն է կարդարվել արփիափայլ լույսով.
Վերին ավետիքը երկիր են տարածում
Մարգարեններն Ասածո յոթնաշյա-միատես.
Ինչպես արծվաթռվիչ ու սրննթաց հարսներ
Խորհուրդը երկնային՝ հողմերի թևերով
Երկու երկնագնաց ավետում են երկիր:

Չորս կողմերից ի վեր հողմեր են բարձրանում.
Եղեմի Քառադյան գեան է վտակներով
Հոսում երկիրն ի վայր՝ դեպի ծովն առաջին,

Շարժվում ծավալվում է մինչև ծովը վերջին.
Մի ծովին ճախրում են ճերմակ աղավիններ,
Մյուսին՝ ձագերն են օծվում արնագույնով:

Մեղմ վեփուտից ծովն է ծփում ծիծաղ ծավալ,
Շարժվում դեպի Սաբա՝ երկիրը կնդրկի.
Կապույտ ամպն է նստում տիրոջ այգու վրա.
Գետերի խորշերում պերճ բուրաստաններն են պայծառ
հուրիբատում.

Մակաղում են Գեբի երամակներն այնտեղ.
Եվ Կարմեղին փառք ու պատիվ են շնչում
Սարդետունենկն ու նոճին:

«ԵՏԱԴԱՐՉ ԱԿՆԱՐԿ

Նարեկացին միջնադարի այն արվեստագետ մեծ բանաստեղծն է, որ պոեզիան դուրս բերեց եկեղեցու անձուկներից և նրան տվեց կյանք ու ինքնության արտոնագիր:

Իր անօրինակ հանճարի ամենատես, ամենալուր ու ամենազգաց կարողությամբ և երևակայությանն համապոր իր գրչի ուժով մահագույն ու անկյանք տագողաթը նա օժտեց բնության հարաշարժ գոյաձևերի տեսանելի գույների ու երանգների երփնամառ խաղով, լույս ու ջերմությամբ, նրա լսելի ու անորսալի ձայների հոգեպարար ու կենսածուփ սիմֆոնիայով, նրա սրտի ու երակների կենդանի շնչով ու տրոփյունով:

Եվրոպական վերածնության հսկաներին ավելի քան երեք հարյուրամյակ կանխելով՝ աշխարհիկ խանդավառությամբ, ռաֆայելյան ամենաուրբ ու ճաճանչագեղ գույն ու թույրերով, մոցարտյան հոգեկազմ, հուլաթթիթի ու կենսախիճ մածուրով, ի դեմս աստվածամոր, նա երգեց իդեալական կատարյալ, բայց և իրական, կենդանի կնոջ զեղեցկությունն ու շնորհե-

լի այնքան ոգեշունչ, որ ամենակենսամերժ անկետի սիրտն անզամ կարող է խտղտել, համակել հեշտասարսուռ զմայլանքով:

Բայց Նարեկացու տիտանական հանճարը իր ամբողջ ուժգնությամբ ու փայլով ժայթքեց «Մատյան ողբերգության» քնարական անկրկնելի պոեմում: Եթե Դանտեն վերածնության նախակարապետ հորջորջվեց այն պատճառով, որ Եվրոպայում առաջինը ստեղծագործության առարկա դարձրեց մարդուն, հիմնականում պատկերելով նրա արտաքին, մարմնական տառապանքները, ապա Նարեկացին, նրանից մոտ երեք դար առաջ, նրանից ավելի հեռուն գնալով՝ իր հայացքը սևեռեց մարդու ներքնաշխարհը: «Մատյանը» մարդկային վեճագույն իղձերի ու երպանքների լուսացնցուղ, երկնածավալ շատրվանում է ու խոյանք, տեղաբորբոք համբշտակության ու ինքնանվիրման անարյուն ողջակեպ, վիատության մթնշաղ ու հուսավառան արշալույս, հոգեհամբույր պգայությունների անրջածուփ մրմունջ ու աղոթք, անկումների տագնապներից ու ցավերից վշտամորմոք սրտի դառնակսկիծ թառանչ ու աղբյուր, ինքնածվատ, իրարաճերժ մտորումների ու խոհերի, ահագնամոռնչ, ամենավարան պզգսմունքների, հույզերի ու տվախունքների մի անեպրական ծավալում, անկասելի հեղեղ, օվկիանածուփ մրրիկ... Համաշխարհային գրականության մեջ շատ քիչ կարելի է ցույց տալ այլ ստեղծագոր-

ծություններ, ուր մարդը պատկերված լինի իր անկումների խորության ու խոյանքների բարձրության այնպիսի ամպլիտուդով, ինչպիսին գտնում ենք «Ռեբրգության մատյանում»:

Նարեկացին առանձնապես անմրցելի է իր բանարվեստով: Նրա հախուռն ու մրբնաշունչ հանճարը չճանաչելով ինչ-որ ձևերի որևէ կաշկանդում կամ չափի սահման, մերթ ծայրագույն սեղմության մեջ մտքերն ու զգացմունքներն առես խեղդելով, մերթ էլ հորդելով անզուսպ ու անվերջ, հեղեղում է լեզվի արտահայտչական ու խոսքի պատկերավորության հնարավոր բոլոր միջոցները, երբեմն նույնիսկ չբավարարվելով դրանցով, դիմում է ինքնաստեղծման՝ արտահայտելիք առարկայի, հատկանիշի, իրողության կամ գործողության, մտքի կամ հույզի, զգացմունքի, ապրումների սպառիչ դրսևորման, միտոնիկի անսահմանափակ երեվակայությամբ ստեղծած պատկերի առավելագույն կատարելության հասնելու, անտեսանելին ու տեսալինը՝ որպես տեսանելի, իրական, անեզրակախն ու աներևակայելին, անկերպարանն ու անորակելին՝ որպես շոշափելի, առարկայական կերպավորելու, կենդանագրելու, ամենաառօրեականն ու գռեհիկը, ճղճիմն ու ըստմանելին բարձրագույն պոեզիայի աստիճանի բարձրացնելու համար: Ստեղծվում է ոչ միայն ոճական այլալուծների, հունանիշային ու հունանիշային կուտակումների, Խորափոխումների պեպսետու-

թյունների մի շարքում հորձանապտույտ, այլև միջանկյալ նախադասություններով ու դերբայական դարձվածքներով ծավալված՝ ոլործուն ու լարձդարձիկ, հաճախ անսովոր ու անկանոն բարդ ու խրթին շարահյուսություն, որոնց վերձանումն ու վերամարմնավորումը մեկ ուրիշ լեզվի առաղձով կամ պարփակելը այդ լեզվի ձևերի մեջ, այն էլ պահպանելով բանաստեղծության շունչն ու ոգին, «բառերի ու կշռությունների՝ պիքներու բախումին չափակցությունը, անոնց ինքնակոծման շաչումները, անոնց իրարահալած խաղացքն ու անկումները» (Մեծարենց), չափապանց դժվար է, եթե չասեսք՝ արհեսարին:

Անհամար են Նարեկացու երկերի թարգմանության հետ կապված հարցերը: Խոսել այդ բոլորի մասին, նշանակում է գրել բնագրից շատ ավելի ծավալուն մի աշխատություն: Այդ պատճառով էլ մենք այստեղ կանդորադանանք դրանցից մի երկուսին միայն*:

«Մատյան ողբերգության» պոեմի բնագրի վերձանամբ ու աշխարհաբար թարգմանությամբ զբաղվել են այնպիսի հմուտ գրաբարյազետներ, ինչպիսիք են Գաբրիել Ավետիքյանը, Թորգոմ Գուշակյանը, Գարե-

* Որոշ հարցերի մասին տե՛ս նաև «Բանբեր Երեվանի համալսարանի», 1968, № 2:

գին Տրապիզոնին: Այս հանգամանքը, ինչ խոսք, այսպես թե այնպես թեթևացնելով նոր թարգմանչի գործը, մի որոշ առումով էլ խանգարում է, եթե նա փոքր-ինչ անշրջահայաց գտնվի ու անքննադատ վերաբերմունք ցույց տա նախորդների կատարածին:

Նախ, վերոհիշյալ անևավորությունները, լինելով բարձրաստիճան հոգևորականներ, Նարեկացու ստեղծագործությանը նայել են սուսկ այդ հայացքով. «Ողբերգության մատյանը» դիտել միայն որպես աղոթագիրք, և անգամ վերանվաճել այն «Նարեկ աղօթից», «Աղօթամատեն» և այլն: Բնագրի «լուծմունքի» հեղինակ Գ. Ավետիքյանն, օրինակ, (որի տեքստաբանական աշխատանքներն, անշուշտ, անգնահատելի ավանդ են նարեկագիտության մեջ), պոետում գրեթե չկա մի արտահայտություն, որին անվերապահորեն վերագրած, պատվաստած չլինի կրոնական ինքստ, կապած չլինի այն դասնաբանական որևէ հասկացության հետ կամ դիտած չլինի որպես հոգևոր այս կամ այն դոգմայի խորհրդանիշ:

Մենք թերևս ամենին հարկ չհամարելիք անդրադառնալ Ավետիքյանին, եթե նրա մեկնություններն իրենց հետքերը թողած չլինեին նաև թարգմանությունների վրա:

Թեև թարգմանիչների հնարավորություններն այս առումով, ինչ խոսք, շատ ավելի սահմանափակ են, բայց և սրանք էլ, այնուամենայնիվ, ձեռքից բաց չեն

թողել բնագիրը ավետիքյանական այս կարգի մեկնաբանություններով խմբագրելու որևէ հնարավորություն ու աղիթ: Այսպես՝ Նարեկացին հաճախ է դիմում փոխանունության, զգալով, որ գործածվող ամեն մի լրացյալ կարող է մեծապես սահմանափակել, նեղացնել, նույնիսկ աղճատել ու խեղաթյուրել իր ասելիքի բովանդակությունը: Այսպիսի դեպքերում թարգմանիչները գրեթե երբեք չեն վրացել իրենց սիրալիր օգնությունը՝ կոնկրետացնելու նրա արտահայտությունները, փոխանունները վերածելով լրացման և իբրև լրացյալ, որպես կանոն, ավելացնելով մեղք կամ հանցանք բառերը: Իսկ թե դրա արդյունքն ինչ է լինում, դառեցե՞ք ինքներդ թեկուզ այս մի օրինակով.

Ես ամենայն, և յիս ամենեցունն:

[Ես եմ համայնը, և ամենքինն է կարգիակված իմ մեջ:]

Բահ <Բ, Բ

Այս բոլոր հանցանքները ես եմ, ու ամենուն հանցանքները իմ մեջս են:

(Գուշակյան)

Ես եմ ամենն ալ, և ամենուն հանցանքները իմ մեջ կը գտնուվին:

(Տրապիզոնի)

Ես եմ այս բոլորը, և բոլորի հանցանքները իմ մեջս են:

(Խերանյան)

Կարիք կա՞ որևէ պարզաբանման: Բայց չէ՞ որ այս միտքը պատահական, եզակի չէ «Մատյա-նում»: Նարեկացին իրեն ոչ միայն ամբողջ մարդկու-թյան բոլոր մեղքերի ու հանցանքների կրողն է հա-մարում, այլև ընդհանրապես ողջ մարդկայինի, երկ-րայինի, այլև բովանդակ աշխարհի պատգամավոր առ աստված՝ համայն մարդկության փրկության առաքելու-թյանը, ինչպես պարզորոշ ասված է, օրինակ, ԻԶ բանի Բ դրվագում:

Ունիմ պանենայն երկրի

Եւ եմ պատգամաւոր աղօթանուէր ամենայն աշխարհի:

[Մէջս եմ ամփոփել երկրայինը ողջ.

Աղոթանվեր պատգամավոր եմ համայն աշխարհի:]

Եթե այսպիսի դեպքերում գտնե զուտ լեզվական, ձևական նկատառումներով նման հավելումները, այս-պես թե այնպես, կարող են պատճառաբանվել (բայց, անշուշտ, ո՛չ երբեք արդարացվել), քանի որ նարե-կացիական որոշ փոփանդումներ, արտահայտման հա-մարժեք այլ միջոցներ չգտնելու, նույնությամբ պահ-պանվելու դեպքում, իրոք, կարող են լեզվական ինչ-որ անհարթությունների տեղիք տալ, ապա մյուս պա-րագաներում դրանց բռնի պատվաստումը ռեղիանակային խոսքին՝ ոչ միայն սահմանափակում ու աղճատում է նրա վիթխարի բովանդակությունը, այլև, մեղմ ասած,

ամենևին չի արդարացում իրեն նաև հենց այդ զուտ լեզվա-ճական նկատառումներով: Ահա՛ մի օրինակ ԻԶ բանի Գ դրվագից.

Չմտացս արագեալ զթնն յերևոյթ իրին ոչ հասի.

Չուշին պարտութիւն յանվթարեւեացն՝ բաժակ բար-կութեան ի ձեռն իմ առի,

Չտարտամութիւն տարակուսանացս իբր ճաշակումն մահու արբի:

Չտեսս իսկը՝ երապելով թեւերն իմ մտքի:

Խոր մեղքերեն ուշքս պարտված՝ «բարկության բա-ժակ» ձեռքս առի:

Իբր մահ ճաշեցի՝ տարտամությունն իմ տարակու-սանքի:
(Տրապիպունի)

Չհասս նրան ես մինչև անգամ արագացնելով թեւերն իմ մտքի:

Խորունկ մեղքերից խելքսս պարտըված՝ բարկության բաժակն իմ ձեռքը առի.

Տարակուսանքի տարտամությունն իմ ես ինքս իբրև մահ ճաշակեցի:
(Խեբայան)

Ինչպես տեսնում ենք, թարգմանությունների մեջ մեղք բառը, այն էլ խոր կամ խորունկ մակդիրներով համդերձ, հայտնվել է բնագրի անվթարելի (անվթար)

բառի դիմաց, մինչդեռ այն ըստ «Նոր հայկազեան բառարանի» նշանակում է՝ «1. անեղծ, անվնասելի, անաղարտելի, աներկևան, անվտանգ, անարատ. անվրեպ, անսալթաք, անփորձ, անսասան: 2. առանց վնասու, անվտանգ. աջողակի, անվրեպ», որոսցից ոչ մեկը իմաստով փոքրիշատե չի առնչվում մեղքին, ավելին, մի մասը նույնիսկ հակահիշ է դրան: Գուշակյաճը այս դեպքում ձեռնպահ է մնացել և իր թարգմանության մեջ, պարզապես, չի արտահայտել այն.

Մակայն մտքովս երագաթն պայն նշմարել իսկ չը կըրցի.

Ես պարտութիունն ուշքիս՝ իբրև բաժակ ցասման՝ իմ ձեռքն առի,

Ու խիթանքիս տարտամությունն իբրև ճաշակ մահու խաեցի:

Եվ ճիշտ է վարվել, քանի որ, մեր կարծիքով, այդ **յանվթարելեացն** գուտ գրաբարյան լեզվաւոճոճողության հատուկ՝ բացառականով ավելադրություն է, որն աշխարհաբարով չի արտահայտվում, իսկ այս կամ այն միջոցով արտահայտվելու դեպքում սովորաբար վերածվում է խնդրառու բառի մի հոմանիշի, որը լինում է նրանից շատ ավելի թույլ, ուստի և՛ **այվերոք:**

Վերցնենք այս կարգի մի օրինակ հենց նույն «Մատյանից»․ «Գարշելի ի գեղեցկութեանց» (բառացի՝ գեղեցկություններից գարշելի), որն աշխարհաբար կարելի է մի կերպ արտահայտել կամ որոշիչ-որոշյալի հարաբերությամբ՝ **գեղեցկություններից գուրկ գարշելի**, կամ նախադասության համազոր անդամների՝ **գեղեցկություններից գուրկ ու գարշելի:**

Մի՞թե **գարշելի**-ն ինքնին իր մեջ ավելի քան չունի գեղեցկությունից գուրկ լինելու իմաստը: Արժե՞, ուրեմն, խոսքի ճապաղման, թուլացման գետվ անպայման պահպանել աշխարհաբարի լեզվաւոճոճողությանը բոլորովին խորթ այդ, իսկապես, ավելորդությունը (թե՛ն մենք որոշ նկատառումներով իր տեղում պահպանել ենք այն):

Եթե այս դեպքում այդ բացառականով ավելադրությունը, այսպես թե այնպես, հնարավոր եղավ աշխարհաբարի վերածել գոնե մի բառի հավելմամբ միայն, ապա մեզ հետաքրքրող **պարտութիւն յանվթարելեացն** կապակցության մեջ այն կարելի է ներկայացնել միմիայն նկարագրաբար, խոսքի ծավալմամբ, որն ավելի մեկնություն, բացատրություն կլինի, քան թարգմանություն. (**անվթար**) **մտքիս անվթարություն (ներ)ից (գրկվելով) պարտությունը**, որի իմաստային փոքրիշատե տանելի ձևակերպումը կլինի՝ **մտքիս, որ անվթար էր, վթարի ենթարկվելն ու պարտությունը:** Բայց ի՞նչ կապ ունի սա խոր **մեղքերի** հետ: Որտե՞

դի՞ց և ինչպե՞ս է, ուրեմն, այն հայտնվել թարգմանությունների մեջ: Ահա՛՛ սկզբնաղբյուրը.

«Յանվթարեյեացն, — բացատրում է Գ. Ավետիքյանը, — յանպակասելի և յանշափելի խորոցն մեղաց՝ առի ինձ նիւթ վայրացման ընդդէմ անձինս»:

Եթե թարգմանաբար ամբողջացնենք այս նախադասությունը, կստացվի՝ «մտքիս պարտությունը՝ անպակասելի և անշափելի խոր մեղքերից՝ վերցրի որպես վայրացման նյութ ընդդէմ իմ անձինս»: Ուրեմն, յանվթարեյեացն հարկավոր է եղել ընդունել իբրև փոխանուն, որպեսզի որպես պորությունը որոշյալ նրան վերագրվի մեկնիչի համար այնքա՛ն անհրաժեշտ մեղքը (անվթարելի մեղքերից): Բայց քանի որ անվթարելին իբրև որոշիչ բոլորովին անհարիր է մեղքերին (և ոչ թե մեղքերը բնագրային անվթարելի-ին), իսկ մեկնիչի համար առաջնայինը, նպատակայինը, ինհարկե, տեքստի մեջ այդ մեղքերի ներմուծելն է եղել, ուստի և անվթարելին, ուլամ-չուլամ, հրամայաբար իր տեղը պիտի փոխեր ավելի նպատակահարմար «հոմանիջների»՝ անպակասելի, անշափելի, խոր...

Մի՞թե մտքի մի այլ տիտան, ջանալով թափանցել երևույթների էության խորքերը, բացահայտել իսկությունը, ճշմարտությունը, անկախ մեղքերից, առանց սեփական մեղքերի գիտակցության, չէր կարող հանկարծ ձախողվել, նյութը հաղթահարելու դժվարության նկատմամբ պզալ իր մտքի պարտությունը և,

ավելի կամ պակաս ուժգնությամբ, ապրել այն նույն «հոնելի տվայտանքներն ու ողբերգությունը, որն արտահայտված է բանական հույզերի այս հրաբխային պոռթկմամբ.

*...Սակայն լարելով ողջ արագությամբ թևերը մտքիս՝
Էության բնավ հասու չդառնա.
Եվ պարտությունն իմ բանականության
Չեռքս առած որպես բարկության բաժակ՝
Անպորությունն այդ հոգիս ծվատող
Իբրև ճաշակում մահվան ըմպեցի:*

Ցավոք, բնագրի այս բնույթի աղճատումները թարգմանությունների մեջ եպսկի չեն, այլ սփռված են ամբողջ պոեմով մեկ: Մենք բավարարվեցինք միայն մի երկու օրինակների մեջբերմամբ լոկ այն պատճառով, որպեսզի մանրակրկիտ ու հանգամանային վերլուծության շնորհիվ ընթերցողին հնարավորություն տրվի լիովին համոզվելու, որ մեր թեթև ձեռքով ոչինչ չի կատարված Նարեկացու ատեղծագործությունը հավառակ կողմից խմբագրելու, սրբագրելու, կրոնականությունից մաքրապարզելու նպատակով: Թող ընթերցողը սխալ չհասկանա. սրանով մենք ամենևին հակամետ չենք վտրբիշատե կասկածի տակ առնելու կամ նվազեցնելու Նարեկացու կրոնական համոզմունքներն ու հավատը: Քա՛վ լիցի: Նա իր

դարի վաժակն է ու ջերմեռանդ հավատացյալ: Իսկ մեկին բարձրացնելու համար աշխատել վերագրել նրան այնպիսի հատկանիշներ, որոնցից չուրկ է նա, չի՞ նշանակում, արդյոք, հենց դրանով իսկ ի չիք դարձնել նրա բուն մեծությունը: Նարեկացին մեծ է իր ճշմարտացի կերպարով, իր ամբողջությամբ, իսկույթով, ինքնությամբ, իսկ այդ իսկական Նարեկացին նաև մինչև ուղև ու ծուծը ջերմեռանդ հավատացյալ է: Այդ հավատը, սակայն, առանձնապես չի խանգարել, որպեսպի նրա ստեղծագործությունը, իր կրոնական այլոժեով ու միասոխիական բնույթով հանդերձ, ըստ էության համակված լինի հունամարդկային, ընդհանրապես մարդ էակին բնորոշ այնպիսի հավերժական տրամադրություններով, պգացունքներով, ապրումներով ու խոհերով, տոգորված լինի կյանքի ամենատարբեր երևույթների այնպիսի ճշմարտացի, ռեալիստական արտացոլմամբ ու բնութագրումներով, փիլիսոփայական խոր վերլուծությամբ ու թանձրացումներով, որոնք, իր դարաշրջանի կնիքն ու երանգը ունենալով հանդերձ, ժամանակի ու տարածության սահմանափակություն չեն ճանաչում:

Իսկ թե ինչպես են այս երկու, թվում է թե, ահարիթի իրողությունները առնչակցվել, համադրվել միևնույն երկում, դա արդեն հեղինակի ու նրա ստեղծագործության ընդհանուր բնութագրով պայմանավորված հարց է, ինքնին լուրջ ու հիմնավոր ուսում-

նասիրության նյութ, որը ներառնել այս բնույթի մի համեստ ակնարկի մեջ՝ անկարելի է: Բայց որպես-պի մեր խոսքը չհնչի որպես անհիմն ու վերացական մի հայտարարություն, դիմենք գոնե մի երկու օրինակների օգնության:

Լերմոստովագիտական գրականությունը լի է հիացական արտահայտություններով վաղամեռիկ հանձարի այս մի փոքրիկ նախադասության վերաբերյալ, որով, հիրավի, մի ամբողջ կերպար է բնութագրվում (Պեչորին), կենդանի կանգնում աչքերիդ առաջ. «Երբ նա ծիծաղում էր, նրա աչքերը չէին ծիծաղում»: Ահա գրեթե նույն միտքը և Նարեկացու մոտ, իր տարերքին բնորոշ տարափոխումներով և լույս ու առվերի ինչպիսի՞ ընդգծված հակադրությամբ.

*Հանգստի ժամին նա միշտ լինում է տանջահար,
հոգնած.*

*Խրախճանքի մեջ՝ տխուր ու տրտոււ,
Դեմքով միշտ ժպտուն, բայց մտքով խոցված,
Տեսքը ծիծաղլուտ, աչքը ողբի մեջ,
Արտաբուստ թեև ձևանում է շատ հանգիստ,
ափովված,*

*Բայց արտասուքը լուռ վկայում է կսկիծը սրտի:
Բան L, Բ*

Եղե՞լ է մի ժամանակ, երբ մարդը, մանավանդ իր միջավայրից բարձր, մեծ ու խոր ներքնաշխարհով

օծնված անհատը, դատապարտված չի՞նք սյա անխուսափելի երկվության, հոգեպես ավերակվածը, մահապարտն անգամ հասարակության մեջ հաճախ սքողել են իրենց սրտերն անհոգության, ժպիտների ու ծիծաղի դիմակներով...

Իսկ մարդկային ի՞նչ հավերժական ճշմարտություն կա այս հատվածի մեջ. հապիվ թե որևէ մեկը իր իսկ եության հարապատ ցույճեր չգտնի այստեղ.

*Կամերով գնալ ավելի ուժգին՝ թաղվեցի սաստիկ,
Անշահին միտված՝ իմին չհասա,
Բարձրագույններին ձգտելով անդուլ՝
Նախկին տեղիցս էլ գահավիճեցի....
Ջանալով պահելն անեղծ, անվթար՝
Ավերակվեցի դառն ու մանրասկս,
Մաքառել նաև ձախ կողմի վրա՝ գայթեցի աջով,
Նորը ձեռք բերել՝ նախկինն էլ կորցրի,
Չքոտիների հետևից ընկած՝
Կարևորներից պրկվեցի հապետ....
Փռքերից փախած՝ մատնվեցի ձեռքը մեծամեծերի.
Ինչ որ ես ինքս ստեղծել էի,
Չարաչար ոտիս դարձրի իմ դեմ:*

Բան ծե, դ

Ահա ինչով է միջևնադարի այդ ջերմեռանդ միտրիկ-հավատացյալը այսպես գերում մեզ՝ քսաներորդ դա-

րի մարդկանց, ու պիտի գերի շատ սերունդների դարեր ու դարեր, հավիտենապես...

Եթե «Մատյանի» շատ ու շատ դրվագներ կամ հատվածներ, մանավանդ մի երկու օրգանապես չկապվող տողեր կրճատելով, ներկայացվեն որպես առանձին բանաստեղծություններ (իսկ այդ հարաբերական ինքնուրույնությունը նրանք, անկասկած, ունեն), անտեղյակ ընթերցողի ստեղծի հապիվ թե անցնի, որ դրանք քաղված են հոգևոր սյուժե ունեցող ինչ-որ մի երկից:

Եվ մի՞թե գեղարվեստական առեղծագործության համար կարևորը սյուժեն է. ի՞նչ նշանակություն բ՛նի, որ, ասենք, Միքելանջելոյի հոյակերտ քանդակը կրում է բիբլիական Դավթի անունը կամ Բախի վեհասքանչ Սի-միտրը կոչվում է մեսսա, որը հնչեց ոչ թե աստծո տների կամարների տակ, այլ էստրադայից, ողողելով ու թովելով մարդկանց սրտերը իր կենսատոգոր՝ մե՞րթ երապանուրբ, մե՞րթ օվփիանածուփ պզգճուներրի, հույզ ու խոհերի անափ, խորապզու ծավալումներով... Անպուզական Մոցարտի հավերժահնչուն կարապի երգը և Բեռլիոփի՝ մարդկային և՛ նուրբ ու քնարական, և՛ դրամատիկ, խոր, ողբերգական ապրումների ու հույզերի պոռթկման ձայնածավալով վսեմ, լայնաշունչ գուլագործոցը ռեքվիեմներ են... Դիտեցեք նորից Տիցիանի Մարիամ Մագթաղինեն կամ «Կեսարի դիմարը», գունե վերատապությանը. կոնկրե-

տության մեջ ի՞նչ ընդհանրական ու համերժական մարդկային երկու միմյանց հակոտնյա բարք ու բնության,— բանական ոգով լուսավայլ՝ ներհուն, ավնը-վաբարո, բարի վեհանձնի և շահատենչությամբ կույր ու մղագար՝ գործարար, նվաստ, քուռ, երեսպաշտ, իր ճիզվիտային չարանենգության լոկ անձնապաստան հանդուգն ու լայիրջ ստորաբարքի.— ինչպիսի՞ ռեալ, խոսուն կենդանի կերպարավորում ու նկարագիր...

Իր «Վիլիելմ Մայսեր» վեպում Համկետի կերպարը Գյոթեն համեմատում է մի անոթի հետ, որը կարող է քնքուշ ծաղիկներ փայլն աճեցնել, փնչդեռ նրա մեջ Շեքսպիրը տնկել է կաղնի. արմատները տարածվել են, և անոթը փշուր-փշուր է եղել...

Անկախ Գյոթեի նկատառումից, իբրև պատկերավոր մի արտահայտություն՝ սա շատ հարևար է գալիս նաև Նարեկացու պոեմի սյուժեի ու բովանդակության հարաբերության. ժամանակը բանաստեղծին կարող էր տրամադրել սյուժետային մի ծաղկաման փայլն, բայց նրա տնկին եղել է կաղնի... աճել է կաղնին, տարածել արմատները և, փշուր-փշուր անելով սյուժետային անոթը, մխրճել է խոր ընդերքը երկրի, ծավալվել է ու խոյացել է վեր «ամբարձուղե, ստվարաստեղն, տերևայից»... Եվ լոկ այն պատճառով, որ սկզբնապես տնկված է եղել մի ծաղկամանում, ուրեմն ի՞նչ, այդ վիթխարի կաղնին պիտի ընդունել ու հրամցնել որպես մի ծաղի՞կ...

«Մատյակի» շատ դրվագներ մասնակիորեն կամ ամբողջությամբ կազմված են պարզ կապակցություններից, որոնք թե՛ իրենց անդամների քանակով և թե՛ սրանց քերականական հարաբերությամբ ձևակառուրեն միմյանց նման լինելով՝ ըստ էության կարող են ունենալ անդամների տարբեր հարաբերություններ և երբեմն էլ պարունակել շատ ավելին, քան կարող են արտահայտել ընդհանուր ձևին հարմարեցված տվյալ կապակցության բաղադրիչները: Հաճախ էլ ոչ միայն ամբողջական նախադասության բովանդակությունն ունեցող կապակցություններում, այլ նաև հենց նախադասությունների մեջ բացակայում են ստորոգումը, անհրաժեշտ հոդերը կամ սրանց համապատասխան դերանունները և այլն, էլ չենք խոսում լեզվական այլ կարգի խոտորումների մասին, որի պատճառով դժվար է լինում ոչ միայն արտահայտության բովանդակության վերծանումը, այլ երբեմն նաև որոշելը, թե ում կամ ինչին է վերաբերում այն: Այսպիսի դեպքերում նախ և առաջ անհրաժեշտ է դրվագն ընկալել ոչ թե որպես ինչ-որ իրարից անկախ պատահական կապակցությունների վայրիվերո «թվարկումների» մի շարք, այլ ներքին միասնություն ունեցող մասերի, ստջերի մի ամբողջություն, ուստի և այդ կապակցությունները դիտել ոչ թե ընդհանուր շղթայից

դուրս, մեկուսացված, ինքնին, այլ ամբողջության մեջ.
Վերցնենք, օրինակ, փի հատված ԾԵ բանի Գ դր-
վագից.

*Տարր ժառանգակիս յանէից,
Անցեալն անյայտ և ապառնին կարծողական,
Ես անհամբեր և բնութիւն թերահասատ,
Ուղք անհաստատք և միտք ցնդեայք,
Կիրք հարկաւորք և բարք անժովկայք,
Մարմին մեղսամակարդ և յոժարութիւն երկրասէր,
Դիմամարտութիւն տնկակից և խառնութիւն*

ներհակական.

*Բնակութիւն կավեղէն և անձրևք ուժգնակի,
...Կենսք առօրեայք և վբարք սակաւաւորք,
Խաբժունք յիմարութեան և խաղայիք տղայականք,
Աշխատութիւնք ընդունայք և վայելունք*

երապականք,

*Համբարք ոչնչից և սրահետք հողմոց,
Նմանութիւնք ստուերաց և կերպարանք ծիծաղելիք:
...Եւ ես մահացայ կենացն և կենդանացայ*

կորստեանն:

Ինչպես տեսնում ենք, կապակցությունների այս շղթայի օղակները, բացի մեկից (Ես անհամբեր և բնութիւն թերահասատ), ո՛չ ստորոգում ունեն և ո՛չ էլ ենթակա, բայց այդ մեկն էլ բավական է կոահե-

յն համար, որ երրորդ տողից սկսած ամբողջ խոսքը վերաբերում է որոշակի անձի, ստեղծագործության քնարական հերոսին՝ իրեն, բանաստեղծին: Այդ է հատուտում նաև հատվածի ելրափակիչ տողը՝ երա-
ծրչտության լեզվով ասած՝ կողան.

*Եւ ես մահացայ կենացն և կենդանացայ կորստեանն:
[Եվ ես մահացայ կյանքի (համար) և կենդանացայ
կորստյան (համար):]*

Այս ելակետով էլ, ահա, իմաստավորվում են շղթա-
յի մնացած բոլոր օղակները, որով և բացահայտվում է դրվագի անօրինակ խոր դրամատիկ-որբերգական ահռելի բովանդակությունը.

*Ուղք անհաստատք, և միտք ցնդեայք:
[(Իմ) ոտքերը անհաստատ (են), իսկ միտք(ս)
ցնդած:]*

Բնականաբար, անհաստատ ոտքերը ի փիճակի չեն անխոտոր ընթանալու, իսկ միտքն էլ, որ կոչված է նրանց ղեկավարելու, ճիշտ ընթացք տ սլու, ցնդած լինելով անկոր ու անայիտան է իր այդ ղեքի համար. էլ ինչպե՞ս կարող է ինքը չգայթել, չջեղվել ուղիղ ճանապարհից:

Կիրք հարկա:որք և բարք անժուժկալք:

[(Իմ) կրքերը բռնակալ (են), իսկ բարք(ս)' անժուժկալ:]

...Դիւնաւարտութիւն տնկակից և խառնութիւն

ներհակակաւն:

[<Նախաւարտութիւնը տնկակից (է ինձ), իսկ (իմ) խառնվածքը ներհակակաւն (է):]

...Կեանք ստորեայք և զմբաղք սակաւաւորք:

[(Իմ) կրանքը կարծօրյա (է), իսկ զվարճութիւններ(ս)' աննշան:] Եվ այլն:

Ինչպես տեսնում ենք, այսպիսի կապակցություններում ընդհանուր բանալին գտնելուց հետո հեշտությամբ կարելի է լրացնել ենթադրվող որ-շ անդամներ ու ամբողջացնել հեղինակի մտքի լեզվական ձևափրումը:

Բայց և կան այնպիսիները, որոնց բաղադրիչների քերականական հարաբերությունը, հարմարեցված լինելով շղթայի ընդհանուր ձևին, չի համապատասխանում ըստ էության նրանց անդամների ունեցած բուն, իրական հարաբերությանը: Այսպիսի դեպքերում, հասկանալի է, որ հեղինակի միտքը լեզվական ամբողջական ձևավորման ենթարկել տվյալ հիմքի վրա՝ այնտեղ միայն մեխանիկորեն ինչ-որ բառեր, հոդեր կամ մասնիկներ տեղադրելով, անկարելի է: Երբեմն էլ, ինչպես վերևում արդեն ասացինք, կապակցու-

թյունը խտացած ձևով բովանդակում է շատ ավելին (ասենք մի ամբողջ ընդարձակ և նույնիսկ բարդ նախադասության նյութ), քան կարող են արտահայտել նրա բաղադրիչները, հեղինակի չձևավորված խոսքի այդ հիմնական, առանցքային բառերը: Մեան դեպքերում, պարզ է, որ միայն լեզվական-քերականական միջոցներով անհնարին է ձիշտ հասկանալ բացահայտել ու վերամարմնավորել այնտեղ ամփոփված միտքը, այլպես հեղինակի ասելիքը կարող է բոլորովին խեղաթյուրվել և նույնիսկ վերածվել անմտության, անհեթեթության, ինչպես պատահել է, օրինակ, այդ նույն դրվագի այս կապակցությունների հետ.

Խաբւմունք լիմարութեան և խաղալիք տղայականք:

Խաբկանքս է խոլական, և խաղալիքներս են տղայական:

(Տրապիկունի)

Խաբումները հիմարական, խաղալիքները տղայական:

(Գուշակյան)

Խաբկանքներն են հիմարական, և խաղալիքները տղայական:

(Խերանյան)

Ի՞նչ է ստացվում ըստ թարգմանիչների, որ Նարեկացին ցանկացել է բացահայտել խաբւմունքների հի-

մարական և խաղալիքների տղայական (երեխայական) լինե՞լը... Այդ դեպքում, ինչո՞ւ, ուրեմն, հենց այստեղ, մարդ անհատի անհոտապոյս, ահափորագույն ողբերգությունը արտահայտող այս դրվագում: Ի՞նչ կապ դրանց միջև...

Իրականում, ինչպես երրորդ տողից հետո ընկած մյուս բոլոր կապակցությունները, այնպես էլ սրանք վերաբերում են միայն նույն քնարական հերոսին, բնույթով սերտորեն առնչվում են նրանց, ունեն նույնպիսի խոր ողբերգական բովանդակություն, կազմում են հատվածի օրգանական տարրը, որոնցում դառնացած բանաստեղծը դատափետում է իրեն արդեն արտաքին ազդակների նկատմամբ ունեցած թուլության՝ միամտության համար, որի պատճառով և ինքը շարունակ խաբվում է, խաղալիք է դառնում այն «նենգողների», «բռնացողների», «զրպարտիչների», «սալորողների», «երեսպաշտների», «խարդախողների» ձեռքին, որոնցից Ղ բանի Գ դրվագում աղերսում է ամենապորին փրկել, ապատել իրեն:

Փորձենք, արուամենայնիվ, հաստատել այդ նաև լեզվական միջոցներով, լեզվական տրամաբանությամբ: Առաջին եզրը՝ «**խաբմունք յիմարութեան**», ձևականորեն կարող է հիմք տալ երկու ենթադրության. սուբյեկտը (իսկ այդ մենք արդեն պարզեցինք՝ ես) կամ խաբմունքներ (է գործում)՝ խաբում է, կամ խաբմունքներ (է ունենում)՝ խաբվում է: Եթե նույ-

նիսկ մի կողմ թողնենք այն ակնհայտ ճշմարտությունը, որ խաբեբային իր «խաբմունքները» նման ողբերգություն հապիվ թե պատճառեն, ապա հենց միայն **յիմարութեան** (հիմար, հիմարական) մակդիրն էլ բավական է իմանալու համար, որ խոսքը ոչ թե խաբելուն (խաբողին) է վերսբերում, այլ խաբվելուն՝ (խաբվողին). ուրեմն, (եւ ունենում եմ) հիմարական խաբմունքներ, որը աշխարհաբար բնականոն լեզվամտածողությամբ կլինի՝ ես խաբվում եմ հիմարաբար, հիմարի նման: Սա իր հերթին միաժամանակ օգնում է նաև երկրորդ եզրի բովանդակության բացահայտման (թեև առանց դրա էլ պարզ է արդեն). «**խաղալիք տղայականք**» (բռնացի՝ երեխայական խաղալիքներ). ուրեմն հենց այդպես հիմարաբար խաբվելով էլ (եւ դառնում եմ, լինում եմ կամ եմ) **երեխայական խաղալիքներ** (բնականաբար, ուրիշների ձեռքին), որը եթե արտահայտենք փոքրիշատե կանոնավոր աշխարհաբարով, կլինի՝ ինձ հետ (վրա) խաղում են որպես մանկական խաղալիքի, կամ ինձ վրա խաղում են, ինչպես (խաղում են) մանկական խաղալիքի հետ: Ինչպես տեսնում ենք, սա մի միտք է, որ միայն բնագրի լեզվանյութով, առանց խոսքի ծավալման, անհնարին է հստակորեն հասցնել աշխարհաման, անհնարին է հստակորեն հասցնել աշխարհաբար ընթերցողին: Բայց, բարեբախտաբար, թարգմանության մեջ մնում է որպես այդ կարգի «մեղանյման» գրեթե հազվագյուտ օրինակ:

Եվ այսպես, հեղինակի միտքը լիովին բացահայտելուց, պարզելուց հետո, հասկանալի է, որ դրա բանաստեղծական ձևավորումը պետք է կատարել միայն աշխարհաբար լեզվամտածողությամբ, բնականոն ժամանակակից հայերենով, որտեղ արդեն թարգմանիչը, առանց բնագրի դեմ փոքր-ինչ մեղանչելու, կարող է իրեն թույլ տալ որոշ ազատություն՝ բանաստեղծի ասելիքը թարգմանելի լեզվով առավել հստակ, որոշակի կատարյալ ու բանաստեղծական հնչեցնելու համար (հասկանալի է, տվյալ դեպքում որքան հնարավորություն կարող էր տալ դրա համար բնագրի երկբառանոց պարզ կապակցությունների շղթան) :

Անա և այդ հատվածի բանաստեղծական թարգմանությունը.

Ներկան անգո է, անցյալն՝ անորոշ, գալիքն՝ անստույգ,
Ես անհամբեր եմ, իսկ բնությունն իմ՝ տարտամ,
թերհավատ,

Ոտքերս՝ անհաստատ, մտքերս էլ՝ ցնդած,
Կրքերս՝ բռնավոր, բարքս՝ անժուժկա,
Մարմինս համակ մեղք է մակարդված, կամքս՝
երկրասեր,

Հակամարտությունն էակից է ինձ, խտունվածքս՝
ներհակ,
Բնակարանս կավեղեն է, իսկ անձրևներն՝ ուժգին,
Անթվելի են կարիքները իմ,

Պատահարներն էլ ամենազիպվ,
Միտքս՝ չարամետ, տենչերս՝ բարյատյաց,
Կյանքս՝ կարճօրյա, պվարճություններս՝ աննշան,
չնչին.

Խաբվում եմ անվեճչ հիմարի նման,
Խաղում եմ վրաս, ինչպես մանկական խաղալիքի հետ,
Աշխատությունս է իլուր, ընդունայն,
Վայելմունքներս՝ փուչ, երապային,
Ամբարներս լոկ ոչնչով են լի, պստեատներս՝ հողմով,
Ինքս դարձել եմ սովերանման,
Իսկ կերպարանքս՝ եղկ ու ծաղրելի:

Նարեկացու երկերում գործածված են որոշ բառեր, որոնք կա՛մ բացակայում են բառարաններում, կա՛մ, առկայության դեպքում, որակված են որպես անբացատրելի, անծանոթ, անհայտ և կա՛մ ճիշտ չեն մեկնաբանված: Այդպիսի բառեր հանդիպում են մաևավանդ տաղերում, որոնց թարգմանությունը ընդհանրապես կապված է «Ողբերգությունից» անհամեմատ ավելի մեծ դժվարությունների հետ, քանի որ «Չորսհինգ ընտիր տաղերի մեջ անզամ երբեմն հորինվածքը շատ մութն է ինքնահնար կամ անգործածական բառերով, կամ ժամանակի ճաշակի համեմատ խրթու-

բանությանը, արվեստական կնճռոտ ու խորհրդավոր արտահայտություններով: **Շատ բաներ և նույնիսկ խոսքեր այդպիսի տաղերի մեջ դեռ բացատրված չեն:** (Մ. Աբեղյան, Երկեր, հատոր Գ., 1968 թ., էջ 613--614):

Սակայն առանց այդ անբացատրելիներն ու անհայտները այս կամ այն միջոցով, այսպես թե այնպես, բացատրելու, պարզելու, մենք թույլ չէինք կարող տալ մեզ աշխարհաբար որևէ ձևակերպում. պատահական չէ, որ որոշ տաղերի թարգմանությունը պահեցրել է մեզ սոտ երեքական ամիս: Վերցնենք, օրինակ, միայն մի բառ՝ **սաթբերունի**, մեր ամբողջ մատենագրության մեջ իր եզակի գործածությամբ, «Մեղեդի ծննդյան» տաղի ոչ պակաս անբացատրելի պատկերավոր մի արտահայտության մեջ.

*Յա;տէն նոնենի սարդիատունկ
Գեղաշիտակ ծայրից ծաղկանց,
Որոյ սինն ի սրտին նուսխալորէն
Կարկաչայր սաթբերունի սէր:*

Հատվածի բովանդակության ու նրա մեջ բառի գործածության իմաստի մասին որոշ պատկերացում տալու համար թարգմանությունը ներկայացնում ենք սկզբից.

*Հիր այտերից թափվում էին
Դափնեվարդի ու նոնենու ծաղկաթերթեր,
Գեղաշիտակ իրանից սիրուն էր կարկաչում
Հուլավարար կենսատու սէր:*

Հայերենի բոլոր բառարաններից **սաթբերունի-ն** հիշատակված է միայն Հր. Աճառյանի «Արմատականում» որպես մեզ ծանոթ **սաթ** (ռուս.՝ яхтарь, թուրք.՝ թեհրիբար) արմատից կապվություն՝ բեր և ունի ամանցներով, «բուստի նման ծլած՝ ծաղկած» բացատրությամբ:

Ցավոք, մեծ լեզվաբանի, մեր բազմերախտ սիրելի ուսուցչի, այս մեկնությունը չէր կարող մեզ համոզել ու գոհացնել, քանի որ բառի գործածության իմաստին բոլորովին չի համապատասխանում. այդ կարծր առարկան ո՛չ կարկաչելու հատկություն ունի (կարկաչում էր սաթառատ...) և ո՛չ էլ որևէ առումով կարող է բնութագրական լինել սիրո պգացմունքին (սաթառատ կամ սաթածին սէր):

Բնականաբար պետք էր փնտրել նոր բացատրություն: Վերջապես գտնվեց մի այլ **սաթ**, հղված՝ սոթ (սոթ) բառին, որը նշանակում է «... ծուծ, սրտուկ, բուսոց՝ տակոց հիւթեղ միջուկ... հյուսթ, բուսահյուսթ, հույլ (խեծ, ծառի արցունք) ...»: Զանի որ ունի-ն տվյալ դեպքում բառիմաստի վրա որևէ ապրեցություն չուներող ածանց է, ուրեմն, **սաթբեր** (ունի) (սաթա-

բեր-սոթաբեր) նշանակում է՝ հյութաբեր, հյութալի, հյութառատ, հյութափարար, հուզալի, հուզառատ, հուզափարար և այլն: Եվ մեր ընտրությունը, բնականաբար, կանգ առավ վերջին բառի վրա...

Գրաբարում բառերը չափապանց բազմիմաստ են. հաճախ միևնույն բառը հանդես է գալիս տասնյակ և ավելի նշանակություններով, ըստ որում երբեմն իրարից բոլորովին տարբեր և նույնիսկ հակոտնյա: Ո՞ւմ մտքով կանցնի, որ, ասենք, մեր **խոպեն** կարող է նշանակել նաև «տիպերք, շրջան աշխարհի, համօրէն ժամանակ և ընդհանուր աշխարհ, բովանդակութիւն ամենայն էից» (համայն էակների ամբողջություն). **Արուսյակը՝** նաև **արեգակ**, փոխաբերաբար՝ **Քրիստոս** (արեգակ առումով), **Հովհաննես Մկրտիչ** կ'... սաղայել. սիրտը՝ նաև միտք, կամք, իսկ պատկառանքը՝ և՛ ամոթխածություն, և անպատկառություն. անփորձը՝ և՛ անարատ, առաքինի, մաքուր, կույս, և՛ չլաված, (այլն չլտող), կեղտոտ, անմաքուր. .

Պարզ է, թե թարգմանից ինչպիսի շրջահայացություն, խորաթափանցություն, հեղինակի ու նրա մտքի ամենախոր ու նուրբ ըմբռնում է պահանջվում՝ բառի տվյալ գործածության ճիշտ առումը որոշելու համար: Վերցնենք, օրինակ, **հոյով (եյ)** բառը (որն, ըստ բառարանների, նշանակում է՝ «ոլորմամբ գալարումն, թաւալումն, բոլորումն, յեղեղումն (այլայլություն, փո-

փոխում), փոփոխութիւն, շրջան, պտույտք, ինքն իր վրա պտույտ գալը») «Մատյանում» ունեցած երկու գործածությունք.

I Որ **հոյովես** զտարերս իբրև զանցաւորս
Եվ դարձեալ ի նոյն կապես իբրև զյարակայս:

Բան ԿԳ, Բ

Ահա թե ինչ բառերով են փոխարինել այն և ինչպես են աշխարհաբար վերամարմնավորել այս երկտողը «Ողբերգության» թարգմանիչները.

Դու կը թավալես տարրերը իբրև անհաստատ իրեր,
Եվ դարձյալ նույն տեղը կարգիլես զանոնք՝ իբրև

հարակա:

(Տրապիպոնի)

Դուն որ տարրերը իբարու մեջ կը թավալես, իբրև
անցավոր իրեր, և հետոյ դարձյալ իբրև հարակա
բաներ, իրենց նախկին վիճակին կը դարձնես:

(Գուշակյան)

Դու թավալում ես տարրերը, որպես անցավոր իրեր
Եվ դարձյալ նույն տեղը հաստատում դրանք որպես

մնայուն:

(Խերան:ան)

Տարերքներ... և հանկարծ թավալել, այսինքն «...ինքն իր վրա պատեցնելով գետնի վրա շարժել, գլորելով շարժել...» (Էդ. Աղայան, Արդի հայերենի բացատրական բառարան, հ. I, էջ 42): Դե, տես բնության այդ աշխարհածավալ, անընդգրկելի, անսողոթյամբ անամփոփելի, անպատկերելի, այդ անառարկալական, անշոշափելի երևույթները մեկի երևակայությամբ (եթե միայն այս դեպքում գործադրված է եղել այն) կարող են ենթարկվել հայացքի համար այնքան անփոփ, շոշափելի առարկաներին միայն հատուկ գործողության, ինչդ՞ե, ուրեմն, չեն կարող նաև փոփոխվել այդ առարկաներին. էլ ի՞նչ պարանք, որ բնագրում փոխանունաբար գործածված **անցաւոր** ածականին իբրև փորությամբ որոշյալ եղծքն էլ ավելացրել են իր բառը (... կթավալես իբրև անցավոր իբրև) և այդ իբրևի, կոճղերի նման տարերքները թավալել տալուց հետո մեկը դարձյալ «արգիլել» է տվել, իսկ մյուսը՝ «հաստատել» «նույն տեղը».. **անաւաւորով**, որ **անցավոր** բառը թարգմանության մեջ պատկանում է նույնությամբ...

Բայց չէ՞ որ **հողովել**-ն ունի նաև **փոփոխել** իմաստը, որն այնքա՞ն բնորոշ է անկայուն, հեղինդուկ տարերքներին, և որի համար արդի հայերենն ունի այս պարագային առավել հարմար բազմաթիվ **հոմանիշներ՝ ալլափոխել, փոխակերպել, կերպափոխել, այլալել, այլաշքջել, տարափոխել** և այլն:

Թարգմանության սկզբնական տարբերակում **մենք** նախապատվությունը տվել էինք **փոխակերպել** հոմանիշին, բայց հետագայում մտածելով, որ այդ բառի **կերպ** բաղադրիչը, այնուամենայնիվ, զգալ է տալիս իր բովանդակությունը, իսկ դա անհարիր է **տարերքներին**, այն փոխարինեցինք **այլափոխել**-ով:

Այլափոխում ես տարերքներն իբրև հեղինդուկ մի բան
Եվ ապա նորից, որպես հարակա,
Վերստաստատում նույն վիճակի մեջ:

Վերցնենք այդ նույն **հողով** բառը մի այլ կիրառությամբ՝ **«Ոչնչից հողովք»** (բան ԽԸ, Դ): Տրապիզոնին այս կապակցությունը վերածել է **«Ոչինչ պտույտներ»**-ի, Գուշականը՝ **«Ոչինչ դարձվածքներ»**-ի, իսկ Խերանյանը՝ **«Սին հողովումներ»**-ի:
 Մի կողմ ենք թողնում այն, թե այդ արտահայտությունները որքանով են հայերեն կամ որքանով է Խերանյանի սին ածականը փոխարինում **ոչինչ**-ին. խընդիրն այն չէ նաև, որ ճիշտ չի մեկնված կապակցության անդամների քերականական հարաբերությունը. **ոչնչից**-ը գոյականաբար գործածված բառի սեռական հոլովն է, որ կատարում է հատկացուցչի դեր (ոչինչների, ոչնչությունների կամ, պարզապես, ոչնչության) և ոչ թե ածականաբար գործածված որոշիչ:

այսպիսի «մեղանչումներ» թարգմանության ժամանակ միշտ էլ թուլատրելի են, եթե, իհարկե, նպաստում են հեղինակի միտքը առավել ճշտությամբ ու հաջող վերամարմնավորելուն.— խնդիրն այն է, որ ծառերի հետևում անտառն է անտեսված...

Տվյալ դեպքում, երբ խոսքը վերաբերում է կյանքի ունայնության և անհեռատես, անխորատես, կարճամիտ մարդու անմիտ, խելահեղ ոգորումներին, **հոլով (ք)** բառի դիմաց դժվար է գտնել հեղինակի միտքը ավելի ճիշտ արտահայտող հարմար մի բառ, քան **հորձանապտույտն** է (ոչնչության... հորձանապտույտ) : Դատեցեք նաև ինքներդ, դիտելով այն տվյալ հատվածի ամբողջության մեջ.

...Կյանքի ընթացքն է պատկերում այսպես.

Առօգուտ ջանքեր, իլուր աշխատանք,

Հետամտումներ անմիտ, անհեթեթ,

Գործեր ապարդյուն, անշահ արշավանք, միտումներ խոտոր,

Ոչնչության խենթ հորձանապտույտ....

Մեկնական երկարաբանությունից խուսափելու համար դիմում ենք Շեքսպիրի օգնության, որից կատարվող այս փոքրիկ մեջբերումը ըստ էության նույն միտքն է մարմնավորում, միայն թե գեղարվեստական տարբեր արտահայտչամիջոցներով.

*Կյանքը մի քայլող սուվեր է միայն,
Մի խեղճ դերասան, որ բեմի վրա
Իր ժամին փքվում և բորբոքվում է,
Եվ այնուհետև ձայն է չի լսվում.
Մի հեքիաթ է նա հիմարի պատմած,
Լցված շատաչիվ և կատաղությանբ, առանց խնաստի:*

Պատահում են նաև դեպքեր, երբ, պարզապես, անհնարին է լինում որոշել, թե տվյալ պարագայում հեղինակը այդ բազմիմաստ բառի հատկապես որ առումն է նկատի ունեցել, մանավանդ երբ այդ առումները թեն և՛ բովանդակությամբ մոտ են, լրացնում են միմյանց, բայց և՛ լիովին չեն փոխարինում մեկը մյուսին, ու դրանցից յուրաքանչյուրը կարող է հարմարել տվյալ պարագային, բայց և լիովին չարտահայտել այն, ինչ ցանկացել է ասել հեղինակը:

Այսպես, օրինակ, «Համբարձման» տաղերից մեկում գտնում ենք գործածված **տարակոյս** բառը: Մեջբերումը հարկադրաբար կատարում ենք ժավարուն, այլապես բառի կիրառական նշանակությունը ըստ էության չի զգացվի.

Այն փոքրիկ հօտին տրտմեալ,

Վտակս արտատուաց բիեալ,

Այն սակազ գնդին ողորմ աւաղիկ աղէտ,

Չաչս ի վեր համբարձեալ յերկինս.
Ար ես հայր որբոց յուսով,
Ո՛ւմ յանձն արարեր զմեզ.
Տարակոյս բաժին է մեր:

Այն փոքրիկ հոտն է տրուած
Աիցունքի գետեր թափում,
Բզկտված երանն է հեզ
Հայացքը կողկողազին
Սևեռած դեպի երկինք՝
Պաղատում աղիողորմ
Քեզ, Աստված, որ որբերի
Հայրն ես ու հույսը միակ.
Մեզ ո՛ւմ ես, ո՛ւմ ես թողել.
Աղետ, հոգս, վիշտ ու կսկիծ
Ընկան մեզ միայն բաժին:

Տարակոյս ըստ գրաբարյան բառարանների նշանակում է՝ «տատանումն մտաց և սրտի, երկբարութիւն, վարանք, տառապանք, դժուարին իրք և անել անցք, թշուառութիւն, աղէտք, հոգ, մտմտութ (մտաբանչութիւն), չքաւորութիւն, խեղճութիւն, անյոյս մնալը, մոլորութիւն»... և այլն:

Այդ բոլոր ինաստներն արտահայտող, կամ գոնե մեր օգտագործած բառերից, ո՞րը տեղին չի լինի այս բանաստեղծութեան մեջ, բայց և ո՞րը մեն-մենակ գոր-

ծածվելով՝ չի սահմանափակի, աղքատացնի և լիովին կարտահայտի հեղինակի անելիքը: Վերջապես, չէ՞ որ բանաստեղծն ինքը եթե նկատի ունեցած լիներ **տարակոյս**-ի մասնավոր առումներից մեկը միայն, իր միտքը ավելի որոշակի դարձնելու, թյուրիմացութիւնների տեղիք չտալու համար կօգտագործեր համապատասխան բառը:

Ահա՛ այսպիսի դեպքերում, եթե աշխարհաբարը չունի բնագրի բազմանշանակ բառի՝ տվյալ պարագային համապատասխան գոնե հիմնական իմաստները պարունակող որևէ բառ, բնագրի բովանդակությունը չաղքատացնելու, ուժը չթուլացնելու համար կարելի, նույնիսկ անհրաժեշտ է օգտագործել մեկից ավելի բառեր, ինչպես և վարվել ենք մենք:

Մինչև այժմ մեր ասածից ընթերցողը երևի այն տպավորությունն ստացավ, թե «Ողբերգութեան» թարգմանության վրա մեր կատարած աշխատանքը կրել է հիմնականում գիտական բնույթ, նպատակ ունենալով մանրաքննի վերլուծությամբ վերծանել բնագիրը, ճշտորեն պարզել, բացահայտել հեղինակի մտքերը, ասելիքը և հնարավոր ստուգությամբ ստանալորոնե վերածել արդի հայերենի:

Ճիշտ է, որ մենք առանց բնագրի բազմակնիք

տեքստը, իր ամբողջ բարդությամբ, բոլոր կողմերով ուսումնասիրելու, ամենայն մանրակրկիտությամբ վերծանելու, առանց հեղինակի մտքերը կատարելապես բացահայտելու, պարզելու, մարտելու, մեր ասելիքը վերջնականորեն որոշելու ու ճշգրտելու, գրիչ չենք շարժել գեղարվեստական վերամարմնավորման համար, ունենալով մի անխախտ սկզբունք. թարգմանության բանաստեղծականությունն ապահովել բնագրի կատարյալ հաղթահարմամբ պայմանավորված միայն և ոչ թե դրա հաշվին, բնագրի դժվարությունները շրջանցելու և հեղինակի մտքերը խեղաթյուրելու. հեշտ, սակայն անսպինիվ, անփառունակ ճանապարհով, — բայց ճիշտ է նաև այն, որ այդ բոլորը, այնուամենայնիվ, մեզանից խլել են թարգմանության վրա գործադրած ընդհանուր ժամանակի ու աշխատանքի մեկ տասներորդից ոչ ավելին. մնացած ինը տասներորդը ծախսվել է միայն բանաստեղծական կողմը ապահովելու վրա (չհաշված հեռագա վերամշակումները): <Նեց միայն տաղաչափության հետ կապված դժվարությունների հաղթահարումը կլանել է մի քանի անգամ ավելի ժամանակ ու աշխատանք, քան տեքստի վերծանումը, նրա վերածուծը աշխարհաբարի:

<Հայտնի է, որ Նարեկացու պոեմի չափական լեյտմոտիվը հայերենին այնքան բնորոշ հնգավանկ յամբաճապետն է, հիմնականում երկանդամ ու եռանդամ տողերով (թեև բնագիրը տողատված չէ): Սակայն

միշտ չէ, որ բանաստեղծը հետևում է այս չափին, իսկ հետևելիս էլ՝ սակավ չեն նրա կողմից թույլ տված խախտումները: Բայց այդ խախտումներից նրա երկի բանաստեղծականությունը առանձնապես չի տուժում, քանի որ նա այդ կատարում է ստեղծագործական հախուռն տարերքի մեջ, բանաստեղծականությունը ապահովելով ներքին խոր զգացողությամբ արտահայտված ինտոնացիայով: Սակայն ո՛չ հուլակականությունը, ո՛չ բանաստեղծական ու երաժշտական զգացողությունը ընդօրինակովի լինել չեն կարող. թարգմանչի խախտումները կարող են լինել իր սեփական տարերքով, իր ներքին խոր զգացողությամբ ստեղծված ինտոնացիայով պայմանավորված միայն:

Բայց նախնական փորձերը ցույց տվեցին, որ այդ խախտումներով բարձրորակ թարգմանության անկարելի է հասնել, և մենք հենց բնագրի թելադրանքով ու մեր ներքին մղումով ամբողջ թարգմանությունը կատարեցինք պոեմի տաղաչափական հենքը կապտող յամբաճապետով, խուսափելով ամեն կարգի խախտումներից, չնայած դա բավապատկում էր առանց այն էլ ոչ սակավ վիթխարի, գրեթե անհաղթահարելի դժվարությունները, որոնցից կնշենք միայն երկուսը:

Շատ հաճախ Նարեկացու օգտագործած որևէ բանը հնարավոր չի լինում փոխարինել չափին համապատասխան մեկ ուրիշով, քանի որ նա ամեն առի-

թով ոչ միայն սպառում է համապատասխան հոմանիշների ամբողջ շարքը, այլև պիտու է նորաստեղծների: Ժամանակակից հայերենը ոչ միայն անկոր է դառնում թարգմանչին տրամադրելու որևէ ապատ հոմանիշ, այլև հարկադրում է սնահոգվել իր պակասը լրացնելու միջոցներով...

Աշխարհաբարի քերականական ձևերն իրենց վանկաքանակով տարբերվում են գրաբարից. օրինակ, հոգնակի սեռական հոլովածը աշխարհաբարում, գրաբարի համեմատ, սովորաբար տալիս է 1—2 վանկի հավելում (հոգի-հոգաց-հոգիների): Բայց չէ՞ որ Նարեկացու պոեմի շատ դրվագների տասնյակ տողեր և նույնիսկ ամբողջ էջեր հանդիսանում են այդպիսի ձևերի կամ դրանցով կապված պարզ, պարզագույն կապակցությունների շարան:

Այն առարկությունը, որ իբր ամբողջ պոեմը միևնույն չափով՝ միօրինակությամբ կարող է ձանձրույթ պատճառել, լիովին զուրկ է հիմքերից. մի չափով են գրված համաշխարհային գրականության այնպիսի անմահ գլուխգործոցներ, ինչպիսիք են Ֆիրդուսու՝ «Մատյանից» տասնյակ անգամ ավելի ծավալուն «Շահնամն», Հուներուսի պոեմները, որոնցից յուրաքանչյուրը շատ ավելի սուվար է «Ողբերգության մատյանից», Բայրոնի «Դոն Շուանը», Պուշկինի «Եվգենի Օնեգինը», Շեքսպիրի (և ոչ միայն Շեքսպիրի) ամբողջ դրամատուրգիան և էլ ո՞րն ասես: Լավ*ծ

բան է, սակայն, որ դրանցից մեկն ու մեկը չափի միօրինակության պատճառով հանկարծ ձանձրույթ պատճառներ ընթերցողին...

«Ողբերգության մատյանը» գրված է հիմնականում հին հայկական բանաստեղծությանը հատուկ անհանգ ոտանավորով, սակայն տեղ-տեղ նկատվում են նաև հանգավորման առանձին արտահայտություններ, իսկ մի ամբողջ գլխի մասին (ԻԶ) հեղինակն հենց ինքն է որոշակի հայտարարում, որ խոսքը «կրկնակի ողորմ ու սրտաձնիկ» դարձնելու համար, հետևելով «լալկան բանաստեղծություն հորինողներին» օրինակին, հանգավորել է՝ «տներն ավարտելով միևնույն գրով», ի ձայնավորով: Ահա՛ մի հատված Գ դրվագից.

*Աներևոյթ կրակարան տապոլ բորբոքմամբ մեծաւ
անպովանայի,
Աստեսական իմն քրայս հալոցաց աստոիկ եռացմամբ
անշիջանելի,
Սլաքս նետից պատկանեալ դեղովք ի շտեմարան
խորութեան սրտի,
Խիթք ցաւոց խոցոտման մահու ի գնացս երակաց
գոյութեան լերդի,
Կիրք երկանց անճարակ ճեպոլ ի պատուած աղեսացս
անելանելի,
Անպօրելի դեղոց ջերմութիւն ի յերկամանց մասունս
երկակի.*

Անհարատր դառնութիւն մաղձի ի նախադուռն իմոյ
կոկորդի,

Աւաղս ձայնից լքուցանողաց ի փողս ջնշոյս խոշորս
հնչի:

Բազմահատուած էութիւն բնութեանս ներհալք միմե-
անց ի պատերազմի.

Երկչոտութեամբ կարծեաց վարսեւալ ամենայնի կայ
ի վտանգի.

Հարապատաց դաւաճանութիւն անհաշտելի ի կոտո-
րածի:

Նախորդ թարգմանիչները հարապատ են մնացել
հեղինակի հանգափորմանը: Նույնիսկ Գուշակյանը,
որն ամբողջ սրեմը թարգմանել է արձակ, այս գլու-
խը ներկայացրել է ոտանափորով ու մյուսների նման
պահպանելով հեղինակի ի ձայնափորով հանգափո-
րումը.

Աներևույթ հնոց մը կայ մեջրս հրաբորբոք անկոր
տապի.

Անտեսական հալոցի վրա, սաստիկ եռքով անշիջելի.
Ու իմ սրբոյի շտեմարանի մեջ թյունամուխ սլաքներ
քանի՜

Մահախոցոտուկ ցավ մը լեարդիս երակներուն մեջ
խլրտի.

Աղիքներուս մեջ երկունքի չարտաքսվող խիթ կը
պրտուտիքի,

Ու անդարման ջերմով կա՛րին երիկամներս կրկ-
նակի.

Եվ կոկորդիս նախադուռին վրա սաստիկ՝ համ մը
կա մաղձի.

Վրհատ ձայնի կոշտ ճիգ մ՝ երբեմն շնչափողիս մեջ
կը ցըրվի.

Բարդ էությանս տարրերուն միջև սաստիկ դեպք
կա ուսմի:

Անէնքն երկչոտ ու վարանոտ, ամեն բան հոն մեջ է
վտանգի.

Հարապատներն իրարու դեմ՝ դավաճաննե՛ր անհաշ-
տելի:

Եթե հանգափորման այս տկար եղանակը ունի լոկ
պատմական նշանակություն և փոքրիշատե հետա-
քըրքբություն կարող է ներկայացնել բացառապես
միայն հայկական բանաստեղծության, ավելի ճիշտ,
տաղաչափության պատմությունը ուսումնասիրողների
համար, այս այդ դրվագների բովանդակությունը
մտքերի, ապրումների խորությամբ ու տիտանական
ուժով, մարդկային պզգսմունքների ու հույվերի
պոռթկման անօրինակ, աներևակայելի թափով ու մո-
լեգնությամբ ունի բացարձակ համամարդկային նշա-
նակություն ու արժեք, որի տպավորությունը չի կա-

րող, այսպես թե այնպես, չնսեմանալ, չաղոտանալ հանգավորման այդ գորշ կաղապարի մեջ, ինչպես կերպարվեստի գլուխգործոցը՝ անարվեստ ու առճաշակ մի շրջանակում... Եվ հանուն այդպիսի մի կաղապարի պահպանման թարգմանիչը դեռ բռնադատված պիտի լիներ նաև նախադասությունների նույնանման կառուցվածքին, նախադասության անդամների նույնական դասավորության, որն իր հերթին մեծապես պիտի կաշկանդեր նրան, սահմանափակեր թարգմանությունը անհրաժեշտ բանաստեղծականությամբ և հուլական լիցքով օժտելու հնարավորությունները...

Ահա թե ինչու որոշ կրաչան փորձերից հետո, ներքին անհաղթահարելի մի մղունով, ի վերջո որոշեցինք հրաժարվել հավերժորեն թարմ ու գեղեցիկ մարմնին անհարիր, նրա կատարելությունն աղարտող այդ ժամանակավորեայ կաղապարից.

*Մի աներևույթ բարկ կրակաբան
Բորբոքվում է մեջս անպղմանալի,
Անես թե անտես եռում են սաստիկ՝
Անչիջանելի հայոց-քուրաներ,
Թունտո նետերի սրաքներ են խոր
Մխրձված սրտիս շտեմարանում,
Մահու տանջանքով լյարդս են խոցոտում
հիթերը, բռնած երակներն ավրողշ,
Տազնասպի տենդն է, դուրս գալուն անպոր,*

*Գալարվում անկ աղիքներիս մեջ,
Անտար հրայրքն է լսվել մոլեգին
Երկկամներս երկու կողմերից,
Անտանելի դառն մաղձն է կոկորդիս
նախարուն
հասել,*

*Ընչափողիս մեջ հնչում են խոսուտ
Ու հուսակտուր ավաղի ձայներ:*

*Իմ իսկ էության մասերն համորեն, մեկվեկու ներհակ,
Պատերապմում են անվերջ իրար դեմ.
Երկչոտությամբ ու տազնասպով վարան՝
Վտանգի մեջ է այնտեղ ամեն ինչ.
Թեև հարապատ, բայց անհաշտելի ոտխների պևս
Դավաճանաբար ջարդում են իրար:*

Չափազանցություն չի լինի, եթե ասենք, որ Նարեկացու այս մի ավերոջական պոեմը շատ ավելի է աչքի պարկույտ բանաստեղծական արվեստի բազմերանգությամբ և ոճական ձևերի ու հնարանքների բազմապարտությամբ, քան շատ ու շատ անվանի դասական պոետների առանձին բանաստեղծություններից կազմված նույնածավալ ժողովածուներ:

Նեղիմակի նախասիրած ոճական միջոցներից է իր տարերթին չափազանց հարապատ համանիշային ու հոմանիշային անսովոր հեղեղումները, կուտակումները, ոչ միայն բառերի, այլև կապակցությունների, նախադասությունների: «Ողբերգության մատյանի» մի

պատկառելի, եթե չասենք մեծ, մասը կապում են, ահա, այդպիսի կուտակումներից բաղկացած դրվագներ, որոնք, սակայն, պոեմում որևէ միօրինակության տեղիք չեն տալիս, քանի որ միմյանցից որոշակիորեն տարբերվում են ոչ միայն բաղադրիչ փոփոխակ-անդամների կառուցվածքով, ծավալով, այլև բնույթով (լինում են և՛ կոչական, և՛ բացականչական, և՛ հարցական, և՛ հաստատական, և՛ ժխտական, արգելական, սրանց ամենատարատեսակ արտահայտություններով): Բայց, ահա, դրվագների մի զգալի մասը ինքնին ունի բաղադրիչ կապակցությունների կամ նախադասությունների համանման հավասարեղան կառուցվածք, անդամների միակերպ դասավորությամբ, նույնական ինտոնացիայով ու շեշտով, որոնք հաճախ նաև սկսվում են միևնույն բառով և ավարտվում նույն քերականական ձևին հատուկ վերջավորությամբ: Ահա՛ մի օրինակ.

Մի՛ յաւելուր հեծութեանս ցաւ,
 Մի՛ խոցեր զվիրաւորեալս,
 Մի՛ դատապարտեր զպատժեալս,
 Մի՛ տանջեր զչարչարեալս,
 Մի՛ գաներ զհարուածեալս,
 Մի՛ գլորեր զանկեալս,
 Մի՛ կործաներ զգայթակղեալս,
 Մի՛ մերժեր զհեռացեալս,

Մի՛ տարագրեր զհարածեալս,
 Մի՛ անաչեցուցաներ զպատկառեալս,
 Մի՛ կշտուներ զհարթուցեալս,
 Մի՛ խորտակեր զբեկեալս,
 Մի՛ խռովեցուցաներ զամբոխեալս,
 Մի՛ ալեկոծեր զբքացեալս,
 Մի՛ սասանեցուցաներ զդորդեալս,
 Մի՛ շփոթեր զմրկեալս,
 Մի՛ կեղեքեր զգիշատեալս,
 Մի՛ շահիշահեր զբեկեալս,
 Մի՛ գօշեր զմորմոքեալս,
 Մի՛ կուրացուցաներ զխաւարեալս,
 Մի՛ պարհուրեցուցաներ զսաշեալս,
 Մի՛ խորովեր զհարշատեալս... և այլն
 բան ժԷ, Ա

Նախորդները այս հարցում ևս անվերապահորեն հավաստաբիմ են մնացել բնագրի ձևին: Ահա նույն հատվածը Մ. Խերանյանի թարգմանությամբ.

Մի՛ ավելացնիր ցաւն իմ հեծության և մի՛ խոցիր ինձ՝ վիրավորվածիս,
 Մի՛ դատապարտիր պատժվածիս և մի՛ տանջիր չարվածիս,
 Մի՛ գանակոծիր հարվածյալիս, մի՛ գլորիր ընկածիս,

Մի՛ կործանիր սայթաքյալիս, մի՛ հեռացնիր հեռացվածիս,

Մի՛ ամաչեցնի պատկառյալիս, մի՛ տարագրիր հայածվածիս,

Մի՛ կշտամբիր խրտնածիս, մի՛ խորտակիր ջախջախվածիս,

Մի՛ խոռվիր վրդովյալիս, մի՛ այեկոծիր փոթորկվածիս,

Մի՛ ասանիր դրոշվածիս, մի՛ շփոթիր մրրկյալիս,

Մի՛ կեղեքիր գիշատվածիս, մի՛ ջախջախիր փշովածիս,

Մի՛ հոշոտիր մորմոքյալիս, մի՛ կուրացնիր խափարածիս,

Մի՛ վարհուրեցնիր սաղշահարիս, մի՛ խորովիր խարշատվածիս...

Այսպիսի դեպքում, անսալով մեր ներքին պագողության ձայնին, մենք հանդգնել ենք թույլ տալ մեզ որոշ «միջանորություն հեղինակի գործերին», անշուշտ, յուրաքանչյուր առանձին դեպքերում յուրովի, սովյալ դրվագի բնույթի թելադրանքով, աշխատելով կառուցվածքային, հնչերանգային, շեշտադրական և այլ կարգի հնարավոր տարափոփոխմամբ բաղադրիչներն, այսպես թե այնպես, տարբերակել միմյանցից, օժտել ինքնությամբ, ուրեմն նաև՝ առանձնակի ներգործման, ընկալման յուրահատկությամբ, դրանով իսկ դրվագն իր ավերոջության մեջ պլաստել միօրինակությունից, միապարզությունից... մի խոսքով, ինչպես որոշ չա-

փով ցույց կրոս այս փոքրիկ հատվածի թարգմանությունը, որ ներկայացվում է ընթերցողի դատաստանին.

Մի՛ բավնապատկիր ցավն իմ հեծության
Եվ մի՛ խոցոտիր վիրավորվածիս,
Մի՛ դատասպարտիր արդեն պատժվածիս,
Բազմաշարշարիս մի՛ տանջիր նորեն,
Խարապանվածիս մի՛ գանակոծիր,
Մի՛ գորրիր ինձ, երբ ընկած եմ ես
Եվ մի՛ կործանիր անօգ ասթածիս,
Աստանդականիս մի՛ վանիր դարձյալ
Եվ մի՛ հայածիր սարագրվածիս,
Անթոսհարիս մի՛ ամաչեցրու,
Տազնապահարիս մի՛ հանդիմանիր
Եվ մի՛ խորտակիր հուսահատվածիս,
Նույվածիս էլ մի՛ խոռվիր նորեն,
Մի՛ այեկոծիր բքսահարվածիս,
Էլ մի՛ ասանիր, երբ ցնցված եմ ես,
Մի՛ հողմակոծիր արդեն մրրկածիս,
Մի՛ կեղեքիր ինձ, հոշոտված եմ, տե՛ս,
Արդեն շարովածիս էլ մի՛ ջախջախիր,
Էլ մի՛ բզկտիր, մորմոքված եմ ես,
Մթնածիս նորից մի՛ կուրացրու,
Մի՛ ահաբեկիր սարսափահարիս
Եվ խարշատվածիս էլ մի՛ խորովիր...

Բայց բանաստեղծությունը տաղաչափական ու պոետական ձևերի ինչ-որ սոսկական հանրագումար չէ. ամենակատարյալ ձևավորմանն ղեպքում անգամ, եթե այն տոգորված չէ համակիչ տրամադրությամբ, հուպական լիցքով, ներդաշնակ մեղեդայնությամբ, եթե այնտեղ չի ճառագում ստեղծագործման կենսաշունչ ոգին, ապա մեռյալ է, անկյանք, ուստի և՛ անարժեք. լավագույն դեպքում Պիզնալիտի՝ կանացի գեղեցկության բոլոր շնորհներով օժտված քանդակն է այն, փրնչն Աֆրոդիտեի աստվածային կենսատու շունչը կրիպչեր նրան...

«Լիտերատուրնայա գապետա»-ի 1977 թվականի հունվարի 5-ի համարում բանաստեղծ-թարգմանիչ Վլադիմիր Սոլոժկինը հենց այս նույն նկատառումով օրինակ է բերել Հայլենի ֆինլոույն «Շղևի» (բնագրում անվերնագիր) բանաստեղծության՝ երկու մեծ պոետների՝ Լերմոնտովի և Տյուտչևի, թարգմանությունները: Ո՛չ բնագրին հարապատությամբ, ո՛չ խոսքի կուլտուրայով, ո՛չ էլ կատարողական վարպետությամբ ու արվեստով Տյուտչևն այստեղ չի պիշում Լերմոնտովին: Բայց ահա Լերմոնտովի թարգմանությունը, իսկապես, քնարերգության մի աջանչեփ մարգարիտ է, որն անգիր գիտի գրեթե ամեն մի ռուսերեն ընթերցող, փնչդե Տյուտչևինը բոլորովին մոռացված է ու անհայտ.

Լերմոնտովի թարգմանությունը առաջին իսկ տողից անմիջապես համակում է մեզ իր տրամադրությամբ (На севере диком стоит одиноко...), իսկ Տյուտչևինը գրեթե ոչինչ չի ասում մեր սրտին (На севере мрачном, на дикой скале...):

Ո՛րն է գաղտնիքը: Բայց ո՛վ կարող է վերլուծել, պարզել, գիտականորեն բացատրել, հիմնավորել ու արտահայտել այն խորհուրդը, թե ինչու ամենահմուտ վարպետի ձեռքով գեղեցկության ամենակատարյալ ձևերով օժտված արիեստական ծաղիկը չի կարողանում համակել մեզ որևէ կացուցումով, տրամադրությամբ, կնայել, գերել, ինչպես անում է այդ անհամեմատ ավելի «թերակատար», հասարակ, անշուք՝ ինչ-որ բնական մի ծաղիկ, անգամ հեռվից, միայն դիտելով... Ամենաշատը կարող ենք ասել՝ քանի որ սրա մեջ ճառագում է բնության կենսատույզ ոգին...

Այդ ոգին ճառագում է և ճշմարտացի գրական երկերում, երբ ծնվում են նրանք բնության կավակներին նման անբուսապոս, ինքնաբուխ՝ իր տարերքին, պաթոսին անդավաճան իսկական քանաստեղծի անկեղծ ու խանդավառ ներշնչանքից, ստեղծագործական բուռն երկունքով: Այս նույնը, լիովին ու անկեքսպահորեն, վերաբերում է նաև իսկական թարգմանության. մինչև թարգմանիչը բնագիրը որպես իր սեփական հղացում չվերապրի էությունը, ամբողջությամբ չտոգորվի բնագրի հույսերով ու ապրումներ-

րով և ևուլափիս ստեղծագործական ներշնչանքով ու նրկուներով չվերածնի, արդյունքը կատացվի անշունչ, անկենդան, մեռելածին, ուստի և՛ անարժեք... Անշուշտ, սրանով էլ պայմանավորված է և Լեւոնստովի հաջողության գաղտնիքը. նա խորապես պզգցել, վերապրել է Հայկեի բանաստեղծության միտքն ու պզգցմունքները՝ որպես իրենը և վերստեղծել է իր հանձարի յույսով սոգորված...

Հույս ունենք, որ ընթերցողը սխալ չի հասկանա մեզ, երևույթի ընդհանրության նկատառումով բերված այս օրինակը դիտելով որպես այդպիսի մեծությունների հետ համեմատվելու հավակնություն:

Մեջ վերաբերում է մեր թարգմանությանը, ապա մի բան կարող ենք հավաստի ասել. Նարեկացու ստեղծագործության գեղարվեստական վերամարմնավորումը ամբողջությամբ կատարված է ներքին պզգցողության հրամայական թելադրանքով. իսկ թե՛ որքանով է այն, իրոք, համարվել, կյանք ատել ոգով, շունչ ու ջերմությամբ, ո՛չ վերլուծաբար կարող ես ցույց տալ, ո՛չ էլ բառերով արտահայտել. այն կարելի է միմիայն պզգալ, իսկ այդ մասում է ընթերցողներին:

Արանել մենք միայն, հետադարձ թռուցիկ հայացքով, մի փոքրիկ օրինակի օգնությամբ, կկործենք գրեն թեթևակի ցույց տալ, թե ինչպես է կատարվել բանաստեղծի խոսքի գեղարվեստական վերամարմնավորումը: Ցավոք, մեր աշխատանքի հիմնական գոր-

ծիքը անկայուն մատիտն էր, որի ջանքերին մոռանող նախանձախնդրությամբ աջնատում էր չպիշել անողորմ ռետինը... Արդյունքը լինում էր այն, որ արդեն խուճացած, գորշ ու տանջահյուծ թղթի երեսից անընդհատ անհետանում էին համառ մատիտի իրար հաջորդած բոլոր հետքերը... Այդ պատճառով էլ այս փոքրիկ նախադասության բազմատասնյակ փոփոխակներից ձեր ուշադրությանը կարող ենք ներկայացնել միայն պատահականորեն պահպանված մի երկուսը.

Այս նախադասությամբ է սկսվում Նարեկացու անկրկնելի սրբերը.

*Չայն հառչանաց հեծութեան սրտի ողբոց աղաղակի
Քեզ վերընծասել, տեսող գաղտնեաց...*

Թարգմանության փորձերի հաջողականությունը գուցե այստեղ ձիջող ներկայացված չլինի, բայց դա առանձին նշանակություն չունի, քանի որ, վերջին հաշվով, բոլորն էլ մերժված փոփոխակներ են.

*Սրտիս հեծության հառչանքների
Աղաղակները ողբաձայն ասա
Վերընծայում եմ քեզ, ո՛վ գաղտնաստես...*

Առաջին տողը թեև տառացիորեն համապատասխանում է բնագրին, բայց գրաբարում մանավանդ ություն ածանցով կազմված գոյականների սեռականը

ավելի հաճախ գործածվում է ոչ թե հատկացուցչի, այլ որոշչի նշանակությամբ. այստեղ ավելի հափանական է վերջին կիրառությունը: Մենք էլ նախապատվությունը տվել ենք դրան, մանավանդ որ դրանից, ինչպես մեզ թվացել է, բարձրանում է տողի հնչեղությունը.

Վեժեժող սրտիս հառաչանքների....

Դուր չի գալիս **հեժեժող** դերբայական որոշիչը. պետք է այն անպայման փոխարինել ածականով: Բայց այն ժամանակ իրենց ծառայությունը մեզ տրամադրած այդ արմատով կազմված ածականներից և ոչ մեկը չորս վանկից պակաս չեղավ (հեժեժալից, հեժեժագին և այլն), մինչդեռ ոտքը պահանջում է միայն եռավանկ բառ: Իսկ որքա՛ն անհաջող է երկրորդ տողը, բանաստեղծական սլացիկությունից զուրկ. շրջուն շարադասություն և **ահա** եղանակավորող բառի անհարկի գործածություն: Ուրիշ բան է, եթե կարելի լիներ ասել «**Ահա ողբաձայն աղաղակները**...» Նորից որոնումներ: Թե ինչ փոփոխություններ են կատարվել այդ ընթացքում և ինչ նորանոր փոփոխակներ են առաջ եկել, դժվարանում ենք վերհիշել, բացի մեկից.

*Սրտիս ողբաձայն ու հեժեժալից հառաչանքների
Աղաղակները վերընծայում եմ քեզ, ո՛վ զարտնասես....*

Փոխվել է տողատունը, որը այնքան էլ ներդաշնակ չի հնչում շարունակության հետ. խափսով է ողբաձայն որոշչի և աղաղակները որոշյալի անսիշական կապը, որից, այսպես թե այնպես, թուլացել է խոսքի ներգործուն ուժը: Պետք էր անպայման վերականգնել տասվանկանի տողատունը: Վերջապես գտնված է բաղձալի ածականը՝ դառնահեժ, որը ոչ միայն իր եռավանկությամբ ապահովում է ոտքը. այն շատ ավելի արտահայտիչ է և ուժեղ: Առաջին տողի հարցը լուծված է.

Դառնահեժ սրտիս հառաչանքների....

Բայց ավելի երածշտական չե՞

Սրտիս դառնահեժ հառաչանքների....

Իսկ ի՞նչ անել երկրորդ տողի հետ: Պարզ է մի բան, որ շարադասությունը անպայման պետք է փոխվի (**ողբաձայն աղաղակները**): Ոտքը լրացնելու համար անհրաժեշտ է միավանկ կամ երկվանկ մի բառ՝ կամ ածական **ողբաձայնին** հոմանիշ, կամ գոյական **աղաղակներին**, որոնք իրենց ուժով չպիջեն սրանց: Նարեկացու ամբողջ բառապաշարում այդ պահանջներին համապատասխան ոչ մի ածական չգտնվեց: Ահա հիշողությամբ անցնում են բազմատասնյակ հատվածներ, հարյուրավոր տողեր... որքա՛ն հաճախ են կողք-կողքի գործածված **ողբ, վայ, ձայն, աղաղակ** (օրի-

նակ՝ «Մատնան շնչական բարդեալ ի յինքեան ներ-
քոյ և արտաքոյ ողբս և վայս և ձայնս): Այո՛, Նա-
րեկացին ինքը, ամենայն հավանականութեամբ, կօգտա-
գործեր այստեղ այդ վայ բառը, եթե բանաստեղծական
չափը թույլ տար. չէ՞ որ դրանից ո՛չ նախադասության
բովանդակությունն է աղարտվում և ո՛չ էլ «Մատյանի»
ընդհանուր ոճը: Կարծում ենք, գոնե այս առիթով,
նա խեթ չէր նայի մեզ, եթե մի հրաշքով կարողանար
կարգալ թարգմանությունը... Դատեցե՛ք նաև ինքներդ՝
կարդալով այն մտքի անբողջության մեջ.

*Մրտիս դատնահեծ հառաչանքների
Վայն ու ողբաձայն աղաղակները
Վերընծայում են քեզ, ո՛վ գաղտնաստես,
Եվ իմ սասանված մտքի ձենձերոդ
Իղձերի պտուղ նվերն այս դրած
Անձս տողչորոդ թախծի կրակին՝
Կամքիս բուրվառով առաքում են քեզ:*

Ահա այս փոքրիկ երկտողի բանաստեղծական
թարգմանության հանառոտ ու կցկտուր պատմությու-
նը: Բայց հենց միայն «Մատյան ողբերգության» պո-
եանը բաղկացած է ավելի քան տասը հազար այդպիսի
տողերից... իսկ անընդհատ կատարելագործման տեւ-
ող մեզ չի լքել նաև հետագայում: Անգամ թարգմանված
դրվագները մամուլում :որատարակելուց և «Ծաղկա-

բաղ»-ը լույս տեսնելուց հետո մեծ մասը ենթարկված
է մասնակի կամ արմատական վերառչեկման:

Շեշտենք, որ այդ մշակումները կատարված են
հիմնականում բնագրից առերևույթ «Տռռանալու» ճննա-
պարիով (համեմատիր, օրինակ, Բան Թ, Գ, բան ԻԵ, Բ,
Բան Լ, Բ և Գ, Բան ԾԵ, Գ և Դ, Բան ԿԸ, Ա
և Գ, Բան ՀԱ, Դ, Բան ԶԲ, Զ դրվագները հին և նոր
թարգմանությամբ): Բայց ընթերցողը կարող է լի-
վին համոզված լինել, որ դրանով թարգմանիչը ամե-
նեվին չի մեղանչել բնագրի բովանդակության, էու-
թյան դեմ, ընդհակառակը, այդ «հեռացմանը» նա ոչ
միայն ցանկացել, աշխատել է բարձրացնել թարգմա-
նության բանաստեղծական հնչեղությունը, այլև, եթե
կուլեք, առաջին հերթին, հենց հեղիակի մտքերը, ա-
տեփքը առավել ճշգրտված, առավել որոշակի ու
հստակ հասցնել ժամանակակից ընթերցողին:

Բայց կարող են լինել նաև մարդիկ, որոնց համար
բնագրի տառ ու բառի կույր պատճենուճը շատ ա-
վելի կարևոր է, քան բովանդակության, էության այդ
ճշգրիտ ու բանաստեղծական վերամարմնավորումը:
Դե ի՞նչ արած: Այդպիսիներին կարելի է պատասխա-
նել մի փոքրիկ մեջքերունով միայն.

То по кровле обветшалої
Вдруг соломої зашумит...

**Մին՝ վայրենի սուլում պես պես
Աղմուկում է տանիքում....**

Մեզ՝ հայերիս համար ասես գեղարվեստական թարգմանության կատարելության մի չափանիշ է դարձել Պուշկինի այս («Չմեռվա իրիկունը») բանաստեղծության թումանյանական թարգմանությունը և ի՞նչ, ինչպես տեսնում ենք, բնագրի երկու տողի նյութական բովանդակություն ունեցող ընդամենը հինգ բառերից երեքը, այսինքն հիսու՛ն տոկոսից ավելին, բացակայում են հայերենում (обетавался, вступил со сломом), և դրանց փոխարեն հայտնվել են բնագրային հիմք չունեցող երեք բոլորովին այլ բառեր (վայրենի, սուլել և պես-պես): Ի՞նչ կատացվեր, եթե այս իրողությանը նայեինք այդպիսի մեկի հայացքով.— թարգմանության կատարելությունը պայմանավորող բոլոր արժանիքները պիտի նկատվեին որպես արատներ, իսկ բանաստեղծական թարգմանության այս անպուզական գլուխգործոցը իր ամբողջության մեջ՝ խոտան:

Վերջում չեմ կարող իմ խորին երախտագիտությունը չհայտնել անձնվեր բարեկամուհուս՝ Լիդա Գևորգյանին, բավանդողմանի անգնահատելի աջակցության համար:

ՎԱՉԳԵՆ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Մատյան ողբերգության	5
Տաղեր	
Տաղ ալնիվ	557
Մեղեդի ծննդյան	558
Ծննդյան	561
Հայտնության	563
Հարության	567
Տաղ վարդավառի	571
Այն փոքրիկ հոսան է տրամած	574
Հոգու զալստյան	576
Քառասնից	578
Հարություն Ղազարի	581
Տաղ խաչի վերացման	583
Մեղեդի հարության	585
Տաղ քաղցրիկ	587
Տաղ եկեղեցու և սուրբ տաճարի	590
Տաղ եկեղեցու և սուրբ տաճարի	593
Եկեղեցուն	596
Հեռադարձ ակնարկ	598

Գրիգոր Նարեկացի
ՄՍՏՅԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹՅԱՆ
ՏԱՂԵՐ

Григор Нарекаци
КНИГА СКОРБНЫХ ПЕСНОПЕНИИ
СТИХИ

(На армянском языке)
Издательство «Советакан грох»
Ереван — 1979 г.

*Խմբագիր՝ Ռ. Գ. Սարգսյան: Գեղ. խմբագիր՝ Աճ. Վ.
Գասպարյան: Տեխ. խմբագիր՝ է. Հ. Ճանճապանյան:
Վերատպող սրբագրիչներ՝ Լ. Լ. Միմոնյան, Մ. Գ.
Ստեփանյան*

ИБ № 580

Հանձնված է շարվածքի 16/III 1978 թ.: Ստորագրված է տպագրության 19/X 1978 թ.: Բուդժ՝ տպագրական № 1, 60×84¹/₃₂, տպ. 20,5 մամ.—19,06 պայմ. մամ., հրատ. 21,0 մամ.+1 ներդիր: Պատվեր 230: Տպաքանակ 25000: Գինը՝ 2 ռ. 40 կ.: Տառատեսակ՝ «մնացականյան»: Տպագրության՝ բարձր: «Սովետական գրող» հրատարակչություն, Երևան-9, Տեղի 91:

Издательство «Советакан грох», Ереван-9, ул.
Теряна, 91.

ՀՍՍՀ հրատարակչությունների, պոլիգրաֆիայի և գրքի առևտրի գործերի պետական կոմիտեի № 1 տպարան, Երևան, Ալավերդյան փող. № 65:

Типография № 1 Госкомитета по делам издательства, полиграфии и книжной торговли Арм. ССР. Ереван, ул. Алавердяна, 65.